

Universitat
de les Illes Balears

TESI DOCTORAL
2015

**LES INICIATIVES RADIOFÒNIQUES
DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS
I DELS CONSELLS INSULARS
(1983 - 2015)**

Margalida A. Mateu i Sampol
(doctoranda)

Universitat
de les Illes Balears

TESI DOCTORAL
2015

Programa de Doctorat
d'Història

**LES INICIATIVES RADIOFÒNIQUES
DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS
I DELS CONSELLS INSULARS
(1983 - 2015)**

Margalida A. Mateu i Sampol
(doctoranda)

Director:
Sebastià Serra Busquets
Catedràtic d'Història Contemporània de la
Universitat de les Illes Balears

Als meus pares, Gabriel i Jerònia

*El que Orwell temia, eren aquells que prohibirien els llibres.
El que Huxley temia era que no hi hauria cap raó per prohibir un llibre, perquè no hi
hauria ningú que en volgués llegir cap.
Orwell temia els qui ens privarien de la informació.
Huxley temia els que ens en donarien tanta que ens reduïrien a la passivitat i a
l'egoisme.
Orwell temia que la veritat se'ns amagaria.
Huxley temia que la veritat s'ofgaria en un mar d'irrellevància
Orwell temia que esdevindríem una cultura captiva.
Huxley temia que esdevindríem una cultura captiva.
Orwell temia que ens destruís el que odiem.
Huxley temia que ens destruís el que estimem.*

*Divertim-nos fins a morir
El discurs públic a l'època del "show-business"
Neil Postman
Llibres de l'Index: Barcelona, 1990.*

ÍNDEX

1. Introducció	7
2. Justificació de la Investigació i Objectius	11
3. Hipòtesis	15
4. Fonts	19
5. Bibliografia	25
6. Estructura de la Investigació:	30
6.1. Metodologia	30
6.2. Resum Històric i Evolució de la Ràdio a les Illes Balears. Des de 1983 a 2015	32
6.3. Formes jurídiques - Marc legal - Cronologia	38
6.4. Les ràdios en català a les Illes Balears	48
7. Anàlisi de les ràdios públiques. Estudi de projectes autonòmics i dels consells insulars	63
7.1. Ràdio Jove	63
- Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal	
- Localització i àmbit d'emissió	
- Model. Estructura del mitjà. Objectius i incidència social	
- Òrgans de control - Servei públic	
- Finançament	
- Model lingüístic	
- Programació, producció, professionals	
7.2. Ràdio Illa Formentera	81
- Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal	
- Localització i àmbit d'emissió	
- Model. Estructura del mitjà. Objectius i incidència social	
- Òrgans de control - Servei públic	
- Finançament	

- Model lingüístic
- Programació, producció, professionals

7.3. Som Ràdio 96

- Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal
- Localització i àmbit d'emissió
- Model. Estructura del mitjà. Objectius i incidència social
- Òrgans de control - Servei públic
- Finançament
- Model lingüístic
- Programació, producció, professionals

7.4. Ona Mallorca 108

- Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal
- Localització i àmbit d'emissió
- Model. Estructura del mitjà. Objectius i incidència social
- Òrgans de control - Servei públic
- Finançament
- Model lingüístic
- Programació, producció, professionals

7.5. IB3 Ràdio 144

- Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal
- Localització i àmbit d'emissió
- Model. Estructura del mitjà. Objectius i incidència social
- Òrgans de control - Servei públic
- Finançament
- Model lingüístic
- Programació, producció, professionals

8. Anàlisi del model de servei públic al sector audiovisual de les Balears 173

9. El model de llengua catalana als mitjans de comunicació orals	181
10. Estudi de les Audiències a les Balears	193
11. La ràdio a l'era digital. Adaptabilitat de la ràdio a la nova tecnologia TDT	199
12. Conclusions	202
13. Relació Bibliogràfica	212
14. Relació de Fonts	223
15. Annex	227
15.1. Arxiu Sonor de IB3 Ràdio	227
15.2. Catalogació Arxiu de Ràdio Jove	231

1. INTRODUCCIÓ

La vinculació de l'administració autonòmica de les Balears i dels Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, dins de l'espectre radiofònic a les Illes Balears ha estat molt variant des de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears l'any 1983, en endavant.

La història de la ràdio a les Illes Balears en aquests darrers trenta dos anys està lligada a diverses iniciatives públiques i privades que conformen una gran diversitat d'emissores que han anat proliferat i algunes, també, decaient. Amb el resultat de que la majoria de ràdios que s'han consolidat són les de grans grups empresarials de caràcter privat, Ràdio Nacional d'Espanya de caràcter públic estatal i IB3 Ràdio, la cadena autonòmica de les Illes Balears que l'any 2015 ha fet deu anys.

Fent memòria, la història de la ràdio a les Illes es remunta a l'any 1933 quant s'inaugura la primera emissora de ràdio de les Balears: *Ràdio Mallorca*. Tot i que ja hi havia hagut radioaficionats arreu de les illes, no fou fins als anys cinquanta que surten noves emissores. Ara bé, l'autèntica eclosió de cadenes radiofòniques es produeix a partir de l'època democràtica, en deu anys es quadruplica les emissores de ràdio a les Illes Balears¹. En aquesta època, també, apareixen noves emissores que no han trobat mai cobertura legal i que, per això mateix, es mouen en un terreny ambigu (ràdios municipals, associatives o culturals o lliures o pirates com *Ràdio Activitat* o *Ciutat Ràdio*).

Històricament, però, a l'estat espanyol, la dimensió local ha format sempre part de la ràdio des de els seus inicis². En l'època franquista, aquesta dimensió era qüestió de cobertura territorial i també de continguts, un altre paràmetre clàssic de definició del localisme (juntament amb la cobertura, i posteriorment, la llengua i la composició

¹ DELGADO REINA, M. (1994): *Història de la Ràdio a Mallorca 1933-1994*, El Tall, Palma de Mallorca.

² COROMINAS, MARIA; GUIMERÀ, JOSEP ÀNGEL; FERNÁNDEZ, ISABEL I; BONET, MONTSE. (2005): *Polítiques públiques de ràdio i televisió local en l'entorn digital a Espanya (1997-2004)*. Universitat Autònoma de Barcelona.

accionarial de l'empresa)³. A partir de la mort de Franco, el procés de transició democràtica comporta l'adequació de la radiotelevisió a la nova configuració estatal.

La democràcia, per tant, comença amb una ràdio marcada per un sector privat molt potent i des del principi amb un fort finançament publicitari; això suposa per als mitjans de comunicació enfrontar-se per primera vegada a les lleis del lliure mercat, la qual cosa es tradueix en una forta concentració empresarial que encara és vigent avui en dia. Aquesta aglomeració de mitjans privats i l'emissió en cadena són encara més afavorides per les tecnologies que permeten ampliar la cobertura a aquests grans grups empresarials i disposar de moltes freqüències a les illes, cosa que desplaça la programació local, insular i autonòmica a hores residuals, marginals i amb una presència gairebé testimonial.

Amb l'entrada de l'Estatut d'Autonomia, però, s'amplià l'oferta de ràdios i sorgí la possibilitat de que hi pogués haver ràdios en català. "Les relacions entre els diferents poders, els mitjans de comunicació i la societat del segle XX i XXI canvià amb l'aprovació de l'estatut d'autonomia de l'any 1983"⁴.

No obstant això, no fou fins a finals dels anys vuitanta que apareixen les primeres iniciatives de ràdios públiques de Govern Balear i Consells Insulars, fins a llavors la ràdio de proximitat havia estat marcada per les emissores pirates, municipals i *Ràdio Nacional d'Espanya*, una emissora estatal però que realitzava alguna desconexió territorial. Tot plegat, després d'una dura "monogàmia" radiofònica marcada pel franquisme i pels mitjans de comunicació en castellà.

I tot i el procés d'autonomització de la ràdio i televisió engegat mitjançant els Estatuts d'Autonomia que permetia a les diferents comunitats autònomes dur endavant un projecte de radiotelevisió autonòmica, només algunes comunitats ho varen portar a terme com foren el País Basc i Catalunya primerament; Galícia, Madrid, Andalusia, València i Múrcia, després. Moltes d'elles amb la finalitat de

³ COROMINAS, MARIA; GUIMERÀ, JOSEP ÀNGEL; FERNÁNDEZ, ISABEL I; BONET, MONTSE. (2005): *Polítiques públiques de ràdio i televisió local en l'entorn digital a Espanya (1997-2004)*. Universitat Autònoma de Barcelona. Pàg. 18-27.

⁴ FERNÁNDEZ QUETGLAS, N. (2009) "La ràdio, la televisió i les noves tecnologies", a DDAA.: *Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)*, Institut d'Estudis Autonòmics. Coordinació de l'obra: Miquel Duran Pastor i Sebastià Serra Busquets.

cercar la normalització lingüística i la recuperació de la cultura autòctona davant la imposició de la llengua i cultura castellanes d'herència franquista. Malgrat tot, però, les Balears varen ser la única comunitat autònoma amb llengua pròpia que no es va dotar d'una ràdio i televisió autonòmica que servís per als interessos de la cultura autòctona fins a l'any 2005.

Per cada àmbit de participació polític-administrativa, doncs, els ciutadans es troben les corresponents emissores de ràdio autonòmiques, a les Balears, però, hagueren de passar més de vint anys per la implantació d'una ràdio pública i autonòmica (*IB3 Ràdio*) tot i altres iniciatives de caire públic com *Ràdio Jove* o *Som Ràdio* impulsades pel Govern de les Illes Balears i *Ràdio Illa Formentera* i *Ona Mallorca* de Consells Insulars.

D'aquesta manera, no fou fins a la legislatura 2003-2007 –a diferència de les altres comunitats autònomes de l'Estat – que no va haver-hi un interès real per cap dels successius governs autonòmics d'impulsar l'aparició de mitjans de comunicació marcats pel servei públic, tot i que -des de l'oposició o com a socis minoritaris del Govern- els sectors nacionalistes ho havien anat estudiant.

Amb tot plegat, cal tenir en compte l'espai físic analitzat caracteritzat per l'atenuant "cost d'insularitat" també existent a nivell comunicacional i és que l'espai de comunicació refent a la comunitat autònoma de les Illes Balears està dividit amb el de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, cada una amb les seves peculiaritats. I tot que hi ha hagut esforços i existeixen mitjans de comunicació que han volgut cohesionar aquest espai i unificar-lo, els diferents intents han estat força decebedors, així i tot *IB3 Ràdio* emet des de Palma la mateixa programació a totes les illes amb una sola desconnexió.

Fins al naixement d'*IB3 Ràdio*, doncs, no es pot dir que hi hagi hagut una intenció de definir un espai comunicatiu balear. Cap ràdio pública no ha tingut prou programació per a totes illes, tot i algun intent que s'estudiarà.

Serà important però, també, atendre'ns a la naturalesa i característiques del propi mitjà de comunicació. D'aquesta manera caldrà tenir en compte que la ràdio és un

mitjà de comunicació auditiu basat en la comunicació oral, que té una recepció generalment individual, amb un cert poder de suggestió, marcada per la temporalitat i un codi comunicatiu amb llenguatge propi i amb una inversió tècnica baixa i de ràpida amortització⁵. La ràdio narra, la televisió mostra i la premsa analitza.

Un mitjà que té la necessitat de captar l'atenció de l'oient des del primer moment i aconseguir mantenir-la i que disposa de força credibilitat. Degut a la seva immediatesa i concisió dels continguts, la ràdio és instantània i ràpida, incentiva la imaginació escenogràfica i és versàtil, es pot escoltar a qualsevol lloc. Encara que la interacció que es produeix amb l'oient és prou baixa (*feedback* baix).

Així com també és essencial entendre el seu llenguatge; a la ràdio el llenguatge ha de ser: clar, concís i correcte. Com que es tracta d'un mitjà de comunicació efímer, és necessari utilitzar un llenguatge molt descriptiu, amb molts adjectius. S'ha d'intentar que l'oient construeixi imatges per això, és molt important l'entonació, l'actitud, el ritme i la vocalització.

⁵ EMISORAS.US. *Características de la Radio*. 2006

2. JUSTIFICACIÓ DE LA INVESTIGACIÓ I OBJECTIUS

L'objecte d'aquesta investigació són les diferents ràdios de finançament públic que han engegat el Govern de les Illes Balears o Consells Insulars per tal de conèixer la configuració del mapa radiofònic de la història contemporània de les Illes Balears, mitjançant una delimitació temporal que va des de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears⁶ (Llei Orgànica 2/1983, de 25 de febrer, aprovada per les Corts Generals i publicada en el Boletín Oficial del Estado núm. 51, d'1 de març del 1983.) l'any 1983, fins a l'actualitat de la redacció d'aquest tesi, l'any 2015.

La present investigació està integrada en l'estudi de la coneixença de la història contemporània dels mitjans de comunicació del Govern de les Illes Balears i dels Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera per la qual cosa fomenta la recerca sobre la cultura, la societat i la política mitjançant la història contemporània dels *mass media*⁷ com a eix de partida per entendre millor la idiosincràcia de la nostra història més recent.

I és que en democràcia els mitjans de comunicació es converteixen en un dels mecanismes de poder que poden difondre i imposar ideologia, a banda, també, forneixen i difonen models de comportament. Per això, des de les administracions públiques s'han impulsat determinades incitatives en aquest sentit, fins que finalment, ateses a la llei, es va poder crear l'ens de Radiotelevisió Públiques de les Illes Balears.

És evident que la manca d'estudis de comunicació a la Universitat de les Illes Balears suposa una dificultat pels que treballam tant a nivell de recerca, difusió o professionalment en els coneixements de la història de la comunicació a les Illes Balears. Tot i que de cada vegada som més el nombre d'estudiosos de les illes i per tant, coneixem més la importància dels mitjans de comunicació a la societat, en

⁶ Llei Orgànica 2/1983, de 25 de febrer, aprovada per les Corts Generals i publicada en el Boletín Oficial del Estado núm. 51, d'1 de març del 1983.

⁷ *mass media*: mitjans de comunicació massius o de masses són els mitjans de comunicació rebuts simultàniament per una gran audiència, equivalent al concepte sociològic i tots aquells o al concepte comunicatiu de públic: GIFREU, JOSEP. 'Els mass-media i la identitat nacional (Catalunya, 1939-1985)'.

aquest cas, la nostra, la de les Illes Balears. Durant molts anys, la ràdio ha sofert un oblid acadèmic important tot i ser un mitjà amb un grau de penetració elevat, llevat d'algunes publicacions d'estudiosos de la comunicació que citam en aquesta tesi, la ràdio ha estat menys valorada tot i formar part de la vida quotidiana de molts illencs i per tant, tenir una capacitat d'incidència social important.

Aquesta mancança d'informació, per una banda, i la passió per la ràdio com a professional del mitjà, són les que m'han ajudat a tirar endavant aquesta tesi doctoral i per altra, la confiança del meu tutor, Sebastià Serra i Busquets, catedràtic de la Universitat de les Illes Balears a encoratjar-me a entendre la nostra història, encara que sigui la més recent, per saber qui som i cap on anam en termes de proximitat, llengua, cultura i país. S'ha considerat l'anàlisi de la ràdio i concretament aquelles iniciatives radiofòniques tirades endavant per les incitatives públiques d'aquesta comunitat com una eina fonamental per a entendre la història de la nostra societat. Especialment quan el context és el d'un arxipèlag aïllat territorialment, amb un tret lingüístic específic i amb dinàmiques en el temps present recentralitzadores.

També serà interessant analitzar quin és l'estat de salut del català als mitjans de comunicació de les Balears, per això, s'investigarà el procés i la història de la normalització lingüística per tal de poder entendre i contextualitzar la ràdio en català a les Balears.

Val a dir, doncs, que l'objecte de la nostra investigació seran aquelles iniciatives radiofòniques de Govern i Consells Insulars, en les quals al llarg d'aquests més de trenta anys hi trobem, *Ràdio Jove*, *Ràdio Illa Formentera*, *Som Ràdio*, *Ona Mallorca* i *IB3 Ràdio*.

En el cas de *Ràdio Jove*, per a la realització d'aquesta tesi, ha sorgit un fet destacable i nogensmenys rellevant i és que, mitjançant el CEDOC (Centre d'Estudis i Documentació Contemporània) es va tenir accés a una part de l'arxiu de *Ràdio Jove*. D'aquesta manera, s'ha pogut consultar de primera mà tot un conjunt de materials que formaven part d'aquesta ràdio, majoritàriament discos, vinils i CDs. En resum un gran recull de música de tot tipus, però també documentació i dades rellevants com, per exemple, la primera emissió de la cadena. Tota aquesta troballa

s'adjunta a l'annex, voldria agrair la feina de la becària Catalina Escalas, estudiant de Grau d'Història que ha fet una gran tasca en la classificació i buidatge d'aquest arxiu.

Per altra banda, i en cas contrari, més difícil ha resultat la tasca d'investigació de la ràdio *Ona Mallorca*. Ha estat força complicat poder accedir a les seves informacions degut a la problemàtica política i judicial que afecta aquesta ràdio, envoltada per un cas de corrupció política i que s'especifica en el seu anàlisi.

Entre els objectius d'aquest estudi de les ràdios que han estat sustentades mitjançant finançament públic ja sigui de Consells Insulars o del Govern de les Illes Balears, hi trobem:

- Descriure les ràdios que han estat iniciativa del Govern de les Illes Balears i dels Consells Insulars existents des de 1983 fins a l'actualitat i analitzar els factors del seu naixement i de la seva evolució i configuració.
- Tornar a posar en valor la importància de l'estudi i anàlisi dels mitjans de comunicació socials de les Balears destacant la seva rellevància dins de la quotidianitat dels ciutadans per a l'exercici de la llibertat i de la democràcia.
- Donar a conèixer el moment polític i les persones que estaven al capdavant d'aquestes iniciatives radiofòniques, la formació política a la que pertanyien o les circumstàncies que els varen fer tirar-ho endavant.
- Establir una comparativa entre les cinc iniciatives radiofòniques que s'han creat entre 1983 i 2005 per part del Govern de les Balears o dels Consells Insulars.
- Determinar el funcionament d'aquests mitjans, la seva estructura i òrgans de control.
- Analitzar el model de llengua en els diferents mitjans de comunicació orals que s'ha aplicat a cada una d'aquestes iniciatives.
- Fer una panoràmica de la ràdio basada en el finançament públic dels darrers trenta-dos anys.
- Analitzar si aquestes incitatives han complert la missió de servei públic a la societat de les Balears.
- Establir quina incidència social han tingut aquestes ràdios a les Illes Balears.

- Descriure les diferents normatives i legislacions que han regit als mitjans radiofònics públics de les Balears i el seu procés històric.
- Analitzar els avenços tecnològics, la recent entrada de la TDT i el nou paradigma de les ràdios públiques a les illes.

3. HIPÒTESIS

A partir de la documentació, estudis previs i les fonts orals i escrites consultades, es prenen com a punt de partida d'aquesta tesi doctoral, les següents hipòtesis:

- Les ràdios públiques formen part d'una estructura de model audiovisual i són creades per les institucions de govern per constituir un ens de comunicació.
- Les iniciatives radiofòniques tirades endavant per organismes públics són, unes fonts històriques de primera magnitud que ens permeten conèixer les organitzacions polítiques, socials i culturals de cada etapa.
- Tot i que una de les característiques de la ràdio es que és efímera; la ràdio transmet un llegat i una proximitat que no deixa indiferent al públic que s'hi ha posat en contacte, per tant, estam davant d'un mitjà que ha tingut molta importància en el desenvolupament i els hàbits de la societat de les Illes Balears.
- Les incitatives radiofòniques públiques autonòmiques també són un reflex de l'ús de la llengua catalana als mitjans de comunicació orals de les Balears. Aquestes han contribuït al procés de normalització lingüística i a la difusió del patrimoni cultural.
- Les ràdios amb finançament autonòmic o dels consells insulars han contribuït a la difusió de la realitat insular i autonòmica des d'una perspectiva pròpia i propera al públic.
- La capacitat d'adaptació d'aquestes iniciatives de ràdio a la realitat autonòmica i insular, tant pel que fa la discontinuïtat del territori com a les particularitats de cada illa.
- La relació de poder entre les institucions de govern autonòmic i insular i els diferents ens radiofònics que s'han anat creant des de 1983 fins al 2015, si s'ha complert la premissa de servei públic imperant en qualsevol mitjà de

comunicació pública i la relació amb l'audiència, el finançament i la imparcialitat política dels seus continguts.

- Els reptes de futur de les ràdios públiques de Govern i Consells Insulars, si passen per un replantejament, pel compliment dels objectius de servei públic i una adaptació als canvis tecnològics.
- Progressiva disminució de la programació de la ràdio i televisió en llengua catalana a les Illes Balears, des de l'eclosió de les ràdios en català als anys vuitanta a l'evolució i disminució en les properes dècades.
- S'ha permès posar de relleu un col·lectiu de professionals nous que bona part d'ells provenen de les noves generacions d'estudiosos de la comunicació i altres de més veterans i que en el seu moment es varen haver d'adaptar, així com "històrics" de les ones.
- Això s'ha materialitzat en un substrat important de nous professionals de la comunicació i de les ones formats en diferents camps; música, esports, política, cultura, etc.
- L'emergència de productores audiovisuals, sobretot després de la creació de IB3 i més influents en el camp de la televisió (amb pressupostos més elevats), però també vigents a les ràdios. I mitjançant la contractació externa de productores escollides per projectes o bé la convocatòria de concursos públics en alguns casos, però en cap cas per oposició pública.
- No s'ha configurat una plantilla fixa si no que les diferents ràdios han anat alternant alts i baixos de treballadors i èpoques diverses i a la vegada ha estat personal extern contractat per diferents productores audiovisuals.
- La possibilitat de creació de l'espai comunicacional Illes Balears sobretot després de la creació de l'ens RTVIB (Ràdio Televisió d les Illes Balears) tot i que també hi ha altres iniciatives de fer un espai de comunicació balear

intentant cohesionar l'espai real de comunicació de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

- La programació constant des de les Balears ha provocat una absoluta novetat per part de la societat de les illes (durant moltes hores del dia els ciutadans han pogut disposar d'un dial que emet des de les Balears continguts de proximitat), a diferència del que estaven acostumats, les diferents desconexions, a excepció d'alguns casos de la ràdio privada algunes també de proximitat.
- Problemàtica de l'arxiu de so, no s'ha cuidat gens aquest aspecte, gairebé no queda res dels arxius de les ràdios que s'han gestat des de iniciatives públiques, això fa que s'hagi perdut una part de la nostra història.
- El moviment ha estat lent i insipient, ni *Som Ràdio* ni *Ràdio Jove* han obeït a un projecte global del Govern de les Illes Balears.
- S'ha posat de manifest el desig d'una ràdio de proximitat, degut a la llarga tradició que hi ha hagut a les illes de ràdios properes (*Ràdio Popular*, les ràdios municipals, *Ràdio Joventut*, *Ràdio Mallorca*, etc.)
- Existència d'un públic receptor i d'uns professionals que fan possible aquest tipus de ràdio, propera, pública.
- La ràdio a les Illes Balears prové d'una llarga tradició que fa que encara avui en dia i tot i l'aparició de les noves tecnologies segueix en absoluta vigència la informació i entreteniment radiofònic.
- La ràdio impulsada des de la iniciativa pública hauria de ser un instrument d'informació i formació cultural mitjançant reportatges, informatius, programes, documentals, entrevistes en profunditat, etc.
- El model de ràdio d'*Ona Mallorca* va desaparèixer tot i que sí que semblava que era un model per perviure i un projecte prou sòlid.

- Des de les institucions, que han ideat aquestes ràdios amb finançament públic, hi ha hagut discurs polític d'interès general o bé hi ha hagut diferents intents de que es parli bé del govern de torn.
- Hi ha hagut professionals infiltrats a les ràdios autonòmiques en favor d'una determinada empresa o partit.
- Hi ha afany de competitivitat amb la ràdio privada per part de les iniciatives radiofòniques públiques.
- Les incitatives radiofòniques des de les administracions de les Balears s'han nodrit d'ingressos publicitaris que han suposat uns sous extrems a les cadenes.
- IB3 Ràdio, la ràdio autonòmica de les Illes Balears va a remolc de IB3 Televisió, com si es tractés d'un ens secundari, o bé és un mitjà prou sòlid per si sol.

4. FONTS

Les fonts consultades per tal de fer possible aquesta investigació han estat força diverses, sobretot basades en documentació oficial administrativa i institucional de les Illes Balears i dels Consells Insulars i Boletín Oficial del Estado (BOE):

- Els discursos, debats, i comissions parlamentàries des de 1983 fins a 2015.
- Les sessions plenàries del Consell Insular de Mallorca des de 1983 fins a 2015
- Les sessions plenàries del Consell Insular de Menorca des de 1983 fins a 2015
- Les sessions plenàries del Consell Insular d'Eivissa des de 1983 fins a 2015
- Les sessions plenàries del Consell Insular de Formentera des de 1983 fins a 2015
- Del Parlament de les Illes Balears s'ha consultat:
 - El Diari de sessions plenàries
 - El Diari de sessions de les comissions parlamentàries
 - El Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears
 - El Servei de documentació del Parlament de les Illes Balears
 - Els Debats parlamentaris
- BOE

L'escassetat d'investigacions sobre l'objecte d'estudi ha fet que s'hagin hagut de sumar esforços per recaptar dades i contrastar les informacions orals obtingudes. La tasca de recerca s'ha vist també dificultada per la manca d'arxius sonors de les diferents incitatives radiofòniques analitzades.

Totes aquestes fonts s'han utilitzat de forma relacionada entre elles, de forma que alguns materials d'hemeroteca han servit per contrastar informacions obtingudes mitjançant entrevistes, sobretot a professionals i polítics que a través de documentació, memòries i records s'han pogut articular els fets. Per tant, s'han contrastat les informacions obtingudes a partir de la història oral amb documentació de naturalesa diversa. Tot i que els resultats extrets d'hemeroteca moltes vegades estan influenciats pel posicionament ideològic de la seva capçalera que sol

respondre a interessos editorialistes, econòmics o d'influència i que poden desvirtuar les informacions.

Arxius

Servei de Documentació d'IB3 Ràdio.

El servei de documentació d'IB3 Ràdio forma part intrínseca de la tesi, s'ha seleccionat acuradament, amb treball de camp i recerca els àudios il·lustratius de les diferents etapes d'IB3 Ràdio en col·laboració amb el departament de documentació de l'ens. Per tant, aquesta tesi també s'acompanya de fonts importants com és aquesta selecció de l'arxiu sonor d'*IB3 Ràdio* i es que és l'únic arxiu de mitjans de comunicació audiovisuals que hi ha vigent a les Illes Balears, les altres ràdios no han tingut un servei de documentació i per tant és més difícil accedir a les seves informacions. Per això, s'adjunta un DVD amb els arxius sonors més significatius de les diferents etapes d'*IB3 Ràdio*, així com també a l'Annex 15.2., un recull explicatiu dels diferents àudios seleccionats, així com un enllaç de *Google Drive* des d'on es poden escoltar els arxius sonors.

Entre aquests àudios cal destacar, la primera emissió de la cadena, el dia 1 de març de 2005 amb la veu de la periodista Araceli Bosch donant la benvinguda a la primera ràdio autonòmica de les Illes Balears. També, de cabdal rellevància, és el discurs d'inauguració del President del Govern de les Illes Balears d'aleshores, Jaume Matas, o els diferents especials de les eleccions de 2007, 2011 i 2015; i les reaccions dels grups polítics guanyadors i perdedors, així com el tractament informatiu dels diferents periodistes conductors del programa especial electoral.

També es fa referència a fragments de programes de rellevància de l'emissora que pel seu pes horari i de contingut han marcat l'esdevenir de la cadena. Per exemple, els programes matinals que sempre han tingut un pes important en les ràdios autonòmiques i generalistes, en el cas d'IB3 Ràdio ho són els programes de *El Faristol* conduït per Àngela Seguí, el programa *Al Dia* amb Tomàs Ibarz i Ana Batuecas en la seva primera etapa i el periodista Maties Salom qui n'agafà el relleu, o el programa *De Bon Dematí* presentat per Xisco Umbert i el primer matinal que va tenir la cadena.

Altres programes que han marcat la història dels deu anys d'IB3 Ràdio han estat espais com el de sàtira política de *Gabinet de Crisi*, o el magazine de les tardes de referència de la ràdio pública amb més de sis temporades en antena, *Tassa i Mitja*, en totes les seves etapes conduït per Noemí Garcies amb col·laboració amb altres periodistes. Programes d'emissió en castellà de la primera temporada com, *Sa Boscana*, amb el metge forense i comunicador Javier Alarcón. Programes d'entreteniment i humor com, *Tot és possible, o no!* del cantant i conductor Pep Suasi. El magazine estrella de la primera temporada de la ràdio *Diumenge, diumenge* amb el Dr. Beltran com a estrella mediàtica. La importància dels programes de divulgació i cultura, *El Crepuscle Encén Estels* amb Pere Estelrich i els seus col·laboradors. També aquells programes d'entrevistes en profunditat i de caire més personal com *Entre tu i jo* del comunicador Miquel Àngel Ariza. O els diferents programes fets des de les altres illes que tot i que molt escassos, també han marcat la història de la ràdio com *Hem de parlar* amb Pere Prieto i David Ventura des d'Eivissa o *Fet a Menorca* amb Fanny Pons des de l'illa de Menorca, no se n'ha fet cap exclusivament des de Formentera⁸.

Per altra banda, i en relació a l'accés a arxius d'altres ràdios, gràcies al CEDOC, Centre d'Estudis i Documentació Contemporània de la Universitat de les Illes Balears, s'ha pogut tenir accés a l'arxiu de Ràdio Jove, una troballa dins d'unes caixes malmeses i sense classificar. D'aquesta manera, se'm va encarregar la tasca de dirigir la classificació i catalogació d'aquest arxiu, al que s'hi ha pogut tenir accés de primera mà. Per aquest motiu es va obrir una plaça d'alumne col·laborador per al buidatge i classificació de l'arxiu de Ràdio Jove i gràcies a la feina de la becària Catalina Escalas s'han pogut desglossar aquests materials mitjançant una beca de tipus B del CEDOC que va fer possible la catalogació d'aquesta documentació que hagués caigut en l'oblit.

Entre aquest buidatge, cal remarcar la importància de la troballa d'una gran quantitat de música en diferents formats (CD, vinil, casset) de diversa procedència, estils i èpoques que s'ha trobat en aquest arxiu i que conforma una important font

⁸ Annex Àudio en format DVD.

documental i de cabdal importància per a la recuperació de la història dels mitjans de comunicació públics de les Illes Balears com és el cas de Ràdio Jove.

En un altre dels casos, l'accés a l'arxiu de la ràdio Ona Mallorca, ha resultat ser molt difícil degut a la problemàtica sobre el cas de corrupció política que envolta aquesta emissora i que ha fet que els arxius de Ràdio i Televisió de Mallorca estiguessin a la venda fins fa uns mesos. Uns documents audiovisuals que al 2015 els va haver de tornar a comprar el Consell de Mallorca i ara són a l'Arxiu del So i de la Imatge del Consell Insular de Mallorca però en la consecució d'aquesta tesi no han pogut ser encara consultats.

Cal destacar, per altra, que el tancament de la Ràdio i Televisió de Mallorca, va provocar que la seva pàgina web també és tanqués. Això ha fet que hagi estat una tasca complicada poder accedir als seus històrics i informacions, graelles, programació, etc. A banda, molta de la informació es troba oculta per mor d'aquest cas de corrupció política que gira entorn d'aquesta emissora. Per aquest motiu, les fons i documentacions s'han hagut de treure mitjançant fonts orals o bé la pàgina web *WebArchive*, un projecte que s'encarrega de la recollida de parts de la *world wide web* per assegurar-se que la informació es conserva en un arxiu per a futurs investigadors, historiadors i públic en general.

Pel que fa a l'arxiu de Ràdio Nacional d'Espanya, tot i que no és objecte d'estudi de la tesi, val a dir que s'ha sabut mitjançant, també, el CEDOC de l'existència d'un arxiu de Ràdio Nacional però que no està en condicions encara de ser consultat. Hi ha un projecte en marxa d'ordenació d'aquest arxiu de RNE.

Entrevistes

Pel que fa al treball de camp, s'ha formalitzat mitjançant entrevistes a diferents protagonistes, professionals, polítics, estudiosos, investigadors que han format part de la història de la comunicació de les Balears i enquestes a alguns dels responsables de les ràdios analitzades, per aconseguir dades sobre personal constituït, programació, etc.

Entre aquestes entrevistes cal destacar les realitzades a diferents personalitats com Joan Melià filòleg, qui fou Director General de Política Lingüística i impulsor de Som Ràdio; Damià Pons, qui fou Conseller d'Educació i Cultura i estudiós (articles a la Revista El Mirall), també qui va ser ideòleg de Som Ràdio; Rosa Campomar, periodista que probablement ha passat per tots els mitjans que s'analitzen, tret de Ràdio Illa i Som Ràdio; Sebastià Roig, qui fou Director General de Joventut i impulsor de Ràdio Jove; Benjamí Villoslada, Director General de Desenvolupament Tecnològic; Pere Sampol, qui fou Vicepresident del Govern de les Illes Balears; Nanda Caro, qui fou Consellera de Benestar Social i va gestionar a una de les seves etapes Ràdio Jove; Rafel Gallego, periodista que treballà a Ràdio Jove i fou director dels informatius d'IB3 Ràdio; David Abril diputat del Parlament de les Illes Balears; Joan Carrió, Director General de Pressupostos i Finançament, entre d'altres.

Memòries

Per a la configuració d'aquesta tesi doctoral també s'han demanat les memòries de la Ràdio de les Illes Balears, IB3 Ràdio. La petició s'ha fet formalment a l'ens públic que obligatòriament les ha de publicar any rere any. La doctoranda no ha rebut cap resposta per part de l'ens i no són dipositades a cap lloc públic.

A les memòries a les que sí si ha pogut tenir accés han estat les de la Direcció General de Política Lingüística dels anys 2000 i 2001, una font important per a conèixer com es va gestar Som Ràdio.

També s'ha pogut arribar a un grapat de fotografies que ens han ajudat a narrar la història de les iniciatives radiofòniques del Govern de les Illes Balears i Consells Insulars de 1983 a 2015.

Altres fonts consultades han estat: estadístiques, el Cen-Emi,⁹ per esbrinar sobre els centres emissors de les Illes Balears, o bé taules, el CD de la Història de la *Ràdio Mallorca* dels anys 60 i 70. Del fons de la Ràdio Popular que es va digitalitzar i ara és a l'Arxiu del So i de la Imatge s'ha pogut accedir al CD dels 80 anys de Ràdio

⁹ Centes Emissors de TDT: <http://www.caib.es/cenemifront/>

Mallorca; també, diaris, revistes, publicacions periòdiques que acaben d'engirgolar aquesta tesi.

5. BIBLIOGRAFIA

A la història contemporània dels mitjans de comunicació de les Illes Balears li falten alguns capítols per escriure, tot i així l'anàlisi dels mitjans de comunicació illencs, sobretot de la premsa escrita ha despertat algun interès acadèmic ja des del segle XIX, primer com a estudis de caràcter descriptiu i catalogal i ja a partir dels anys setanta del segle XX com a fonts documentals i també objecte d'estudi del mitjà en sí mateix. És a partir del segle XXI quant, mitjançant historiadors impulsats per catedràtics com Sebastià Serra i Busquets¹⁰, entre altres estudioses de la UIB, surt una fornada de joves que s'interessa per l'estudi i anàlisi dels mitjans de comunicació de les Balears, en molts casos impulsats per l'estudi de publicacions escrites i televisió.

L'estudi de la ràdio, però, durant molts anys va sofrir un oblit acadèmic important a les Illes Balears, tot i que és un mitjà que té un grau de penetració social elevat entre els ciutadans de les illes i que per tant, té una gran capacitat d'incidència social. A banda d'articles de divulgació escrites per periodistes, no fou fins a l'any 1995 que Matilde Delgado publicà "Història de la Ràdio a Mallorca 1933-1994" fruit de la seva tesi doctoral presentada a la Universitat Autònoma de Barcelona el setembre de l'any 1995 i dirigida per la Doctora Rosa Franquet i Calvet, Catedràtica del Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat de la UAB i molt present com a referència bibliogràfica també en aquesta tesi.

Altres publicacions més petites sobre la història de la ràdio però també rellevants han estat la publicació de l'any 1979: "La Radio en Mallorca 25 años de historia" de Miquel Febrer o bé la revista *Temps de Comunicar* del CESAG (Centre d'Enseyament Superior Alberta Giménez de Palma adscrit a la Universidad Pontificia Comilla) en la què el Dr. en Història i professor Joan Josep Matas l'any 2011 hi publicava *Història de la Radio a Mallorca*.

A continuació, es detallen tres de les jornades i trobades d'estudi sobre els mitjans de comunicació que també ens han resultat ser molt útils com a bibliografia consultada. Cal especificar la importància d'aquestes jornades, congressos i

¹⁰ Sebastià Serra i Busquets és historiador i catedràtic de la Universitat de les Illes Balears, com a polític fou diputat entre 1983 i 1993 del Parlament de les Illes Balears.

trobades perquè es van fer a les Balears i sobre mitjans de comunicació i tenint en compte que hi ha relativament poca bibliografia sobre ràdio.

Parlam de les XII Jornades d'Estudis Locals de l'any 1993 organitzades per l'Institut d'Estudis Baleàrics¹¹. El novembre de 1993 es varen fer a Palma les "XII Jornades d'Estudis Històrics Locals" i en aquesta ocasió va tocar el torn a debatre sobre els mitjans de comunicació i el seu model "Els mitjans de comunicació a debat" organitzades per Sebastià Serra Busquets i Arnau Company Matas i amb el suport de l'Institut d'Estudis Baleàrics que llavors es publicaren l'any 1994 en dos volums¹².

Així doncs, els dies 3, 4 i 5 de novembre de 1993 foren dedicats a la ràdio, la premsa i la televisió des d'una perspectiva històrica mitjançant la intervenció de tot un conjunt de persones que aportaren vivències, coneixements i experiència. El ressò d'aquestes jornades sobre mitjans de comunicació fou molt important, tant a la premsa escrita com a les emissores de ràdio com a la televisió.

En aquest debat es va reflexionar sobre les vies d'investigació de la comunicació, el debat sobre periodisme, el sistema polític i els mitjans de comunicació, els estudis sobre l'economia de la comunicació, la llengua i la cultura en els mitjans, l'anàlisi sobre el paper de l'opinió pública en la imatge de la societat i també hi estava inclòs el debat sobre la ràdio i el model radiofònic d'aquell moment a les Balears. Algunes de les conclusions a les que s'arribà foren la importància de les ràdios municipals, la majoria d'elles al·legals o il·legals però amb un gran paper en la comunicació i el ressò de les notícies locals, així com la necessitat de crear una federació de ràdios municipals impulsat pel grup promotor *Titoieta Ràdio* com ja s'havia fet a Catalunya l'any 1980 amb el nom de EMUC i que agrupava més de 130 emissores municipals. Un altre dels temes rellevants per a la investigació fou la taula rodona "La ràdio i la televisió. Realitat i prospectiva", en la que l'aleshores Director de *Cope, Radio Popular*, Víctor Gistau (1990-1994) reivindicava la llibertat d'acció, i que hi havia masses hores de programació nacional i poques de local "des de la perspectiva del que nosaltres érem i del que som en aquests moments, s'han perdut tots els signes

¹¹ COMPANYY, A [et al.] (coord.). V *Encuentro d'Historiadors de la Comunicació*. Vol I. Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.

¹² DIVERSOS AUTORS: *Els mitjans de comunicació a debat*, a cura de Sebastià Serra Busquets i Arnau Company Matas, Palma, Institut d'Estudis Baleàrics, 1994.
DIVERSOS AUTORS: *La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica*, a cura de Sebastià Serra Busquets i Arnau Company Matas, Palma, Institut d'Estudis Baleàrics, 1994.

d'identitat com a emissora local"¹³. I és que ja l'any 1993 es reivindicava el poder de la ràdio que "més que cap altre mitjà és capaç d'arribar allà on insospitadament es podria arribar amb uns altres mitjans de comunicació i allà on es podria fer un sentit de poble i un sentit de plantejament de la nostra pròpia personalitat"¹⁴.

Alejandro Vidal de *Antena 3*, apuntava que s'havien posat en marxa una sèrie de programacions que tenien una tendència clara a disminuir la incidència i la influència de la ràdio local en benefici de la macroràdio nacional, de la ràdio de les grans estrelles d'abast estatal.

Conxa Rossillo de Ràdio Nacional d'Espanya també apuntava la minva de la programació local per la manca de pressupost i la cada vegada més relegada programació local.

Per tant, ja es reivindicava la necessitat que la ràdio fos local i no marcada per patrons estatals que és el que aleshores impregnava la ràdio a les Balears, es posava, doncs, de manifest el procés de concentració i unificació de mitjans amb discurs estatal.

Les II Jornades de Comunicació a Mallorca amb el títol "De la comunicació local a la comunicació global" es celebraren els dies 4 i 5 de novembre de l'any 2000, a l'Auditori d'Alcúdia de Mallorca, aquestes II Jornades de Comunicació a Mallorca, amb el lema "De la comunicació local a la comunicació global" foren organitzades pel Servei de Normalització Lingüística de l'Ajuntament d'Alcúdia. Hi hagué diverses conferències i taules rodones que analitzaren casos concrets de projectes comunicatius i les relacions entre normalització lingüística, mitjans de comunicació, noves tecnologies, etc. Hi participaren persones relacionades amb *El Punt*, el Grup Serra, *El Temps*, l'Associació de la Premsa Forana, *Sa Plaça*, *Punt Informatiu*, *Revista d'Alcúdia*, Canal 50, Vilaweb, etc. És significatiu qui foren els mitjans que hi participen i que no hi hagués cap ràdio convidada.

¹³ COMPANYY, A; SERRA, S. "Els mitjans de comunicació a debat". Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 1994. pàg. 113.

¹⁴ COMPANYY, A; SERRA, S. "Els mitjans de comunicació a debat". Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 1994. pàg. 113.

El V Encontre d'Historiadors de la Comunicació "La comunicació audiovisual en la història volum 1 i 2" de la Asociación de Historiadores de la Comunicación, que es va celebrar a Palma al 2001 amb el títol "Aportacions de la comunicació a la comprensió i construcció de la història del segle XX", fou un gran punt d'inflexió en la història dels mitjans de comunicació a les Illes Balears. El "V Encontre d'Historiadors de la Comunicació", l'any 2001, va fer aportacions de la comunicació a la comprensió i construcció de la història del segle XX impulsat per Arnau Company, Jordi Pons i Sebastià Serra i organitzat conjuntament per l'Asociación de Historiadores de la Comunicación i el Centre d'Estudis i Documentació Contemporània, iniciativa de la Universitat de les Illes Balears i de la Caixa d'Estalvis de Balears "Sa Nostra", que reuní una setantena de comunicacions a Palma per debatre sobre els mitjans, el seu passat i futur, debat i reflexió. Se'n varen treure molt bones conclusions d'aquest debat en el què hi intervingué gent de per tot Espanya. Malauradament, però, no hi hagué cap ponència dedicada exclusivament a la història, evolució o present de la ràdio ni a les Balears ni a l'estat espanyol, tot i així foren unes jornades que varen tenir un ressò mediàtic molt important i hi varen intervenir ponents de pràcticament tot l'àmbit espanyol, França i Amèrica Llatina. Dos anys després la UIB editaria els dos volums d'aquestes trobades¹⁵.

Pel que fa a la recerca en el camp de la història de la ràdio privada a Mallorca cal esmentar la publicació del llibre sobre el 50è aniversari de COPE Mallorca Radio Popular de l'editor Joan Matas de l'any 2009¹⁶.

A més a més, cal remarcar la importància d'algunes revistes científiques i de divulgació com és el cas de la Revista *El Mirall* que compta amb molta informació sobre els mitjans de comunicació de les illes, o bé revistes d'anàlisi de diverses universitats (CESAG, UAB, UPF, UB, UIB, etc.), també les comissions del CAC (Consell Audiovisual de Catalunya), els Quaderns del CAC, els butlletins, etc.

¹⁵ COMPANYY, A [et al.] (coord.). V Encontre d'Historiadors de la Comunicació. Vol I. Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.
COMPANY, A [et al.] (coord.). V Encontre d'Historiadors de la Comunicació. Vol II. Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.

¹⁶ MATAS PASTOR, J.J. (Ed.) "Ràdio Popular de Mallorca (1959-2009). D'emissora diocesana a COPE", Leonard Muntaner Editor. Palma de Mallorca, 2009.

També ha estat rellevant l'accés a les hemeroteques de la premsa, un mitjà que ha viscut en primera persona la història dels mitjans de comunicació de les illes, i ha fet especial esment a les ràdios d'iniciativa pública.

També, així com la recerca en debats dels plens dels Consells Insulars, sobretot de Mallorca i Formentera, i del Parlament que s'han portat terme al llarg d'aquests més de trenta anys i les diferents legislacions que s'han anat publicant i que són referent a les ràdios de titularitat pública que no són poques.

6. ESTRUCTURA DE LA INVESTIGACIÓ

6.1. METODOLOGIA

A continuació es detalla l'estructura que s'ha seguit per al desenvolupament d'aquesta investigació a través de tota la informació seleccionada de les fonts consultades i la bibliografia relacionada. Aquesta estructura quedaria de la següent manera:

Un capítol introductori de resum històric i evolució de la ràdio des de 1983 fins a 2005, llavors un capítol dedicat a les formes jurídiques i el marc legal que han influït en el món de la ràdio i especialment de les ràdios d'iniciativa pública d'aquests anys i en format de cronologia. Un tercer capítol de l'estudi de les ràdios en català a les Illes Balears, quines han estat i com han evolucionat. Una altre estudi de les iniciatives radiofòniques del Govern de les Illes Balears i Consells Insulars en el que s'hi inclourà l'anàlisi de cinc ràdios: Ràdio Jove, Ràdio Illa Formentera, Som Ràdio, Ona Mallorca i IB3 Ràdio. Apartats en els que es farà especial èmfasi en la configuració del mitjà i el context social, polític i econòmic del moment; així com la cronologia, localització, constitució i el model i estructura del mitjà de la ràdio estudiada, el model lingüístic, els òrgans de control i la producció, programació i professionals de l'emissora en qüestió.

Uns capítols finals sobre la reflexió i l'anàlisi del concepte de servei públic i del model de llengua catalana als mitjans de comunicació orals. Així com una anàlisi de les audiències i influència i per acabar, el futur, l'adaptabilitat de la ràdio a la nova tecnologia TDT, la ràdio a l'era digital.

Mitjançant tota aquesta investigació i presentació, es vol exposar i comparar com s'ha gestat a cada emissora analitzada i quina influència tenen cada un dels factors esmentats.

Aquesta tesi doctoral s'ha construït mitjançant la construcció d'una investigació amb un enfocament qualitatiu.

Els mètodes qualitius parteixen de la base que el món social està construït a partir de diferents significats i símbols, per això la intersubjectivitat és una peça clau de la investigació qualitativa i punt de partida per a captar reflexivament els significats socials. Per aquest motiu, la present tesi doctoral comença amb una introducció on hi ha exposat el concepte del fenomen a estudiar i el propòsit de l'estudi.

Per al mètode també s'ha contextualitzat l'espai discursiu sobre el tema a estudiar, les iniciatives radiofòniques públiques de les Illes Balears, per aquest motiu, s'ha perseguit la comprensió i reconstrucció de discursos característics d'una grupalitat o de certes personalitats típiques o exemplars en relació al tema investigat.

El mostreig ha consistit, doncs, en una sèrie limitada d'entrevistes per tal de poder seleccionar, enfocar, simplificar i transformar les dades extretes de les fonts orals i la representació d'aquestes dades. Entrevistes que han estat semiestructurades depenent de la personalitat demanada. Per tant, una part metodològica de la present tesi que s'ha fet mitjançant entrevistes és basada en el mètode biogràfic-narratiu.

Per altra banda, s'ha emprat el mètode històric analític que ens ha ajudat a desglossar les altres fonts utilitzades en aquesta investigació.

En els estudis qualitius s'enfoquen en una realitat que posseeix una realitat de diferent naturalesa. No s'ha traslladat l'estudi qualitatiu a la metodologia quantitativa. L'estructura d'un projecte amb enfocament qualitatiu és oberta, reflexa un viatge cognitiu i intel·lectual amb permanent recursivitat i sense dogmatismes ni estàndards fixes.

6.2. RESUM HISTÒRIC I EVOLUCIÓ DE LA RÀDIO A LES ILLES BALEARS. DES DE 1983 A 2015

Per a la posada en marxa, al llarg d'aquests darrers trenta dos anys, d'una ràdio i televisió balears, s'han hagut de fer moltes i diverses passes. A continuació, es detallen els moviments realitzats i de configuració històrica.

Segons la Constitució Espanyola només les comunitats que varen accedir a l'autonomia a través de l'article 151 (País Basc, Catalunya, Galícia i Andalusia) tenien facultats en matèria de radiotelevisió.

Posteriorment, però, amb l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia, les altres comunitats, també varen poder regular els seus propis mitjans de comunicació, aquí es on es trobava la comunitat autònoma de les Illes Balears.

L'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears en el Títol V aprovat per Llei Orgànica el 25 de febrer de 1983 diu que:

“Els poders públics de les Illes Balears vetllaran pel respecte a les llibertats i als drets reconeguts a l'article 20 de la Constitució, especialment als referits a la llibertat d'expressió i al dret a una informació independent, veraç i plural”¹⁷

Així doncs, després del procés que condueix a la creació de les comunitats autònomes l'any 1983 i la legislació pertinent en les què es permetia la creació d'un projecte de radiotelevisió autonòmica, algunes de les comunitats espanyoles tiraren endavant amb la constitució d'un ens públic de comunicació. En canvi, a les Balears consideraren que no hi havia prou pressupost, per a una comunitat petita, d'engegar un projecte autonòmic d'aquesta envergadura, tot i que fou l'única comunitat amb un nivell de desenvolupament econòmic mitjà-alt i una llengua pròpia que no va posar en marxa una radiotelevisió autonòmica.

Encara que semblava que sí que es volia tirar endavant amb un projecte de RTVIB (Ràdio Televisió de les Illes Balears), els impediments polítics i econòmics varen fer tornar enrere la decisió, per part del govern encapçalat per Gabriel Canyelles, de fer

¹⁷ Llei orgànica 2/1983, de 25 de febrer, de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears

un ens públic. Els estudis encarregats per Canyelles apuntaven que tal i com havia passat a Catalunya i al País Basc (basat en models més ambiciosos) per tal de poder fer un ens de ràdio televisió pública es necessitava un pressupost de 2.000 milions de pessetes, una xifra absolutament desorbitada per la capacitat d'aleshores de la CAIB (Comunitat Autònoma de les Illes Balears) que a l'any 1984 disposava d'un pressupost de 7.345 milions de pessetes, front els 334.440 de Catalunya o els 120.573 del País Basc¹⁸. Aquestes primeres aproximacions de la creació d'uns ens es centraven bàsicament en un projecte televisiu, deixant la ràdio en un segon pla.

Tot i els evidents contratemps pressupostaris, a nivell legislatiu, la comunitat autònoma seguia el seu curs, i es començava a fer la legislació pertinent per a la creació de la Ràdio i Televisió Autònòmiques de les Illes Balears. D'aquesta manera, el mes de febrer de l'any 1985 ja s'havia redactat un esborrany del projecte de llei per a la creació de l'ens autonòmic que havia d'administrar la ràdio i televisió pública de les Illes Balears.

Començaven així les negociacions polítiques per tirar endavant el projecte d'ens autonòmic. Des dels inicis, un dels primers debats fou quina llengua havia d'utilitzar aquest ens, el partit que estava al capdavant del poder, el Partit Popular, defensava un model bilingüe, en canvi, la resta de partits polítics a la oposició, PSOE, UM i PSM, defensaven l'ús exclusiu de la llengua catalana. Un debat que s'ha perllongat encara fins als nostres dies, 2015. Aleshores i enmig d'aquestes negociacions, el Parlament de les Illes Balears aprovà per unanimitat el projecte de llei de Creació de la companyia de Ràdio i Televisió de les Illes Balears (Llei 7/1985) aquesta s'havia de regir per un Consell d'Administració, un Consell Assessor i un Consell General. I tot i aquella ebullició dels anys 1984 i 1985, entre l'elevat pressupost de la creació de l'ens i la manca de consens polític, la llei va quedar a l'espera de la seva aplicació. Gabriel Cañellas, l'any 1993, en una entrevista al Diari *El Día El Mundo* sentenciava "*Mientras yo sea presidente no habrá televisión autonómica*"¹⁹, i efectivament ja sabem que han hagut de passar prop de 20 anys per a la creació de

¹⁸ DELGADO REINA, M. (1994): *Història de la Ràdio a Mallorca 1933-1994*. El Tall, Palma de Mallorca.

¹⁹ REDACCIÓ. "No a la Televisión Autonómica de Baleares". *El Día El Mundo*. 12/09/1993.

l'ens de RTVIB per bé que va ser un govern del Partit Popular qui el posà en marxa però amb Jaume Matas com a President.

En el cas de **Mallorca**, les iniciatives radiofòniques locals, són clau com a dinamitzador, cohesionador, recuperador de la llengua i la cultura pròpies de cada illa i per la història de les Balears. Tant és així que a Mallorca, la primera emissora local que neix, l'any 1984, és *Ràdio La Vila* de Vilafranca de Bonany, en català. L'any 1988 quant es constitueix a Mallorca la Federació de Mitjans de Comunicació Local, hi havia unes 15 ràdios entre locals i lliures que vivien una certa situació d'alegalitat o il·legalitat però que s'ajunten en associació sota un gran objectiu, el de la normalització lingüística. Aquelles ràdios que reclamaven una freqüència foren:

- Call Vermell Ràdio (Campos)
- Felanitx Ràdio
- Porreres Ràdio
- Ràdio de la Vila (Vilafranca)
- Ràdio Murta (Montuïri)
- Ràdio Maria (Maria de la Salut)
- Ràdio Petra
- Ràdio Son Servera 85
- Ràdio Envit i Truc (Sóller)
- Ràdio Artà Municipal
- Ràdio Can Picafort
- Títoieta Ràdio (Algaida)

En canvi, hi havia una sèrie d'emissores municipals mallorquines que ja tenien assignada una freqüència que eren:

- Ràdio Alcúdia
- Ràdio Calvià
- Capdepera Ràdio
- Ràdio Inca
- M Ràdio de Muro

La ciutat de Palma anava en un altre sentit i les seves ràdios lliures d'aquell moment eren:

- Ràdio Activitat
- Ciutat Ràdio

L'any 1979 hi hagué la iniciativa de crear una ràdio en català a Mallorca liderada per Climent Garau²⁰ però que no arribà a bon port per mor de certs interessos econòmics i polítics, en aquells anys, s'aconseguien 680 accionistes i recolliren unes 15.000 signatures a favor del que s'havia d'anomenar *Ràdio Mediterrània*.

Als anys vuitanta, radiofònicament, també cal esmentar el sorgiment de les ràdios lliures vinculades a algun col·lectiu social i les ràdios municipals esmentades. Tot i que sembla que aquestes tipologies de ràdio hagin de ser estructuralment diferents, la única diferència és que les municipals es realitzaven des d'una població concreta de la part forana; algunes, anys més tard, tindran una vinculació directe amb les corporacions locals.

Pel que fa al panorama radiofònic de l'illa de **Menorca**, trobem el seus inicis impulsats des de l'administració eclesiàstica, i és que el bisbe de Menorca, Bartomeu Pasqual Marroig (1939-1967), reorganitzà l'administració diocesana, tornà a obrir els temples al culte i l'any 1955 posà en marxa l'emissora de *Ràdio Popular* radiada des de Ciutadella. *Ràdio Popular de Menorca*, que durant molts anys va ser l'única emissora que emetia des de l'illa.

Anys més tard, el bisbat assoliria la majoria d'accions de l'empresa editora del diari *Menorca*, que es publicava a Maó, el qual a partir dels anys seixanta acomplirà una important tasca informativa i cultural. Entre el col·lectiu intel·lectuals d'aquests anys cal destacar els lingüistes Francesc de Borja Moll Casasnovas i Josep Salord i Farnés, l'historiador Fernando Martí i Camps.

²⁰ Climent Garau Arbona, farmacèutic i polític mallorquí; fou president de l'Obra Cultural Balear del 1970 al 1976. Fundà el partit Aliança Nacional Mallorquina (ANAM) el 1975 i el Grup Autonomista i Socialista de les Illes el 1976. Després, s'incorporà al Partit Nacionalista de Mallorca i a la Unió Autonomista, del qual en fou el candidat a les eleccions generals espanyoles de 1977. Finalment, s'afilià al PSM, on també es presentà a les eleccions generals espanyoles de 1982. En cap de les dues ocasions sortí elegit. El 1985 fundà el Grup Blanquerna, entitat dedicada a l'estudi de la realitat cultural i nacional de Mallorca. Fou premiat per la Fundació Lluís Carulla amb el Premi d'Actuació Cívica el 1989, amb el Premi Ramon Llull del Govern Balear el 2000 i amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya el 2003.

Els anys de transició a la democràcia són prou importants també a Menorca per al desenvolupament de les institucions autonòmiques i insulars d'autogovern. Així, l'any 1979 es constitueix el Consell Insular de Menorca en el marc preautonòmic.

A Menorca, però les emissores de ràdio locals són més limitades que a Mallorca i l'única ràdio municipal, existent, encara al 2015, és la *Ràdio de Es Castell*.

Tot i així la tradició radiofònica menorquina és molt arrelada, no de bades l'Associació "És Racó de sa Ràdio Antiga", que es va crear el 6 de juny de 2006 per recuperar la memòria i la història de la ràdio d'un temps, ja ha fet nou exposicions temporals per diverses localitats de Menorca sent visitades per més de 6.000 persones. Cal destacar, que gràcies a aquestes exposicions, s'han produït algunes donacions d'antics receptors de ràdio, que han passat a incrementar el patrimoni d'aquesta associació. L'any 2009, l'Ajuntament des Mercadal, va plantejar que seria important pel poble que aquesta exposició fos permanent. Amb aquest propòsit, l'ajuntament inicià la remodelació d'un espai amb la col·laboració de la Comunitat Europea, del Govern Autonòmic de Balears i del Consell Insular de Menorca per convertir-lo en el que actualment és, la primera exposició permanent a Menorca d'antics receptors de ràdio.

A Mallorca també hi ha una col·lecció de ràdios antigues que va descobrir el CEDOC mitjançant l'organisme de Protecció i Projecció del Patrimoni Periodístic de la UIB d'un particular que demanava un espai públic per exposar-les.

Tornant a Menorca tot, i que no s'ha apostat per una ràdio insular de titularitat pública i propera com ha passat a Mallorca i Formentera, sí que és una comunitat on els índexs d'escolta de ràdio són molt elevats. Hi predominen les següents ràdios: la ràdio pública autonòmica de les Illes Balears (IB3 Ràdio) i les emissores privades, algunes amb desconnexions insulars importants, com: Onda Cero, Ràdio Balear, Radio Menorca, Cadena Ser o Radio Popular i Cadena COPE.

En el cas de les **Pitiüses**, tret de *Ràdio Illa a Formentera* i el cas de l'autonòmica IB3, no hi hagut cap intenció per part de l'administració pública de crear una ràdio de proximitat i servei públic. Tot i que sí que al llarg d'aquests més de trenta anys hi trobem una gran varietat d'emissores:

Antena 3 Radio (Eivissa), emissora depenent del grup Antena 3, fou implantada simultàniament a totes les illes. L'any d'inici de les emissions va ser el 1992; finalitzant-les al 1994.

Onda Cero Radio-Eivissa, Onda Cero Radio va començar les seves emissions a Eivissa l'any 1992 establint els seus estudis a la ciutat d'Eivissa.

Radio Diario de Ibiza, emissora depenent de Diario de Ibiza, SA i creada per aquesta empresa, ha tengut dues èpoques d'emissió: entre 1982 i 1991, i des del 2006 en endavant.

Ràdio Èxit-Eivissa, va iniciar les seves emissions a les Pitiüses l'any 2002, és una emissora sorgida com a escissió de la COPE-Eivissa i, com a tal, ha heretat la línia de promoció de la cultura eivissenca que caracteritzà la COPE anys enrere.

Radio Ibiza, La ràpida expansió de la radiodifusió, doncs les primeres proves varen tenir lloc entre 1919 i 1920, fa que es fundi a Espanya la primera emissora a l'any 1924, concretament *Ràdio Barcelona*. A les Pitiüses, la primera estació de la que es té notícia es *Ràdio Ibiza*, que iniciava les seves emissions en temps de guerra, el 31 de juliol del 1936.

L'actual **Ràdio Ibiza-Cadena SER** va iniciar les seves emissions a les Pitiüses l'any 1982, establint el domicili dels seus estudis a l'avinguda de Sant Jordi, 5, de la ciutat d'Eivissa.

Ràdio Popular d'Eivissa (COPE-Ibiza) va començar les seves emissions a l'any 1959, sent una de les emissores de ràdio més antigues de les illes Pitiüses, tot i que hi hagué precedents que es podrien remuntar fins i tot a l'any 1936.

Ràdio UC (1992-2011) fou una emissora que pertanyia al Col·lectiu Cultural Ràdio Uc, una organització de tipus literari i cultural sense ànim de lucre i que emetia en català.

Última Hora Radio (Eivissa), creada i dirigida pel Grup Serra, l'editor del diari Última Hora, era una emissora que s'implantà conjuntament a Mallorca, Menorca i Eivissa. Però que al 2015 només emet a l'illa de Mallorca.

6.3. FORMES JURÍDIQUES - MARC LEGAL - CRONOLOGIA

A continuació, es detalla una cronologia amb tot un seguit de legislacions i formes jurídiques que ens ajuden a entendre el marc legal en què s'ha desenvolupat la història de la ràdio a les Illes Balears en aquests darrers trenta dos anys i a quines premisses legislatives s'han hagut de regir les ràdios d'iniciatives de Govern i Consells Insulars²¹:

1983

De l'any 1983 destacaríem l'aprovació de l'**Estatut d'Autonomia de les Illes Balears**. Aprovat mitjançant la Llei orgànica 2/1983 promulgada el 25 de febrer de 1983 i vigent fins el 2007 que atorgava a les Illes Balears un règim d'autonomia.

En el Títol V dedicat als Mitjans de Comunicació Social, l'Article 90 exposa "Les institucions de les Illes Balears garantiran la imparcialitat, la pluralitat i la veracitat informativa dels mitjans públics de comunicació", "Els mitjans públics de comunicació vetllaran pel compliment del model lingüístic previst a l'Estatut d'autonomia i orientaran la seva activitat a la promoció de la cultura de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera".

Article 91 de control parlamentari anuncia que "una llei del Parlament regularà l'Ens Públic de RàdioTelevisió de les Illes Balears, mitjançant comissió parlamentària".

La **Llei del Tercer Canal de Televisió**. A Espanya, la **Llei del Tercer Canal de Televisió de 1983** va autoritzar el Govern perquè prengués les mesures necessàries per a la posada en funcionament d'un tercer canal de televisió de titularitat estatal i per atorgar, en règim de concessió, en l'àmbit territorial de cada Comunitat Autònoma, amb el suport dels Estatuts de Autonomia i l'Estatut de la Ràdio i la Televisió Espanyola.

En principi, aquesta llei tenia com a objectiu la creació d'un tercer canal de Televisió Espanyola amb desconnexions per a cada comunitat (a l'estil de *France 3* a França),

²¹ *Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)*, Institut d'Estudis Autònomic. Grup d'Estudi de la Cultura, Societat i política al Món Contemporani (UIB) Coordinació de l'obra: Miquel Duran Pastor i Sebastià Serra Busquets.

però els governs autonòmics van aconseguir avançar-se i trencar així en part el monopoli que ostentava TVE.

Les comunitats autònomes haurien de sol·licitar al Govern de l'Estat la concessió, intransferible, de la gestió directa del tercer canal el qual hauria de regir-se pels mateixos principis que els canals generalistes de TVE. Seria emès en qualsevol horari per ones hertzianes, la infraestructura seria proporcionada per l'Estat a canvi d'un cànon, es gestionaria mitjançant una societat anònima amb capital públic i podrien establir convenis sobre connexions de les emissions entre les diferents cadenes regionals i sobre la recepció dels serveis internacionals de notícies i transmissions, així com per a l'intercanvi de programes i serveis .

Tot i que mai es va fer ús d'ella, ja que les comunitats autònomes van crear les seves pròpies emissores al marge d'aquesta llei (emparant-se en el seu propi ordenament jurídic), va estar en vigor fins l'1 de maig de 2010, quan va ser expressament derogada per la "Ley General de Comunicación Audiovisual".

1984

De l'any 1984 destacam la Constitució de la societat Voltor SA. **El 10 de desembre de 1984 es constitueix la societat Voltor, SA**, que va néixer amb la finalitat de promoure la recepció dels mitjans audiovisuals en català i de qualsevol altre mitjà de comunicació en la nostra llengua. Paral·lelament, comença la campanya "Volem TV en la nostra llengua: TV3 ara!", que impulsa la construcció del repetidor via subscripcions populars. Més de 1.000 persones varen comprar accions de Voltor a un preu de 10.000 pessetes. Voltor tenia el suport de l'OCB (Obra Cultural Balear) que havia adquirit prèviament uns terrenys a la serra d'Alfàbia.

1985

El mes de maig de 1985 el Parlament de les Illes Balears va aprovar, per unanimitat la **Llei 7/1985 de 22 de maig de creació de la Companyia de Ràdio i Televisió de les Illes Balears**.

Mitjançant aquesta llei, l'administració autonòmica de llavors tenia l'oportunitat de crear un model audiovisual propi. De fet, la voluntat política d'alguns partits era aquesta, crear una ràdio i televisió autonòmiques, fer nació, defensar la llengua i impulsar el sector audiovisual de les illes. Però tot i aquesta voluntat política de

creació d'uns ens autonòmic, hagueren de passar prop de vint anys per la seva creació l'any 2005. La justificació, per part del Govern, de la tardança en la seva creació fou que no era viable econòmicament. Aquest projecte tot i que englobava ràdio i televisió, es referia a un model eminentment televisiu.

La Llei 7/1985 venia sota l'aixopluc de l'**Estatut de Ràdio i Televisió** que fou aprovat el 10 de desembre de **1980** que permetia la creació de canals autonòmics i que altres comunitats autònomes ja havien implantat, com és el cas de *TV3* i *Catalunya Ràdio*, la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals o la *EITB*, *Euskal Irrati Telebista* del País Basc.

El Govern del primer **Pacte de Progrés 1999-2003**, no va tenir l'empenta de crear l'ens autonòmic però sí que va emprendre altres incitatives com la creació de *Som Ràdio* en el marc de la ràdio i va fer encarregar un estudi de viabilitat de l'ens.

Fou l'any 2003, quant el Partit Popular accedí al Govern de les Illes Balears amb Jaume Matas com a President i quant es decidí crear l'ens autonòmic. IB3 Ràdio i IB3 Televisió començaren a funcionar dia 1 de març de 2005 coincidint amb la Diada de les Illes Balears.

1986

La **Llei 3/1986 de Normalització Lingüística**. La llei de normalització lingüística insta les institucions a crear mitjans de comunicació en català. A les Illes Balears, com en els altres territoris de llengua catalana, la necessitat de disposar de mitjans de comunicació en català s'ha presentat com a bàsica entre les mesures per afavorir-ne la normalització.

1987

La Creació de l'Associació Cultural de Ràdio, Premsa i Televisió de Menorca. A **Menorca**, l'any 1987 es va crear l'Associació Cultural de Ràdio, Premsa i Televisió de Menorca. La seu era a la urbanització de Cala Morell i entre els seus objectius hi havia els d'impulsar els mitjans de comunicació des de Menorca, però no se'n va crear cap emissora de ràdio.

De 1987 també és la **Llei d'ordenació de les telecomunicacions** . Llei 31/1987, de 18 de desembre, d'ordenació de les telecomunicacions. («BOE» 303, de 19-12-1987.)

Aquesta llei de caire estatal, va suposar el primer marc jurídic bàsic de caràcter legal aplicable al sector de les telecomunicacions i l'inici dels processos liberalitzadors a Espanya. Aquesta llei respon a la necessitat d'establir, per primera vegada a Espanya, un marc jurídic bàsic que contengui les línies mestres a les quals s'ha d'ajustar la prestació de les diverses modalitats de telecomunicació, a la vegada que es defineixin amb nitidesa les funcions i responsabilitats de l'Administració pública i dels sectors públic i privat.

1988

Destacam la **Llei Orgànica 2/1988, de 3 de maig, reguladora de la Publicitat Electoral**. Per tal d'evitar la distorsió que podria produir-se en el desenvolupament de diverses campanyes electorals, i especialment en les de caràcter general i autonòmic, a les que seria molt difícil aplicar els criteris de proporcionalitat en el repartiment d'espais gratuïts de propaganda electoral que regula la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del règim electoral general. La inserció gratuïta d'aquests espais es reserva exclusivament per a les campanyes d'àmbit municipal.

- No poden contractar-se espais de publicitat electoral en les emissores de radiodifusió sonora de titularitat municipal.
- Els partits, federacions, coalicions i agrupacions que concorrin a eleccions municipals tindran dret durant la campanya electoral a espais gratuïts de propaganda en les emissores de titularitat municipal de les circumscripcions on presentin candidatures.
- Les emissores de radiodifusió sonores de titularitat municipal no distribuïran espais gratuïts per a propaganda electoral a les eleccions diferents de les municipals.
- El respecte al pluralisme i als valors d'igualtat en els programes difosos durant els períodes electorals per les emissores de radiodifusió sonora de titularitat municipal quedarà garantit per les Juntes Electorals corresponents, en els termes que preveu la legislació electoral per als mitjans de comunicació de titularitat pública.

1992

Assenyalar la **Llei Orgànica 9/92 de 23 de desembre, de transferència de competències a les Comunitats Autònomes llei que va possibilitar el traspàs en matèria de radiodifusió a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.**

Aquesta transferència va suposar uns ingressos de 797.485 pessetes en concepte de cost efectiu del servei prestat, però no va contemplar ni personal ni béns ni obligacions. Aquest traspàs, però, va crear una situació d'indefinició legal molt important, ja que la distribució d'aquestes funcions exigia una coordinació absoluta entre administració central i administracions autonòmiques per tal de que es fessin complir les normes legals de les emissores, que mai s'ha fet efectiva.

La CAIB, doncs, no té prou capacitat tècnica per saber si s'està emetent de forma il·legal (aquesta comprovació és funció de l'Estat) i tot i que ho sabés no té en el seus organismes cap mena de mitjà sancionador. Aquest fet es veurà molt tangible quant parlem del cas de Som Ràdio en la seva segona etapa, quant el COFUC intenta legalitzar les freqüències per les quals emet aquesta ràdio fórmula d'abast a totes les Illes Balears i el govern del PP la tanca per considerar-la una emissora il·legal.

1995

S'implantà la **Llei 42/1995 de Telecomunicacions per cable de 22 de desembre.**

Aquesta Llei és una norma que configura de forma més detallada el marc legal aplicable a un sector determinat dels serveis de telecomunicació, aquells que es presten a través de xarxes de cable. Entre aquests, podem esmentar els serveis de difusió sonora i els serveis de transmissió d'imatge de caràcter interactiu, sent aquests últims els que es consideren de major creixement i, per tant, els que conformen el nucli principal del servei.

A més, aquesta llei introdueix modificacions en la regulació actual en el camp de les infraestructures, ja que permet l'existència d'un nou operador d'infraestructures de comunicacions per demarcació diferent dels prestadors de serveis portadors que preveu l'article 14 de la Llei d'Ordenació de les Telecomunicacions, autoritzant així, al concessionari del servei de telecomunicacions per cable a instal·lar la seva pròpia

xarxa de cable, sigui aquesta de nova construcció o utilitzant infraestructures ja existents.

2000

L'any 2000 neix Som Ràdio i Ona Mallorca. L'any 2000 i durant el Pacte de Progrés (1999-2003) es posaren en marxa dues ràdios públiques: **Som Ràdio i Ona Mallorca.** Aquestes es posaren en funcionament mitjançant concursos de gestió i no d'acord amb les lleis autonòmiques de creació de mitjans públics en el cas de Som Ràdio o control de plenari del Consell de Mallorca en la primera etapa d'Ona Mallorca, això volia dir que no estaven sota control i que, per tant, tampoc tenien consell assessor, tot i que, podien ser debatudes en plenaries i comissions del Parlament.

2001

S'aprovà la Proposició No De Llei **RGE núm. 4492/00**, del Grup Parlamentari PSM-Entesa Nacionalista, relativa a **ampliació de la programació en llengua catalana en les emissions del segon canal de RTVE i restabliment de les emissions en català de Ràdio 4 RNE** del 15 de febrer del 2001. Malauradament dins del procés de transformació de Televisió Espanyola, l'ens públic de Radiotelevisió Espanyola va prendre una sèrie de decisions en sentit contrari a l'ampliació de la programació en llengua catalana. Una va ser la desaparició de **Ràdio 4** i l'altre, ajustar la programació en català de Catalunya, o més aviat no de continguts propis, sinó produïda a Sant Cugat, estrictament al Principat de Catalunya mentre que General Riera (Palma) només emetia a les Illes Balears. La conseqüència d'aquesta decisió va ser perdre hores d'emissió en llengua catalana.

L'any 2000 la programació de Televisió Espanyola va quedar reduïda a 20 minuts els migdies i a 20 minuts els horabaixes de producció pròpia de les Illes Balears.

2006

Destacar la **constitució de L'Associació Cultural Audiovisual de Formentera.** L'ACAF va néixer el 2006 com una associació sense ànim de lucre formada per un grup de professionals de la informació de Formentera juntament amb voluntaris i fundadors de Ràdio Illa (1986). Aquest col·lectiu ciutadà va començar a treballar per

tornar a recuperar l'activitat de l'emissora, que uns anys abans havia aturat totalment l'emissió regular.

2007

L'any 2007, cal remarcar una de les reformes més importants de l'Estatut que va donar més autonomia a les Illes Balears, la **Reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears** mitjançant la Llei Orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, publicada en el Boletín Oficial del Estado núm. 52, d'1 de març del 2007, correcció d'errates al Boletín Oficial del Estado núm. 77, de 30 de març del 2007.

2010

A l'any 2010, es va aprovar la **Llei 15/2010 de 22 de desembre, per unanimitat, de l'Ens públic RTVIB (Ràdio Televisió de les Illes Balears)**. Aquesta llei té com a objecte principal definir el model organitzatiu i de gestió del servei públic de comunicació audiovisual de les Illes Balears. No obstant això, aquest concepte d'activitat audiovisual vinculada al servei públic i amb titularitat única estatal no pot considerar-se avui per avui en el mateix sentit que fa alguns anys, sobretot després dels canvis tecnològics que han relativitzat els límits d'utilització de l'espai radioelèctric. En aquesta llei, l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears és, per mandat estatutari, l'organisme que s'ha d'encarregar de la gestió del servei públic de comunicació audiovisual.

L'any 2010 també s'aprojava al **BOE, la Ley General de la Comunicación Audiovisual**. La Llei 7/2010, de 31 de Març, General de la Comunicació Audiovisual que regula la comunicació audiovisual de cobertura estatal i estableix les normes bàsiques en matèria audiovisual sense perjudici de les competències reservades a les comunitats autònomes i als ens locals en els seus respectius àmbits.

En el marc de les Illes Balears, s'aprojava la **Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears** publicada al BOIB núm. 092 de 2010 i que regia les normes per a la creació d'un Consell Audiovisual. Un òrgan independent de les institucions que vetllarà pel compliment dels principis de veracitat, honestedat informativa i pluralitat en els mitjans i tindrà capacitat sancionadora. Compondran el

Consell Audiovisual nou membres triats per sis anys entre professionals de prestigi reconegut i amb experiència en l'àmbit audiovisual per part del Parlament, per majoria de tres cinquenes parts de la càmera. Cada tres anys es renovarà la meitat del consell. A 2015, encara no s'ha fet factible la creació del Consell Audiovisual de les Illes Balears.

2011

Aquest any a les illes s'implantava la **Llei 4/2011, de 31 de març de bona administració i bon govern**, a on es publiquen una relació dels convenis de col·laboració subscrits per l'EPRTVIB (Ens Públic de Ràdio i Televisió de les Illes Balears) i les seves societats filials TELEVISIÓ DE LES ILLES BALEARS, SA i RÀDIO DE LES ILLES BALEARS, SA. Aquesta llei té per objecte regular els procediments de contractació tramitats per les societats mercantils TELEVISIÓ DE LES ILLES BALEARS, SA (en endavant, IB3 TELEVISIÓ) i RÀDIO DE LES ILLES BALEARS, SA (d'ara endavant, IB3 RÀDIO), empreses filials de l'Ens Públic de Radiotelevisió DE LES ILLES BALEARS (en endavant, EPRTVIB) de conformitat amb el que estableix l'article 191 b9 del Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic. Es regula igualment el procediment a seguir per a la compra, desenvolupament, producció o coproducció de programes destinats a la radiodifusió així com els contractes relatius al temps de radiodifusió, que, en compliment de l'informe 4/2012 de 31 de gener de la Comissió Permanent de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de la CAIB, es tramitaran de conformitat amb el que disposa l'article 38.2.c.iii

2013

Més lleis que fan referència a l'audiovisual de les Illes, la **Llei 5/2013, d'1 octubre, audiovisual de les Illes Balears**. Destinada a la regulació integral de l'activitat audiovisual de la comunitat autònoma de les Illes Balears articulant tot un seguit d'accions institucionals i mesures de foment d'aquesta activitat, com també establint una organització administrativa en matèria audiovisual, com a via a través de la qual la comunitat autònoma ha de desenvolupar les competències que té atribuïdes en aquesta matèria. L'activitat audiovisual dins la comunitat autònoma de les Illes

Balears té el caràcter de sector estratègic i així ho reconeix aquesta llei. La seva aportació al desenvolupament de l'economia balear en un moments de crisi ha de ser determinant tant mitjançant els ingressos directes que poden generar les produccions dutes a terme a les nostres illes, com mitjançant els ingressos indirectes i els efectes en la desestacionalització d'aquesta activitat. Per això, des de l'administració cal dotar-la dels mecanismes necessaris perquè es pugui consolidar com a tal.

2014

El Consell de Ministres, previ a les eleccions generals del 14 de maig de 2014 va aprovar mitjançant un Reial Decret el **Pla Tècnic Nacional de Televisió Local**, això volia dir que la gestió de la televisió local quedava en mans de les administracions autonòmiques que els dóna potestat per a decidir a qui atorguen les concessions de llicències i passen a exercir el control de la formació de cadenes de televisió local. D'aquí neix l'**Associació de Televisions Locals Digitals Terrestres de les Illes Balears**.

2015

L'any 2015, entra al Parlament la **Proposició de Llei de Modificació de la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de L'ENS PÚBLIC DE RADIOTELEVISIÓ DE LES ILLES BALEARS**. Aquesta proposició de llei es presenta al Parlament de les Illes Balears amb la finalitat d'introduir dins la llei vigent una sèrie de modificacions puntuals que es consideren imprescindibles per garantir l'adequat funcionament i gestió de l'ens públic de radiotelevisió de les Illes Balears. Tot això, mentre s'elabora i tramita una modificació més profunda que comporti una revisió exhaustiva del text que l'adapti definitivament al model de radiotelevisió que es pretén ateses les circumstàncies del context sociocultural i a les demandes de la ciutadania.

En relació a la direcció de l'ens, convé clarificar i facilitar el procés d'elecció dels membres del consell de direcció i del director o directora general, la qual cosa es dissenya establint una majoria qualificada de tres cinquenes parts, idèntica a la que es requereix pel nomenament dels membres dels òrgans constitucionals i estatutaris. Aquesta és també la majoria que s'exigeix, en consonància, en els altres supòsits en que la llei demanda una majoria qualificada per a la presa d'acords.

Quant al règim jurídic dels membres de Consell de Direcció, es subjecten les dietes als límits establerts anualment a les lleis de pressuposts. Així mateix, s'incrementa el control del Consell de Direcció sobre la despesa de l'ens reduint la quantia dels contractes i negocis jurídics que són competència del director o directora general. Amb la finalitat d'introduir mesures de rendició de comptes i de transparència, s'especifica el contingut de la memòria anual i s'estableix la obligació de que es publiqui, a la vegada que s'incrementen les obligacions d'oferir a la ciutadania informació sobre els pressuposts i els comptes de l'ens a la seva pàgina web.

6.4 LES RÀDIOS EN CATALÀ A LES ILLES BALEARS

Una comunitat lingüística es fonamenta en el fet de compartir una llengua i de tenir una interacció social tal i com ho anunciava Hudson “una comunitat lingüística és un grup de gent que se sent una comunitat en algun sentit més que no un grup reconegut només pel lingüista o l’estrany”²²

Però, com s’ha traslladat aquesta comunitat lingüística als mitjans de comunicació de les Illes Balears? Per començar, d’una forma molt desigual, les iniciatives privades han apostat històricament per un model en castellà, en canvi la majoria de les públiques que s’han creat, han impulsat el català en les seves locucions.

El territori i la interacció social són elements constitutius de la comunitat lingüística, “una comunitat lingüística administrativament separada amb subordinació lingüística amb una dosi elevada de connivència política és un bon terreny de cultiu per al secessionisme cultural”²³

El resultat han estat més de trenta anys de la cerca de la normalització lingüística catalana que no han aconseguit uns objectius mínims comparables a altres llengües europees com el finès, el txec o el danès.

No va ser fins l’any 2005 que les principals institucions de les Illes van crear l’ens autònom propi. Aquestes circumstàncies són factors que expliquen les dificultats per fer créixer l’audiència dels productes audiovisuals en català i, a la vegada, l’endarreriment en l’aparició d’un model de llengua per a aquests mitjans. A més, quan es va crear IB3, es va fer evident que, per al Govern que la va impulsar, la contribució al procés de normalització lingüística no era un objectiu prioritari.

En aquest apartat s’ha fet referència a la ràdio i a la televisió i és que la connexió entre ambdós mitjans és rellevant, per exemple quant parlem de *TV3* o del *Canal 33* i *Catalunya Ràdio*, *Cataluna Música* i *Catalunya Informació* s’ha de contextualitzar

²² HUDSON, R. A. *Sociolinguistics*, University Press, Cambridge, 1980.

²³ ARTIGUES, ANTONI; CALAFAT, ROSA (UIB). *Nació, comunitat lingüística i mitjans de comunicació: comunicació del V Encontre d’Historiadors de la Comunicació*. Palma: Universitat de les Illes Balears. 2001

ràdio i televisió per comprendre la significació de la llengua catalana en la història propera dels mitjans de comunicació.

Fem un poc d'història; les primeres emissions radiofòniques en català durant la dictadura s'iniciaren l'any 1959 amb l'emissió dramatitzada de les *Rondalles Mallorquines*, el recull de narrativa popular aplegat per A. M. Alcover. El programa s'emetia a *Ràdio Popular* un cop per setmana. El filòleg Francesc de Borja Moll, a més de ser-ne l'impulsor, també hi posava la veu com a narrador. Es va emetre al llarg de 25 anys i durant molt de temps va ser el programa de més audiència de l'emissora. L'accés del català a aquest àmbit va ser, doncs, i no de casualitat, mitjançant una varietat col·loquial i arcaïtzant literaturitzada. *Ràdio Popular* es va caracteritzar des del primer moment, a més de la programació religiosa, pel seu interès per la cultura mallorquina, molt propera al folklorisme. De fet, és fàcil associar *Ràdio Popular* a dos tipus de programes: el *Rosari de la nit* i les esmentades *Rondalles Mallorquines*²⁴.

Ràdio Popular prestava molta atenció a "lo mallorquí" per la qual cosa va tenir molt d'èxit entre la població mallorquina, a la qual li agradava que li parlassin de les seves arrels. I de fet, a diferència de *Radio Mallorca* i tot i la censura, *Ràdio Popular* feu diferents intents de fer programació "en mallorquí" i més endavant, fins i tot programes completament radiats en el català de Mallorca: el magazine *Siau qui sou* (1971), el magazine diari *Mallorca al vent* (1974-1976), el curs de català *Mallorquí a tot vent* que va rebre el suport del *Diario de Mallorca* i el programa infantil *Saximbomba sona*. El filòleg Gabriel Bibiloni que havia participat en aquests programes, juntament amb altres companys seus, també va escriure i presentar *Nuestra lengua y sus amigos* (curs de català per a castellanoparlants, 1972-1973). Encara el 1978 Gabriel Bibiloni, Josep Grimalt Lull i Salvador Ortoneda promouen el programa matinal de *Ràdio Popular Mallorca dia a dia*, presentat per Josep Cabrinetti²⁵.

²⁴ DELGADO, M (1994): "Radio i Televisió a Mallorca des d'una perspectiva Històrica" a SERRA, S i COMPANYY, A. (eds): *La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica*. Palma, Institut d'Estudis Baleàrics, Pàg. 257-261.

²⁵ MATAS PASTOR, Joan Josep -editor- (2009): *Ràdio Popular de Mallorca, 1959-2009: d'emissora diocesana a Cope*. Palma, Lleonard Muntaner Editor.

Estudis antics de Ràdio Popular de Mallorca (ara COPE). Un moment de l'enregistrament de ***Mallorca al vent***, programa diari en català que conduïen Miquel Riera (a l'esquerra) i Gabriel Bibiloni (el segon per l'esquerra). Hi col·laboraven també Margalida Bibiloni (segona per la dreta), Josep Lliteres (a la dreta), Josep Maria Llompart, Antoni Tarabini, Sebastià Serra i altres²⁶.

Amb el trencament del monopoli informatiu de Ràdio Nacional d'Espanya, l'emissora de la Diòcesi començà a emetre a partir de 1975 el primer informatiu regional *Illes*, en la llengua pròpia de les Illes Balears així com un magazine informatiu diari titulat *Mallorca Dia a Dia*, el qual es feia en col·laboració amb l'Obra Cultura Balear, s'emetia a través de la FM. Malgrat la tendència centralitzadora a l'hora de produir programes radiofònics, en els anys setanta *Ràdio Popular* mantenia un 78% de producció pròpia²⁷. Cal tenir ben present que *Ràdio Popular* comença a tenir

²⁶ Les pàgines de Gabriel Bibiloni (blog). *Anys setanta, anys de lluita*. (www.bibloni.cat)

²⁷ *Diccionari de periodisme*. El Grup d'Estudi de la Cultura, la Societat i la Política al Món Contemporani de la UIB, amb la col·laboració del CESAG, el CEDOC, el Servei de Biblioteca i Documentació de la UIB va emprendre una acció especial emmarcada en la convocatòria pública de R+D de la Direcció General d'Universitats, Recerca i Transferència del Coneixement del Govern de les Illes Balears amb el títol Protecció i Projecció del Patrimoni Periodístic de Mallorca. Aquest projecte pretén recuperar part del patrimoni periodístic que s'està perdent i fer-ho des d'una perspectiva de la recerca històrica però també de temps present. *Diccionari del Periodisme de les Illes Balears* que vol ser una eina de consulta per a tots els investigadors.

corresponsals per tot Mallorca, que posaven els micròfons a l'abast de la gent del carrer, la qual cosa els va donar una gran popularitat.

Ràdio Popular, doncs, fou la segona empresa radiofònica que es constituïa a Mallorca, després de *Ràdio Mallorca*. Durant tots aquests anys ha exercit, mitjançant un programació formativa i informativa, d'altaveu de l'església catòlica espanyola. Per altra banda, com hem assenyalat, en uns temps difícils contribuï a la normalització de la llengua catalana mitjançant programes d'actualitat, divulgació i entreteniment. De fet, foren especialment importants els programes sobre les rondalles mallorquines narrades per Francesc de Borja Moll, les sessions de Radioteatre mallorquí i programes com *Bon dia, Mallorca* o *Mallorca al vent*.

La presència del català a la ràdio va anar creixent a poc a poc. Durant els anys setanta, es van fer programes diversos majoritàriament d'actualitat cultural i musical o de contingut lingüístic. En aquests programes, "la locució, sobretot la dels textos escrits prèviament, solia ser en una varietat formal, basada en la tradició culta de les diferents modalitats lingüístiques de les Balears, la qual compartia presència amb formes col·loquials en els usos més improvisats de locutors i entrevistats"²⁸.

Pel que fa a la televisió, l'any 1979 va començar la programació del Centre Regional de TVE a Balears, "el 15 de novembre de 1979 va començar la programació de TVE per a les Balears, la primera unitat informativa que emetia íntegrament en català sobre l'actualitat de les Illes."²⁹. Al començament va ser només un programa diari de mitja hora de durada als migdies dels dies laborables, "amb les aspiracions autonomistes tan sols mig encaminades, va néixer l'espai informatiu *Panorama Balear*, que es feia de 14.30h a 15h. Els inicis varen ser tímids, sense gaires infraestructures materials ni personals. El noticiari *Panorama Balear*, que després seria *Informatiu Balear*, va ser el primer programa fet íntegrament en català des de les Balears. Els primers informatius per a les Balears es varen fer ja en color i des de Madrid, en concret des dels estudis de Prado del Rey"³⁰. Posteriorment, la

²⁸ MELIÀ, J. "La llengua catalana en els mitjans de comunicació audiovisual de les Illes Balears". Quaderns del CAC: Número 28 (maig-agost). Barcelona, 2007.

²⁹ FERNÁNDEZ, NEUS. *Aproximació a la transició a través de la història de TVE-Balears*. Índex 2012. Monogràfic 2012. Revista.

³⁰ FERNÁNDEZ, NEUS. *Aproximació a la transició a través de la història de TVE-Balears*. Índex 2012. Monogràfic 2012. Revista.

programació en català, ha anat augmentant i reduint, segons l'època, l'oferta de producció pròpia, però mai no ha superat les tres hores diàries. L'*Informatiu Balear* ha estat un referent durant molt de temps i el programa més vist en la seva franja horària i sobretot pioner en l'ús del català als mitjans de comunicació a les Balears.

Poc després de la mort de Franco, hi va haver l'intent de crear *Ràdio Mediterrània*. Era un projecte de ràdio en català, promoguda per persones de l'entorn d'Obra Cultural Balear (OCB) mitjançant accionistes, va arribar a tenir 680 accionistes i recolliren unes 15.000 signatures. Així i tot, però, no aconseguí l'autorització administrativa per emetre.

Mentrestant, *RNE* va iniciar breus desconexions abans dels informatius d'abast general en les què ofería les notícies locals en català. L'any 1988 aquesta mateixa cadena va convertir *Ràdio 4* a les Balears en una emissora en català que, aleshores no ofería producció pròpia, connectava amb *Ràdio 4* de Catalunya. Fins i tot es varen arribar a fer programes conjunts amb la participació, també, de *Ràdio 4* del País Valencià. En una operació de reducció de despesa de RTVE, l'estiu de 1991 es van anul·lar les experiències valenciana i balear.

Per tot aquest procés de normalització lingüística dels mitjans de comunicació, ha estat bàsic el paper de l'associació *Voltor*, una entitat fundada l'any 1985 per l'Obra Cultural Balear amb la finalitat d'impulsar la normalització lingüística, i de promoure i gestionar la recepció a les Illes Balears d'emissores institucionals de ràdio i televisió en llengua catalana. L'OCB (Obra Cultural Balear) havia adquirit uns terrenys a la serra d'Alfàbia que és on es va instal·lar i actualment hi ha el repetidor.

Antena d'Alfàbia

Així doncs, el 10 de desembre de 1984 es constituïa la societat Voltor, SA, que va néixer amb la finalitat de promoure la recepció dels mitjans audiovisuals en català i de qualsevol altre mitjà de comunicació en la nostra llengua. Els impulsors de Voltor varen ser Miquel Marquès, Miquel Fullana, Josep Maria Palau, Martí March, Maties Oliver, Miquel Pascual, Baltasar Darder, Guillem Adrover, Pere Morey, Damià Pons, Joan Melià, Jaume Serra, Salvador Ortoneda, Miquel Alenyà, Gabriel Janer, Josep Forteza-Rei, Sebastià Jordana, Juli Rifà, Bàrbara Mora, Jordi Valls, Vicenç Palmer, Pau Llabrés, Antoni Mir, Francesca Vidal, Xavier Pastor, Miquel Montserrat, Josep Carbonero, Francesc de Borja Moll, Josep Maria Llompart, Climent Garau, Ignasi Ribas i Nicolau Llaneras.

L'associació va néixer a partir d'una aportació econòmica popular, gràcies a la compra d'accions de 10.000 pessetes per part de més de 1.000 persones per a la

construcció del repetidor, i la possibilitat que els ciutadans de les illes poguessin veure i escoltar canals de televisió en català. També varen facilitar la difusió dels canals de televisió illencs, *M7* o *Canal 4*.

**Volem TV
en la
nostra
llengua:**

TV3

ARA!

 **FEIS-VOS ACCIONISTA
DE VOLTOR-3 S.A.**

ACCIONS DE 10.000 Pts. A PAGAR FINS EN 10 MESOS

A BANCs I CAIXES O TELS. 22 32 99 - 21 48 57

Ginepro Dep. Legal P.M. 83

Cartell campanya Obra Cultural Balear i Voltor per veure TV3

Fent una mica d'història en les reivindicacions per a la recepció de canals en català; entre 1983 i 1984, abans de l'arribada de TV3 a Mallorca, ja va haver-hi alguns col·lectius de persones d'arreu de Mallorca que col·locaren antenes per sobre dels

arbres per intentar sintonitzar la cadena catalana, iniciatives promogudes des del Pla de Mallorca i des de la Serra de Tramuntana, de fet, els dies de futbol s'organitzaven autèntiques peregrinacions a municipis com Valldemossa per veure els partits del Barça. En aquells moments hi va haver diversos intents per part de l'Obra Cultural Balear de remetre el senyal a altres zones de Mallorca.

El 4 de juliol de 1985 comencen les emissions de *TV3* a tot Mallorca i a finals de l'any 1989, el *Canal 33* arriba a l'illa. L'any 1990, el *Canal 9* es veu a Mallorca i posteriorment, també ho farà el *Punt 2*. D'aquesta manera, *Voltor* ha arribat a emetre les senyals de: *TV3*, *Canal 33*, *Canal 9*, *Punt 2*, *Catalunya Ràdio*, *Catalunya Música*, *Catalunya Informació*, *Ràdio Associació de Catalunya*.

A Menorca i a Eivissa arriba el senyal de *TV3* a partir de 1987³¹.

Dia 28 de juny de l'any 1996, *Voltor* rep la Creu de Sant Jordi que concedeix la Generalitat de Catalunya, per la seva tasca a favor de la recepció de les televisions en català.

Com a anècdota l'any 2002 la recent creada Televisió de Calvià, que després ocuparà *IB3 TV*, va usurpar la freqüència per la qual emetia *Voltor* en aquest municipi, fet que va obligar els seus ciutadans a resintonitzar el senyal.

L'any 2004, Jaume Matas i Pasqual Maragall, pacten llevar el senyal de *TV3* i *Canal 33* a *Voltor* i deixar-lo en mas d'*IB3*, a canvi de cedir en aquesta qüestió, el Govern presidit per Jaume Matas es comprometia a legalitzar la recepció de *TV3* a Balears a través de la TDT i a participar en un canal de televisió conjunt, el *Canal Euroregió*, una iniciativa fruit d'aquest acord del govern català i el balear, en el què es comprometien a potenciar la col·laboració en el camps dels mitjans audiovisuals de l'Euroregió de l'Arc Mediterrani. És seguint aquest objectiu a llarg termini que el govern català, en el pla d'implantació de la televisió digital terrestre a Catalunya - presentat per Josep Bargalló al Parlament de Catalunya el 9 de juny-, preveu la creació del canal Euroregió, que emetrà -si el Ministeri d'Indústria concedeix un altre

³¹ *La comunicació audiovisual en la història: aportacions de la comunicació a la comprensió i construcció de la història del segle XX*: 18, 19 i 20 d'octubre de 2001, Palma, Illes Balears, Volum 2. Arnau Company Mates, Jordi Pons Bosch, Sebastià Serra Busquets. Universitat Illes Balears, 2003 - 1059 pàgines.

múltiplex, que consta de quatre canals digitals, a Catalunya- els senyals de les televisions públiques dels territoris que l'integren i podrà arribar al cent per cent de la població.³²

El Govern de les Illes Balears, però, no va complir cap dels dos compromisos i el *Canal Euroregió* no ha arribat a existir mai. A partir d'aquest moment, varen començar també les retallades de les retransmissions esportives.

A les eleccions de maig de 2007, la derrota del PP a les Balears va permetre albirar certes esperances en matèria de normalització lingüística. Es demanava la legalització de la recepció de les televisions en català i IB3 es va convertir en una televisió íntegrament en català. A banda, el Govern de les Illes Balears va sol·licitar (i li fou concedit) un nou múltiplex per fer arribar el senyal de les emissores catalanes i valencianes a les Balears.

El 22 de gener del 2009, es signa un conveni de reciprocitat entre el Govern de les Balears i el de Catalunya que garanteix les emissions de *TV3* i d'un segon canal a Balears i d'IB3 a Catalunya, i retalla la programació de *TV3* excloent els programes de producció aliena que també hagués comprar IB3. L'acord no esmenta per res el *Canal 33* ni cap altra emissora pública en català.

³² GÓMEZ, ERIC. La TV Balear es podrà veure al Principat a partir de dilluns. *Racó Català*. 02.09.2005.

Signatura de l'Acord de reciprocitat d'emissions entre TV3 i IB3 en TDT entre La Generalitat i el Govern de les Illes Balears. D'esquerra a dreta, Antoni Martorell (Director General de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears), Albert Moragues (Conseller de Presidència del Govern de les Illes Balears), Joan Manuel Tresserras (Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya) i Rosa Cullell (directora general de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals) 27/10/2009

L'any 2010 el procés es consuma amb la substitució del senyal de *TV3* pel de *TV3 CAT* (el canal internacional de la CCMA). A partir d'aquesta data, només es poden veure a Balears els programes de producció pròpia de Televisió de Catalunya.

Finalment el 31 de març de 2015, sota el mandat de José Ramon Bauzá, les Illes Balears deixen de rebre les emissions del *Canal 33* i del *Canal 3/24*. El tancament d'aquestes dues cadenes segons el President Bauzá "no es tracta d'una retallada de la pluralitat", "tecnològicament no hi ha un altre opció"³³. Sinó que fou provocat per la reforma de les freqüències i els serveis de telefonia 4G a la xarxa dels anomenats múltiplex per a la TDT que fa fora aquestes dues estacions, tenien el seu nucli de públic i sentit de servei, no sols per emetre en català. L'apagada per la "reordenació

³³ MANRESA, ANDREU. Els canals 3/24 i el Super3/C33, tapats i esborrats a les illes Balears. L'arribada de la 4G obliga a reformular els canals de la TDT i els múltiplex. *El País* (27.03.2015)

de l'espai radioelèctric" serà el dia 1 d'abril, "no hi ha alternativa ni solució tècnica per a les bandes, múltiplex i canals"³⁴.

Voltor continua gestionant els senyals de ràdio, però no els de la televisió. l'Associació *Voltor* és la propietària, doncs, del repetidor d'Alfàbia, que és el que dona servei a tota l'illa, encara que a 2015 estigui llogat a l'empresa *Abertis*³⁵, que és qui el gestiona. Amb això hi ha tres freqüències de ràdio per les quals emeten *Catalunya Ràdio*, *Catalunya Música* i la tercera, que és la que emetia *Ona Mallorca*, i durant un temps, com a forma de prova, s'hi va emetre *Catalunya Informació* fins que es va engegar l'emissora *Ona Mediterrània*³⁶. L'associació *Voltor* i l'Obra Cultural Balear són els màxims impulsors d'aquest projecte. Ara bé, per fer-lo realitat, va ser necessari el suport de la societat illenca, tal com succeí l'any 1985, quan començaren les emissions de *TV3* a Mallorca gràcies a l'empenta de *Voltor* i de la ciutadania. Han passat gairebé trenta anys d'aquella fita i "les tecnologies digitals han tingut un àmbit de difusió extraordinari, però també han conduït a la concentració de poders en unes úniques mans, en contra de la iniciativa 'extraoficial'³⁷, així ho apuntava el president de *Voltor*, Ferran Gomila el dia de la inauguració de *Ona Mediterrània* (98.0 FM).

Cal posar de relleu la importància de les ràdios locals, claus en el procés de normalització lingüística de les Illes Balears, sobretot a Mallorca que és on hi ha més concentració de ràdios municipals, moltes d'elles lligades a ajuntaments. Unes ràdios locals que varen coordinar les seves iniciatives amb *Ona Mallorca* del Consell de Mallorca qui feia de ràdio aglutinadora i donava suport a la xarxa de ràdios locals.

³⁴ MANRESA, ANDREU. Els canals 3/24 i el Super3/C33, tapats i esborrats a les illes Balears. L'arribada de la 4G obliga a reformular els canals de la TDT i els múltiplex. *El País*. (27.03.2015)

³⁵ *Abertis Infraestructuras, SA*, és una corporació catalana dedicada a les infraestructures de comunicació i transport. El grup, que cotitza a la borsa, controla directament o indirecta una seixantena d'empreses. La companyia presta diversos serveis de telecomunicacions (com ara la difusió a Catalunya, Illes Balears, País Valencià i la resta d'Espanya del senyal de la Televisió Digital Terrestre). El seu President és Salvador Alemany i Mas. En el cim de la Serra d'Alfàbia (Bunyola, Mallorca) es troben les instal·lacions d'*Abertis Telecom* que des del Centre Emissor d'Alfàbia difon el senyal de moltes de les cadenes públiques i privades de televisió i gran part de les de ràdio en FM.

³⁶ *Ona Mediterrània*, és una iniciativa impulsada des de l'Obra Cultural Balear i que emet des de l'espai de cultura Can Alcover, seu social de l'OCB. Una ràdio generalista, de proximitat i que vol suplir la mancança de *Som Ràdio* i *Ona Mallorca* però sense suport institucional, sinó a base d'associats.

³⁷ MARÍ, FRANCESCA. *Diari de Balears*. *Ona Mediterrània* es presenta en societat (15.01.2013)

A la ciutat de Palma, destacar dues ràdios lliures que tingueren prou pes en la promoció de la llengua catalana, foren *Ciutat Ràdio* i *Ràdio Activitat*, eren, doncs, ràdios locals urbanes que emetien en llengua catalana, i a més, era un aspecte al que donaven absoluta prioritat. També donaren prioritat a la participació ciutadana ja que els seus socis no es limitaven a ser espectadors passius de la cultura, sinó que eren els vertaders protagonistes. Per exemple, el lema de *Ràdio Activitat* era “*háztelo tú mismo*”. L'experiència d'aquestes dues emissores fou més aviat efímera ja que a principis de 1985, la delegació del govern estatal a les Balears les va fer tancar. Cal puntualitzar que a principis de setembre de l'any 1985, *Ciutat Ràdio* va tornar a emetre, però no va acabar de funcionar. *Ràdio Activitat* pogué emetre entre 1984-1989 i 1995-2000, encara que de manera il·legal, i es convertí en un exemple de cultura feta per joves i adreçada als joves totalment autogestionada³⁸.

En resum, i tal i com apunta el filòleg Joan Melià “l'oferta de mitjans de comunicació audiovisual en català a les Illes Balears s'ha construït sobre una base poc sòlida (iniciatives privades poc consistentes, breus desconexions de mitjans d'àmbit estatal i recepció d'emissions d'altres comunitats autònomes)”³⁹

Actualment, doncs, la llengua catalana és present a la ràdio de les Balears a través de diverses vies:

A la ràdio que depèn d'institucions autonòmiques o insulars, ara mateix l'única emissora autonòmica existent és: *IB3 Ràdio* (2005), vinculada al govern autonòmic, que en el seus inicis va ser bilingüe (amb poca programació en castellà, tret d'algun conductor), llavors durant una altre etapa política (2008-2012) va passar a ser íntegrament en català, per al 2012, tornà a canviar a bilingüe (tot i que la gran part de la programació era en català) i que, actualment, 2015, sembla que inicia una etapa de conjuntura política, de nou, exclusivament en català.

Ràdio Illa de Formentera, una iniciativa del Consell Insular de Formentera, emet íntegrament en català des de que es va signar el conveni amb el Consell Insular de

³⁸ LÓPEZ, J. (2005): *Crònica sentimental de Ràdio Activitat*, Col·lecció Plaguetes del Raval.

³⁹ MELIÀ, JOAN. (2007) *La llengua catalana en els mitjans de comunicació audiovisual de les Illes Balears*. Quaderns del CAC: Número 28.

Formentera de producció dels continguts de Ràdio Illa l'any 2010, a banda, és una de les emissores més arrelades i més influents en el seu territori.

El català és present en les cada vegada més breus desconexions diàries de les ràdios de titularitat pública estatal (*RNE*) i, en les ràdios de la CCRTV que es poden sintonitzar a les Balears (encara que no a tot el territori) i actualment només vigents *Catalunya Ràdio* i *Catalunya Música* (des del repetidor d'Alfàbia). En ràdios locals o municipals, que solen tenir horaris parcials i audiència reduïda. N'hi ha que són exclusivament en català i altres que ofereixen programació bilingüe. En alguns espais de les ràdios privades que emeten a les Balears, com per exemple, *Ultima Hora Radio*, que té alguns programes en català a Mallorca.

A Menorca, hi trobem més presència del català a les emissores privades com *COPE Menorca*, el seu programa matinal es titula "Es Matí de Menorca" o *Radio Menorca* de la Cadena SER que fan desconexions d'informatiu matinal i regional a les primeres hores del dia en català i també algun informatiu a la tarda "Informatius Regionals Vespre". En el cas d'Eivissa i Formentera, hi ha manco programació en català, per exemple *Radio Ibiza* de la Cadena SER emet gairebé sempre en castellà. Per acabar amb la comparativa, a Mallorca, *Radio Mallorca - Cadena Ser*, els seus locutors es dirigeixen a l'audiència en castellà, tot i que els entrevistats poden elegir lliurement la llengua amb la que volen contestar i molts ho fan en català.

Per acabar, ***Ona Mediterrània***, una ràdio íntegrament en català de model associatiu; és a dir, funciona gràcies a les aportacions dels socis i sòcies (particulars, entitats i empreses) que li fan suport per a què pugui emetre.

A la ràdio, doncs, l'oferta real en català a les Illes Balears és força desigual i està molt per davall de la llengua predominant en les emissores, la castellana. Si es comprova en el dial "la proporció d'emissores que emeten en català, el valor oscil·la entre el 10% i el 30% segons els dies i les hores"⁴⁰. A diferència de l'auge que es va

⁴⁰ MELIÀ, J. "La llengua catalana en els mitjans de comunicació audiovisual de les Illes Balears". Quaderns del CAC: Número 28 (maig-agost). Barcelona, 2007.

viure al principi de la democràcia en la què hi trobàvem més presència del català a les ràdios balears.

D'aquesta manera, la minva de mitjans en llengua catalana a les Balears durant aquest darrers anys es fa evident en el següent anàlisi de mitjans de comunicació audiovisuals (ràdios i televisions) de finançament públic ja sigui autonòmic, insular o estatal o emissores que van ser públiques i que ara ja no ho són com és el cas de *RAC 105*:

- **Televisió Espanyola**, a principis dels anys 80 emetia des de Sant Cugat per Catalunya i una època també per les Balears, ja no emet.
- **Ràdio 4**, una de les emissores de Ràdio Nacional d'Espanya que emetia la seva programació en català, ja no hi és.
- **RAC 105**, la primera ràdio fórmula musical en català de la història que va formar part del grup d'emissores de la Generalitat de Catalunya i que durant un temps es va escoltar a les Balears, tampoc ja no emet a les illes.
- **Som Ràdio**, ràdio fórmula de les Illes Balears d'oferta musical i informativa amb butlletins horaris cada hora en punt i agenda cultural a les mitges hores, ja no existeix.
- **Televisió de Mallorca**, canal de televisió del Consell de Mallorca que emetia una programació cultural i informativa de proximitat i de continguts fonamentalment d'àmbit mallorquí i íntegrament en català, ja no hi és.
- **Ona Mallorca**, emissora de ràdio del Consell de Mallorca, que emetia també una programació cultural i informativa de proximitat i en català, tampoc ja no existeix.
- **Catalunya Informació**, emissora de ràdio que emetia una roda informativa d'actualitat immediata durant les vint-i-quatre hores del dia, existeix, però ja no arriba a les Illes Balears.
- **Canal 3/24**, canal de televisió de vint-i-quatre hores d'informació, existeix, però ja no arriba a les Illes Balears.
- **Canal 9**, canal de televisió generalista del País Valencià que emetia bona part de la seva programació en català, tot i que no cent per cent, ja no existeix.

- **Punt 2**, el segon canal de la televisió valenciana que emetia íntegrament en català, una programació cultural i selectiva, ja no existeix.
- **Canal 33**, el segon canal de televisió públic de Catalunya, amb una programació bàsicament cultural i de servei públic i cent per cent en català, existeix, però ja no arriba a les Illes Balears.
- **Cinema i sèries IB3**, va haver-hi un temps que eren en català, també els espectadors varen tenir la possibilitat d'escollir si veure-la en català o castellà, o en la seva versió original; ja només es poden veure en espanyol.

Aquesta és la situació de com ha anat disminuït l'espai de comunicació públic i en català a les Illes Balears.

7. ANÀLISI DE LES RÀDIOS PÚBLIQUES. ESTUDI DE PROJECTES AUTONÒMICS I DELS CONSELLS INSULARS.

7.1. RÀDIO JOVE

Configuració històrica. Context polític, econòmic i social

Ràdio Jove fou un projecte radiofònic impulsat des de la **Direcció General de Joventut del Govern de les Illes Balears**, que formava part de la xarxa d'activitats dirigides als joves. El **29 de gener de 1988** comença a emetre **Ràdio Jove**.

Es tractava d'un conjunt de programes radiofònics amb seu a la ciutat de Palma i promoguts per la Conselleria adjunta a Presidència del Govern de les Illes Balears. Oferia una programació generalista, dedicada a potenciar la comunicació entre els joves i la societat⁴¹.

Emetia entre quatre i cinc hores diàries de programació en català. Fou la primera i única experiència a tot Espanya d'aquest tipus de format radiofònic. Des de la seva creació, en fou directora Elena de Córdoba. Tenia la seu al passeig Mallorca de Palma.

Ràdio Jove va emetre durant aproximadament 17 anys, de 1988 a 2005. Tant el seu inici com el seu tancament el varen fer efectiu governs encapçalats pel Partit Popular. El President Jaume Matas la va fer tancar anunciant la imminent aparició de IB3 l'any 2005.

Diferents logotips que va tenir Ràdio Jove al llarg de les seves etapes:

⁴¹ *Ràdio Jove*. A: Miquel Dolç i Dolç (coord.). *Gran Enciclopèdia de Mallorca*. Volum 14. Palma: Promomallorca.

Logotip 1 de Ràdio Jove⁴²

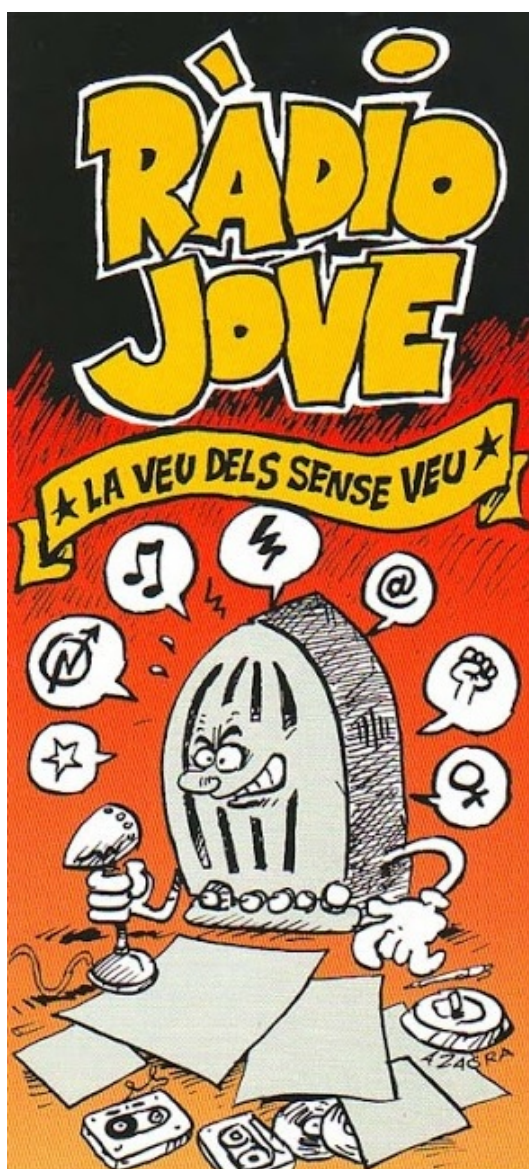
Logotip 2 de Ràdio Jove⁴³

⁴² Logotip extret de les caixes que contenien part els arxius de Ràdio Jove.

⁴³ Logotip extret de les caixes que contenien part els arxius de Ràdio Jove.

Logotip 3 de Ràdio Jove⁴⁴

Logotip 4 de Ràdio Jove

⁴⁴ Logotip extret de les caixes que contenen part els arxius de Ràdio Jove.

Però que era *Ràdio Jove*? Una ràdio FM amb la intenció de constituir progressivament una xarxa de radiodifusió pública autonòmica? o bé una iniciativa d'una Direcció General del Govern de les Illes Balears?

Tot plegat va començar quant el mes d'agost de 1987, el llavors Conseller adjunt a Presidència, Francesc Gilet⁴⁵, anunciava la creació d'aquesta emissora que havia d'entrar en funcionament a principis de l'any 1988 i que s'impulsava des de la Direcció General de Joventut, Menors i Família amb Sebastià Roig al front i amb la voluntat de ser una ràdio que tingués cobertura per totes les Illes Balears. En el moment del seu anunci encara no es tenien resoltes les qüestions tècniques, però sí que, per primera vegada, una ràdio impulsada per Govern Balear arribaria a totes les illes per fases, començant per la instal·lació d'una primera antena a Alfàbia.

Als inicis varen llogar tres hores diàries al Grup Serra a on emetia *Ràdio Jove* sota la direcció de Elena de Córdova i amb pressupostos del Govern de les Illes Balears.

El nomenament de Sebastià Roig⁴⁶ com a Director General de Joventut és el que el va empènyer a crear *Ràdio Jove* com una de les activitats de la seva gestió. Roig esmenta: "Considerava que els joves havien de tenir informació que els interessàs, a més en català⁴⁷"

Roig treballava sota la Conselleria de Presidència amb Francesc Gilet Girart al capdavant, des d'aquí es va crear *Ràdio Jove*, però també idearen altres iniciatives importants com la creació del "Carnet Jove", etc.

Aquesta ràdio, però, segons Roig, no havia d'anar sota l'empar de la Llei de Ràdio i Televisió de les Illes Balears, tampoc havia d'emetre publicitat ni havia de tenir una plantilla de treballadors estable, estava pensada per emetre unes quatre hores

⁴⁵ Francesc Gilet Girart, és llicenciat en Dret, exerceix com a advocat a Palma. Militant del Partit Popular a les Illes Balears, fou escollit diputat a les eleccions al Parlament de les Illes Balears de 1983, 1987 i 1991, escó que abandonà el 1993 en ser escollit diputat per Mallorca a les eleccions generals espanyoles de 1993. Ha estat president de la Comissió de Règim de les Administracions Públiques del Congrés dels Diputats. Ha estat conseller d'educació i cultura del Govern Balear de 1983 a 1987 i conseller adjunt a la Presidència de les Illes Balears de 1987 a 1993.

⁴⁶ Decret 48/1987, de 24 de juliol, pel qual es ratifica el nomenament del Sr. Sebastián Roig Montserrat, com a Director General de Joventut. Sebastián Roig i Montserrat és llibreter i té una impremta a Campos. Fou Director General de Joventut del Govern de les Illes Balears (1987-1992) pel Partit Popular i Director General d'Interior de la Conselleria Adjunta a la Presidència. Durant cinc anys fou gerent de la Orquestra Simfònica de les Illes Balears i batlle de Campos (PP) (1991-1995).

⁴⁷ Entrevista Personal a Sebastià Roig.

diàries i funcionaria mitjançant col·laboradors. L'objectiu d'aquesta Ràdio "era la de fer una programació destinada als joves i cent per cent en català", esmenta Roig.

Tot i poder aproximar-se a una ràdio autonòmica, *Ràdio Jove* ni tan sols disposava d'una freqüència pròpia, sinó que es s'emetia a través de la 103.2 de la FM, que era propietat del Grup Serra⁴⁸ des d'on també s'hi emetia *Antena 3 Internacional*. En aquesta freqüència *Ràdio Jove* hi va emetre durant sis anys (1994).

Fou durant aquesta època en la que ja hem vist que el Govern de les Illes Balears amb Gabriel Cañellas de President no va voler engegar finalment la ràdio i televisió autonòmiques tot i haver fet la llei, apel·lant motius econòmics. Però, perquè no es va apostar per la creació d'una ràdio autonòmica atenent-se a la llei del 1984 i amb un pressupost més reduït que crear un ens de ràdio i televisió? Aquest va ser el cas de la Comunitat de Múrcia a on per temes econòmics no es posà en marxa una televisió pública pròpia però sí una emissora de ràdio autonòmica en el marc de *l'Ente Público Radiotelevisión Murciana*. Tot i així, una de les incitatives del Govern en aquest sentit fou la creació, efectivament de *Ràdio Jove*.

Fou l'any 1994, quan es produeix una reestructuració de les emissores del Grup Serra i *Ràdio Jove* passa a emetre's per la freqüència de la recentment creada *Última Hora Radio* de molta més potència, és en aquest moment que podem dir que finalment *Ràdio Jove* és una cadena autonòmica perquè passa a emetre's per totes les illes. Emet de dilluns a divendres de les 16h a les 20 hores.

L'any 1997 segons el Decret 54/1997 de 18 d'abril es va nomenar Director General de Joventut i Família de la Conselleria de Presidència, al Sr. Antoni Pastor Cabrer⁴⁹

⁴⁸ *Grup Serra*, és un dels grans grups empresarials de mitjans de comunicació de les Illes Balears, on hi ocupa una indiscutible preeminència entre els mitjans autòctons i en format multimèdia, ja que té en el seu poder, ràdios, diaris i productora audiovisual. En depenen els diaris *Última Hora*, i les seves versions per a Eivissa i Formentera (*Última Hora - Periódico de Ibiza y Formentera*) i Menorca (*Diario Menorca*), *Majorca Daily Bulletin* (en anglès) i el setmanari *Sóller* i *Brisas, Mallorca Magazin* (en alemany) i *Venta y Cambio*, i el quinzenal *Vesti Mallorca* (en rus). L'any 1996 començà a publicar el diari *dBalears*, l'únic diari en català de l'àmbit illenc, que a l'actualitat és digital. Fou un dels impulsors del diari *Ara Balears*. En el camp de la radiodifusió, emet per a les emissores *Última Hora Radio* o abans *Flaix FM Mallorca* fins a l'any 2005. També té la productora audiovisual *Nova Televisió* que ha fet forces produccions per *IB3 Televisió* i *Televisió de Mallorca*.

⁴⁹ Antoni Pastor i Cabrer, (Manacor, 1963), polític, fou durant dotze anys el batle de Manacor i fins a 2015 diputat al Parlament de les Illes Balears pel Partit Popular. Però, les discrepàncies constants de Pastor amb el president del Govern de les Illes Balears, José Ramón Bauzá, especialment en el camp de la política lingüística, el va fer dimitir del partit i es va adherir al projecte polític, *Proposta per*

qui fou el responsable polític de gestionar l'emissora *Ràdio Jove*. Durant el seu mandat, l'únic fet que coneixem que va generar certa controvèrsia fou la censura a Tomeu Martí⁵⁰, prova del seu article d'opinió al *Diari de Balears* del 18 de juliol de 2010, titulat *Censura: "Qui això escriu va ser expulsat de col·laborador de Ràdio Jove per qui avui és batle de Manacor i diputat al Parlament de les Illes Balears, Antoni Pastor, quan aquest era director general de Joventut"*⁵¹.

Aquesta ràdio va passar per a diferents etapes i horaris molt diversos, emet habitualment de dilluns a divendres a través de les freqüències que tenia el Grup Serra a Mallorca des de la 103.2 FM a Mallorca i a Menorca únicament de 18.00h a 19.00h en programació conjunta Mallorca-Menorca i anys més tard passa a *Radio Balear*. Tot i això, el personal, el format, els continguts i la programació segueixen molt vigents al llarg dels 17 anys que va emetre *Ràdio Jove*.

L'únic canvi polític que visqué *Ràdio Jove* fou durant l'anomenat Pacte de Progrés (1999-2003), l'any 1999 el Partit Popular perdé el control de les quatre institucions més importants de les Balears; *Ràdio Jove* passà a formar part de la Conselleria de Benestar Social amb Fernanda Caro⁵² (Esquerra Unida) com a Consellera i Joan Caules com a Director General de Joventut⁵³.

És en aquest moment quant *Ràdio Jove* que, fins aleshores havia mantingut la programació amb el Grup Serra, passa a ser concertada i a formar part de les emissions de *Ràdio Balear* entre els anys 2001 i 2005 per a totes les Balears. Aquesta marca defineix una cadena insular de l'excadena Rato, propietat de

les Illes, el PI dirigit per Jaume Font i Josep Melià. Actualment és membre del Consell de Mallorca (PI).

⁵⁰ Tomeu Martí i Florit (Palma, 1969) activista cultural, polític i periodista, des de 2014 dirigeix la ràdio Ona Mediterrània. Fou coordinador de l'Obra Cultural Balear des del desembre de 2005 fins a 2013. Ha estat col·laborador habitual d'*IB3 Televisió*, *IB3 Ràdio*, *Ona Mallorca*, *El 9 esportiu i Crònica.cat.*, *Diari de Balears*, *El Mirall* i dels diaris digitals *Tribuna.cat*, *Tribuna Mallorca* i *La Veu de Mallorca*.

⁵¹ MARTÍ, TOMEU. *Diari de Balears*. *Censura* 18/07/2010

⁵² Fernanda Caro Blanco (1962) és una política extremenya establerta a Mallorca des de l'any 1984. Afiliada a EU des de 1995. Actualment (2015) treballa de professora universitària de Treball Social a la Universitat de les Illes Balears. L'any 2000, Francesc Antich la va nomenar consellera de Benestar del Govern Balear, càrrec que detengué fins a l'any 2003.

⁵³ Decret 163/1999, de 3 d'agost, pel qual es nomena al Sr. Joan Caules Ameller director general de Joventut de la Conselleria de Treball i Benestar Social

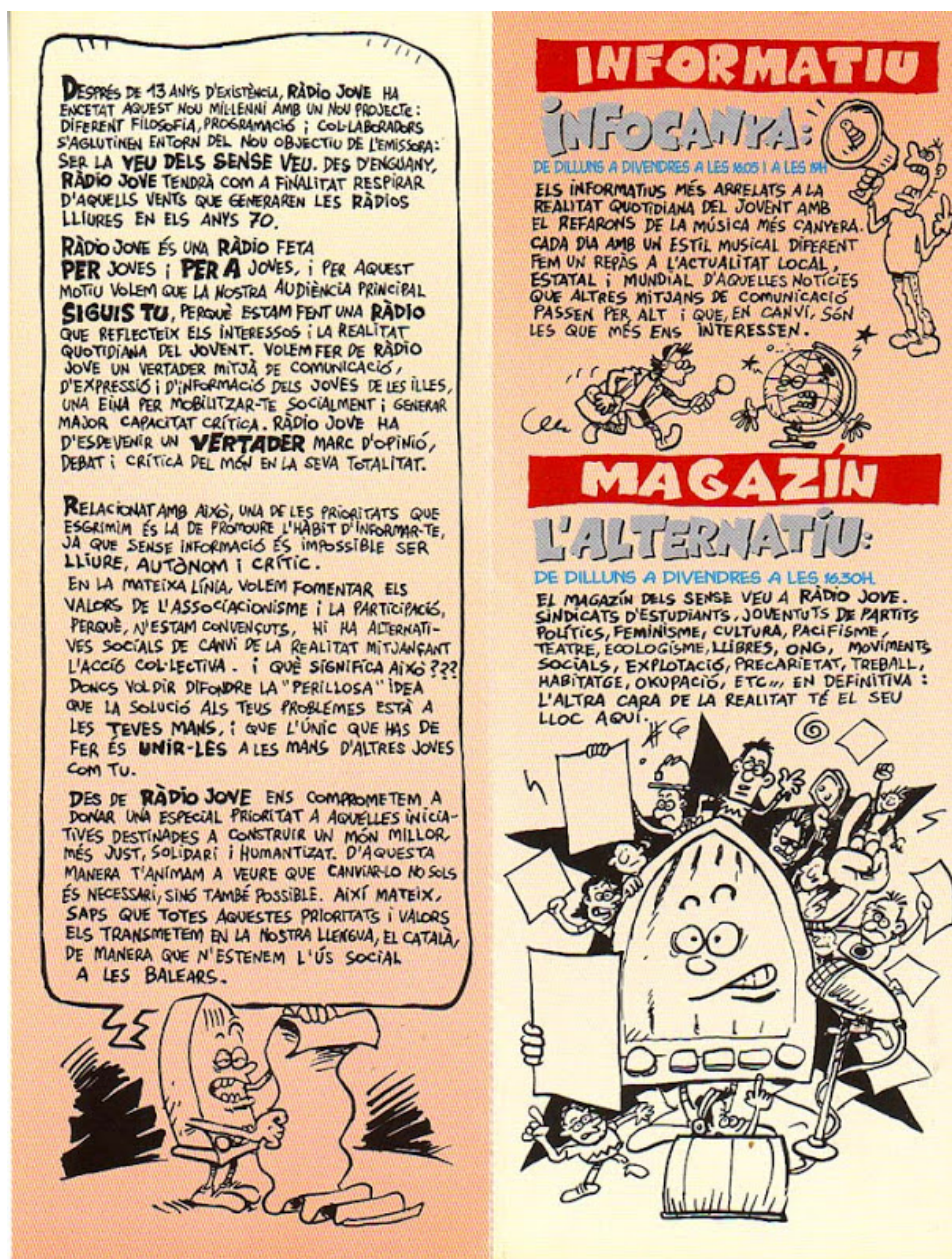
Muinmo, abans Manita, un companyia familiar del vicepresident econòmic del Govern, Rodrigo Rato, i dels seus germans.

Durant el mandat del Pacte de Progrés si que es notà un canvi significatiu en el lema de *Ràdio Jove* i en el seu disseny. El lema fou “La veu dels sense veu” donant suport a la idea de ser a un altaveu per als joves que majoritàriament no tenen prou pes a la societat i amb un disseny força *underground*.

Fulletó de *Ràdio Jove* encarregat a l'il·lustrador Azagra per la Conselleria de Benestar Social (Direcció General de Joventut) sota el lema "la veu dels sense veu"

Aquest nou disseny fou encarregat a l'il·lustrador Cazagra⁵⁴, un fulletó fet a petició del Govern de les Illes Balears per a una ràdio "protestona", com va concebre l'autor del disseny i també jove, com queda plasmat en la seva concepció, "la veu dels sense veu". A partir d'aquesta nova tendència, *Ràdio Jove*, va durar pocs anys més, així que sí que la varen fer callar. Allò innovador d'aquell nou plantejament gràfic fou les lletres del text del tríptic que eren fetes a mà, la imperfecció humana de retolar els textos i el fet de no fer servir les lletres impersonals dels ordinadors que li donaren un caire més transgressor a aquella època de *Ràdio Jove* l'any 2001.

⁵⁴ <http://cazagra.blogspot.com.es/2009/05/cuando-el-texto-de-los-tripticos-se.html>

Aquest període de pacte, però, fou excepcional i inèdit a la democràcia balear, un parèntesi que només durà quatre anys. A les eleccions de 2003, el Partit Popular de Balears tornà a aconseguir la presidència del Consell Insular d'Eivissa i Formentera i del Govern Balear i Jaume Matas és nomenat President del Govern de les Illes Balears.

El 31 de desembre de 2004, durant aquest Govern del PP a les Illes Balears, el programa de *Ràdio Jove* va cessar les seves emissions al·legant la imminent aparició de IB3 Ràdio i Televisió.

L'any 2005, però, es formula al Parlament de les Illes Balears, una pregunta relativa al tancament de l'emissora *Ràdio Jove*⁵⁵.

La pregunta RGE núm. 1050/05 és presentada pel diputat Miquel Rosselló Del Rosal, del Grup Parlamentari Esquerra Unida i Els Verds, relativa al tancament de *Ràdio Jove* i en la què la resposta es va manifestar en el sentit que es va voler aclarir que no s'havia tancat una emissora, sinó que *Ràdio Jove* era un programa radiofònic de la Direcció General de Joventut i no pas una emissora i que aquest programa va concloure el 31 de desembre de 2004 atesa la creació de l'Ens de Radiotelevisió de les Illes Balears, en la programació de la qual es preveia que s'hi incloguessin espais de ràdio i televisió per a la infància i la joventut, així sentenciava l'aleshores Consellera de Presidència i Esports, Maria Rosa Puig i Oliver el dia 7 de març de 2005:

BUTLLETÍ OFICIAL del PARLAMENT de les ILLES BALEARS

D.L.M.558-1983 Fq.Con.núm. 33/28 15 d'abril del 2005 VI legislatura Núm. 82

Ordre de Publicació

⁵⁵ Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears núm. 82 on es formula una pregunta relativa a *Ràdio Jove* (pàg. 29) BUTLLETÍ OFICIAL del PARLAMENT de les ILLES BALEARS 33/28 15 d'abril del 2005 VI legislatura Núm. 82. (BOPIB núm. 73 d'11 de febrer de 2005).

AJ)

A la pregunta RGE núm. 1050/05, presentada per l'Hble Sr. Diputat Miquel Rosselló i Del Rosal, relativa a tancament de Ràdio Jove. (BOPIB núm. 73 d'11 de febrer de 2005). D'acord amb la pregunta formulada pel diputat del Grup Parlamentari Esquerra Unida i Els Verds, Sr. Rosselló, cal manifestar el següent:

1. Es vol aclarir en primer lloc que no s'ha tancat cap emissora, ja que Ràdio Jove era un programa radiofònic de la Direcció General de Joventut i no una emissora.
2. Aquest programa va concloure dia 31 de desembre de 2004, tal com s'havia anunciat anteriorment, atesa la creació de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, en la programació de la qual es preveu que s'incloguin espais de ràdio i televisió per a la infància i la joventut.

Palma, 7 de març de 2005.

La consellera de Presidència i Esports:

Maria Rosa Puig i Oliver.

Cronologia del procés de constitució

1998	Primera emissió. El 29 de gener de 1988 comença a emetre Ràdio Jove . Forma part de la Conselleria adjunta a Presidència.
1994	Canvi de freqüència. <i>Ràdio Jove</i> passa a sentir-se per totes les illes
1999	Pacte de Progrés, <i>Ràdio Jove</i> passa a la Conselleria de Benestar Social
2004	El 31 de desembre de 2004 <i>Ràdio Jove</i> cessa les seves emissions

Localització i àmbit d'emissió

A Palma, *Ràdio Jove* emetia des de les instal·lacions del Grup Serra al Passeig Mallorca, 32 i per a totes les Illes Balears. A partir de 2001 va passar a emetre's des

dels estudis de *Radio Balear* al Carrer de Manacor, 171, devora de la rotonda de Can Blau.

Model. Estructura del mitjà / Objectius i incidència social

L'objectiu de *Ràdio Jove* era omplir el buit existent en el panorama radiofònic de les Illes d'oferir un producte fet per i per a joves, introduint totes aquelles preocupacions, interessos i inquietuds específics de la realitat de la joventut. No pretenia abordar els temes des d'un punt de vista competitiu, sinó que allò que *Ràdio Jove* intentava fou, des de la professionalitat, acostar la realitat i les alternatives existents llavors.

La informació diària, la difusió de la cultura i l'entreteniment eren també els altres puntals de *Ràdio Jove*, així com obrir un camp experimental per aquells joves interessats en el món del periodisme i de la comunicació.

Òrgans de control - Servei públic

Tot i ser una ràdio de titularitat pública, no es va tractar d'una emissora autonòmica que hagués de passar pel consell assessor i controls parlamentaris, tal i com establí la Llei de 1984, sinó que fou considerada com una activitat més de la Direcció General de Joventut.

Val a dir que sí que existia la possibilitat de que aquesta ràdio fos controlada pel Parlament, tot i que no va haver-hi grans controls sobre ella.

Finançament

Ràdio Jove tenia un pressupost de les Conselleries del Govern de les Illes Balears a les quals va pertànyer.

L'acord que tenia *Ràdio Jove* amb el grup de comunicació privat, *Grup Serra* consistia en el pagament d'un lloguer de 400.000 pessetes al mes, per tal d'emetre diàriament la programació de *Ràdio Jove* durant quatre hores. *Ràdio Jove* tenia llogat primer al Grup Serra i després a *Radio Balear* i feien servir tota la infraestructura d'aquestes emissores.

Model lingüístic

El model lingüístic era el d'una ràdio cent per cent en català. Des de la Direcció General de Joventut, en la seva creació, tenien molt clar que aquesta ràdio havia de ser íntegrament en català, perquè d'aquesta manera, era un instrument d'arribar als joves amb la llengua pròpia de les Illes Balears. I tot i el debat que s'havia generat en la creació d'un ens autonòmic en el què el PP apostava per un model bilingüe, en el cas de *Ràdio Jove* era i havia de ser una ràdio per a totes les illes i en català.

Programació, producció, professionals

El seu horari inicial fou de 20h del vespre fins a la mitjanit. La programació de *Ràdio Jove* es va caracteritzar, principalment, per l'atenció a la música de nous grups illencs, una finestra als nous grups de pop rock de les illes.

La directora de *Ràdio Jove* va ser, fins a finals de l'any 1994, la periodista Elena de Córdoba, que va ocupar aquest càrrec des del començament de les emissions fins a la seva mort sobtada. Llavors, la va substituir Rosa Campomar⁵⁶.

El personal estava format bàsicament per gent jove, d'una vintena d'anys de mitjana. L'aposta de la Direcció General qui la va crear no era la de fer un perfil de periodista professional, tot i que llavors ho va esdevenir, sinó que agafaven gent jove que contractaven com a màxim durant tres anys, i apostaven per la formació d'aquest personal jovenívol amb ganes i talent en el camp radiofònic. La plantilla, a banda de la directora, estava formada per quatre persones més.

⁵⁶ Maria Rosa Campomar és una periodista especialitzada en ràdio i televisió. Guionista, editora i presentadora. Experta comunicació institucional. Ha treballat de cap de premsa i comunicació de la Conselleria d'Educació i Universitats. També a *Ràdio Jove*, Ona Mallorca, IB3 Ràdio i és fundadora de la Revista infantil Borino Ros.

Programació

	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES
16:00	Entrevista i Tertúlia				
17:00	La Pavana (magazine cultural)				
18:00	Informació - El Temps				
19:00	Local d'Assaig (musical poc rock)				

Font: Matilde Delgado Reina, *la història de la ràdio a Mallorca 1995*

La programació estava configurada com una espècie de *magazine* de tarda de quatre hores de durada i que integrava diversos espais, entrevistes, tertúlies amb gent relacionada amb la joventut. A les 17h feien el *magazine* cultural “La Pavana”, que consistia en un espai dedicat a l’agenda de l’oci i cultural i notícies relacionades amb el lleure. Llavors també hi havia el programa “Local d’Assaig” que era un espai temàtic musical especialitzat en nous grups i integrava comentaris, entrevistes i sobretot música.

Nova etapa per *Ràdio Jove*

A partir de 2002 *Ràdio Jove* torna a canviar d’horari i emet de dilluns a divendres de 18:10h a 00.30 hores, a través també de les de les freqüències del Grup Serra a Mallorca i a Menorca en la seva primera franja horària en una programació conjunta Mallorca i Menorca.

A Mallorca: 98.8 FM

A Menorca: 93.6 FM

A les Pitiüses: 97.2 FM

Graella 2a etapa

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES	DISSABTE
Top Jove (Ràdio Formula presentada per Ferran Angulo)					14.00 a 16.00h Top Jove Cap de Setmana (Ferran Angulo)
Informatiu (Luís Porcel, Ferran Angulo, Antoni Martorell)					
La Pavana (Rosa Campomar i Miquel Àngel Fluxa)					
Programa musical - Pop Rock (Inma Ribalaiga - Mònica Borràs)					

Font: Elaboració pròpia mitjançant entrevistes personals

Les emissions començaven cada dia amb el programa **Top Jove**, una ràdio fórmula dirigida i presentada per **Fernando de Angulo** (Ferran Angulo), a continuació feien un **informatiu** que els primer anys estava dirigit i presentat per Lluís Porcel, al cap d'uns anys el substituï Ferrnando de Angulo i després Antoni Martorell. Després de l'informatiu venia el programa de cultura "La Pavana" dirigit per Miquel Àngel Fluxa i M. Rosa Campomar. Per finalitzar les emissions diàries arribava el torn del programa dedicat a la música i músics independents del Pop Rock de les illes a càrrec, primer d'Inma Ribalaiga i al cap d'uns anys de Mònica Borràs. Els dissabtes tornaven a emetre una programació musical de 14.00 a 16.00h a càrrec de Ferran Angulo en el Top Jove Cap de Setmana.

En la darrera etapa de *Ràdio Jove* i ja des dels estudis de *Radio Balear*, la programació canvia força i s'impulsen un bon grapat de programes nous, normalment d'una hora de durada a la setmana i de diferent índole. La coordinadora de *Ràdio Jove* entre 2001 i 2004 era Pilar Calatayud qui impulsà aquesta nova graella que s'adjunta en el següent fulletó a on s'aprecia quina era la programació d'aquella època:

DES DE LA XARXA:

DIMECRES DE 18.35 A 19H

LES HISTÒRIES MÉS HUMANES DE LA XARXA NARRADES PER EN LLORENG VALVERDE.

L'EXPRESS DE MITJATARDA:

DIVENDRES DE 17 A 17.30H

LES ESTRENES DE CINEMA, LES CRÍTQUES MÉS SUGGERENTS I LES NOTÍCIES DEL SETÈ ART AMB EN RAFAEL GALLEGO I EN XAVIER MATESANZ.

L'ESCARABAT:

DIVENDRES DE 18.15 A 18.30H

EL RACÓ MÉS HUMORÍSTIC, IRÒNIC I SARCÀSTIC DE RÀDIO JOVE ARRIBA CADA SETMANA DE LA MÀ DEL TRIO SEX I ELS SEUS ACOLITS COL·LABORADORS.

LA TERTÚLIA DE RÀDIO JOVE:

DIVENDRES DE 17.30 A 18.15H

ÉS L'ESPAI DE RÀDIO JOVE EN QUE ELS JOVES DEBATEM, CRÍTICAM I CONSTRUIM ALTERNATIVES SOCIALS DIALOGANT SOBRE ELS TEMES MÉS INTERESSANTS I POLEMÍCS.

VOLEM CONVERTIR-TE EN OBJECTE DE NOTÍCIA. JA ESTAM CANSATS QUE CADA COP QUE ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ PARLEN DELS JOVES NOMÉS HO FACIN PER DIR QUE CONSUMIM DROGUES O QUE TENIM FRACÀS ESCOLAR.

HI HA UNA GRAN QUANTITAT DE MOVIMENTS SOCIALS, ECOLOGISTES, OKUPES, INSUBMISSOS, ONG, FORMATS EN LA SEVA GRAN MAJORIA PER JOVES QUE ES DESVIEN I ES DEIXEN LA PELL ORGANITZANT ACTES I MOGUDES COMPROMESSES PER LA IGUALTAT I LA SOLIDARITAT.

LA VIDA DELS JOVES ÉS IMPORTANT I VOLEM CONVERTIR-LA EN NOTÍCIA !!!
I NO NOMÉS ÉS IMPORTANT, SINO QUE VOLEM MILLORAR-LA, VOLEM TENIR CASA, TREBALL I LLIBERTAT !!!

EN DEFINITIVA:

**RÀDIO JOVE ÉS LA TEVA VEU:
REBEL, INCONFORMISTA,
TRANSFORMADORA DE LA
SOCIETAT, ÉS A DIR ...**

LA VEU DELS SENSE VEU!

Fulletó de *Ràdio Jove* encarregat a l'il·lustrador Azagra per la Conselleria de Benestar Social (Direcció General de Joventut)

MÚSICA

SAFARI POP:
DILLUNS DE 10.05 A 10.35H
MANEL RUIZ I BAMBALAM RECORDS A LES DARRERES NOVETATS DEL POWER POP.

CANAL INDIE:
DIMARTS DE 17 A 17.30H
DES DE DISCOS RUNAWAY, EN PETER ENS PRESENTA LA DARRERA MODA EN GRUPS I DISCOGRÀFICS INDEPENDENTS.

BRANCA:
DIMARTS DE 10.05 A 10.35H
LA MÚSICA MÉS DURA DE RÀDIO JOVE: ROCK, HEAVY, TRASH, DEATH I GRINDCORE AMB EN PERE I N'IGNASI.

ROCK I LLINGUA:
DIJOLS DE 10.05 A 10.35H
ELS JOVES DE MALLORCA PER LA LLINGUA ENS ACOSTEN LA MILLOR MÚSICA FETA ALS PAÏSOS CATALANS.

BLUES I MESS:
DIMECRES DE 17 A 17.30H
DES DE LES PROFUNDITATS DEL BLUES VALLE, TOTES LES TENDÈNCIES DEL BLUES PRESENTADES PER NA VICKY I N'IGNASI.

REACCIÓ EN CADENA:
DIMECRES DE 10.05 A 10.35H
LLIÇONS MAGISTRALS SOBRE LA HISTÒRIA DEL ROCK IMPARTIDES PER EN VICENS JOAN.

JAZZ A ROMPRE:
DIVENDRES DE 10.30 A 10H
CENT ANYS D'HISTÒRIA DEL JAZZ REPASSATS PER EN PEP XESC FORTEZA.

LOCAL D'ASSAIG:

DE DILLUNS A DIVENDRES DE 19.30 A 20.00H
DES DE FA 10 ANYS ES EL VAIXELL INSIGNIA AMB EN JOAN I EN FELIP T'ASSABENTARAS DE TOTA L'ACTUALITAT MUSICAL DE LES ILLES BALEARS.

MÚSICA NO:
("ELS TRENTA PATÈTICS")
DIJOLS DE 17 A 17.30H
TONI SONOTONE ENS CONDUÏX PER LES LLISTES DE LES CANÇONS MÉS INCLASSIFICABLES I PATÈTIQUES DE LES MÚSIQUES MÉS HORTERIALS DE TOTS EL TEMPS.

TEMÀTICS

DILLUNS EN JOG:
DILLUNS DE 17 A 17.30H
UN EQUIP DE GENT FORMAT PER: EN TOMEU, EN XESC, EN PERE I EN RAFEL ET DONARAN A CONÈIXER TOTA L'ACTUALITAT ESPORTIVA DEL CAP DE SETMANA.

L'ALTRA VEU:
DILLUNS DE 10.35 A 10H
LA LLUITA DE LA DONA PER LA SEVA EMANCIPIACIÓ VE DE LA MÀ DE NA PILAR I NA TERESA.

TERRA DE CÒMIC:
DIMARTS DE 10.35 A 10H
EL MÓN DE LA VINYETA I EL DIBUIX PRESENTAT PER TRES MEMBRES DE L'ASSOCIACIÓ D'AMICS I VÍCTIMES DEL CÒMIC: N'ENRIC, EN JOAN MIGUEL I EN JAUME.

LA CAIXA NEGRA:
DIJOLS DE 17.30 A 18H
SI TENS PROBLEMES PSICOLÒGICS O T'INTERESSA EL TEMA, EN JAUME REYNES T'INFORMARÀ PLANERAMENT DE CAUSES I SOLUCIONS AL TEU ABAST.

L'HIPERBÒLIC:
DIJOLS DE 10.35 A 10H
BIM BAM BOLUBA, NOTICIARI UNIVERSITARI, TERTÚLIA PSICODÈLICA I CONVERSA HIPERBÒLICA SÓN ELS QUATRE PROGRAMA DE CADA MÉS QUE, DE MANS DE NA MARGARIDA, EN TONI, EN MIGUEL I NA MARIA DEL MAR, CONVERTEIXEN LA UNIVERSITAT I ELS PERSONATGES QUE DEAMBULEN EN AUTÈNTICS PROTAGONISTES RADIOFÒNICS.

Fulletó de Ràdio Jove encarregat a l'il·lustrador Azagra per la Conselleria de Benestar Social
(Direcció General de Joventut)

Així doncs, per aquesta nova etapa de *Ràdio Jove* hi passaren professionals del món dels mitjans de comunicació que ja tenien els seus espai a *Ràdio Jove*, un mitjà que servia d'altaveu i donava cabuda als joves i a les diferents inquietuds culturals i socials del jovent de les illes des dels estudis de *Radio Balear* a Can Blau de Palma. Entre aquests professionals cal destacar: Llorenç Valverde, Rafel Gallego, Javier Matesanz, Xavier Ricci, Pere Estelrich, Peter Runaway, etc.

Algunes d'aquestes informacions exposades, han estat extretes del buidatge i recull de documentacions de l'estudiat arxiu de *Ràdio Jove*, en aquesta taula s'il·lustra el

material sonor trobat en forma de pel·lícula (arxiu sonor) d'alguns dels programes o emissions de *Ràdio Jove*, com el primer dia d'emissió que fou el 29 de gener de l'any 1988:

RÀDIO JOVE	PRIMER PROGRAMA 29.01.1988	PEL·LÍCULA ANTIGA
LA PAVANA	Divendres	PEL·LÍCULA ANTIGA
MARIA SAMPER	TREBALL RADIOFÒNIC	PEL·LÍCULA ANTIGA
RÀDIO JOVE	PROGRAMA CURS RADIO FUSIÓ	PEL·LÍCULA ANTIGA

Font: Confecció pròpia a partir del buidatge i la classificació de l'arxiu de *Ràdio Jove*.

7.2. RÀDIO ILLA (FORMENTERA)

Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal

Ràdio Illa Formentera fou fundada l'any 1986, però des dels seus inicis ha tingut diverses etapes, entre elles la de convertir-se en una ràdio pública que pertany al Consell Insular de Formentera.

Ràdio Illa Formentera, doncs, va emprendre les seves emissions exactament el dia **3 de desembre de 1986**, tot i que, en els seus inicis fou una emissora nascuda com a experiència d'un grup d'estudiants de l'IES de Formentera, durant el curs 1986-1987. El que evidencia que *Ràdio Illa* ha passat per diverses èpoques, incloses algunes de poca o nul·la activitat, o bé emissions totalment musicals.⁵⁷ El titular de la freqüència era l'Ajuntament de Formentera i llavors amb el canvi administratiu va passar a ser del Consell Insular de Formentera. No obstant això, el Consell, l'any

⁵⁷ Diccionari de periodisme de les Illes Balears. <http://diccionariperiodisme.wikispaces.com/> Iniciativa del Projecte de Projectió i Protecció del Patrimoni Periodístic de la UIB.

2006, va cedir la gestió dels continguts a una entitat sense ànim de lucre, que és l'Associació Cultural Audiovisual de Formentera (ACAF)⁵⁸ l'any 2006 i fins a 2015.

Tal i com assenyala l'*Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera*, l'any 2001 es convertí en la primera i única estació de ràdio de titularitat pública de les Pitiüses. Aquesta emissora de ràdio que el 2015 emet al 107.9 FM, fou creada, doncs, a començament del curs escolar 1986-87 i inaugurada oficialment el tres de desembre d'aquell any, 1987. L'equip emissor i l'estudi es muntaren en el pis de l'antic Ajuntament de Formentera, a la plaça de la Constitució de Sant Francesc, en un local facilitat pel mateix consistori. L'aparell emissor, de quinze watts de potència, fou muntat per Enrique García, tècnic de l'Ajuntament, i juntament amb Joan Garau i Carmelo Convalia foren els fundadors; el primer era professor d'educació compensatòria del col·legi de Sant Francesc i el segon professor de l'Aliança Francesa i corresponsal de *Radio Ibiza Cadena SER*.

La programació era eminentment juvenil, ja que els joves eren els realitzadors i protagonistes i també els principals oients; tenien una organització assembleària i una coordinadora era l'encarregada de fer complir els acords. A final dels anys vuitanta, *Ràdio Illa* va deixar de ser estrictament escolar per convertir-se en el primer mitjà de comunicació produït i realitzat a l'illa, sense cap dependència exterior. A començament dels noranta la programació es va anar ampliant, amb espais informatius, culturals, debats i una àmplia i diversa programació musical en la què hi tenien cabuda tots els estils. Entre els espais de major audiència d'aquell moment cal esmentar "S'aixadamplada"⁵⁹, dedicat a la cultura popular de Formentera. En aquella primera època, *Ràdio Illa* se sufragà mitjançant l'organització de festes, en les quals col·laboraven desinteressadament establiments, músics de les Pitiüses i fins i tot ràdios comercials d'Eivissa, que regalaven material. Nombroses persones, a títol individual, també hi col·laboraren econòmicament. Per donar-li cobertura legal, la ràdio s'incloué en els estatuts de l'"Associació Sa Miranda", que en aquells moments facilitava el senyal de TV3 a Formentera. A mitjans dels anys noranta, els fundadors s'anaren desvinculant del

⁵⁸ Associació Cultural Audiovisual de Formentera fundada l'any 2006 amb la finalitat de divulgació de la cultura de Formentera, actualment és qui rep les subvencions del Consell de Formentera per gestionar Ràdio Illa.

⁵⁹ Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera.

mitjà per mor del cansament i de la manca d'inversions públiques que poguessin garantir-ne la continuïtat; això va comportar que *Ràdio Illa* passàs a ser controlada pel Patronat Municipal de Cultura de Formentera.

Finalment, l'Ajuntament ajudà l'emissora i va comprar equips tècnics millors i de més potència que els originals; paral·lelament es començà a tramitar la legalització de *Ràdio Illa* com a emissora d'FM de titularitat municipal a través del Patronat de Cultura davant la Direcció General de Tecnologia i Comunicacions del Govern de les Illes Balears; en aquell moment s'implicaven en el projecte Josep Lluís Ribas i José Ignacio Monje, entre altres.

En aquella segona època es va mantenir la mateixa línia de programació, amb una especial atenció al món cultural i polític de l'illa i fins i tot es cobria en directe algun partit de futbol de la SE Formentera, altres esdeveniments esportius, festes patronals, campanyes electorals, debats, etc.; es convertí en el mitjà de comunicació natural de l'illa, amb uns acceptables nivells d'audiència. Però la manca de recursos econòmics va fer que el funcionament de l'emissora entràs en un període amb activitat irregular fins a la darrereria dels anys noranta del segle XX, quan deixà temporalment d'emetre.

El 7 de setembre de 2000 el Govern Balear n'autoritzà de manera provisional l'emissió en el 107.9 de l'FM, encara que no li atorgà la concessió definitiva fins al 25 de juny de 2004. Durant l'època en què la Coordinadora d'Organitzacions Progressistes (COP) governà l'Ajuntament de Formentera (1999-2003), es donà pas a la seva professionalització i es creà el Patronat Municipal de Mitjans de Comunicació, presidit pel regidor Felip Portas i es contractà Kate Wenham com a coordinadora i amb funcions de periodista; se'n renovaren els equips i s'adaptaren a les normes de la Direcció General de Tecnologia i Comunicacions. El 2003 l'estudi es traslladà a un local de l'edifici polivalent del Consell d'Eivissa i Formentera, a Sant Francesc; la producció pròpia se centrava en un magazín matinal, informatius a última hora del matí i música la resta del dia. Durant els quatre anys següents (2003-2007), amb govern del PP-GUIF-PREF, l'Ajuntament cessà en la producció de programes i únicament s'emetia música les 24 hores del dia.

Aquesta fet va significar donar un pas endavant per a la consolidació de la ràdio, de caràcter públic, així com dotar de nous continguts la programació setmanal, reforçant el programes els caps de setmana i la cobertura d'esdeveniments tant esportius com culturals. L'objectiu de l'ACAF és la de donar un servei diari d'informació local, bàsicament de Formentera si bé també inclou informació de les altres illes, estatal i internacional, a més de fomentar la cultura, la música, l'esport i la participació ciutadana.

L'Associació Cultural Audiovisual de Formentera, va néixer l'any 2006 com una associació sense ànim de lucre, formada per un grup de professionals de la informació de Formentera, juntament amb persones voluntàries i alguns membres fundadors de *Ràdio Illa* (1986). Aquests hi comencen a treballar per tornar a recuperar l'activitat de l'emissora, que uns anys abans havia aturat totalment la seva emissió regular. En aquell moment, l'Ajuntament ja havia construït el Centre Social des Molí, a la planta pis del qual s'ubiquen els estudis definitius de la ràdio municipal.

L'Ajuntament cedeix l'ús d'aquest espai a l'ACAF i els seus membres elaboren un projecte de programació per a l'emissora, entenent-la com un mitjà públic de comunicació social i oferint paral·lelament una activitat de Taller de Ràdio al Casal de Joves, que es duu a terme cada any amb una gran participació.

Estudi de Ràdio Illa

L'ACAF signa, el març de 2008, un conveni amb el Consell Insular de Formentera pel qual assumeix la producció de continguts de l'emissora municipal amb la idea d'oferir un servei de comunicació públic professionalitzat i adaptat a les noves tecnologies.

Al 2015 es té constància, de la renovació, de la signatura de l'acció concertada entre el Consell Insular de Formentera i l'Associació Cultural Audiovisual de Formentera (ACAF), que regula la producció de continguts per *Ràdio Illa*, la ràdio insular de Formentera i la forma de control i de remuneració de 33.000€⁶⁰.

⁶⁰ Núm. Acte del Consell: 1724. *El Consell de Formentera signa un conveni amb ACAF per quart any consecutiu per a la producció de continguts de Ràdio Illa*. Plenari Consell Insular de Formentera. 2014.

El president del Consell de Formentera, Jaume Ferrer⁶¹, després de signar aquest acord declarava sentir-se “molt content i satisfet pel funcionament de *Ràdio Illa*, que en pocs anys ha fet un salt de qualitat molt important”⁶²

Per part d'ACAF, el seu president, Paco Pérez, indicava que l'objectiu de l'associació era el continuar “amb el salt de qualitat de l'emissora per ser la veu i altaveu dels formenterers”. La proposta d'ACAF per *Ràdio Illa* era el “ser una ràdio de proximitat que informi i acompanyi els formenterers dins i fora de Formentera”⁶³.

Per la seva banda, Sònia Cardona, Consellera de Cultura del Consell de Formentera, l'any 2014 també declarava que “la ràdio cada vegada compta amb més recursos propis, però, la col·laboració del Consell es fa imprescindible per garantir-ne el funcionament”, i es mostrava satisfeta perquè l'emissora local, “respecta la legislació, la pluralitat i la presència de tots els grups polítics i té una graella de programació molt atractiva”⁶⁴

Com la majoria de ràdios públiques, però, *Ràdio Illa* no ha estat sempre exempta de polèmica, el maig de 2012, el conseller del PP i delegat del Govern a Formentera, José Manuel Alcaraz, va amenaçar, durant el ple realitzat el 25 de maig de 2012, a la consellera de Cultura, Sònia Cardona, de qui depèn la gestió de la ràdio pública local, *Ràdio Illa*, amb sol·licitar el tancament d'aquesta emissora si no es prenen mesures contra tres tertulians, “en aquesta tertúlia s'insulta i el moderador no fa res per aturar les desqualificacions”⁶⁵ al 2015 aquest mateix conseller insistia en les crítiques cap a *Ràdio Illa* al·legant que “los criterios de programación y contenidos informativos no son imparciales y siempre son favorables al equipo de gobierno y en

⁶¹ Jaume Ferrer i Ribas (1969) polític formenterer batle i president del Consell de Formentera. La seva professió és d'agent d'assegurances i a les eleccions municipals del 2003 fou elegit regidor per la COP (Coalició d'Organitzacions Progressistes de Formentera). Als comicis del 2007 es presentava per Gent per Formentera i va accedir a la presidència gràcies a un pacte amb el PSIB-PSOE. És el primer batle-president de Formentera que repeteix en el càrrec en democràcia. A les eleccions de 2015 fou elegit per tercera vegada president del Consell mitjançant la majoria absoluta de Gent X Formentera.

⁶² REDACCIÓ. “El Consell i Associació Audiovisual de Formentera signen una acció concertada per a la producció de continguts de Ràdio Illa”. *Nou Diari.es Eivissa y Formentera*. 15/07/2014.

⁶³ REDACCIÓ. “El Consell i Associació Audiovisual de Formentera signen una acció concertada per a la producció de continguts de Ràdio Illa. *Nou Diari.es Eivissa y Formentera*”. 15/07/2014.

⁶⁴ REDACCIÓ. “El Consell i Associació Audiovisual de Formentera signen una acció concertada per a la producció de continguts de Ràdio Illa”. *Nou Diari.es Eivissa y Formentera*. 15/07/2014.

⁶⁵ C.C. FORMENTERA. “Alcaraz amenaza con pedir el cierre de Radio Illa si no veta a tres tertulianos”. *Diario de Ibiza*. 26/05/2012

contra del PP⁶⁶. Declaracions a les què, Sònia Cardona, defensava la independència i la feina dels professionals i li recordava l'alt índex d'audiència aconseguit per *Ràdio Illa*.

Ràdio Illa s'ha convertit al llarg d'aquest anys en un referent de l'actualitat de l'illa de Formentera, fent un model de ràdio de qualitat i proximitat, incorporant nous formats i adaptant-se a les exigències dels oients. Ofereix, cada dia, una repassada de les notícies diàries i de la premsa, així com una àmplia secció de col·laboradors que disserten sobre cultura, art, gastronomia, divulgació, humor i política o participació ciutadana de l'illa.

En els darrers anys, *Ràdio Illa*, també ha fet un esforç per d'adaptar-se a la tecnologia, incorporant la ràdio a les xarxes socials i introduint una pàgina web més moderna i funcional i que ofereix més serveis als usuaris i l'emissió en línia.

Cronologia

1986	Creació
2001	Nous estatuts de l'emissora de titularitat pública a Formentera
2006	Es crea l'ACAF (Associació Cultural Audiovisual de Formentera)
2008	ACAF signa un conveni amb el Consell Insular de Formentera pel qual assumeix la producció de continguts de l'emissora municipal

Localització i àmbit d'emissió

Formentera 107.9 FM. *Ràdio Illa* és la ràdio municipal de Formentera. El Consell Insular és el propietari del local on s'ubiquen els estudis, de les instal·lacions i el seu manteniment, i de la freqüència d'emissió (107,9FM); i té cedida la gestió dels continguts radiofònics a l'Associació Cultural i Audiovisual de Formentera (ACAF),

⁶⁶ C.C. "Cardona defiende Radio Illa ante Alcaraz". *Diario de Ibiza*. 31/01/2015

mitjançant un conveni, el primer dels quals es va signar l'any 2010 i des de llavors s'ha anat renovant anualment.

Situada al Centre Social des Molí, a Sant Francesc Xavier de Formentera a la planta pis, és on s'ubiquen els estudis de la *Ràdio Illa*. Pel que fa a l'ACAF (Associació Cultural Audiovisual de Formentera), té la seva seu social al Carrer des Vedrà, 15 1a de Sant Francesc Xavier.

Model. Estructura del mitjà - Objectius i incidència social

En els darrers anys, ACAF ha aconseguit objectius importants per a *Ràdio Illa*. Un dels més destacats és la incorporació de la ràdio a les xarxes socials, com ara *Facebook* i *Twitter*, així com la nova pàgina web de la ràdio, més moderna i funcional i que ofereix més serveis a les persones usuàries i millor emissió en línia. Aquest fet ha permès tenir una millor interacció amb els oients, el què significa més participació ciutadana, més audiència i més riquesa en els continguts dels programes. A més, el perfil de *Ràdio Illa* és ara mateix un dels fòrums digitals més participatius de Formentera.

Una altra de les fites importants, ha estat l'augment de la seva presència en els carrers. A poc a poc, s'ha anat donant cobertura a diferents esdeveniments culturals de gran transcendència a Formentera com les Festes de Sant Jaume o les Festes de Santa Maria, entre d'altres. I sobretot destaca el desplegament de mitjans per donar cobertura esportiva, sobretot en la fase classificatòria per l'ascens a tercera divisió de la S.D. Formentera.

Ràdio Illa, és per definició una ràdio de proximitat, constituïda de la forma més directa per tal de poder estar informat sobre l'actualitat de Formentera. S'hi poden trobar notícies, entrevistes i debats, música, esports, espais dedicats a la cultura, a l'humor. I també, de tant en tant, durant l'estiu, alguna sorpresa de poder entrevistar personatges coneguts que visiten freqüentment Formentera, com Jordi Évole, Pau Donés, o Andreu Buenafuente, i fins i tot cèlebres visitants ocasionals com Julio Anguita o el periodista, corresponsal de guerra, escriptor i fotògraf, Gervasio Sánchez.

Òrgans de control - Servei públic

El Consell Insular de Formentera i l'Associació Cultural Audiovisual de Formentera (ACAF), tenen signat un conveni de col·laboració per a la gestió dels continguts de *Ràdio Illa*. Aquest conveni ha permès fer un pas endavant per a la consolidació de la ràdio, de caràcter públic, així com dotar de nous continguts la programació.

Aquest conveni signat entre Ajuntament i Associació, suposa que l'ACAF produirà per a l'any vigent, un magazine diari (*de Far a Far*) i realitzarà la coordinació del voluntariat que completa la programació de l'emissora.

Per part del Consell de Formentera, es signa l'acció concertada, que és una fórmula de col·laboració públic-privada per a la prestació d'un servei regulat mitjançant una junta rectora de la ràdio pública. D'aquesta junta en formen part tots els grups polítics locals i dos representants d'entitats ciutadanes.

Tots aquests acords del Consell Insular de Formentera en el què es regeixen les bases reguladores de la renovació de l'acció concertada entre el Consell Insular de Formentera i l'Associació Cultural Audiovisual de Formentera (ACAF), per a la producció de continguts de l'emissora pública insular *Ràdio Illa* es troben al BOIB núm. 44 de 28 de març de 2015 ⁶⁷.

El Consell Insular de Formentera, a través de *Ràdio Illa*, presta un servei públic de comunicació audiovisual, contribuint a la dinamització de la cultura local, i amb vocació de servei als ciutadans i ciutadanes de l'Illa de Formentera "posant especial atenció als sectors de població que, per diversos motius, tenen major dificultat a l'hora de gaudir de l'accés als mitjans de comunicació com són els joves, les mestresses de casa, les persones jubilades, els immigrants, els estrangers

⁶⁷ BOIB Núm 044 - 28 / març / 2015. Núm. 5339. Acord i contingut de les bases reguladores de la renovació de l'acció concertada entre el Consell Insular de Formentera i l'Associació Cultural Audiovisual de Formentera (ACAF), per a la producció de continguts de l'emissora pública insular *Ràdio Illa*.

residents, les persones amb alguna discapacitat, les entitats culturals i professionals locals, les comissions de festes i les organitzacions esportives”⁶⁸.

El Ple del Consell Insular de Formentera va aprovar inicialment el 29 d'abril del 2010 el Reglament de l'Ens Especial de Gestió Audiovisual (BOIB Núm. 119, de 06-08-2011). Aquest reglament, que crea un organisme desconcentrat, sense personalitat jurídica pròpia, depenent del Ple de la corporació, estableix les formes d'organització i fiscalització per a la prestació del servei públic de comunicació audiovisual de Formentera. En aquest reglament es creen el Consell d'Administració, òrgan representatiu de govern i administració, i la Junta de Programació, com a òrgan assessor.

Vist que la Llei 5/2013 de 1 d'octubre sobre l'audiovisual de les Illes Balears⁶⁹, no fixa un únic model de gestió del servei públic audiovisual sinó que permet l'aplicació dels diferents instruments que preveu l'ordenament jurídic, es considera que donades les característiques del mercat audiovisual de Formentera i amb l'experiència adquirida mitjançant la gestió indirecta de la ràdio insular en els anys precedents, l'instrument més adient per a fer efectiu els principis de transparència, pluralisme i control públic per part de la corporació és el previst a l'art. 177 de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears.

Finançament

El conveni del Consell Insular amb l'ACAF especifica, entre d'altres, que la institució insular cedeix el local, els equips i el seu manteniment a ACAF per al període d'un any, renova d'any en any. A més, es destina una partida econòmica per fer front a les despeses de personal que té *Ràdio Illa*.

Per a aquesta partida, els anys 2010 i 2011, la quantia econòmica del Consell Insular de Formentera a l'associació ACAF fou de 30.000 €. Per a l'any 2012 es va

⁶⁸ Estatuts de Ràdio Illa Formentera. Consell Insular de Formentera.

⁶⁹ BOIB Núm. 136 - 3 / Octubre / 2013. Núm. 18096. Ley 5/2013, de 1 de octubre, audiovisual de las Illes Balears

renovar el conveni, reduint una mica el pressupost per una partida econòmica de 28.000 €. Amb aquests diners es cobreixen les despeses salarials de dues persones: el del coordinador de *Ràdio Illa* i el del conductor del programa *De Far a Far*.

Per a l'exercici de l'any 2014 el Consell Insular de Formentera signà el conveni amb L'ACAF per valor de 33.000€ de pressupost, el mateix pressupost que l'any 2013 i 2015 ⁷⁰.

Representants del Consell Insular de Formentera i de l'ACAF

De totes maneres, des d'ACAF creuen que la ràdio de Formentera pot créixer, tan en continguts, com en qualitat; i és per això que han obert la possibilitat d'obtenir un finançament addicional a partir del patrocini de diferents espais radiofònics per part d'empreses locals.

Amb els ingressos que s'obtenen a partir dels patrocinis, ACAF ha pogut anar dissenyant noves temporades amb més programació.

⁷⁰ 1724. *El Consell de Formentera signa un conveni amb ACAF per quart any consecutiu per a la producció de continguts de Ràdio Illa.* Plenari Consell Insular de Formentera.

Model lingüístic

Ràdio Illa és una ràdio cent per cent en català. Tot i que en algunes etapes de la seva existència s'hi ha fet algun programa en castellà, *Hoy Presentamos* i també curiosament, degut a la idiosincràcia de l'illa també un program en italià *L'isola che non c'è*. Actualment *Ràdio Illa* i des de l'acord signat entre l'ACAF i el Consell de Formentera, emet tota la seva programació en català.

Programació, producció, professionals

L'any 2008, l'ACAF va començar a emetre un magazín setmanal de dues hores (tots els dissabtes) anomenat "Formentera a prop", conduït per Josep Rubio. A poc a poc, va anar agafant forma i el mes maig de 2009, aquest programa es va convertir en un magazín matinal diari d'una durada de tres hores, anomenat "De Far a Far". El Projecte de "De Far a Far", continuat per Pep Toni Bartolomé, León Convalia i amb la incorporació del nou coordinador Toni Ruiz l'any 2011, *Ràdio Illa* s'ha consolidat com un referent en l'actualitat de l'illa, incorporant noves seccions i adaptant el format a les exigències dels oients.

A banda d'oferir les notícies diàries i el repàs de premsa, "De Far a Far", inclou una vintena de col·laboradors que ofereixen una àmplia diversitat d'espais culturals, artístics, gastronòmics, divulgatius, humorístics i polítics. Destaca sobretot la tertúlia diària que s'ofereix cada dia a *Ràdio Illa* i que constitueix un debat social que afavoreix la participació ciutadana.

L'emissora, amb el domicili dels estudis fixat a Sant Francesc Xavier, l'any 2013 té com a director a Toni Ruiz, qui està al capdavant d'una plantilla aproximada de quatre empleats, més col·laboradors. Com a principals periodistes, destaquem a Paco Pérez, Josep Rubio, Carmelo Convalia, Ana María Mateos o León Convalia.

Cinc són les hores diàries aproximades d'emissió local, cent per cent en català, i els principals programes: *De far a far*, *Bon dia Formentera*, *El entrenament* (esportiu), *Ànimes*, *Butlletins informatius*, *Mus*, *L'illa del Tresor* o *Metalstasis*.

Programa de Ràdio Illa

GRAELLA RÀDIO ILLA

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
07:00	Bon Dia Formentera						
08:00	De Far a Far					L'illa del tresor	
09:00							
10:00							Repetició Mus
11:00							
12:00	L'entrenament				Ànimes		Futbol
13:00	Butlletí informatiu		Mus	Butlletí informatiu			
14:00	Butlletí informatiu		Mus	Butlletí informatiu			
15:00	Repetició De Far a Far						
16:00							

17:00						Repetició L'illa del tesor
18:00						
19:00	Butlletí informatiu					
20:00	Butlletí informatiu					
21:00	Butlletí informatiu					
22:00			Metàlsta sis			
23:00						
24:00				Club Etiqueta Negre		
01:00						

Font: Pàgina web de Ràdio Illa (www.radioilla.cat) 2015

La programació de *Ràdio Illa* és de tipologia de ràdio generalista i en la seva graella s'hi inclouen un bon grapat de programes, entre ells, *Bon Dia Formentera*. Espai despertador de *Ràdio Illa*, amb informacions puntuals de les informacions meteorològiques del dia i amb música i bon humor per començar bé la jornada. El programa estrella de la casa, *De Far a Far*, el magazine dels dies feiners de *Ràdio Illa* que aborda l'actualitat informativa formenterera, presentat per Pepo Rubio i Pep Toni Bartolomé. El programa esportiu de l'emissora, *L'entrenament*, és el programa que setmanalment resumeix l'activitat dels clubs esportius de Formentera i analitza i comenta la jornada esportiva del cap de setmana. *Ànimes*, el programa d'entrevistes de proximitat a personalitats de les illes.

Entre els espais informatius hi ha el *Butlletí informatiu*, l'actualitat formenterera al minut.

I tot un seguit de programes que acaben de conformar la graella, *Mus*, el programa musical per a ments obertes, de *Ràdio Illa* presentat per Josep Tarrats; *L'illa del tresor*, el programa magazine dels dissabtes a Ràdio Illa, amb tractament de l'actualitat informativa de l'illa i un espai per a l'entreteniment i la divulgació cultural;

Metàlstasis, el programa més dur de *Ràdio Illa* dedicat a la música *metal* conduït per Elena Marco; *Club Etiqueta Negra*, el programa dedicat a la música negra.

I un dels programes més seguits de l'emissora, *Fútbol a Ràdio Illa*, la transmissió del partit de la SD Formentera, amb connexions des del terreny de joc. Presentat per Pepo Rubio amb les anàlisi tècniques de Xavi Guasch i la conducció des de l'estudi per part de Toni Ruiz.

Una programació doncs, digne d'una ràdio generalista i feta amb una plantilla molt reduïda. De la plantilla que conforma *Ràdio Illa* cal destacar, per una banda, Paco Pérez que és el President de l'ACAF. Toni Ruiz, que és el director i coordinador de la ràdio. Pepo Rubio, com a principal locutor. Ana Mateos i Susana Adelantado a la producció i, Leon Convalia, treballador tècnic del Consell. Així com una llarga llista de col·laboradors que cada setmana passen per *Ràdio Illa* Formentera.

7.3. SOM RÀDIO

Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal

En el darrer trimestre de l'any 2000 es va començar l'emissió completament en català d'una emissora, *Som Ràdio*. Concretament inicià la seva programació el mes de setembre de l'any 2000 amb cobertura per tot Mallorca, i amb l'inici de l'any 2011, es va estendre a les altres illes. Aquesta ràdio fou creada des de la DGPL (Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears), mitjançant la convocatòria d'un concurs per adjudicar a una empresa la realització d'una programació de 24h de ràdio fórmula musical amb micro espais informatius generals i de cultura.

La conjuntura política de l'any 2000, va fer que algunes de les polítiques portades a terme per part del Govern de les Illes Balears, foren les de trencar la inèrcia d'implicar-se només en la subvenció d'alguns programes que es feien en mitjans privats o a RTVE, i decidir impulsar una ràdio en català, *Som Ràdio*, que començà a emetre el setembre del mateix any. Es tractava d'una ràdio fórmula musical, gestionada per l'empresa que posseïa les freqüències d'emissió i posteriorment pel Govern, a través d'un consorci d'institucions públiques. En entrar el nou govern del PP, després de les eleccions del 2003, amb l'argument que ocupava freqüències no autoritzades, va suprimir aquesta emissora ⁷¹.

Però anem per parts, la creació de *Som Ràdio*, doncs, va sorgir de la necessitat de què no hi havia cap ràdio a les Balears que garantís música ni cançó en català, i

⁷¹ MANRESA, ANDREU. *Matas cierra la única emisora de radio en catalán de Baleares. El País* (01.12.2003).

això és el que va considerar la Direcció General de Política Lingüística amb Joan Melià⁷² al capdavant, ja que poc temps abans, l'any 1998, la ràdio que complia aquesta funció, *RAC 105* va deixar d'emetre's a les Illes Balears perquè va passar a formar part del Grup Godó i es va privatitzar. Llavors, davant d'aquesta necessitat, la DG de Política Lingüística decideix crear *Som Ràdio* i suplir aquest buit.

Aquesta idiosincràsia es donà durant el primer Pacte de Progrés (1999-2003), la Direcció General de Política Lingüística formava part de la Conselleria d'Educació dirigida per Damià Pons⁷³ i una de les seves primeres mesures fou la creació de *Som Ràdio* per tal d'arribar als joves en qüestió de normalització lingüística. La ràdio es va posar en marxa l'any 2000.

Per a fer-ho possible, la DG creà un concurs públic en el què es demanava una ràdio en format ràdio fórmula que garantís que un 25% de la música de tota l'emissora fos en català. Una altre de les condicions era que havia d'arribar a totes les Illes Balears, aquesta darrera premissa, però, hagué d'esperar. *Som Ràdio* va iniciar la seva programació el mes de setembre de 2000 amb cobertura a tot Mallorca i fou a principis de 2011 quant es va poder sentir per totes les Illes Balears.

Som Ràdio, tot i ser una ràdio amb finançament públic i que s'havia d'emetre a totes les Illes Balears, els seus impulsors no trobaren necessari haver de regir-se per la llei vigent de 1985⁷⁴ sobre televisions i ràdios autonòmiques ni haver de passar per un consell assessor ni control parlamentari, ja que *Som Ràdio* fou engendrada com una ràdio fórmula bàsicament amb música i llançada com una activitat d'un organisme concret del Govern, la DG de Política Lingüística.

⁷² Joan Melià Garí és filòleg i professor de la Universitat de les Illes Balears. Fou vicerector de normalització lingüística de la UIB i durant la legislatura 1999-2003, Director General de Política Lingüística de les Illes Balears a la conselleria de Cultura que dirigí Damià Pons i Pons. Durant la seva gestió es va crear *Som Ràdio*, aconseguí la introducció d'apartats lingüístics a la Llei de Comerç tot donant suport a l'etiquetatge de productes en català, i defensà la promoció del català com a idioma d'acollida dels immigrants.

⁷³ Damià Pons i Pons (1950), escriptor i polític, professor de literatura catalana contemporània a la Universitat de les Illes Balears. Fou diputat al Parlament de les Illes Balears (1995-1999), en representació del PSM-Entesa Nacionalista, període en que fou Conseller de Cultura i Patrimoni al Consell de Mallorca. Entre el 1999 i el 2003 fou Conseller d'Educació i Cultura del Govern Balear presidit per Francesc Antich.

⁷⁴ Llei 7/1985, de 22 de maig, de creació de la companyia de ràdio i televisió de les Illes Balears

Quant des de la Direcció General de Política Lingüística es convoca el concurs públic per gestionar *Som Ràdio*, s'hi plantejaven aquestes dues grans premisses, per una banda, que com a mínim la radiació de música interpretada en català havia de ser d'un 25%, això no suposava un greu problema pels concursants, però, l'altre premissa, més difícil, era que aquesta ràdio havia d'arribar a totes les Illes Balears. En el moment que es posà en marxa l'empresa que optava al concurs havia de garantir l'emissió a totes les illes.

Una de les opcions que es plantejaren fou la de fer-ho mitjançant Radio Nacional de España, per això, es van portar a terme negociacions amb el director de RNE perquè *Ràdio 4* que tenia cobertura a totes les illes i estava infrautilitzada es convertís en *Som Ràdio*, però va haver-hi ordres expressives des de Madrid que no es podia fer servir aquesta via.

L'opció de gestió de *Som Ràdio* més viable fou la del Grup Serra, aquest grup de comunicació disposava de freqüència a Mallorca, i les de Menorca i Eivissa i Formentera les tenia llogades. D'aquesta manera, va ser l'únic grup de comunicació que finalment es va presentar al concurs. *Radio Balear* també hi volia optar, però només volia fer unes hores, no dedicació exclusiva, així que finalment la gestió se l'endugué el Grup Serra.

Així que mitjançant el Grup Serra varen començar les emissions de *Som Ràdio*, tot i així aquest grup de comunicació balear va demanar una pròrroga perquè havia de renovar el lloguer de la llicència d'Eivissa però el cap de poc temps es va resoldre i *Som Ràdio* s'emetia per totes les Illes Balears.

Fou la primera vegada que una ràdio en programació completa s'emetia per totes les Illes Balears⁷⁵, ja hem vist el cas de *Ràdio Jove* que a diferència s'acostava més a una ràdio generalista i no abastava totes les franges horàries. *Som Ràdio* sí, però en format ràdio fórmula, tot i que també incloïa butlletins informatius cada hora en punt i agenda cultural a les mitges hores.

⁷⁵ *Memòria de la Direcció General de Política Lingüística 2001*. Govern de les Illes Balears. Conselleria d'Educació i Cultura. Direcció General de Política Lingüística.

Al marge d'això, també fou pionera perquè no hi havia cap ràdio institucional de les Illes Balears de programació completa, llevat de RNE que tenia finançament estatal. *Som Ràdio*, doncs, va ser la primera iniciativa, el cap de poc temps va sortir *Ona Mallorca* del Consell Insular de Mallorca. *Ràdio Illa* encara no pertanyia al Consell Insular de Formentera.

Al cap de dos anys de *Som Ràdio* gestionada pel Grup Serra, va haver-hi un moment que les freqüències que aquest grup tenia llogades fora de Mallorca varen acabar el contracte i no els hi varen voler renovar. I és que els propietaris d'aquestes freqüències a les altres illes, Menorca i Eivissa tenien també un projecte de ràdio fórmula en marxa i el Grup Serra va haver d'anunciar que no podia continuar amb les condicions que marcava el contracte de ser present a totes les illes⁷⁶. És en aquest moment que la Direcció General de Política Lingüística davant la disjuntiva de tancar *Som Ràdio* va decidir que ho gestionaria des d'un dels seus consorcis públics, el COFUC, Consorci per al Foment de la Llengua Catalana⁷⁷.

Per tal de portar-ho a terme, varen agafar les freqüències lliures que hi havia en aquells moments a les illes, aquelles que no ocupava cap emissora i les feren servir per *Som Ràdio*. Aquest fet va provocar que hagueren de canviar de freqüències però *Som Ràdio* seguia emetent. Mentrestant, però, sol·licitaren al **Ministerio** de Industria, Turismo y Comercio, unes freqüències per poder explotar la ràdio. No

⁷⁶ Font oral, entrevista realitzada a Joan Melià Garí, professor de filologia catalana de la UIB, Director General de Política Lingüística (1999-2003) i impulsor de *Som Ràdio*. Entrevista de 07.09.2014

⁷⁷ Consorci per al Foment de la Llengua Catalana (COFUC) del Govern de les Illes Balears. El COFUC és un dels organismes, que es dedica a fomentar l'ús de la llengua catalana a les Illes Balears i Pitiüses i a projectar-ne cap a l'exterior la cultura que hi és associada.

obstant això, aquest fet passava un any abans de les eleccions autonòmiques i tot i que i des del COFUC es varen fer els tràmits per legalitzar i demanar aquestes freqüències al Ministeri, no es va arribar a aprovar, no hi varen ser a temps.

La ràdio *Som Ràdio* va tancar, entre d'altres motius, perquè no varen rebre l'autorització del Ministeri i ni tan sols se sap si aquella petició de la DG de Política Lingüística va arribar a Madrid. Des de la Conselleria d'Educació sí que va sortir la proposta al Govern de les Illes Balears perquè fes les passes per demanar les freqüències, però ja faltava poc per les eleccions i no se sap si va arribar la petició a Madrid⁷⁸.

Mentrestant, però *Som Ràdio* emetia sense problemes, s'havia negociat amb els principals competidors d'altres diàls de ràdio fórmula d'aquell moment com, per exemple, *40 Principales* (Grup PRISA, Cadena SER), si hi tindrien algun inconvenient en que *Som Ràdio* seguís emetent i semblava que no, però llavors arribaren les eleccions i esdevingué un nou Govern.

Les eleccions al Parlament de les Illes Balears foren el 25 de maig de l'any 2003 en les què el Partit Popular obtingué 29 diputats i es feu de nou amb el Govern de les Illes Balears. Jaume Matas en tornà a ser el President, es presentava per segona vegada després de veure's desplaçat del Govern i de ser nomenat Ministre de Medi Ambient espanyol per José María Aznar en el seu segon mandat.

Durant aquesta nova legislatura, el Partit Popular, no va fer tancar *Som Ràdio* tot d'una que va entrar al Govern, sinó que esperaren uns mesos d'incerteses i confrontacions amb els treballadors, el dia 31 de desembre de 2003 tancava *Som Ràdio*.

Segons el filòleg Joan Melià, "al Partit Popular, una ràdio musical no els interessava. Per altra banda, era una forma de trencar amb l'anterior legislatura i també es volien desfer del personal de *Som Ràdio* contractat pel COFUC. Si no haguessin tancat

⁷⁸ Font oral, entrevista realitzada a Joan Melià Garí, professor de filologia catalana de la UIB, Director General de Política Lingüística (1999-2003) i impulsor de *Som Ràdio*. Davant la immediatesa de les eleccions existeix el dubte si per part de Presidència del Govern de les illes es van tramitar les gestions i van sortir els papers de *Som Ràdio* cap a Madrid o no. Entrevista del 07.09.2014.

Som Ràdio haurien d'haver indemnitzat el personal que hi feia feina i, consideraren que els hi sortia més a compte tancar⁷⁹.

Per la seva banda, el Govern del Partit Popular es va aferrar a la idea que les freqüències per les que emetia *Som Ràdio* no eren legals. El rerefons, però, era que “el Partit Popular no combregava amb aquella ràdio i per això decidiren tancar-la”⁸⁰, sentència Melià.

Perquè no va tenir continuïtat, si era un model que funcionava?

“Era el model de ràdio més barat”, segons Joan Melià, “a les noves institucions polítiques allò que els interessa era una ràdio que donés informació, generalista, que hi poguessin tenir veu els polítics de torn, i hi poguessin transmetre el seu discurs, perquè si no era així, no s'entén que no s'explotés aquest model tan barat i de tan d'èxit que s'acostava a la gent jove”.

El nou executiu del Partit Popular, va tancar *Som Ràdio* perquè, segons va explicar l'aleshores Conseller de Cultura i Educació, Francesc Fiol, “és una emissora il·legal i il·legalitzable, i l'anterior govern ho sabia”⁸¹. D'aquesta manera el govern del PP continuava volent aplicar el seu model audiovisual públic, inspirat en l'eix vertebrador del bilingüisme⁸².

Localització i àmbit d'emissió

Físicament *Som Ràdio*, quant la gestionava el Grup Serra, es trobava situada a les instal·lacions principals del Grup Serra, al Passeig Mallorca de Palma.

Quant passà a ser gestionada pel COFUC llogaren un pis prop del Passeig Mallorca. La majoria de material tècnic l'hagueren de comprar i aprofitaren algunes infraestructures del Grup Serra. Un equipament tècnic que llavors va ser utilitzat per *IB3 Ràdio*.

⁷⁹ Font oral, entrevista realitzada a Joan Melià Garí, professor de filologia catalana de la UIB, Director General de Política Lingüística (1999-2003) i impulsor de *Som Ràdio*. Entrevista del 07.09.2014.

⁸⁰ Font oral, entrevista realitzada a Joan Melià Garí, id. 07.09.2014.

⁸¹ REDACCIÓ. “*Matas tanca Som Ràdio*”. Diari digital *Tribuna.cat*. 18/11/2003.

⁸² REDACCIÓ. “*Matas tanca Som Ràdio*”. Diari digital *Tribuna.cat*. 18/11/2003.

Pel que fa a l'àmbit d'emissió, ja hem explicat en l'anterior paràgraf, que era l'àmbit de les Illes Balears, però que al llarg de la seva curta trajectòria hi hagué algun problema amb les freqüències sobretot a Menorca i a les Pitiüses.

Model. Estructura del mitjà / Objectius i incidència social

Som Ràdio s'havia creat l'any 2000, a iniciativa de la conselleria d'Educació i Cultura del Govern de Progrés. La intenció era clara: ajudar en la tasca de la normalització lingüística i com a plataforma de promoció d'autors i intèrprets de les Illes Balears, convertint-se des del primer dia en l'únic mitjà radiofònic que emetia en llengua catalana per al conjunt de les Balears, al temps que omplia el buit històric d'una ràdio pública a les illes.

Malgrat els canvis en la seva programació durant els seus anys d'existència, els darrers mesos d'emissió mostraven una ràdio amb una programació variada i de qualitat, amb uns índex d'audiència que en alguns moments arribaven als 20.000 oients.

El 13 de novembre de 2003, el conseller d'Educació i Cultura del Govern Matas, Francesc Fiol, anunciava al Parlament la decisió de tancar *Som Ràdio*. Els motius exposats pel govern foren: la manca de cobertura legal adequada i l'estalvi pressupostari (malgrat que el pressupost anual de l'emissora era de 151.000 euros)

A finals de novembre de l'any 2003 es creà la plataforma SOM I SEREM RÀDIO, per la continuïtat de *Som Ràdio*. La plataforma estava formada pels treballadors de la ràdio, en col·laboració amb institucions i organismes del món de la cultura.

El divendres 28 de novembre es va fer la darrera emissió en directe. A partir d'aleshores, un ordinador continuà amb la programació musical fins que el 31 de desembre s'aturaren definitivament les emissions. Onze persones quedaren sense feina.

Tan d'èxit va tenir aquell model de ràdio fórmula de *Som Ràdio* què, segons Melià, "hi havia qui reclamava aquell mateix format per Catalunya, fou una ràdio admirada fora de les illes, es convertí en tot un referent, i no només a nivell polític, sinó també a nivell social", *Som Ràdio* tingué una incidència social important, "tant és així que a

moltes ràdios ja els hi agradaria gaudir d'aquella repercussió i hi ha qui encara torna a reclamar aquell model", sentència Melià.

I és que pels pocs anys que va durar, *Som Ràdio* va tenir bona acollida, la memòria de la DG de Política Lingüística de 2001, apunta que superaven els 12.000 oients, dades obtingudes mitjançant el Grup Serra que pagava a l'EGM (Estudi General de Mitjans) per a tenir les dades d'audiència. S'estima que arribaren a tenir audiències de 20.000 oïdors. Llavors, quant canviaren a ser gestió del COFUC "no teníem dades d'audiències reals però la percepció era molt bona. A les perruqueries, bars, etc. tenien *Som Ràdio* posat"⁸³ diu Melià.

La Federació de Sindicats de Periodistes (FeSP) de Catalunya, en un comunicat va donar ple suport a la denúncia feta pel Sindicat de Periodistes de les Illes Balears (SPIB) contra el Govern autonòmic, del PP, pel tancament de *Som Ràdio* i l'acomiadament dels seus periodistes de la plantilla.

Òrgans de control - Servei públic

Som Ràdio va ser una ràdio amb finançament públic que mitjançant un concurs gestionava una empresa privada. Els professionals, en la seva primera etapa, els contractava el Grup Serra però amb l'enteniment de la Direcció General. De manera que, els professionals que havien de fer locucions a la cadena, estaven supervisats entre el Grup Serra i la Universitat de les Illes Balears que consideraven si eren idonis o no. D'aquesta forma, la Universitat va participar en la selecció dels locutors de *Som Ràdio*.

Aleshores no hi havia encara llibre d'estil per a mitjans de comunicació de les Illes Balears però era la UIB qui marcava les pautes lingüístiques als locutors.

Som Ràdio no tenia cap òrgan superior de control parlamentari però sí, l'assessorament de la Direcció General de Política Lingüística i de la UIB. Ara bé, la seva activitat sí que podia entrar a debat parlamentari en comissions o plenaries.

⁸³ Font oral, entrevista realitzada a Joan Melià Garí, professor de filologia catalana de la UIB, Director General de Política Lingüística (1999-2003) i impulsor de *Som Ràdio*. Entrevista del 07.09.2014.

Finançament

Som Ràdio tenia un pressupost de 151.000 euros l'any que incloïa totes les despeses i no tenia cap altre font d'ingressos ja que no emetia publicitat comercial.

Som Ràdio no suposava una inversió econòmica molt important, tenint en compte la repercussió que tenia envers la seva inversió econòmica. Segons Melià “era una de les activitats de la Conselleria que donaven més rendiment⁸⁴”.

Som Ràdio no suposava una competència deslleial per a les emissores comercials; ja que *Som Ràdio* només emetia publicitat institucional.

La programació de l'emissora *Som Ràdio* es continuà emetent fins a finals de l'any 2003, donat que a partir de l'1 de gener de 2004 ja no disposava de cap partida en els pressupostos de les Balears.

Model lingüístic

Som Ràdio era cent per cent en català i vetllava per la promoció de la producció musical en llengua catalana. Tot i que hi sonava música en totes les llengües s'havia de garantir un 25% de presència de música en català. Cosa que va facilitar la producció musical en català ja que els intèrprets tenien una altaveu de sortida.

Programació, producció, professionals

Som Ràdio fou bàsicament una ràdio fórmula que contenia butlletins informatius cada hora en punt i agenda cultural quant sonava els senyals horaris de les mitges hores. Quan formava part del Grup Serra sí que hi feien algun programa temàtic de música, però també tipus ràdio fórmula i la DG de Política Lingüística la va crear per això, no pretenia fer una ràdio generalista.

⁸⁴ Font oral, entrevista realitzada a Joan Melià Garí, professor de filologia catalana de la UIB, Director General de Política Lingüística (1999-2003) i impulsor de *Som Ràdio*. Entrevista del 07.09.2014.

Encara que cada hora fessin un butlletí informatiu no tenien un personal dedicat exclusivament a fer notícies, sinó que quan eren del Grup Serra es nodrien dels serveis informatius del grup de comunicació i quant passaren a ser del COFUC de teletips i gabinets de comunicació institucionals.

Donaven molta importància a les activitats culturals i per aquest motiu cada mitges hores locutaven les activitats culturals del dia, de l'endemà o del cap de setmana.

Els professionals de *Som Ràdio*, quan la gestió va passar a ser del COFUC, foren contractats per aquest consorci públic que va assumir la majoria del personal del Grup Serra.

Aquests professionals havien passat pel filtre de qualitat de la Universitat de les Illes Balears quan foren contractats, els hi feien unes proves de locució, dicció i català. I és en aquest moment, de canvi de gestió de l'emissora, que es va nomenar una nova directora de *Som Ràdio*, Margalida Ripoll⁸⁵. Quant estava sota gestió del Grup Serra hi hagué de directora Mònica Borràs, que treballava estretament i en coordinació amb la directora del grup, Paula Serra⁸⁶.

En la seva darrera etapa, *Som Ràdio* fou titllada d'il·legal pel llavors partit de l'oposició, el Partit Popular de les Illes Balears, qui la clausurà en tornar al poder el 2003 després de destituir Margalida Ripoll i substituir-la per Francisca Ramis⁸⁷, qui després d'acatar la decisió política de tancar *Som Ràdio*, fou la primera directora de *IB3 Ràdio*.

⁸⁵ Margalida Ripoll és periodista mallorquina però establerta a Catalunya, després de la seva etapa a *Som Ràdio* formà part de l'equip de programa de TV3 *Afers Exteriors*, entre d'altres.

⁸⁶ Paula Serra i Magraner és la Directora General D'Audiovisuals del grup multimèdia de comunicació, Grup Serra. Filla de Pere Serra és qui s'ha encarregat de les gestió de les empreses de ràdio i televisió de l'empresa familiar que s'encarrega de Nova Televisió, Última Hora Ràdio i el canal de televisió Lux Mallorca TV. És llicenciada en Ciències de la Informació per la Universitat de Navarra. Comença la seva carrera professional al Diari Balears (Grup Serra). Posteriorment s'incorpora a la redacció d'Antena 3 Televisió a Balears on arriba a Directora de la Delegació. Durant anys va dirigir i presentar el debat setmanal Mallorca a fons de la Cadena.

⁸⁷ Francisca Ramis va començar la seva carrera periodística a *Radio Balear* d'on va passar a la cadena *Cope*, pel tancament de *Som Ràdio* i finalment a dirigir *IB3 Ràdio*. Després de la seva primera etapa a *IB3 Ràdio* fou designada cap de protocol de l'Ajuntament d'Inca (PP).

Som Ràdio també comptar amb l'assessorament musical de Miquel Àngel Sancho,⁸⁸ productor mallorquí que regenta la botiga de discos *Xocolat* i disposa del seu segell musical *Blau*, soci de *Discmedi*. Ha produït més de 600 discos, i té al catàleg bona part dels artistes mallorquins de renom, inclosos Tomeu Penya, Antònia Font, Maria del Mar Bonet, Cappella o L'equilibriste, etc. Fou una peça fonamental dins *Som Ràdio* ja que assessorava de tot tipus de música produïda en català i sabia de les darreres novetats discogràfiques.

L'equip però estava bàsicament format per tècnics, locutors i els periodistes qui elaboraven i locutaven les notícies.

Les seves veus principals eren: Pep Suasi, Pep Lluís Fornés i Esther Vicens. Però la plantilla la conformaven onze professionals entre tècnics i locutors que a més eren: Patrícia Fuster, Toni Fuster (esports), Noemí Garcies, Adrià Martí, Llorenç Oliver, Pilar Rubí, Margalida Seguí, Paco Valdés i Aina Núñez.

El tancament de *Som Ràdio*, emissora, compromesa amb la llengua i la cultura de les Balears, va ser molt criticada per col·lectius de defensa de la llengua catalana. Per aquest motiu, es va constituir la plataforma *Som i Serem Ràdio*, que es va mobilitzar intensament contra el tancament. El portal de l'Obra Cultural Balear aixoplugava una pàgina des d'on es podien enviar correus electrònics de protesta.

Logotip de la plataforma per la continuïtat de Som Ràdio

Els treballadors de *Som Ràdio*, per la seva banda, s'organitzaren en la plataforma *Sis Ràdio*. Aquests, davant de l'anunci del llavors Conseller d'Educació i Cultura,

⁸⁸ Miquel Àngel Sancho, empresari, productor de música i dinamitzador cultural. Regenta la botiga de discos *Xocolat*, al centre de Palma.

Francesc Fiol, de tancar l'emissora *Som Ràdio*, manifestaren el paper fonamental de *Som Ràdio* des de la seva creació, tant com a espai de promoció d'autors i intèrprets de les Illes Balears, de tots els estils i gèneres, com també com a eina clau en la difusió de la música feta en la llengua catalana pròpia de les Illes Balears. Així mateix, defensaren que l'emissora, complia amb professionalitat i rigor les tasques informatives pròpies d'un mitjà de comunicació públic i que *Som Ràdio* es va convertir en un referent per a molts de ciutadans de les Balears.

La plataforma per la continuïtat de *Som Ràdio* es va presentar públicament el dia 3 de desembre de 2003. Va començar amb una campanya de protesta contra la decisió del Govern de tancar l'emissora. El cantautor Suso Reixach, portaveu de l'entitat, acompanyat per representants d'entitats socials, defensà el paper de *Som Ràdio* com a plataforma de promoció d'autors i intèrprets de les Illes.

La Plataforma SOM I SEREM RÀDIO va posar en marxa una campanya de recollida de fons a través de la venda d'uns bons d'ajut i d'un CD de suport amb la participació de quinze cantants i grups reconeguts com *Antònia Font*, *Els Pets*, *Amb una mica de sort*, *Ja t'ho diré*, *Mesclat*, *Tomeu Penya*, *s'Albaida*, *Biel Majoral*, *Fora des sembrat*, *Stock de rock*, *Joan Bibiloni*, *Menaix a truà*, *Oprimits i Inventari*. També la cantant Maria del Mar Bonet va donar a la plataforma dos dibuixos originals, els quals es varen reproduir a unes camisetes que, a més de fer publicitat de la campanya, servien per a recaptar fons.

Amb el tancament de *Som Ràdio*, no només desaparèixia l'únic mitjà radiofònic que aleshores emetia en llengua catalana per al conjunt de les Balears, sinó que, a més, els creadors musicals de les Illes perdien un altaveu per fer arribar el seu producte a la societat. Aquesta situació perjudicava tots els elements vinculats a la indústria discogràfica de les Balears: autors, intèrprets, estudis d'enregistrament, etc. I també la producció cultural en general, atès que *Som Ràdio* feia promoció de totes les manifestacions artístiques i culturals a través d'entrevistes, convocatòries (exposicions, representacions teatrals, cinema), espais monogràfics, etc.

7.4. ONA MALLORCA

Configuració històrica. Context polític, econòmic i social. Marc legal

A mitjan del mes de desembre de l'any 2000, va iniciar l'emissió en proves, *Ona Mallorca*, una emissora convencional promoguda pel Consell Insular de Mallorca. Una ràdio de format generalista en la què, en la seva primera etapa de creació, s'organitzà de forma molt semblant que *Som Ràdio*, és a dir, el Consell de Mallorca convocà un concurs públic per a la producció d'una ràdio mallorquina feta a Mallorca. Aquest concurs el guanyà l'empresa de comunicació *Studio Media*.

Contextualitzant, amb el Govern del Pacte de Progrés (1999-2003), varen sorgir dues noves ofertes de ràdio públiques en català: *Ona Mallorca*, promoguda pel Consell, i *Som Ràdio*, iniciativa de la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears gestionada pel Grup Serra, qui aquell mateix any també va arribar a un acord per emetre a les Illes *Flaix FM*, però de gestió privada.

Aquestes dues ràdios, *Ona Mallorca* i *Som Ràdio* es posaren en marxa a través de concursos de gestió públics com hem vist en el cas de *Som Ràdio* i per tant, no s'havien de sotmetre de forma obligada a control parlamentari ni del Consell Insular. Ara bé, aquest fet no les deixava absentes de responsabilitat pública i de què hi

hagués alguna petició a les comissions parlamentàries o als plenaris de sessions del Consell que haguessin de donar comptes sobre aquests dos models de ràdio amb finançament públic. En el cas de *Ona Mallorca*, fins que no s'incorporà l'ens RTVM (Ràdio Televisió de Mallorca) no tingué Consell Assessor.

Les eleccions de 1999 suposaren el manteniment, a la circumscripció de Mallorca, de la majoria del Pacte de Progrés. Maria Antònia Munar de Unió Mallorquina (UM) fou reelegida presidenta amb els vots del seu partit i els del PSIB-PSOE, PSM i EU-EVIB. En el seu discurs d'investidura declarà que “els consells insulars havien de convertir-se en l'eix vertebrador del nou model de país”, Munar també destacà que “el nou govern insular seria estrictament nacionalista i defensaria les senyes d'identitat i l'equilibri territorial”⁸⁹.

Precisament en aquest sentit, l'any 2000 es fa efectiva la “Ley 8/2000, de 27 de octubre, de Consejos Insulares” publicada al Butlletí Oficial de l'Estat⁹⁰ i en la què els Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera adquirien més pes i més competències per la seva gestió. És mitjançant aquesta llei que el Consell Insular de Mallorca passa a tenir més força i per tant, se li ofereix la possibilitat de crear una ràdio i televisió pròpies del Consell de Mallorca, no fou, però fins a l'any 2006 que es creà l'ens RTVM. No obstant això, l'any 2000 ja començaven les emissions de *Ona Mallorca*.

Ona Mallorca, l'emissora de ràdio del Consell Insular de Mallorca emeté entre els anys 2000 i 2011 i nasqué per iniciativa del Consell de Mallorca, aleshores governat per aquest pacte encapçalat per Unió Mallorquina al Consell, i començà les seves emissions el 18 de desembre de l'any 2000. Fou la primera emissora de ràdio de les Illes Balears que emetia íntegrament en català les vint-i-quatre hores del dia.

La gestió de la ràdio *Ona Mallorca*, doncs, fou atorgada per part del Consell Insular de Mallorca mitjançant concurs públic a una empresa de comunicació privada,

⁸⁹ Pàgina web oficial del Consell de Mallorca “La institució. Una mica d'història, el cinquè mandat (1999-2003)” (conselldemallorca.net)

⁹⁰ «BOE» núm. 279, de 21 de noviembre de 2000. Ley 8/2000, de 27 de octubre, de Consejos Insulares.

Studio Media Comunicació (SMC)⁹¹, que reuní les condicions del contracte de gestió de l'emissora. Aquesta empresa de comunicació era dirigida pel periodista Alfredo Conde qui fou després el director de *Ona Mallorca*. La concessió d'aquest concurs públic, però, va passar factura a *Ona Mallorca*, ja que fou involucrada en un cas de corrupció política, el *Cas Maquillatge*⁹², "El Consell de Mallorca, governat per Unió Mallorquina (UM), va pagar, entre 2000 i 2006 més de 3,2 milions d'euros a un militant d'aquest partit, l'empresari Alfredo Conde, per posar en marxa i gestionar la ràdio pública insular *Ona Mallorca*"⁹³.

Estudis de Ona Mallorca en la primera etapa. Entrevista a la cantant Chenoa

Ona Mallorca sorgí, doncs, com a una iniciativa privada de *Studio Media*, encara que sense l'ajut públic no hagués pogut subsistir com a ràdio exclusivament en català. Alfredo Conde Bonnín fou el seu primer director i va començar a emetre el dia 18 de desembre de 2000 amb música i el mes d'abril de 2001 hi afegiren els primers informatius.

Les eleccions al Consell Insular de Mallorca de l'any 2003, donaren resultat a un nou escenari polític al Govern de Mallorca, i es signà el pacte de governabilitat entre el Partit Popular i Unió Mallorquina. Maria Antònia Munar (UM) fou reelegida Presidenta amb els vots del seu partit i els del Partit Popular.

Ona Mallorca, al marge d'aquesta qüestió judicial que es destaparia anys més tard, va ser la ràdio del Consell de Mallorca però també una emissora amb la voluntat de

⁹¹ Información General de Empresas Axesor: Studio Media Comunicacio, Societat Limitada (SL) amb seu social al Carrer Ramon y Cajal, 20 de Palma. Empresa destinada a la prestació de serveis de producció, execució i posada en funcionament de qualsevol mitjà de comunicació, emissores de ràdio, emissores de televisió, empreses periodístiques, etc. Adquisició, venda i explotació d'activitats de programació i emissió de ràdio i televisió. (www.axesor.es)

⁹² L'Operació Maquillatge és un escàndol de corrupció política, i es va jutjar com a peça separada del Cas Son Oms, que afectà diversos alts càrrecs d'Unió Mallorquina per la concessió d'ajuts i subvencions del Consell Insular de Mallorca a societats del sector audiovisual vinculades a aquest partit polític, entre elles *Ona Mallorca*.

⁹³ ARMÉNDARIZ, FELIPE. "UM pagó 3,2 millones a Alfredo Conde para crear Ona Mallorca". *Diario de Mallorca*. 05/15/2013

ser la ràdio de les ràdios locals i municipals mallorquines, així com també ho seria de les televisions, anys més tard, *TV Mallorca*.

Estudi d'Ona Mallorca. Entrevista de Marga Noguera a Maria Antònia Munar

D'aquesta manera, pel que fa a les ràdios d'emissió d'àmbit local i enmig d'una aferrissada oposició de les emissores radiofòniques privades, s'empararen a la Llei 11/1991, de 8 d'abril⁹⁴, d'organització i control de les emissores municipals de radiodifusió sonora. En aquesta llei es regulaven els principis de les emissores municipals, així com el seu finançament. S'especificava la prohibició de constituir cadenes, tot i que es permetia l'intercanvi de programes entre elles.

Moltes d'aquestes emissores municipals han tengut un funcionament molt irregular i emeten només uns dies i, en alguns casos, tan sols algunes temporades. De fet, tot i que tengueren una època daurada als anys vuitanta, el voluntarisme i l'espontaneïtat no foren suficients per a la seva consolidació, i la manca de suport polític i administratiu ha causat la mort de gairebé totes. Moltes d'aquestes ràdios de proximitat han hagut de tancar per manca de col·laboradors, tot i comptar amb una infraestructura mínima i tenir poques despeses. *Ona Mallorca* va néixer amb aquesta voluntat d'aglutinar les ràdios municipals. De fet, quan *Ona Mallorca* entrà en funcionament moltes de les emissores locals de Mallorca connectaven amb els butlletins horaris que s'emetien des d'*Ona Mallorca*, la ràdio del Consell.

Així entre els anys 2000 i 2006 *Ona Mallorca* emetia la seva programació de proximitat des dels estudis del carrer Font i Monteros de Palma i per tot Mallorca, amb un graella variada i generalista, marcada per programes informatius i de divulgació.

⁹⁴ BOE. Ley 11/1991, de 8 de abril, de organización y control de las emisoras municipales de radiodifusión sonora. «BOE» núm. 85, de 9 de abril de 1991.

Per entendre *Ona Mallorca*, doncs, cal especificar el cas de corrupció política en la que s'ha vist involucrada, tot plegat perquè el Consell de Mallorca, governat per Unió Mallorquina (UM), va pagar, entre l'any 2000 i 2006 més de 3,2 milions d'euros a un militant d'aquest partit, l'empresari Alfredo Conde⁹⁵ per posar en marxa i gestionar la ràdio pública insular *Ona Mallorca*. Conde va signar diversos contractes amb el Consell de Mallorca. A més de Conde, en aquest cas de corrupció també hi apareixen imputats Maria Antònia Munar, expresidenta del Consell de Mallorca; els exconsellers d'aquesta institució Miquel Nadal, Miquel Àngel Flaquer i Bartomeu Vicens; així com els ex-alts càrrecs Antoni Moragues i Miquel Àngel Grimalt⁹⁶.

Studio Media Comunicació era propietat de Conde i de la seva esposa Elisabet Diéguez, tots dos col·laboradors de “Bartolomé Vicens y amigos íntimos de éste”⁹⁷. Vicens, advocat de professió, per la seva banda, va cobrar 9.000 euros de SMC per consells legals⁹⁸.

El fiscal ha estat analitzant totes les irregularitats que s'han detectat en l'expedient de contractació de la productora, “Anticorrupción sostiene que si Studio Media logró esta concesión de la radio pública fue por las buenas relaciones de amistad que Alfredo Conde mantenía con los políticos de UM”⁹⁹.

Per altra banda, el primer director de RTVM, Antoni Moragues, també imputat en la trama, l'any 2005 havia estat secretari tècnic del Consell i havia participat en les gestions per a l'obtenció d'una llicència de canal de TDT malgrat no ser directament

⁹⁵ Alfredo Conde Bonnín (Propietari de la productora audiovisual Studio Media Comunicació i exdirector d'Ona Mallorca): Condemnat a tres anys de presó i inhabilitació absoluta per temps de sis anys per un delictes continuat de malversació de cabals públics, en concepte d'inductor, en concurs medial amb falsedat continuada endocument mercantil, en concepte d'autor, prevaricació continuada i frau continuat a l'administració, tots dos en concepte d'autor, amb la concurrència de la circumstància atenuant de l'art. 65.3 del Codi Penal. Imposició d'una vuitena part de les costes processals.

⁹⁶ AUDIENCIA PROVINCIAL SECCIÓN SEGUNDA PALMA DE MALLORCA ROLLO NÚM. 92/11 SE N T E N C I A NÚM. 68/12 VISTA ante la Sección Segunda de la Audiencia Provincial la presente causa, Rollo de Sala núm. 92/11, dimanante del Procedimiento Abreviado núm. 4090/10, seguido en el Juzgado de Instrucción núm. dos de Palma de Mallorca, por delitos de prevaricación y malversación.

⁹⁷ ARMÉNDARIZ, FELIPE. “UM pagó 3,2 millones a Alfredo Conde para crear Ona Mallorca”. *Diario de Mallorca*. 05/15/2013

⁹⁸ “Una empresa que era subvencionada pel Consell féu pagaments directes a Vicens. Segons un informe d'Hisenda, Studio Media Comunicació va retribuir el diputat autonòmic entre els anys 2001 i 2003”. *Diari de Balears*. 29/10/2009

⁹⁹ ARMÉNDARIZ, FELIPE. “UM pagó 3,2 millones a Alfredo Conde para crear Ona Mallorca”. *Diario de Mallorca*. 05/15/2013

la seva competència. Moragues fou qui va contractar a un altre dels imputats en la causa, Miquel Oliver, propietari de la productora *Vídeo U*. Moragues assegurava que “Contraté a Oliver porque había participado en toda la creación de la Televisión de Mallorca», en calidad de asesor con un sueldo de 45.000 euros anuales. El exdirector general de RTVM ha indicado que la contratación de Oliver para dirigir la televisión fue una iniciativa suya avalada por Nadal y conocida por Munar, y ha asegurado que la productora sospechosa de haber sido usada para malversar fondos públicos era una de las que más contratos obtenía por parte del canal público”¹⁰⁰.

El 17 d'octubre de 2013 Alfredo Conde demanà voluntàriament d'entrar a la presó per complir la seva condemna “Alfredo Conde, el ex-director de ONA Mallorca, que ha sido condenado por el Tribunal Supremo en uno de los juicios del caso Maquillaje, presentó ayer un escrito ante la Audiencia de Palma solicitando su ingreso voluntario en prisión. El empresario, propietario de una productora de televisión que fue regada con fondos públicos, debe cumplir una pena de dos años y siete meses de prisión”¹⁰¹. Un cas doncs, que té polítics i empresaris a la presó i que a 2015 encara no s'ha tancat.

Tornant als temes de configuració de la ràdio; fou l'any 2006 quant la Ràdio Pública de Mallorca es va adherir al naixement de la Televisió Pública de Mallorca a partir de la reordenació de les televisions locals i de la voluntat del Consell de Mallorca de tirar endavant amb el projecte d'una televisió insular que aglutinés la resta de televisions municipals (com ja havia passat amb la ràdio). D'aquesta manera, l'any 2005 es va atorgar al Consell de Mallorca la possibilitat de gestionar una televisió digital terrestre local de demarcació insular; i així fou com un any més tard, una dotzena de televisions locals mallorquines varen cedir els seus drets d'emissió al Consell de Mallorca per aprovar al Ple els Estatuts i la constitució de la nova televisió per a la prestació del servei públic de ràdio i televisió del Consell de

¹⁰⁰ EFE. “Moragues nombró a Oliver tras hablarlo con Nadal y con conocimiento de Munar”. *Ultima Hora* 18/05/2012

¹⁰¹ J.F.M. “Alfredo Conde pide su ingreso voluntario en la cárcel. El exdirector de ONA Mallorca ha sido condenado a dos años y siete meses de prisión”. *Diario de Mallorca*. 17/10/2013

Mallorca. Fou així com nasqué la Ràdio i Televisió de Mallorca (RTVM): *TV de Mallorca* i *Ona Mallorca*.

Aquesta voluntat aglutinadora d'*Ona Mallorca*, però, es feu realment factible al febrer de l'any 2011; quan *Ona Mallorca* compleix amb una de les seves premisses i aconsegueix que dotze emissores municipals, juntament amb *Ona Mallorca*, creïn la xarxa *Xerram* per a compartir programació. Les ràdios locals de Mallorca arribaren a una conclusió que "la supervivència, en temps de crisi i globalització, passava per compartir esforços"¹⁰². Sota aquesta màxima, dotze emissores locals d'Algaida, Alcúdia, Artà, Binissalem, Campos, Capdepera, Felanitx, Marratxí, Pollença, Puigpunyent, Santa Maria del Camí i Santanyí, es van agrupar mitjançant una entitat que coordinava l'acció de les petites emissores per evitar duplicitats i per compartir recursos en allò que fos possible, amb la participació de *Ona Mallorca*.

Alguns punts de col·laboració foren els de l'intercanvi de programació, recíproc, no només les ràdios locals connectaven amb *Ona Mallorca* sinó que, per exemple, *Titoieta Ràdio*, d'Algaida coproduïa *l'Àngelus*, el magazín dels diumenges matí que emetia tant l'emissora algaidina com *Ona Mallorca*. Emma Socias¹⁰³, l'aleshores directora d'*Ona Mallorca*, explicà que: "Les ràdios locals tenen menys recursos i els costa més omplir la graella, així que nosaltres els oferim que punxin amb la nostra programació quan vulguin i els espais que els agradin"¹⁰⁴. En el marc d'aquest acord, a més a més, les ràdios locals podien exercir de corresponsalies d'*Ona Mallorca*. *Xerram* doncs, va aplegar els interessos i experiències de tota la comunitat radiofònica local.

L'any 2005 fórem testimoni de la creació d'*IB3 Ràdio* i la reconversió d'*Ona Mallorca* com a emissora de l'ens de comunicació del Consell Insular de Mallorca. Això suposà l'ampliació de l'oferta radiofònica pública i, en certa manera, completar l'ecosistema radiofònic públic amb la presència i representació de tots els nivells

¹⁰² ZURIMENDI, ANDER. "Les ràdios locals perfilen la coalició a la Part Forana. 12 emissores municipals, juntament amb la potent Ona Mallorca, creen la xarxa *Xerram* per compartir programació". Diari de Balears. 28.02.2011.

¹⁰³ Emma Socias, és periodista i productora. Fou la Directora Ona Mallorca (Radio Televisió de Mallorca) durant quatre anys entre el mes d'agost de 2007 i agost de 2011.

¹⁰⁴ ZURIMENDI, ANDER. "Les ràdios locals perfilen la coalició a la Part Forana. 12 emissores municipals....

administratius que existien a l'Estat espanyol: municipal, insular, comunitat autònoma i estat central.

Aquell mateix any, 2005, una iniciativa legislativa al Congrés dels Diputats, la Llei 10/2005, de 14 de juny de 2005¹⁰⁵, de Mesures Urgents per a l'Impuls de la Televisió Digital Terrestre, d'Alliberament de la Televisió per cable i Foment del Pluralisme introduí una sèrie de modificacions a la Llei 41/1995, de 22 de desembre, de Televisió Local per Ones Terrestres¹⁰⁶. Aquesta conjuntura feu possible que el Consell Insular de Mallorca pogués gestionar una televisió digital terrestre local a la seva demarcació insular.

Així que el 29 de setembre de 2005, dotze televisions locals mallorquines cediren els seus drets d'emissió al Consell de Mallorca. A més, Ràdio i Televisió de Mallorca, SA era concessionària de dos canals per emetre amb tecnologia digital terrestre. Ambdós fets permeteren a Ràdio i Televisió de Mallorca emetre usant tecnologia analògica atesa la Llei 10/2005, de 14 de juny de 2005.

El 7 de novembre de 2005 el Ple del Consell de Mallorca¹⁰⁷, va aprovar definitivament per unanimitat els estatuts i la constitució de la nova televisió, sota la fórmula de societat mercantil local Ràdio i Televisió de Mallorca, SA, per a la prestació del servei públic de ràdio i televisió del Consell de Mallorca. Neix la Ràdio i Televisió de Mallorca, que comprèn la TV Mallorca i la ràdio pública del Consell de Mallorca: *Ona Mallorca*.

Al 2007 hi ha noves eleccions al Parlament de les Illes Balears i Consells Insulars, Francesc Antich és elegit President del Govern de les Illes Balears, Maria Antònia Munar es converteix en la Presidenta del Parlament i Francina Armengol pren

¹⁰⁵ «BOE» núm. 142, de 15 de junio de 2005. Ley 10/2005, de 14 de junio, de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo.

¹⁰⁶ «BOE» núm. 309, de 27 de diciembre de 1995. Ley 41/1995, de 22 de diciembre, de televisión local por ondas terrestres.

¹⁰⁷ BOIB Núm 171 - 15 / novembre / 2005. El Ple del Consell de Mallorca de dia 7 de novembre de 2005 aprova amb caràcter definitiu els Estatuts de la Societat Ràdio i Televisió de Mallorca S.A. Número de registre 20100 - Pàgines 66-69

possessió com a Presidenta del Consell Insular de Mallorca¹⁰⁸. És en aquesta etapa que es renoven els càrrecs de RTVM, Marisa Goñi substitueix Antoni Moragues i passa a ser la directora de RTVM i Emma Sociés la directora de *Ona Mallorca*.

Ràdio i Televisió de Mallorca fou una finestra de ràdio i televisió feta a Mallorca, íntegrament en català, oberta al món, a tot el que passava i succeïa a Mallorca, als mallorquins, a les entitats, empreses etc. Un concepte de mitjà audiovisual de proximitat, veracitat informativa, pluralitat i també de participació.

L'emissora fou clausurada quan el Govern del Partit Popular decidí suprimir RTVM amb l'argument de retallar despeses i emeté l'últim butlletí el 9 de desembre de 2011. "La Televisió de Mallorca és un luxe que no ens podem permetre"¹⁰⁹, va proclamar la presidenta del Consell de Mallorca, Maria Salom, del Partit Popular. D'aquesta manera, el divendres 9 de desembre, a les vuit del vespre, es va fer efectiva la liquidació de la Radiotelevisió de Mallorca (RTVM). La ràdio *Ona Mallorca* es quedava sense butlletins horaris. L'Expedient de Regulació d'Ocupació¹¹⁰ deixà al carrer a 117 treballadors de la Ràdio *Ona Mallorca* i de *M televisió*, amb una indemnització mínima de vint dies per any treballat, sota l'argumentari que l'extinció dels contractes es devia a raons econòmiques.

El Sindicat de Periodistes (SPIB), el comitè d'empresa dels treballadors de RTVM, així com d'entitats socials i partits polítics, reivindicaren els mitjans públics, la pluralitat informativa i la dignitat dels periodistes, era el primer tancament d'una ràdio televisió pública a Espanya, després en vingueren més. El 23 de novembre de 2011 es va presentar a la Plaça Espanya la plataforma contra el tancament de Ràdio Televisió de Mallorca, constituïda per una quinzena d'entitats socials i culturals, partits polítics, sindicats i amb el suport de els

¹⁰⁸ PUIGSERVER POU, RAFEL. Cronologia (1983-2008) (2009): *Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)*, Institut d'Estudis Autonòmics.

¹⁰⁹ MANRESA, ANDREU. "El PP cierra la televisión pública de Mallorca". *El País*. 09/12/2011

¹¹⁰ Pàgina web oficial del Consell Insular de Mallorca. "El Consell d'Administració de RTVM acorda la formalització i negociació de l'expedient de regulació d'ocupació" (23.09.2011)

treballadors de RTVM, la plataforma demanava que s'aturàs el pla del Consell de posar fi a la emissió de la ràdio i televisió insulars.

Localització i àmbit d'emissió

Ona Mallorca des dels seus inicis es va trobar situada al Carrer de Font i Monteros, 21, de palma. L'ens de la **Ràdio i Televisió de Mallorca**, (Serveis Centrals), en canvi es trobava al c/ Gran Via Asima, 2 7ena planta. els estudis **TV Mallorca** Camí Vell de Bunyola, 47 nau 3.

Model. Estructura del mitjà

El model de Ràdio Televisió de Mallorca volgué ser, també, referent audiovisual, per a promocionar una sèrie de valors socials com la *llibertat, la igualtat, la tolerància, la solidaritat i la lluita contra l'exclusió*, com queden recollits als principis que havien de inspirar la seva programació¹¹¹:

- El respecte a la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears
- La defensa de la personalitat i identitat del poble de Mallorca, així com la promoció i difusió de la seva cultura i llengua
- El respecte de la llibertat d'expressió, objectivitat, veracitat o imparcialitat de les informacions
- La separació entre les informacions i opinions
- El respecte al pluralisme polític, religiós, social, cultural i lingüístic
- El respecte a l'honor, a la fama, a la vida privada de les persones i a quants drets i llibertats reconeix la constitució
- La protecció a la joventut i a la infància

¹¹¹ Llei 7/1985, de 22 de maig, Creació de la Companyia de Ràdio i Televisió de les Illes Balears. Secció 1ª, Article 16 d'aquesta Llei es defineixen els principis que han d'inspirar la programació dels mitjans públics de comunicació.

- El respecte als valors de la igualtat
- La promoció dels interessos locals i insulars, afavorint la participació de grups socials de tal condició, amb l'objecte de fomentar, promoure i defensar la cultura i la convivència.

El Consell de Mallorca sempre va manifestar la seva voluntat de donar cobertura a les iniciatives de televisió local de Mallorca i va defensar que l'illa havia de gaudir d'una televisió pública d'àmbit mallorquí.

Així doncs, El Ple del Consell de Mallorca de dia 7 de novembre de 2005 aprova amb caràcter definitiu els Estatuts de la Societat Ràdio i Televisió de Mallorca S.A que es transcriuen a continuació¹¹²:

CAPÍTOL I. DENOMINACIÓ, OBJECTE, DOMICILI I DURADA

Article 1

Amb el nom Ràdio i Televisió de Mallorca, SA es constitueix una societat mercantil local, entitat prevista en la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, en l'article 85 ter, que es regeix per aquests estatuts, per les disposicions vigents en matèria de règim jurídic de les societats anònimes i per la resta de normes jurídiques que hi siguin d'aplicació.

.....

CAPÍTOL III. "ÒRGANS DE GOVERN I ADMINISTRACIÓ"

Article 11

El govern i l'administració de l'empresa pública estan encomanats als següents Òrgans, amb les facultats que se'ls atribueixen en aquests estatuts i en les lleis en vigor:

1. Junta General

2. Consell d'Administració

3. Director general

¹¹² BOIB Núm 171 - 15 / novembre / 2005. El Ple del Consell de Mallorca de dia 7 de novembre de 2005 aprova amb caràcter definitiu els Estatuts de la Societat Ràdio i Televisió de Mallorca S.A. Número de registre 20100 - Pàgines 66-69

Secció 1a. Junta General Article 12

- 1. El Ple del Consell de Mallorca, constituït en Junta General de la societat és el suprem òrgan de la societat. Té per finalitat orientar-ne l'activitat establint les directrius i adoptant les decisions encaminades al compliment del seu objecte social i li corresponen les facultats que li encomana la Llei de societats anònimes.*
- 2. Les decisions de la Junta General s'han de consignar en acta, amb la firma del president i el secretari i les pot executar i formalitzar el director general o la persona en la qual delegui.*

Article 13

1. La Junta General ordinària s'ha de reunir dins els sis primers mesos següents al tancament de cada exercici econòmic.

2. Correspon a la Junta General ordinària de la societat

- a. Examinar i, si escau, aprovar els comptes anuals de l'exercici anterior presentats pel Consell d'Administració.*
- b. Censurar la gestió social.*
- c. Decidir sobre l'aplicació del resultat.*
- d. Designar, si és el cas, auditors de comptes.*

3. Qualsevol altra Junta que es faci té el caràcter d'extraordinària i es regeix per la regulació recollida en la legislació aplicable.

Secció 2a.

Consell d'Administració

Article 14

Els membres del Consell d'Administració els designa la Junta General a proposta de la Presidència del Consell de Mallorca, en què tots els grups constituïts en el Ple del Consell de Mallorca tenen dret a tenir com a mínim un representant. S'hi estableix un mínim de 9 membres i un màxim de 14. El nombre de membres, el repartiment entre grups i la vigència dels càrrecs s'estableix per a cada mandat. La durada del càrrecs del membres del Consell d'Administració és de quatre anys. L'elecció per a cada membre del Consell d'Administració ha de ser de titular i de suplent, el qual haurà d'ocupar el càrrec de manera automàtica davant una eventual vacant. L'elecció dels membres de cada Grup s'han de comunicar per

escrit a la Presidència del Consell de Mallorca mitjançant notificació del portaveu de cada Grup.

1. Les vacants que es produeixin es cobreixen d'acord amb el procediment establert en l'apartat anterior.

2. El cessament dels membres del Consell d'Administració es produeix al final de la legislatura corresponent, encara que segueixen exercint les funcions pròpies fins que els nous prenen possessió dels càrrecs.

3. La condició de membre del Consell d'Administració

és incompatible amb qualsevol classe de vinculació, directa o indirecta, amb empreses publicitàries, empreses de producció o distribució de pel·lícules cinematogràfiques o de programes filmats o enregistrats en magnetoscopi o radiofònics, discogràfiques, cintes magnetofòniques o similars, així com les dedicades a la provisió o la dotació de programes o de material a RTVE, a la societat o qualsevol altra societat de ràdio o televisió. També és incompatible amb tot tipus de prestació de servei o relació laboral en actiu amb la societat i també amb qualsevol altra entitat pública o privada.

Article 15

1. La Presidència del Consell d'Administració és purament funcional i els membres l'han d'exercir rotativament per un període de 4 mesos.

2. Si en el decurs de la legislatura és necessari procedir a la substitució de qualsevol membre del Consell d'Administració, el seu suplent ocuparà, a l'efecte del torn rotatori en la Presidència, el lloc que correspongui al substituït.

Article 16

1. Perquè el Consell d'Administració s'entengui vàlidament constituït en sessió, és necessària la presència de la majoria absoluta dels membres.

2. L'adopció d'acords es fa per majoria de membres presents, excepte els casos en els quals aquests estatuts exigeixen una majoria qualificada.

3. El Consell d'Administració es reuneix en sessió ordinària com a mínim una vegada al mes i també, en cas d'urgència, quan ho sol·licita la majoria absoluta dels membres. La convocatòria s'efectua per escrit i ha d'incloure, en tot cas, l'ordre del dia.

4. Es poden tractar altres assumptes diferents dels inclosos en l'ordre del dia, sempre que es declari la urgència de l'assumpte amb el vot favorable de la majoria absoluta dels membres del Consell d'Administració

Article 17

1. Corresponen al Consell d'Administració les següents competències:

a- Vetllar pel compliment del que s'estableix en aquests estatuts.

b- Rebre notificació prèvia del nomenament i cessament del director general de la societat.

c- Aprovar, a proposta del director general, el Pla d'activitat, que ha de fixar els principis bàsics i les línies generals de programació, així com el Pla d'actuació.

d- Aprovar la Memòria anual relativa al desenvolupament de les activitats de la societat.

e- Aprovar amb caràcter definitiu les plantilles de la societat, i les modificacions d'aquestes, a proposta del director general.

f- Aprovar el règim de retribucions de la societat.

g- Aprovar l'Avantprojecte de pressuposts de la societat.

h- Informar sobre els projectes de disposicions que en matèria de publicitat es proposi dictar el Consell de Mallorca.

i- Dictar normes reguladores d'emissió de publicitat a través de la societat, tenint en compte el control de qualitat d'aquesta publicitat, el contingut dels missatges publicitaris i l'adaptació del temps de publicitat a la programació i a les necessitats dels mitjans.

j- Determinar semestralment el percentatge d'hores de programació destinada als grups polítics i socials significatius i fixar els criteris de distribució entre si en compliment del que estableix l'article 20 de la Constitució.

k- Determinar anualment un percentatge mínim de producció pròpia que s'ha d'incloure en la programació de cada mitjà.

l-Conèixer d'aquelles qüestions que, encara que no siguin de la seva competència, el director general de la societat sotmeti a la seva consideració.

m-Conèixer periòdicament la gestió pressupostària i emetre'n el parer.

n-Sotmetre a la Junta General l'aprovació dels balanços, els comptes de resultats, la Meòria i altres estats.

Article 18

La Junta General nomena la persona que, pertanyent o no al Consell d'Administració, exerceix el càrrec de secretari del dit Consell.

Secció 3a.

Direcció general

Article 19

1.El director general el nomena i el fa cessar la Junta General a proposta de la Presidència.

2.Sens perjudici de les causes de cessament establertes en aquests Estatuts, el càrrec finalitza quan acabi el mandat del Consell d'Administració. En aquest darrer cas, continua al davant del càrrec fins a la designació del nou director general.

3.El càrrec de director general és incompatible amb l'exercici de qualsevol altre càrrec públic i està subjecte al règim d'incompatibilitats que estableix la Llei 2/1996, de 19 de novembre, de membres del govern i d'alts càrrecs de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i el que s'indica per als membres del Consell d'Administració.

4.El director general forma part del Consell d'Administració i té les funcions que es determinen en l'article següent, sens perjudici de les delegacions a què es refereix l'article 141.1 de la Llei de societats anònimes.

Article 20

Correspon al director general:

a- Complir i fer complir el que disposen aquests Estatuts i les altres normes que regulen la societat, i també els acords del Consell d'Administració en les matèries que són competència d'aquest òrgan col·legiat.

b- Sotmetre a l'aprovació del Consell d'Administració amb la suficient antelació el Pla anual de feina, la Memòria econòmica anual i els avantprojectes dels projectes de la societat.

c- La creació o la supressió de comissions, comitès o juntes de caràcter consultiu no vinculant per a totes les activitats que es relacionen amb l'objecte social i presidir-ne les sessions o delegar aquesta facultat en la persona que consideri convenient.

d- Proposar al Consell d'Administració l'augment o la disminució del capital social, amb el compliment previ dels requisits legalment establerts.

e- Elaborar anualment, conformement a les instruccions que dicti el Departament d'Economia i Hisenda del Consell de Mallorca, l'avantprojecte de pressuposts de la societat, i també els programes d'actuació, inversions i finançament, els quals s'han de sotmetre a l'aprovació del Consell de Mallorca per integrar-se en els pressuposts generals de la institució.

f- Negociar i formalitzar la subscripció de convenis de col·laboració amb entitats o organismes oficials o privats, excepte en els casos de delegació expressa en una altra persona designada per aquest.

g- Aprovar els reglaments de règim interior, i també els d'organització interna, estructural i funcional i dictar per a això les circulars i les instruccions necessàries.

h- Impulsar, orientar, coordinar i inspeccionar els serveis de la societat i dictar les disposicions, les instruccions i les circulars relatives al funcionament i a l'exercici de les competències del Consell d'Administració.

i- Actuar com a Òrgan de contractació de la societat.

j- Autoritzar les despeses i ordenar els pagaments de l'entitat. Obrir comptes corrents i aprovar els comptes justificatius de bestretes lliurades amb el caràcter de 'justificar. També

pot signar avals i concertar qualsevol instrument de crèdit, conformement a la legislació vigent, sens perjudici de la facultat de delegació que es pugui regular.

k-Efectuar i dur a terme la resta d'actes i contractes que siguin necessaris o corrents per a la realització de l'objecte social, i també terme tota classe de negocis i operacions pròpies del tràfic jurídic, inclòs el bancari i mercantil, que derivin dels pressuposts aprovats.

l-Acordar el que jutgi convenient sobre l'exercici dels drets o les accions que corresponen a la societat davant jutjats i tribunals i davant tota classe d'oficines, autoritats i corporacions, estatals, autonòmiques, provincials, locals o de qualsevol altra índole, així com respecte a la interposició de recursos ordinaris o extraordinaris, fins i tot els de cassació i revisió; nomenar els representants, els lletrats o els procuradors que a aquest efecte duguin la defensa i la representació de la societat, i conferir-los, en la forma que sigui necessària, les facultats oportunes fins i tot per avenir-se i desistir en conciliacions, expedients, plets, reclamacions, recursos o actuacions de qualsevol classe i en qualsevol grau de la instància o estat del procediment per demanar-ne la suspensió i per a tot el necessari en vista a la millor defensa dels interessos socials.

m-Convocar les juntes generals ordinàries o extraordinàries; executar-ne els acords i vetlar pel compliment íntegre dels Estatuts socials.

n-Organitzar la direcció i nomenar amb criteris de professionalitat el personal directiu de la societat i notificar aquests nomenaments al Consell d'Administració. Establir les atribucions i els deures de l'esmentat personal, les competències dels diferents serveis i donar les ordres i les instruccions precises com a responsable de la programació.

o-La contractació i el cessament del personal no directiu, i tenir-ne la direcció. La contractació indefinida de l'esmentat personal s'ha de fer mitjançant les corresponents proves d'admissió, d'acord amb els principis de publicitat, mèrit, capacitat i lliure concurrència. Així mateix, el director general ha de fixar els criteris d'admissió del personal no fix.

p-Ordenar la programació, conformement als principis bàsics i les línies generals aprovades pel Consell d'Administració.

q-Formular els balanços, els comptes de resultats, l'informe de gestió, la Memòria, i també, si escau, la proposta d'aplicació del resultat i qualsevol altre estat que el Consell d'Administració hagi de sotmetre a la Junta General, en el termini legalment establert.

r-Elaborar els pressuposts de conformitat amb l'estructura aprovada a aquest efecte pel Departament d'Economia i Hisenda del Consell de Mallorca.

s-Representar la societat i, en conseqüència, comparèixer en judici i en tota classe d'actuacions, per a la qual cosa tindrà conferits els oportuns poders de representació.

t-Adoptar qualsevol mesura que en tot moment estimi oportuna per a la millor defensa dels interessos socials, fins i tot amb l'atorgament dels poders que consideri necessaris.

.....

CAPÍTOL VII. PERSONAL

Article 30

1.Les relacions de caràcter laboral en la societat es regulen d'acord amb el que preceptua la legislació laboral, amb subjecció al principi d'autonomia de les parts i d'acord amb els principis de mèrit i capacitat.

2.La pertinença al Consell d'Administració no dóna lloc al naixement de drets de caràcter laboral respecte a la societat.

3.La situació dels funcionaris que es puguin incorporar a la societat s'ha de regir pel que disposin les normes que, sobre funció pública, dicti el Consell de Mallorca, d'acord amb las bases definides per la legislació estatal.

DISPOSICIÓ FINAL

1.El Consell d'Administració ha de quedar constituït en els trenta dies següents al de designació dels seus membres.

2.En tot el que no preveuen aquests estatuts, el Consell d'Administració n'ha d'establir el règim de funcionament.

Palma, 10 de novembre de 2005

Objectius i incidència social

Ona Mallorca, emetia per les ones hertzianes (FM) a Mallorca i per Internet. Establí convenis de col·laboració amb altres emissores de l'estat com la *COM*, també va formar part de la xarxa de ràdios municipals. Alguns dels programes de *Ona Mallorca* varen ser guardonats amb els premis Ràdio Associació de Catalunya, durant els anys 2002, 2009 i 2010. Segons dades de juliol de 2002, *Ona Mallorca*, tenia una audiència entre 6.000 i 7.000 oients¹¹³.

Amb l'ajut del Departament d'Informàtica del Consell i de Mallorca i de la UIB, el 2002 començà a emetre també per internet. El web *onamallorca.net* rebé el mateix any 2002 el premi Digit 0.2 a la innovació i tecnologia atorgat per la Conselleria d'Innovació i Energia del Govern de les Illes Balears per instal·lar i adaptar un sistema de transmissió de ràdio en directe i a la carta basat en programació lliure i ser la primera emissora de l'estat espanyol que emetia en format *Ogg*.

Així doncs, el mes de març de 2002, *Ona Mallorca* presentava el seu gran projecte de desenvolupament tecnològic que la va fer guanyar aquests premis i ser pionera a l'estat espanyol.

El projecte consistia en instal·lar i adaptar un sistema de transmissió de ràdio en directe i a la carta basat en programari lliure. El resultat fou la primera emissora de l'estat que emetia en el format lliure *Ogg*.

El sistema era fiable i estable. Consumia molts pocs recursos i necessitava poc ample de banda per oferir una excel·lent qualitat de so. De fet, el format *Ogg* -a més de lliure- era clarament millor a l'*mp3*, més brillant.

Ricardo Galli fou l'autor d'aquestes modificacions que permetien fer coses noves, útils, com la possibilitat d'escoltar un programa a la carta mentre s'estava enregistrant. Si l'oient arribava tard al començament d'un programa, podia anar a

¹¹³ MATAS PASTOR, JOAN JOSEP. (2001) Història de la ràdio a Mallorca. Revista *Temps de Comunicar*. CESAG

Internet per escoltar-lo des del primer minut. Es tractava d'un programa de ràdio a la carta total.

Entre altres innovacions tecnològiques, *Ona Mallorca*, durant l'estiu de 2002 va posar en marxa una transmissió des d'unitats mòbils usant Internet o XDSI. Les primeres proves es van fer el 20-10-2002, des de la fira de Felanitx. Amb aquest sistema, les emissores podien tenir tantes unitats mòbils simultànies sense necessitat de comprar equips cars especialitzats; bastava amb un PC a la unitat mòbil i un altre a l'estudi.

Pel que fa a la pàgina web, la part d'administració permetia crear una base de dades de programes i planificar una agenda. La part pública tenia l'objectiu de facilitar eines per a trobar els programes enregistrats.

Fou un projecte considerat com a **Més que ràdio**. El servidor d'*Ona Mallorca* no es limitava a emetre ràdio. També podia publicar l'àudio que rebia des de qualsevol mitjà: arxius al disc dur (com es fa amb la ràdio a la carta), internet, intranet o qualsevol cosa endollada a la targeta de so (cassette, CDs o DVD).

Les empreses i institucions podien emprar aquest sistema per oferir continguts basats en àudio -llicions, rodes i notes de premsa (especialment els destinats a emissores de ràdio) continguts per a cecs, etc.

Per altra banda, però, una de les conseqüències del tancament de *Ona Mallorca* fou que el 24 de gener de 2013, sortia un anunci al diari en el què s'anunciava que es posava a subhasta l'arxiu de Ràdio Televisió de Mallorca.

Fotografia del DBalears en el què va ser publicat l'anunci

El Consell de Mallorca va incloure dins el procediment concursal que estava liquidant el patrimoni de Ràdio Televisió de Mallorca (RTVM) l'arxiu audiovisual del mitjà de comunicació ja clausurat. Els diners aconseguits amb la subhasta d'aquest fons d'àudio i imatges havia de servir per ajudar a pagar els proveïdors de l'empresa, inclosos els plans de formació dels seus treballadors, que de forma força irregular s'havien inclòs també al concurs de creditors.

Per la seva banda, des del Sindicat de Periodistes de les Illes Balears (SPIB) es va engegar una campanya per tal d'aconseguir que aquest fons continués sent d'accés públic. Des de l'SPIB argumentaven que aquestes imatges i arxius sonors van ser pagades amb diners públics i que a més inclouen també els arxius de les diferents televisions locals –nascudes de l'esforç associatiu i cooperatiu- que es van associar amb RTVM quan aquesta es va crear .

A més, recordaren que aquest és un fons únic per documentar moltes facetes de la vida dels darrers anys a Mallorca, “sobretot la part forana, sovint desatesa informativament pels grans mitjans generalistes” i que no es podia acceptar la seva privatització “ni tan sols en temps de crisi”.

No fou però fins a l'any 2015, que l'arxiu audiovisual de Ràdio i Televisió de Mallorca va ser adquirit paradoxalment, de nou, pel Consell de Mallorca per un import de 150.000 euros. La Vicepresidència de Cultura va presentar aquesta oferta de compra a l'administració concursal de l'ens audiovisual tancat a finals de 2011.

Durant aquests més de tres anys, han estat moltes les associacions vinculades al sector, i al patrimoni de les Illes, que han reclamat a l'administració insular la compra del fons d'imatges i documents sonors registrats durant els més de cinc anys que va estar en emissió RTVM.

A finals del mes de març, l'administració concursal es va posar en contacte amb el responsable de cultura per comunicar-li que acceptava l'oferta presentada només uns dies abans per a l'adquisició del material i els drets de difusió. Segons el vicepresident Joan Rotger “hauria estat una irresponsabilitat no comprar-lo perquè es podria perdre o caure en mans en algun particular”¹¹⁴ aquesta quantitat ja estava pressupostada en els comptes de 2015. Concretament, s'abonaran 123.967 euros més 26.033 d'IVA.

El fons es troba a l'Arxiu del So i la Imatge.

Òrgans de control - Servei públic

El Govern i l'Administració de l'empresa Pública Ràdio i Televisió de Mallorca està format per la Junta General, el Consell d'Administració i el Director General segons publica el BOIB núm. 171 de 15.11.2005.

La Junta General és el màxim òrgan de direcció i la constitueix el ple del Consell de Mallorca. Té com a finalitat orientar l'activitat establint les directrius i adoptar les decisions encaminades al compliment del seu objecte social. Entre d'altres, aprovar els comptes anuals, censurar la gestió social, o decidir sobre l'aplicació dels resultats econòmics.

El Consell d'Administració està format per membres (entre 9 i 14). designats per la Junta General a proposta de la Presidència del Consell de Mallorca. En fan part tots els grups del ple en un repartiment proporcional. Cada grup nomena els que li pertocquen. La durada dels càrrecs és de quatre anys. I la Presidència s'exerceix de manera rotatòria els diferents membres per un període de quatre mesos. Es reuneix, com a mínim, una vegada al mes. I entre les seves competències, hi són aprovar el pla d'activitat, a proposta del Director general, i determinar semestralment el percentatge d'hores de programació destinada als grups polítics i socials significatius i fixar els criteris de distribució entre sí o determinar anualment un

¹¹⁴ LARGO, A. “Cultura del Consell adquire el archivo audiovisual de Ràdio i Televisió de Mallorca”. *Ultima Hora*. 09/05/2015.

percentatge mínim de producció pròpia que s'ha d'incloure en la programació de cada mitjà.

El desembre de 2005, s'aprovà que el primer Consell d'Administració de la Ràdio i la Televisió de Mallorca estava integrat per quatre representats del Partit Popular, tres del Partit Socialista de les Illes Balears, un d'Unió Mallorquina, un del Partit Socialista de Mallorca i un de la Coalició Esquerra Unida -Els Verds, a més del director general. La primera presidència va ser per la regidora socialista de Manacor, Júlia Roman "es va sortejar la presidència d'aquest consell, que té caràcter honorífic i que s'ocuparà durant quatre mesos de forma rotatòria. La primera presidenta serà la regidora socialista de Manacor, Júlia Roman. Després serà el torn d'EU-EV i llavors d'UM, del PP i del PSM, per tornar a començar el procés de nou"¹¹⁵.

L'organigrama de RTVM estava compost pel director general i per sota d'ell tres càrrecs directius: el director de la televisió, el director de la ràdio i un director d'antena. A la televisió es va preveure, a més, la contractació de quatre responsables: un cap de programació, un cap de producció, un cap d'anàlisi de formats i un tècnic. La ràdio mantenia l'estructura que tenia la ja present *Ona Mallorca*.

El Director General el nomena i el cessa la Junta General a proposta de la Presidència. Li correspon, a més de les qüestions de gestió i representació jurídica de l'empresa, nomenar un director de TV Mallorca i un director de Ona Mallorca. També la contractació del personal no directiu o elaborar els pressuposts.

El primer Director General que va nomenar la Junta General a proposta de la Presidència del Consell de Mallorca, va ser Antoni Moragues, "que fou nomenat per unanimitat en el ple del Consell de Mallorca"¹¹⁶ de 24 de novembre de 2005, diplomad en empresarials i militant de UM que exercia, fins aleshores de secretari tècnic de vicepresidència de la institució. També es va nomenar un Consell

¹¹⁵ TORRES, JOAQUIM. "La TV de Mallorca no tindrà tants directius com IB3 i cobraran menys". *Diari de Balears*. 01/12/2005

¹¹⁶ TORRES, JOAQUIM. "La TV de Mallorca no tindrà tants directius com IB3 i cobraran menys". *Diari de Balears*. 01/12/2005

Assessor, integrat per vuit membres de prestigi dins del món periodístic i audiovisual. Un representant de la Universitat de les Illes Balears, un del Sindicat de Periodistes i, un representant dels treballadors.

En la darrera etapa de RTVM i a partir de l'entrada de Francina Armengol com a Presidenta del Consell de Mallorca l'any 2007, es nomenaren nous càrrecs directius de RTVM, nous membres del Consell d'Administració i nous membres del Consell Assessor, l'organigrama quedà de la següent manera:

Càrrecs directius

Sra. Marisa Goñi Sanzberro: Directora General de Ràdio i Televisió de Mallorca

Sr. José Jaume Mas: Director Adjunt de Projectes

Sr. Albert Traveset Campaña: Director de TV Mallorca

Sra. Emma Socies Bordoy: Directora d'Ona Mallorca

Membres del Consell d'Administració

Titulars PP

Sra. Petra Pons Far
Sr. Pedro Seguí Caimari
Sr. Javier de Alarcón de Alcaraz
Sr. Ventura Blach Amengual

Suplents PP

Sr. Fernando Rubio Aguiló
Sr. Rafael Bosch Sans
Sra. Aina Maria Rodríguez Arbona
Sra. Carmen Garzón Pelegrín

Titulars PSOE

Sra. Silvana González Sanmartín
Sr. Joan Jaume Sastre
Sr. jorge Minguillón Cebrián

Suplents PSOE

Sra. Silvia Cano Juan
Sra. Pilar Sansó Fuster
Sr. Pere Joan Martorell Castelló

Titular Unió Mallorquina

Sra. María José Rodríguez Vázquez

Suplent Unió Mallorquina

Sra. Catalina Julve Caldentey

Titular Bloc per Mallorca

Sr. Sebastià Gallardo de Arriba

Suplent Bloc per Mallorca

Sr. Magí Moranta Morey

Membres del Consell Assessor

Sra. Ana Ma. Ferriol Font, Partit Popular

Sr. Fernando Monar Rubia, Associació de Periodistes, Publicitaris, Relacions
Públiques i de Protocol de les Illes Balears

Sr. Franc Noguera Amengual, Associació Cultural Xarxa de Televisions
Locals de Mallorca

Sra. Isabel Vidal, Unió Mallorquina

Sr. Jaume Perelló Moll, EU - Els Verds

Sr. Joan Servera Coll, Bloc per Mallorca

Sr. Joan Antoni Mesquida Cantallops, UIB

Sr. Jordi Caballero, representant dels treballadors de Ràdio i Televisió de
Mallorca, SA

Sr. José Antonio Berastain Díez, Partit Popular

Sra. Mercè Garau Alemany, Sindicat de Periodistes

Sr. Miquel Ramis, Partit Popular

Sra. Susanna Moll Kammerich, PSOE

Sr. Virgili Moreno Sarrió, PSOE

Font: Pàgina Web de la Ràdio i Televisió de Mallorca (RTVM) que ja no existeix però que s'ha pogut recuperar mitjançant el projecte de Web Archive¹¹⁷.

L'any 2011 hi hagué noves eleccions autonòmiques, dels consells insulars i municipals, Maria Salom del Partit Popular es feu amb la Presidència del Consell Insular de Mallorca. Tal i com assenyalava el programa electoral del PP, el Consell de Mallorca va complir la seva promesa i va fer tancar RTVM, Salom va destituir els càrrecs directius de RTVM.

Per fer-ho Salom, va nomenar director general de l'ens públic a "José Manuel Carrillo, un advocat que havia treballat de policia i bomber i que es va presentar com a número 3 de la llista d'UPyD a les eleccions municipals de Palma"¹¹⁸. El darrer

¹¹⁷ *Web Archive* és el procés de recol·lecció de parts de la *World Wide Web* per assegurar-se que la informació es conserva en un arxiu per a futurs investigadors, historiadors i el públic.

¹¹⁸ REDACCIÓ. "El PP es prepara per liquidar Ràdio Televisió de Mallorca". *L'accent.cat*. 19/07/2011.

director de *Ona Mallorca* fou Jose María Ibañez ja sota les ordres del seu tancament. *Ona Mallorca* va emetre el darrer butlletí informatiu el 9 de desembre de 2011.

Finançament

Ràdio Televisió de Mallorca fou finançada per les partides pressupostàries del mateix Consell de Mallorca, tot i deixant espai per a la publicitat.

L'any 2008 el pressupost de Ràdio i Televisió de Mallorca (RTVM) era de 10.688.061,26 €, un pressupost que algunes veus apuntaren que era prou econòmic per englobar un projecte de ràdio i televisió en relació a la qualitat que oferien.

Segons estableixen els Estatuts Socials de RTVM en el seu article 20.e sobre el Director General com a Òrgan de Govern, que aquest elaborarà anualment i conforme a les instruccions que dicti el Departament de d'Economia i Hisenda del Consell de Mallorca, l'avantprojecte de pressupost i el programa d'actuacions, inversions i finançament. S'estableix a l'article 24.1.a dels Estatuts Socials corresponent al Capítol IV sobre l'exercici social, el règim econòmic, els beneficis, el règim fiscal, els comptes anuals i el patrimoni, que en el seu funcionament la RTVM ajustarà la comptabilitat al que estableix en el Reial Decret Legislatiu 2/2004, de 5 de Març, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei Reguladora de les Hisendes Locals. Estableix aquest Reial Decret Legislatiu en els seus articles 162 i 164, i el RD 500/90, de 20 d'abril, en els seus articles 2 i 5, que els pressupost general de les entitats locals integrarà, entre d'altres, els estats de previsió de despeses i d'ingressos de les societats mercantils, el capital de les quals pertanyi íntegrament a les entitats locals.

El pressupost detallat de RTVM l'any 2010 era:

AVANTPROJECTE DE PRESSUPOST DE RÀDIO I TELEVISIÓ DE MALLORCA, SAU 2010
D'acord amb els articles 17, 29 i 24 dels Estatuts Socials

DESPESES			
	2010	2009	%
Capítol 1. Despeses de personal	4.081.764,17	3.943.829,46	3,50
Despeses de personal de serveis centrals	494.004,25	808.210,54	-18,78
Despeses de personal de televisió	2.732.511,26	2.563.087,72	6,81
Despeses de personal de ràdio	855.248,66	772.531,20	10,71
Capítol 2. Despeses en béns corrents i serveis	1.445.362,00	2.318.331,73	-37,66
Despeses en béns corrents i serveis de serveis centrals	281.451,00	408.273,58	-31,08
Despeses en béns corrents i serveis de televisió	951.165,00	1.690.966,80	-43,75
Despeses en béns corrents i serveis de ràdio	212.746,00	219.091,35	-2,90
Capítol 3. Despeses financeres	6.000,00	0,00	100,00
Total operacions corrents	5.533.126,17	6.262.161,19	-11,64
Capítol 6. Inversions reals	4.622.162,99	5.437.838,81	-15,00
Inversions a serveis centrals	3.000,00	0,00	100,00
Inversions a televisió	4.368.892,99	5.354.529,31	-18,41
Inversions a ràdio	250.470,00	83.309,50	200,85
Total operacions de capital	4.622.162,99	5.437.838,81	-15,00
Total operacions no financeres	10.155.289,16	11.700.000,00	-13,20
TOTAL DESPESES	10.155.289,16	11.700.000,00	-13,20
INGRESSOS			
	2010	2009	%
Capítol 3. Altres ingressos	632.289,16	500.000,00	26,46
Capítol 4. Transferències corrents	4.897.837,01	5.762.161,19	-15,00
Capítol 5. Ingressos patrimonials	3.000,00	0,00	100,00
Total operacions corrents	5.533.126,17	6.262.161,19	-11,64
Capítol 7. Transferències de capital	4.622.162,99	5.437.838,81	-15,00
Total operacions de capital	4.622.162,99	5.437.838,81	-15,00
Total operacions no financeres	10.155.289,16	11.700.000,00	-13,20
TOTAL INGRESSOS	10.155.289,16	11.700.000,00	-13,20

2

L'any 2009 el pressupost total fou de 11.700.000 €

I el 2010 es reduí i fou un total de 10.155.289 €

El detall de la despesa separada per departaments és el següent:

Departaments	Serveis Centrals	Televisió de Mallorca	Ràdio Ona Mallorca	Total RTVM 2010
Direcció	144.429,42	127.098,50	68.932,79	340.460,71
Administració	189.766,89	59.314,42	50.076,89	299.158,20
Programació	0,00	67.039,01	9.217,82	76.256,83
Producció	58.394,86	75.512,02	33.147,75	167.054,63
Marqueting	46.479,63	0,00	0,00	46.479,63
Redacció	0,00	973.211,77	533.279,11	1.506.490,88
Tècnic	54.933,45	793.055,28	134.558,41	982.547,14
Continuïtat	0,00	128.216,15	0,00	128.216,15
Arxiu i documentació	0,00	76.193,56	0,00	76.193,56
Nous projectes	0,00	96.599,46	0,00	96.599,46
Grafisme	0,00	130.955,12	0,00	130.955,12
Estilisme	0,00	45.177,18	0,00	45.177,18
Àrea Lingüística	0,00	59.310,92	26.035,89	85.346,81
Manteniment	0,00	100.827,87	0,00	100.827,87
	494.004,25	2.732.511,26	855.248,66	4.081.764,17

Una de les premisses de RTVM fou que els càrrecs directius no cobrarien tant com els d'IB3 i la prova fou que el director general, Antoni Moragues, tenia un sou de 60.000 euros a l'any, per sota dels 77.000 euros que percebia la directora general de l'ens autonòmic, Maria Umbert. Els membres del Consell d'Administració també

percebién menys de la meitat del que rebien els d'IB3: 400 euros per reunió mensual. També s'acordà retribuir amb 240 euros per reunió els membres del consell assessor, integrat per 8 membres de prestigi, un representant de la UIB, un del sindicat de periodistes i un dels professionals de la societat.

Model lingüístic

Com hem comentat, un dels principis de la Ràdio i Televisió de Mallorca fou el de “*La defensa de la personalitat i identitat del poble de Mallorca, així com la promoció i difusió de la seva cultura i llengua*”.

La defensa en matèria de promoció i difusió de la llengua catalana de RTVM amb el suport explícit de les formacions polítiques Unió Mallorquina, PSIB-PSOE, Esquerra Unida -Els Verds i PSM Entesa Nacionalista. En la seva constitució com a mitjà es va especificar que la programació seria íntegrament en català.

Segons recullen els estatuts de la Societat Ràdio i Televisió de Mallorca, el Consell Assessor ha de vetllar per complir els principis de la programació del mitjà i la seva pluralitat informativa, però també - i, aquí, trobem una característica diferencial amb IB3 - vetllar pel correcte ús de la llengua catalana a la seva programació.

Tant *Ona Mallorca* com *TV de Mallorca* foren uns mitjans que vetllaren per la correcta utilització de la llengua pròpia de Mallorca i es regiren pel *Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits* (editat pel Consell de Mallorca i la Universitat de les Illes Balears)¹¹⁹.

La desaparició de *Ona Mallorca* suposà un fort revés per al procés de normalització lingüística.

Programació, producció, professionals

El 2005, arran de la creació de l'empresa pública Ràdio i Televisió de Mallorca (RTVM) per gestionar conjuntament la ràdio i la televisió insulars, s'integrà en un sol ens.

¹¹⁹ PICÓ, NEUS; RAMON, M. MAGDALENA. *Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits*. Palma: Consell de Mallorca: Universitat de les Illes Balears, 2005.

Alguns dels programes de *Ona Mallorca* com *El patrimoni* (2002), *Dos i dos són 22* (2009) i *La volta al dia en 80 mons* (2010) reberen els premis Ràdio Associació de Catalunya. En un d'aquests guardons, l'acte de lliurament corresponents a l'any 2009 es va celebrar el 25 de març a l'Auditori Axa de Barcelona. Era una edició especial ja que se celebraven els 10 anys de la instauració d'aquests premis. Manel Fuentes, guanyador del premi 2001 al millor programa de ràdio per "Problemes Domèstics", va lliurar el premi d'aquesta categoria a l'equip de "Eduqueu les criatures", encapçalat per Carles Capdevila i Lluís Gavaldà. Les mencions de qualitat varen ser per "La Volta al dia en 80 noms", d'*Ona Mallorca*, i "La graderia" de *Ràdio Barcelona*¹²⁰.

Entrega del premi Ràdio Associació a Mònica Bestard pel programa "La volta al dia en 80 mons"
25 de març de 2010

Per altra banda, en la primera etapa de *Ona Mallorca*, durant els anys 2000, 2001 i 2002, el primer lema de l'emissora fou: "La ràdio fins ara mai vista", fent aquest

¹²⁰ Ràdio Associació de Catalunya, Referència i Compromís. 10a EDICIÓ PREMIS RÀDIO ASSOCIACIÓ (25-3-2010). <http://radioassociacio.cat/edicions-anteriors/>

joc de paraules. La ràdio ja es trobava al carrer Font i Monteros de Palma i s'emetia per al al 99.2 de la FM sota la imatge d'aquest logotip:

Una ràdio amb continguts de caire generalista que ja presentava una graella prou completa i amb professionals de l'àmbit periodístic.

D'aquesta manera, des dels seus inicis, *Ona Mallorca* ja destacava per la seva programació i per la qualitat dels seus professionals de la comunicació. El caire informatiu de l'emissora estava molt potenciat per "Ona Informativa Pluralitat", cada dia *Ona Mallorca*, oferia tres informatius eixos bàsics de la seva programació. A les 7h començava "Ona Matí", a les 14h "Ona Migdia" i a les 19h "Ona vespre", tres informatius amb tres estils diferents que es realitzava per part de l'equip informatiu de la cadena.

Des dels seus inicis *Ona Mallorca* ja destacava per l'aposta per la tecnologia, així, feien estudis sobre tot allò relacionat amb la música que agradava a l'audiència, això els permetia conèixer l'estil de música d'èxit a cada hora del dia. La tecnologia, doncs, era un pilar fonamental en la programació musical de *Ona Mallorca*. I també era una ràdio molt innovadora, l'any 2002, *Ona Mallorca* ja va obrir un servei de ràdio a la carta a través de la xarxa.

A banda, tenien un acord amb diferents emissores del món que els permetia posar-se al dia de tots els moviments del món musical, llistes, cantants, gires, etc. tota la tecnologia a disposició de la música.

Entre la programació de la primera etapa de *Ona Mallorca*, cal destacar:

Bulevar fou el magazine presentat per Marga Noguera¹²¹. Aquest programa també fou en un altre moment el *magazine* de la tarda d'*Ona Mallorca* a qui Pere Pau Alorda acompanyava Marga Noguera. Era un programa de dues hores de ràdio en directe de dilluns a divendres. Un espai en el qual amb l'ajuda dels oients es feia una repassada a l'actualitat quotidiana de les llars mallorquines. L'objectiu era que les petites coses fossin les protagonistes. L'altre magazine destacat de la cadena era *En Òrbita*, programa d'oci i cultura del cap de setmana, presentat per Àngela Alfaro i Pere Pau Alorda. Tenia una durada de tres hores i el seu objectiu era el d'acostar l'oferta teatral i cinematogràfica, els esports i els espectacles. Començava el cap de setmana amb la informació del que passava a l'illa. El seu lema era: *Si et poses "en òrbita" segur que no et quedes a casa*.

Pel que fa a la informació esportiva, la referència de la cadena era ***Ona Esports***, el programa de l'actualitat esportiva de l'illa. Javier Oleaga era el cap d'esports d'*Ona Mallorca*.

Javier Oleaga als estudis d'*Ona Mallorca* (web archive rtvmallorca.cat)

Ona Mallorca també disposava d'un bon grapat de programes temàtics dedicats a la música, cal destacar *Oasis* dedicat a la música *lounge* i presentat per Jaume Fullana. o *Un món de música*, era un recorregut musical per les llistes d'èxits de tot el món. O *Backstage - Monogràfics musicals*, un recorregut musical a través de la vida de les grans estrelles de dimarts i a divendres conduït per Jaume Fullana.

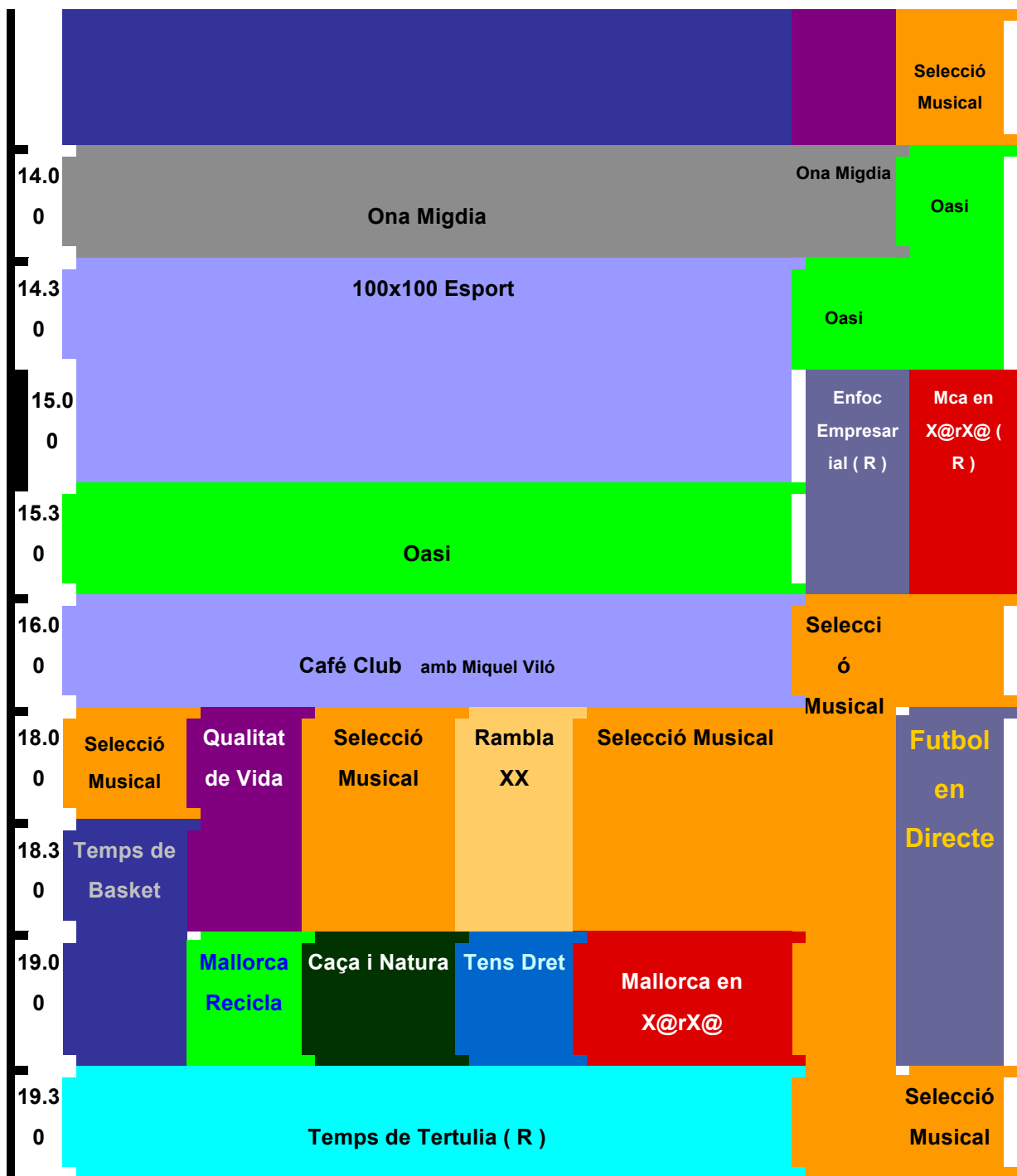
Com ja hem comentat, un dels pilars bàsics de la ràdio *Ona Mallorca* era la tecnologia, així *Mallorca en xarxa*, fou un espai dedicat a internet i a les tecnologies

¹²¹ Marga Noguera és periodista, especialitzada en creació de continguts, producció, direcció i presentació. Té molta experiència en televisió, ràdio i gabinets de comunicació. Ha treballat a *Ona Mallorca*, *Televisió de Mallorca*, *IB3 Ràdio*, *Canal 4* i *Ultima Hora Ràdio*, entre altres.

de la informació. Amb Llorenç Valverde i Benjamí Villoslada, presentat per Araceli Bosch.

Altres programes foren *Mallorca Recicla* (patrocinat per TIRME), *El Patrimoni* (programa d'entrevistes sobre el patrimoni artístic de l'illa i que també fou reconeixedor d'un premi de Ràdio Associació de Catalunya l'any 2002), *Caça i Natura* pels amants de la natura, *Jazzland* pels amants del jazz (presentat per Ferran Pereyra) o *Verbimúsica* pels amants de la música clàssica (presentat per Gabriel Sabrafin).

Graella							
	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte Diumenge	
07.00	Ona Matí					Selecció Musical	Selecció Musical
08.00							
09.00	Temps de Tertulia			amb Joan Vives			
10.00	BULEVARD			amb Marga Noguera			
11.00							
11.30							
12.00	Sal de Cocó amb Rosa Campomar					Caça i Natura (R)	Rambla XX (R)
						Mca. Recicla (R)	
13.00						Qualitat de Vida (R)	Tens Dret (R)

Graella de la Temporada 2005 - 2006 de Ona Mallorca. *Webarchive: rvmallorca.cat*

Ona Mallorca, però tingué un problema amb la freqüència que fins a llavors emetia el 99.2 de la FM i l'any 2011 hagué de canviar de dial passant al 90.6 de la FM i també va canviar de lema: *Ens movem per tu*.

Canvi de freqüència, imatge i lema de Ona Mallorca 2001 Font: Facebook: fan page de Ona Mallorca 08/02/2011

És cabdal, entendre Radio Televisió de Mallorca com una xarxa de comunicació local i de proximitat per a tota l'illa de Mallorca, d'aquesta manera, comptava amb tot un teixit de corresponalsies i professionals:

- Andratx** – Gabriel Pujol Barceló
- Alaró** – Franc Noguera Amengual
- Binissalem** – Bartolomé Sans Visiedo
- Consell** – Jaime Reynés Company
- Felanitx** – Gori Vicens Julià
- Lloseta** – Vicenç Ramon Calatayud
- Petra** – Petra Mayol Torrens
- Sa Pobla** – Joana Aina Gost Llinàs
- Sencelles** – Francisca Alos Garau
- Son Servera** – Gabriel Capó Tous
- Villafranca** – Sebastià Nicolau Roig

Calvià – Mateu Amengual Monserrat

Manacor – Carles Grimalt Garcia

Tot i la informació extreta del Web Archive mitjançant la recerca en la pàgina web de Ràdio Televisió de Mallorca, encara és molta la informació a la que no s'ha pogut accedir de l'emissora, cosa que ha fet complicada la tasca de poder arribar als històrics, informacions, graelles, professionals, programació, etc.

Una altre de les etapes de *Ona Mallorca* és la que encapçala com a directora Emma Sociés després de les eleccions de 2011, en aquesta s'aconsegueixen força fites com és la creació de la xarxa entre les emissores locals de la part forana de Mallorca i *Ona Mallorca*, ja esmentada, així com una graella completa amb informatius, esports, entreteniment i molta divulgació. Entre els programes destacats i els professionals que nodriren aquesta ràdio fins al seu tancament i sota un nou lema "La Ràdio més sentida" hi havia programes com: *Rambla XX*, *Bufet lliure*, *En Joc*, els informatius de l'emissora de matí, migdia i vespre, *Això no és Sicília*, *4 cantons*, *Mallorca matí*, *Dos i Dos són 22*, *El nom de ningú*, *la Mar de ràdios*, *La volta al dia en 80 mons*, *Material Acústic*, *Mallorca en xarxa*, *No ho contis als meus pares*, *Passa'm la sal*, *Infusions*, *Obert per vacances*, *Piscolabis Trementina*, *Som músiques*, *Tots pelgats* o *Una altra Ona*.

I professionals com Celestí Oliver, Mercè Pinya, Sandra Martínez, Mònica Bestard, Rosa Campomar, David Oliver, Joan Barceló (històric presentador de *El Temps* de l'*Informatiu Balear* (TVE)), Benjamí Villoslada, o tècnics com l'històric Bernat Perpinyà que venia de *Radio Popular*.

A banda dels guardons de la Ràdio Associació de Catalunya i dels reconeixements en la innovació tecnològica, *Ona Mallorca* també guanyà el Premi Santa Annetta del Centre Cultural d'Algaida l'any 2011. Així doncs, fou un ràdio a part de col·laborativa, molt participativa, sortia al carrer, assistia a esdeveniments, fires, concerts, etc. per a garantir una informació local de primera mà de l'illa de Mallorca però amb poca projecció a l'exterior.

7.5. IB3 RÀDIO

Configuració històrica. Context polític, econòmic i social

El dia 1 de març de 2005 començaren les emissions de la Ràdiotelevisió Autònoma de les Illes Balears, IB3, iniciativa del Govern de les Illes Balears sota la Presidència de Jaume Matas del Partit Popular. La creació d'una ràdio i televisió públiques es materialitzava després d'anys de debats i incerteses sobre la seva vigència i viabilitat econòmica, i després de vint anys de l'aprovació de la **Llei 7/1985 de 22 de maig de creació de la Companyia de Ràdio i Televisió de les Illes Balears**.

La creació doncs, d'una ràdio autònoma per les Balears havia estat un dels intents de l'administració durant anys, però no fou fins a la inauguració de l'ens que es va consolidar com la coneixem, *IB3 Ràdio*, la ràdio autònoma de les Illes Balears.

Després de la major implicació de les institucions que va suposar la creació de *Som Ràdio* i de *Ona Mallorca*, el Govern Balear va fer un pas més quan, el 2005, va crear *IB3 Ràdio* i *IB3 Televisió*. La creació de mitjans públics de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (RTVIB) es produeix dues dècades més tard de l'aparició dels de

la Corporació Catalana de Mitjans (CCMA) (1983) o la Radio y Televisión de Andalucía (RTVA) (1989) o la RadioTelevisió Valenciana (RTVV) (1989) i ja desapareguda, o bé la Compañía de Radio e Televisión de Galicia (RTVG) (1985); amb la gran diferència que hi ha sobretot entre el panorama de l'oferta televisiva dels anys vuitanta i la de l'any 2005, que ha condemnat IB3 a no tenir, ni de molt, la incidència inicial sobre la societat que varen tenir altres ràdio i televisions autonòmiques.

Tot i així el projecte d'una Radiotelevisió Balear es remunta al gener de l'any 1984, un mes després de la publicada llei de tercers canals 46/1983, en la què el govern espanyol autoritzà a prendre les mesures necessàries per obrir un tercer canal de televisió de titularitat estatal i concedir a cada comunitat autònoma la possibilitat de gestionar-lo, segons els termes marcats en els seus respectius estatuts d'autonomia i en l'Estatut de la Ràdio i la Televisió (ERT). És en aquest moment quant el Govern de les Illes Balears encarrega un estudi, a l'empresa catalana "Idom" que ja havia posat en marxa la televisió basca (Euskal Telebista), sobre la viabilitat d'un tercer canal per a les Balears.

És a l'any 2005 quan, Jaume Matas aprofita la seva revalidació com a President del Govern de les Illes Balears, després de les eleccions de 2003 que torna a guanyar per majoria absoluta, per crear aquest ens autonòmic. Un fet que es produïa després d'un parèntesi anterior en el què, per primera vegada, es trencava amb l'hegemonia del Partit Popular, parlam de l'anomenat "Pacte de Progrés"¹²² amb Francesc Antich de President. La pèrdua de la majoria del PP havia permès que el PSIB-PSOE, Unió Mallorquina, PSM, i Esquerra Unida Els Verds s'aliessin en aquest "Pacte", en una nova etapa amb més força per als Consells Insulars¹²³.

¹²² PUIGSERVER POU, RAFEL (2009) "Cronologia", a DDAA.: *Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)*, Institut d'Estudis Autonòmics. Grup d'Estudi de la Cultura, Societat i política al Món Contemporani (UIB) Coordinació de l'obra: Miquel Duran Pastor i Sebastià Serra Busquets.

¹²³ Ley 8/2000 de 27 de octubre, de Consejos Insulares. Publicat al BOIB núm. 134 de 02 de novembre de 2000 i al BOE núm. 279 de 21 de Noviembre de 2000.

En aquesta legislatura, el Pacte de Progrés considerà com un dels seus objectius irrenunciables la creació d'un model audiovisual propi, per això, el mes de novembre de 2000, el Govern Balear reservà vint milions de pessetes dels pressupostos generals per realitzar un estudi que determinaria la viabilitat d'una possible ràdio i televisió autonòmiques. Aquest anunci, no fou exempt de polèmica, ja que la majoria dels ens d'altres comunitats acumulaven importants deutes. Aquest estudi, portat a debat fou impulsat per Jordi Bayona, aleshores Director General de Comunicació del Govern. Però, finalment el nou model no fou tirat endavant en aquella legislatura.

Fou l'any 2003 quan el Partit Popular revalida la seva majoria absoluta i Matas es veu amb forces i pressupost per a crear el nou ens autonòmic. D'aquesta manera, es crea la Radiotelevisió de les Illes Balears, el primer mitjà audiovisual públic de les Illes Balears.

La primera passa fou la de comprar per cinc milions d'euros les instal·lacions de la televisió local de Calvià per a llavors convertir-les en la seu principal d'IB3.

El dia 1 de març de 2005 i coincidint amb la celebració del Dia de Balears, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears tenen definitivament la seva ràdio i televisió autonòmica. La inauguració fou el mateix 1 de març al polígon industrial de Santa Ponça, Son Bugadelles, i consistí amb una visita a la nova emissora. Un acte oficial en el què hi acudiren prop de 1.200 convidats a unes instal·lacions que encara s'havien d'acabar de definir, sobretot la redacció, les sales de muntatge, els platons, que no entrarien en funcionament fins al mes de maig de 2005. Encapçalaren aquest acte, la primera directora general de l'ens públic, Maria Umbert, i el llavors President de les Illes Balears, Jaume Matas. També hi assistí Jaume Bordoy, aleshores president de APAIB (Associació de Productores de les Illes Balears), Antoni Roig, representant del PSOE, Maria Antònia Munar, llavors Presidenta del Consell Insular de Mallorca o Carlos Delgado, aleshores batlle de Calvià, també alguns dels nous fitxatges estrella de la nova ràdio i televisió com Fernando Schwartz, presentador de televisió o Bartolomé Beltrán, metge i comunicador, entre molts altres representats d'entitats de les illes i polítics¹²⁴.

¹²⁴ Vegeu vídeo: (2005) "INAUGURACIÓN DE LA TV AUTONÓMICA IB3". Teleweb. http://mallorca.teleweb.es/es/paginas/227_ib3_inauguracion.htm

Entre els discursos inaugurals del nou ens de ràdio i televisió destacaren les intervencions del President del Govern de les Illes Balears, Jaume Matas en les que apuntava *IB3 Ràdio* com un nou instrument cohesionador “a partir d’avui les Illes Balears comptaran amb una nova emissora que estarà a disposició de tots els illencs, les vint-i-quatre hores del dia, set dies a la setmana, per informar-los de l’actualitat internacional, nacional i autonòmica sempre ses d’una perspectiva local sense cap condicionant de programació o format que no tengui una motivació estrictament vinculada amb les necessitats de comunicació del nostre arxipèlag” i continuava “ som una comunitat autònoma amb quatre illes separades que durant molts anys segurament han viscut d’esquena i que des de l’any 1978 conformen una comunitat autònoma que té aquesta necessitat d’instruments que mos ajuntin i sobretot que mos donin a conèixer entre nosaltres mateixos, jo crec que aquesta ràdio és una magnífica oportunitat per conèixer-nos i per tenir un instrument que mos pugui ajuntar”¹²⁵.

Pel que fa al un dels temes més polèmics en la estrena de la nova ràdio autonòmica, el bilingüisme, Jaume Matas apuntava que “només es pretén que es parli d’una forma normal així com la gent parla al carrer” i esmentava sentir-se “orgullós de veure que s’ha fet realitat un projecte de mitjà de comunicació públic i que canviaran els polítics, canviaran els gestors, però aquest projecte serà per sempre”¹²⁶.

Pel que fa al discurs de la llavors Presidenta del Consell Insular de Mallorca, Maria Antònia Munar, sobre el naixement de *IB3 Ràdio* esmentava “m’agradaria que fos un mitjà que ajudàs a cohesionar a tots els mallorquins i mallorquines entenent com a tal tots aquells que vivim a Mallorca i que estimam Mallorca independentment del nostre lloc de naixença i que no anam a allò més fàcil sinó que ens esforcem perquè s’aconsegueixi una cohesió social perquè tothom es senti integrat. Perquè la nostra llengua, la mallorquina, tengui un lloc important en aquest mitjà i que la gent sàpiga que viure a Mallorca significa xerrar amb una llengua que és la d’aquí”¹²⁷.

¹²⁵ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹²⁶ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹²⁷ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

Joana Barceló, Presidenta del Consell Insular de Menorca, per la seva banda, afirmava “trobar espais de comunicació conjunta entre les tres illes així com constituïm aquesta comunitat autònoma tan magnífica. Hem de ser capaços de trobar espais de comunicació i verdaderament, a vegades, ens coneixem poc informativament les tres illes, per tant, faig vots per a què això sigui una oportunitat important per les illes de trobar espais conjunts d’informació”¹²⁸.

El President del Consell Insular d’Eivissa i Formentera, Pere Palau, feia referència en què “és un mitjà que neix per les illes i de les illes i què amb el fet que tindrà una delegació tant a Eivissa com a Formentera ens farà més participants de la vida tan política com social de totes les nostres illes, amb programació que connectarem entre tots. Crec que era una eina que es necessitava i que cobrirà un buit que fins ara no havíem tengut i que potser això feia que les nostres illes es sentissin una mica més distants, tot i ser germanes”¹²⁹.

La Directora de la Ràdio i Televisió Autònoma de les Illes Balears, Maria Umbert, en la seva inauguració citava “entenem la proximitat com la comunicació en la nostra llengua pròpia, en els nostres codis i registres comunicatius, amb el bilingüisme de la nostra societat i entenem la comunicació de proximitat també com el vehicle de vertebració de la nostra comunitat plural i rica per la suma de múltiples realitats necessita”. “El desplegament que respon a una vocació vertebradora només podia acometre-ho una ràdio pública que valori la bona informació fins al més petit dels municipis i que amidi els seus resultats en termes de rendibilitat social abans que econòmica. Una ràdio compatible amb les altres cadenes locals, aquelles que posen l’accent sobre un municipi o comarca però que en definitiva són complementàries i companyes de viatge si a l’essència anem d’una cadena de ràdio autònoma”¹³⁰.

Francisca Ramis, Directora de *IB3 Ràdio*, “A mi m’agradaria que els oients sentissin IB3 Ràdio com una ràdio molt pròxima, una ràdio que parla de tot, que parla del què

¹²⁸ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹²⁹ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹³⁰ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

passa al seu poble, o al seu carrer però que també parla d'allò que passa a la resta del món perquè no només ens hem de mirar la guixa. Sobretot que *IB3 Ràdio* estigui al carrer, una ràdio a través de la qual podem contar allò que causa una inquietud, allò que pensem que és important”¹³¹.

Per la seva banda, Cristina Torres, cap de programes de *IB3 Ràdio*, “anirem a cercar aquell punt de suport de l'oient que vol escoltar una ràdio dinàmica, fresca, pròxima però que en diferents moments del dia estarà més aprop o menys aprop però en cap cas que en cap dels dos extrems es perdi”¹³².

Antelm Pujol, fou el primer cap d'informatius de *IB3 Ràdio*, “Es pretén bàsicament informar de tot el què passa a la nostra comunitat a totes les illes, d'una manera plural i objectiva, amb una vocació clara de servei públic i d'informar, de donar molta informació i arribar allà a on no s'ha arribat mai en quant a informació”¹³³.

Una ràdio que s'engegava amb delegacions a Menorca, Eivissa, Formentera i Madrid i apostava fort per la informació esportiva, Pep Santos fou el primer director d'esports de *IB3 Ràdio*, “Tenim un equip jove, dinàmic que vol arribar a totes les illes per a cobrir tota la informació esportiva, em sembla que és un dels millors equips de gent d'esports que es podrà trobar aquí i han començat a fer feina per treballar per primer cop per tots”¹³⁴.

El dia 1 de març de 2005, doncs, *IB3 Ràdio* emet la seva programació mentre que la televisió estrena una pel·lícula de producció pròpia i un film es castellà.

La Ràdiotelevisió Pública passa per diverses etapes en funció del color polític de torn del Govern de les Illes Balears, tot i està regulat llei, Consell Assessor i Parlament, cada vegada que hi ha hagut un canvi polític, hi ha hagut substitucions en la direcció i directrius de la ràdio i televisió autonòmiques.

¹³¹ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D'IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹³² Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D'IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹³³ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D'IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

¹³⁴ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D'IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

Així, a les eleccions del 27 de maig de 2007, el Partit Popular torna a perdre la majoria absoluta i es reprèn un pacte amb les forces d'esquerres i Unió Mallorquina, cosa que torna a fer President del Govern de les Illes Balears, Francesc Antich, del PSIB-PSOE, un pacte del què hi formaven part Unió Mallorquina, i la coalició política Bloc per Mallorca (PSM, Esquerra Unida, Els Verds) que signaren un "Acord per a l'estabilitat política i el futur sostenible de les Illes Balears" novament es produí un canvi de Director General de l'ns, dels membres del Consell Assessor d'IB3 i de les directrius de la cadena.

El 22 de maig de 2011, es produeixen unes noves eleccions, el resultat fou que el Partit Popular, aquesta vegada liderat per José Ramon Bauzá, tornava a guanyar obtenint no només la majoria absoluta, sinó els millors resultats electorals de tota la seva història a les Illes Balears. Cosa que també va afectar a la Ràdio i Televisió Públiques de les Illes Balears. Aquesta nova etapa, ja denota certs canvis en la conjuntura d'IB3, es torna a introduir la llengua castellana en certs espais de la ràdio i la televisió, es substitueixen periodistes, s'intueixen horitzons de canvi.

Marc legal - Cronologia

El mes de maig de 1985 el Parlament de les Illes Balears, aleshores encapçalat per Aliança Popular sota el mandat de Gabriel Cañellas es va aprovar, per unanimitat la:

Llei 7/1985 de 22 de maig de creació de la Companyia de Ràdio i Televisió de les Illes Balears.

Mitjançant aquesta llei, l'administració autonòmica de llavors tenia l'oportunitat de crear un model audiovisual propi. De fet, la voluntat política d'alguns partits era aquesta, crear una ràdio i televisió autonòmiques, fomentar la identitat cultural, defensar la llengua i impulsar el sector audiovisual de les illes. No obstant això, l'ens no va quedar constituït com a tal fins el 26 de març de 2004 amb l'anunci de les societats públiques de Televisió de les Illes Balears S.A. (IB3 TV) i Ràdio de les Illes Balears (IB3 Ràdio).

Ara bé, avui, els paràmetres que regeixen l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears són els emprats en els Principis Generals de Programació de la Ràdio i Televisió de les Illes Balears (RTVIB):

Partint de l'empar de la Constitució Espanyola que en el seu article 20.3 assenyala que que "la llei ha de regular l'organització i el control parlamentari dels mitjans de comunicació social dependents de l'Estat o de qualsevol ens públic i ha de garantir l'accés a aquests mitjans dels grups socials i polítics significatius, tot respectant el pluralisme de la societat i les diverses llengües d'Espanya"¹³⁵.

Així, com ja hem comentat, el Parlament de les Illes Balears atenent-se a la Llei 7/1985, de 22 de maig, va crear l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, una llei però que va ser modificada per Llei 10/2003, de 22 de desembre¹³⁶, de mesures fiscals, tributàries i administratives. Aquesta llei consagra el Consell d'Administració com a òrgan permanent de l'alta gestió i control i li atribueix, amb aquesta finalitat, competències molt variades pel que fa a la programació.

En aquests principis generals de programació d'IB3 cal remarcar que estan distribuïts per dos principis bàsics:

- **Principis Inspiradors:** principis que han d'inspirar la programació dels mitjans gestionats per la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, de respecte a les lleis i la Constitució.

- **Principis de Servei Públic:** principis que específicament han d'assumir els mitjans audiovisuals autonòmics com a propis i característics de la funció de servei públic, veracitat, cohesió social, participació, potenciació de l'ús normal de la nostra llengua, etc.

I per altra banda, defineix una sèrie de línies generals que han de presidir el tractament que es doni en els mitjans que depenen de l'Ens Públic a les distintes àrees en què s'articula la programació:

El pla d'activitat de l'ens públic marca les línies generals per als programes en el seu conjunt: tant pel que fa a programes informatius (la informació versus l'opinió), com

¹³⁵ Article 20.3 de la Constitució espanyola de 1978.

¹³⁶ BOIB Num. 179 Llei 10/2003, de 22 de desembre de mesures tributàries i administratives.

a programes culturals, programes esportius, programes d'entreteniment, programes infantils i juvenils i per a programes religiosos¹³⁷.

El 27 de juliol de 2010, el ple del Parlament balear va escollir el director general de l'ens públic de radiotelevisió de les Illes Balears (IB3), en substitució d'Antoni Martorell, que va presentar la seva dimissió el 10 de juny de 2010. El seu successor, Pere Terrassa, va ser escollit per 28 vots a favor, corresponents al PSIB, el Bloc i UM, i 27 en blanc, corresponents al PP.

La dimissió de Pere Terrassa va comportar que l'hagués de substituir provisionalment Jacobo Palazón qui formava part del seu equip directiu de la televisió, aquest assumí per un breu temps les funcions de director general de l'ens.

Per la seva banda, la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears que va entrar en vigor l'1 de juliol de 2011 i fins el 31 de desembre de 2014, ha exercit les funcions que corresponen a la Comunitat de les Illes Balears com a titular del servei públic de ràdio i televisió, a través de les seves societats filials: Televisió de les Illes Balears, SA (IB3 Televisió) i Ràdio de les Illes Balears, SA (IB3 Ràdio).

A partir de l'1 de gener de 2015, l'EPRTVIB presta el servei públic de ràdio i televisió de les Illes Balears de manera directa a través dels seus propis òrgans i mitjans. Aquesta modificació es deu al procés de cessió global d'actius i passius que s'ha duit a terme de conformitat amb la Llei 3/2009, de 3 d'abril, sobre modificacions estructurals de les societats mercantils, en virtut del qual les esmentades societats mercantils han cedit el seus actius i passius de manera global a l'EPRTVIB, i aquest s'ha subrogat en els drets i obligacions de les dues societats mercantils que s'han extingit.

El mes de juliol de 2011, s'aprova el Decret Llei de modificació de la Llei de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, a proposta del conseller de Presidència, i en aplicació de l'article 49 de l'Estatut d'Autonomia, el Consell de Govern aprova el Decret Llei de modificació de la Llei 15/2010, de 22 de desembre,

¹³⁷ PLA D'ACTIVITATS DE L'ENS PÚBLIC. PRINCIPIS GENERALS DE PROGRAMACIÓ.
http://ib3tv.com/20090501_1323-corporatiu.html

de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears¹³⁸. Concretament el que es va modificar va ser la disposició addicional segona en la què es van retocar els termes relatius a la Constitució d'òrgans:

La constitució del Consell de Direcció de l'ens determina el moment en què es produeix la transformació i la successió legal, la constitució del Consell de Direcció també determina el cessament automàtic dels òrgans de govern de l'antic Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, creat per la Llei 7/1985 i de produir-se vacant en la Direcció General de l'antic Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, mentre no es constitueix el Consell de Direcció, "les seves funcions seran assumides, per raó del seu càrrec i de forma transitòria, pel titular de la conselleria a la qual s'adscriu l'ens." Així fou com el llavors Conseller de Presidència, Antonio Gómez, a l'octubre de 2011 fou elegit, transitòriament i esperant el nomenament d'un nou director de l'ens, Director General de IB3. Aquest esdevingué un fet històric i inèdit, el que un Conseller d'un Govern fos també el director general d'uns ens de radiotelevisió autonòmic i molt criticat pel Sindicat de Periodistes de les Illes Balears: "El SPIB pide el cese "inmediato" de Antonio Gómez como director general de IB3. El Sindicato de Periodistas de las Islas Baleares (SPIB) ha pedido al presidente del Govern, José Ramón Bauzá, que cese de manera "inmediata" al conseller de Presidencia, Antonio Gómez, como director general de IB3"¹³⁹

Per altra banda, i en desenvolupament i execució d'aquestes competències, la Conselleria de Presidència va considerar necessari modificar la disposició addicional segona de la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, per tal d'afegir un nou apartat que prevegi l'exercici transitori de les funcions dels òrgans de govern de l'antic Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, la titularitat dels quals hagi quedat vacant i fins que la constitució del Consell de Direcció que preveu la Llei 15/2010, de 22 de desembre, en comporti el cessament automàtic d'acord amb allò que disposa la mateixa disposició addicional segona.

¹³⁸ Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears. Afectada per: Decret llei 2/2011, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears BOIB núm. 115 de 2011.

¹³⁹ EUROPA PRESS. "El SPIB pide el cese "inmediato" de Antonio Gómez como director general de IB3" 01/10/2011

A partir de la llei 15/2010 de 22 de desembre, segons el BOPIB de 2012-03-09 es definí l'elecció els membres del consell de direcció i del director general de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears.

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 6 de març de 2012, d'acord amb el previst a l'article 15.1 de la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, elegí per majoria absoluta els membres del consell de direcció i el director general de l'ens i del Consell de direcció, que foren els següents:

Com a director general de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears fou nomenat José Manuel Ruíz Rivero¹⁴⁰ i com a membres del consell de direcció: Josep Maria Codony Oliver (qui acabarà sent director de l'ens), Onofre Martorell Cunill (professor d'economia de la Universitat de les Illes Balears, degà del col·legi d'economistes), Antonio Luis Alcover Casanovas (professor d'economia de la Universitat de les Illes Balears, fou Director General d'Universitats (2014-2015) quant substituï a Miquel Deyà), Pedro Orfila Carreras (President de ARCA Menorca), Nuria Ferrer Ferrer (Eivissa), Francisco Ferrer Tur (representant de Formentera es presentava pel Partit Popular a les eleccions municipals de Formentera), María Antonia Puigrós Caldentey (Doctora en Filosofia i Lletres per la Universitat Autònoma de Barcelona. Entre les seves publicacions podem destacar el *Llibre d'estil d'IB3*) i Margalida Alemany Hormaeche (professora titular de l'escola universitària, Departament d'Economia de l'Empresa de la Universitat de les Illes Balears).

¹⁴⁰ José Manuel Ruiz Rivero, (Màlaga, 1970) és economista i polític mallorquí d'origen andalús, senador en la VI i VII legislatures. Diplomant en Ciències Empresarials per la Universitat de les Illes Balears, és advocat de l'Estat. Va ser Membre del comitè executiu del Partit Demòcrata Popular. Ha estat Assessor de Relacions Interinstitucionals del Govern Balear i responsable de Relacions Institucionals de l'empresa "Fires i Congressos Balears". Regidor de l'Ajuntament de Calvià des de 1999, ha estat senador pel Partit Popular de Mallorca a les eleccions generals Espanyoles de 1996 i 2000, on fou president de la Comissió de Treball i Afers Socials. Al 2004 deixa el Senat i fou gerent de l'Institut de Formació i Ocupació (IFOC) de Calvià, i tinent d'alcalde de Calvià de 2003 a 2007. El 2012 fou nomenat director general d'IB3. Al juliol de 2013 fou nomenat president de la FORTA. Dimetí el 10 d'octubre de 2014 per a presentar-se com a cap de llista per al Partit Popular als comicis de Calvià.

Membres del Darrer Consell de Direcció de IB3 (2011-2015) Font: Parlament de les Illes Balears

Així mateix, d'entre els membres del Consell de Direcció esmentat, es va nomenar Director General de l'Ens públic de Radiotelevisió de les Illes Balears i del Consell de Direcció José Manuel Ruiz Rivero¹⁴¹. De la mateixa manera, s'ordenà la publicació dels nomenaments esmentats al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears, Palma, 9 de març de 2012.

Tot i així, José Manuel Ruiz dimití el 10 d'octubre de 2014 per a presentar-se com a cap de llista per al Partit Popular als comicis de Calvià, el mateix dia fou nomenat Director General d'IB3 un dels membres del Consell de Direcció, Josep Maria Codony¹⁴², "Codony será el cuarto director de IB3 en esta legislatura, en la que comenzó siendo director en funciones del ente el conseller de Presidencia, Antonio Gómez. Fue sustituido por Jacobo Palazón que dimitió en febrero de 2012 y fue reemplazado por José Manuel Ruiz."¹⁴³

Segons el BOIB Núm. 60 de 3 de maig de 2014 s'emmarca el Mandat Marc del Parlament de les Illes Balears a l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears,

¹⁴¹ BOPIB de 2012-03-13 de Resolució nomenament membres CDCIÓ i director general de l'Ens.

¹⁴² Josep Maria Codony, té formació en màrqueting i vendes, va ser el fundador de la Televisió d'Inca i el seu director gerent, càrrec que va conservar després de la fusió de la TVI amb Localia. També va ser coordinador de Atlas a Balears, l'empresa que subministrava les notícies a Telecinco. Fins a la data, Codony era coordinador de Serveis de l'Ajuntament d'Inca. Des del 10 d'octubre de 2014 és Director General de RTVIB.

¹⁴³ R.D. "Josep Maria Codony, nuevo director general de IB3". *Ultima Hora*. 10/10/2014

aquest mandat estableix els objectius del servei públic a partir del marc de les lleis que regulen i afecten els mitjans de comunicació audiovisual.

Una altra de les màximes que regeixen l'EPRTVIB (Ens Públic de Ràdiotelevisió de les Illes Balears) és que pretén oferir un suport integral a les activitats del Grup IB3 facilitant que tant televisió com ràdio assoleixin els seus objectius en el marc de l'excel·lència orientats a la satisfacció del client intern i per això, defineixen una Política de Qualitat basada en els següents principis:

L'establiment de protocols àgils i operatius que facilitin i donin suport a les tasques desenvolupades per ràdio i televisió, l'assegurament de la sostenibilitat econòmica del GRUP IB3 i els compliment pressupostaris incloent-hi la gestió publicitària com a eina d'autofinançament, assegurar la qualitat dels continguts publicitaris així com els formats emesos per assegurar la nostra missió com a servei públic d'àmbit autonòmic, implementar accions comercials i de màrqueting que consolidin la imatge de marca del grup i els valors de proximitat i cohesió, la millora de la competència i capacitació dels professionals promovent el treball en equip, la comunicació, la professionalitat i l'orientació al client intern, la millora contínua en l'execució de les tasques i processos amb una gestió eficaç, transparent dels recursos disponibles, la Responsabilitat Social, el comportament ètic, la integritat professional, el rigor en l'activitat assistencial i social i el compromís d'acompliment de tots els requisits legals i reglamentaris que siguin d'aplicació al GRUP IB3¹⁴⁴.

En resum, d'ençà dels deu anys d'existència de RTVIB, aquest ha tingut set directors generals, la primera fou l'única dona que fins ara ha estat al capdavant de la corporació, Maria Umbert (2005-2007) que inaugurà la ràdio i la televisió l'any 2005 i que tot i no tenir molta experiència en dirigir mitjans de comunicació, fou l'aposta de Jaume Matas per dirigir la ràdio i televisió públiques. Umbert és llicenciada en Ciències de la Informació per la Universidad Complutense de Madrid i actualment és la vicepresidenta de Comunicació de Melià Hotels Internacional. A Maria Umbert, la seguí Antoni Martorell (2007-2010) va estudiar a la Universitat de les Illes Balears i de ben jove ja es dedicà al món del periodisme, primer a *Ràdio Jove*, al *Diari de Balears*, participà de *Cent&Ment*, empresa de comunicació, fou Director Insular de Comunicació del Consell de Mallorca amb Maria Antònia Munar

¹⁴⁴ POLÍTICA DE QUALITAT EPRTVIB. Calvià 17 de gener de 2014. Signat per: José Manuel Ruiz Rivero Director General de l'EPRTVIB. http://ib3tv.com/20090501_1323-corporatiu.html

(2006-2007), al 2015 és Director de *com365* i editor del diari digital *mallorcadiaario.com*. Antoni Martorell dimiteix el 10 de juny de 2010 de director de IB3 i el ple del Parlament va elegir, el 27 juliol 2010, amb 28 vots a favor i 27 vots en blanc, nomenar Pere Terrassa nou director de l'ens (2010-2011). Terrassa fou un perfil més aviat de gestor que no pas periodístic, membre del Consell d'Administració del Reial Mallorca, llicenciat en Ciències Econòmiques per la Universitat de les Illes Balears, es va incorporar al Real Club Esportiu Mallorca la temporada 1995-1996 com a cap d'administració, posteriorment en va ser el director financer i gerent, després es va reincorporar al Mallorca com a Director General i conseller delegat i vocal del consell d'administració del club, del qual posseïa el 25% del capital social.

Després de la dimissió de Terrassa, Antonio Gómez (2011-2011) fou el següent dirigent de la ràdio i televisió pública. Gómez, de Múrcia va arribar a Mallorca l'any 1981, destinat a l'illa després d'haver aprovat les oposicions com a guarda forestal de l'Estat. Als deu anys d'haver aterrat a Mallorca, es va convertir en el batle d'Escorca, després el President Bauzá el va col·locar al capdavant de la Conselleria de Presidència. Un Conseller doncs que assumia les funcions de director de IB3.

L'any 2011 nomenen a Jacobo Palazón (2011-2012), qui era el director tècnic i d'exploració de IB3, però no arriba a ser triat oficialment, ja que quant faltaven dues setmanes perquè el Parlament el nomenàs oficialment director general d'IB3, el subdirector i director en funcions de l'ens, Jacobo Palazón, va presentar la seva dimissió al·legant "motius exclusivament personals" de caràcter "familiar"¹⁴⁵ que el portaven a traslladar la seva residència a Washington. El substituï José Manuel Ruiz (2012-2014) i com hem explicat, més tard, Josep Maria Codony (2014-2015).

Pel que comporta a la ràdio, aquesta va iniciar les seves emissions de forma oficial l'1 de març de 2005 i la primera veu a sortir en antena va ser la de la periodista Araceli Bosch¹⁴⁶.

¹⁴⁵ EZA, VIRGINIA. "Jacobó Palazón dimite como director en funciones de IB3 alegando su marcha a EE UU". *Ultima Hora*. 23/02/2012

¹⁴⁶ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: INFORMATIU IB3 RADIO EMISSIO, emès el dia 01.03.2005 a les 9h. Fragment de l'informatiu de la primera emissió de *IB3 Ràdio* amb la locució de la periodista Araceli Bosch.

Per *IB3 Ràdio* al llarg d'aquests deu anys també hi han passat diversos directors de diversa índole. La primera directora de *IB3 Ràdio* fou Francisca Ramis (2005-2007), qui venia de ser directora de *Som Ràdio* que havia tancat sota directrius polítiques, havia estat periodista a *Radio Balear* i de la cadena *COPE*. Durant els primers quatre anys fou directora d'*IB3 Ràdio* i llavors el 2008 nomenada cap de Protocol de l'Ajuntament d'Inca. Al 2014 tornà a *IB3 Ràdio* com a directora del programa "Els comptes clars". La substituï Caterina Sitjar (2007-2009), llicenciada en Ciències de la Informació per la UAB i abans de dirigir *IB3 Ràdio* va treballar a *Antena 3 TV*, així com a la Conselleria d'Interior de cap de premsa del Servei d'Emergències 112 i a la *Televisió de Mallorca*. Sitjar deixava la ràdio per dirigir el *Diari Digital de IB3*, en el seu lloc posarien a Víctor Àlvarez (2009-2010), valencià, havia treballat al *Canal 4 Televisió* on hi va ocupar diversos càrrecs, així mateix va fer feina a la productora *Ànimus* a on hi preparava un documental sobre els Països Balcans. Àlvarez va haver de dimitir del seu càrrec després de la polèmica que va suscitar les crítiques per part d'alguns treballadors de no deixar-los obrir els butlletins informatius amb les notícies de la selecció espanyol al Mundial de Sud-àfrica, "El director de IB3 Radio dimite tras prohibir que se abrieran los boletines con noticias del Mundial", "Según justificó Alvarez, el criterio pedido a los trabajadores no significaba que la cadena no informase de un acontecimiento relevante como es la trayectoria de la Selección española de fútbol en el Mundial de Sudáfrica. En este sentido, sostuvo que todos los informativos de IB3 cubrieron «ampliamente» los partidos de la selección, «lógica que se aplica también fuera de deportes», señaló Alvarez, quien remarcó que «nunca ha habido censura hacia los profesionales que trabajan en IB3»¹⁴⁷

Després d'aquesta polèmica dimissió, fou el torn del nomenament de Dani Bagur (2010-2011) com a nou director de *IB3 Ràdio*, Bagur venia de dirigir la delegació de Menorca. Durant aquest nomenament, s'aprofità per realitzar altres canvis, així, Rafel Gallego fou el nou director d'informatius (substituint Tomàs Ibarz), Maties Salom passà a ser els sots-director d'informatius i Alicia Franco continuà com a directora de programes (de confiança de Víctor Àlvarez).

¹⁴⁷ EUROPA PRESS. "El director de IB3 Radio dimite tras prohibir que se abrieran los boletines con noticias del Mundial". *Ultima Hora*. 12.07.2010

Arribaren els comicis electorals a les Illes Balears (2011) i es renovà de nou l'equip directiu de *IB3 Ràdio*, així fou nomenat director Xavier Muntaner (2011-2013), Xavier Morales com a director d'informatius i Alejandro Jurado de Cap d'esports. Muntaner havia estat director dels Serveis Informatius de *Cope Balears*; però, després de poc més de dos anys de gestió al capdavant de *IB3 Ràdio* decidí dimitir l'any 2013 per fer-se càrrec del gabinet de la Presidenta del Parlament de les Illes Balears, Margalida Duran (Partit Popular). A Muntaner el substituï José María Castro (2013-2014), llicenciat en Periodisme i Ciències Polítiques a la Universitat Autònoma de Barcelona, periodista, cap d'edició de "La Vanguardia", sots-director general d'informatius de *Onda Cero*, director d'informatius regionals a *Antena 3*, director d'informatius de *IB3 Televisió*, i director de Mitjans del *Grup Canal 4*; també membre de la Asociación Nacional de Profesionales de Radio y Televisión, membre de la Academia de Televisión i membre del Col·legi de Periodistes de Catalunya. El 14 de juliol de 2014, però, deixà de ser director de *IB3 Ràdio* per ser nomenat director d'Informatius de *IB3 Televisió*. El nou director de *IB3 Ràdio* fou Eduardo de la Fuente (2014-2015), llicenciat en Periodisme i diplomad en Direcció de Cinema per l'Escola de Cinematografia i de l'Audiovisual de la Comunitat de Madrid. De la Fuente ja havia format part d'*IB3 Ràdio* en els seus inicis, al 2005, com a corresponsal de Part Forana, també va ser editor de les desconexions informatives de Mallorca per *IB3 Televisió* i el 2007 va assumir l'edició d'*IB3 Notícies Cap de Setmana*.

Localització i àmbit d'emissió

L'ens RTVIB és membre de la Federació d'Organismes de Ràdio i Televisió Autònòmics (FORTA). Els seus estudis centrals es troben al Polígon de Son Bugadelles, a Calvià, Mallorca. En canvi, els estudis de la ràdio es troben situats a la ciutat de Palma. També disposa de delegacions a les illes de Menorca, Eivissa i Formentera.

En el cas de la ràdio, doncs, s'aposta més per una ubicació de proximitat a la capital de les Balears, Palma, i es decideix instal·lar *IB3 Ràdio* en els baixos d'uns habitatges de protecció oficial, al carrer Manuel Azaña, 7 de Palma, al polígon de Llevant. Desmarcant-se de la televisió i fent-la més propera, la ràdio es nodreix

constantment de convidats, tertulians i col·laboradors i no pot estar allunyada com ho està la televisió al polígon de Son Bugadelles de Calvià, passa una mica el mateix que amb TV3 (Sant Joan des Pi) i Catalunya Ràdio (Diagonal de Barcelona).

Pel que fa a l'àmbit d'emissió d'*IB3 Ràdio* i Televisió és el de totes les Illes Balears, però, des del 2 de març de 2009 fins al mes d'octubre de 2012, IB3 va emetre a Catalunya una versió d'IB3, a mig camí entre IB3 i IBSat. Aleshores encara s'oferia cobertura a través d'Internet i televisió per satèl·lit, es va anunciar el cessament de les emissions de (IBSat)¹⁴⁸

La seu central de l'ens RTVIB es troba situada a les instal·lacions del carrer Madalena, 21 del Polígon Son Bugadelles de Santa Ponça (Calvià - Mallorca). Aquí és on es troben els estudis centrals de la televisió, els controls tècnics, els platons, les sales de maquillatge i perruqueria, la redacció i també els òrgans directius i d'administració de l'ens.

En canvi, la seu central de *IB3 Ràdio* al carrer Manuel Azaña, 7-A de Palma de Mallorca, és un espai molt més reduït del de la televisió, però disposa de sala de redacció, despatxos de directius, sala de documentació i assessoria musical i de tres estudis.

Ai 2015, IB3 compta amb les delegacions de Menorca c/ Artrutx, 22 - 1º izq.POIMA. Maó, Eivissa c/ Pintor Narcís Puget, 6. Sant Rafel (Sant Antoni) - Eivissa i Formentera c/ de s'Almadrava s / n - Edifici Auba - La Savina, Formentera. Abans també tenien delegació a la part forana de Mallorca, a Inca o Manacor.

Model. Estructura del mitjà / Objectius i incidència social / Servei públic

Segons apunta la pàgina web oficial de l'ens RTVIB la seva **Missió** és: "IB3 és el grup de mitjans de comunicació de titularitat pública de les Balears que impulsa la

¹⁴⁸ *IB3 Sat* fou el canal internacional de l'ens RTVIB que emetia per a Europa a través del satèl·lit Hispasat. La programació es basava principalment en continguts de producció pròpia dels canals d'IB3 Televisió. L'objectiu era apropar la televisió pública de les illes balears a Europa. El novembre del 2012 va deixar d'emetre, ja que les institucions públiques de les Illes van estimar que 400.000 euros era massa pel manteniment del canal.

identitat pròpia de les Illes, la seva cultura i la seva llengua, amb una programació plural i de proximitat” i pel que fa a la seva **Visió**: “Vol ser el mitjà de referència a les Balears, amb una oferta innovadora, atractiva i de qualitat que transcendeixi els límits de les Illes projectant-ne una imatge moderna i arrelada en els seus valors”.¹⁴⁹

Per tant, un ens públic de proximitat i que vol ser el mitjà de referència de les Illes Balears, de totes les illes i és que Jaume Matas en el seu parlament d’inauguració de la Ràdio i Televisió públiques, el dia 1 de març de 2005, ja anunciava que “la creació de IB3 ha de contribuir a cohesionar un arxipèlag condicionat per les diferències derivades pel seu caràcter insular”¹⁵⁰ i es feu ressò que aquella havia de ser una “televisió per a tots”, sempre donant més importància a la televisió i el fet de voler cohesionar l’espai comunicacional de les illes.

Tot i que en la definició de missió i visió IB3 no fa referència al Servei Públic sí que és cert que ho indica la llei per la qual es regeix actualment IB3, la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l’Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears:

“Un element característic del marc jurídic audiovisual a l’Estat espanyol ha estat la consideració de l’activitat de comunicació audiovisual com un servei públic de titularitat estatal”.

“Des del punt de vista de la titularitat de servei públic, la reforma els anys 2006 i 2007 de diferents estatuts d’autonomia és especialment transcendent per valorar la vigència del principi de titularitat estatal d’aquest servei. L’article 31 de l’Estatut d’Autonomia de les Illes Balears reconeix a la comunitat autònoma la competència de desenvolupament i execució sobre els mitjans de comunicació social, competència que permet considerar com a propi l’àmbit de gestió en aquest camp. Aquesta lectura es confirma quan l’article 91 del mateix estatut estableix que ‘una llei del Parlament ha de regular l’Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears’, la

¹⁴⁹ Pàgina web oficial de Radiotelevisió de les Illes Balears,. Corporatiu. Qui Som. http://ib3tv.com/20090501_1326-qui-som.html

¹⁵⁰ Annex 15.1. **Arxiu Sonor de IB3 Ràdio**. 050301. Programa: EL PRIMER D’IB3, emès el dia 01.03.2005. Entre les 10h i les 12h, inclou discurs inaugural de Jaume Matas i de les altres autoritats.

*qual cosa comporta un reconeixement implícit de la titularitat autonòmica amb un marge d'actuació reguladora i de gestió*¹⁵¹.

Òrgans de control

Els òrgans de control de IB3, segons l'Article 37, 38 i 39 corresponent al Títol V de Control Extern de la Llei 15/2010, de 22 DE DESEMBRE, DE L'ENS PÚBLIC DE RADIOTELEVISIÓ DE LES ILLES BALEARS.

A l'Article 37, de Control del Parlament es diu que “el Parlament exerceix el control parlamentari sobre l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears i de les empreses filials i vetlla de manera especial pel compliment de les obligacions de servei públic i que cada any l'ens entregarà al Parlament una memòria sobre el compliment de la funció de servei públic amb les seves activitats, programacions, serveis i emissions. A banda, el director de l'ens s'ha de sotmetre al control periòdic de la comissió parlamentària”. En l'article 38, de Control del Consell Audiovisual “és el Consell Audiovisual qui ha de fer complir, per la seva llei reguladora, la supervisió del compliment de les obligacions de servei públic de ràdio i televisió” i l'Article 39, de Control de la Sindicatura de Comptes, “que és l'organisme de control de la gestió econòmica i pressupostària¹⁵². Però, abans de passar per la Sindicatura de Comptes, és el plenari de Parlament de les Illes Balears a través de la liquidació de pressupostos qui controla la gestió econòmica i pressupostària de l'ERTVIB.

Per la seva banda, el **Sindicat de Periodistes de les Illes Balears** (SPIB) també exerceix com a organisme de pressió de control no oficial i demana a l'ens que “*en relació als mitjans públics, demanarem un compromís amb el futur de la Ràdio i Televisió de les Illes Balears, IB3, amb un pressupost ajustat i adequat per al seu funcionament. També defensam una aposta per un model de mitjà com a servei públic*”.

¹⁵¹ BOIB núm. 002. Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears.(04/01/2011), p. 5-13

¹⁵² BOIB núm. 002. Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears.(04/01/2011), articles 37,38 i 39 Títol V de Control Extern.

També, l'**APAIB** (Associació de Productores Audiovisuales de les Illes Balears) és un òrgan de reclam dels drets dels professionals del sector. L'APAIB fou creada el febrer de l'any 2003, i fins a 2015 és l'única de les Illes Balears. Té com associats a més de 35 empreses del sector audiovisual de les Illes Balears, representant gairebé tota la totalitat de la feina del sector audiovisual. L'APAIB té com a finalitat vetllar per la dignitat del sector, la promoció de l'àmbit audiovisual i dur endavant totes les accions que esdevinguin oportunes per a aquestes finalitats. Al novembre de 2004 l'APAIB va signar un conveni amb la Conselleria de Treball i IB3 per dur endavant accions formatives. A l'octubre de 2005 va signar un altre conveni amb IB3 per a fomentar l'ajuda a la indústria audiovisual de les Illes i adjudicar quatre sèries de documentals als associats. Actualment fa feina en la continuació i ampliació de la dotació de documentals del conveni amb IB3.

Les productores que conformen l'APAIB són: ABRIL CULTURA, AGUSTI TORRES AUDIOVISUALS, ALJUNIBE S.L., CEF PRODUCCIONS AUDIOVISUALS, CINÈTICA PRODUCCIONS, EMPATIC COMUNICACIÓN Y PARKETING S.L., ESPIRAL COMUNICACIÓN, FACTOR MALLORQUIN CAREAR S.L., GLOBAL MEDITERRANEO, IRU GESTIÓ I PRODUCCIÓ S.L., KBA PRODUCCIONES, LA PERIFÉRICA PRODUCCIONS, LAYNA PRODUCCIONES, LUZAZUL PRODUCCIONS AUDIOVISUALS, MALLORCA VIDEO SERVICIOS AUDIOVISUALES S.L., MEDIOPOLIS DIVERTIMENT S.L., MIRAPRIM, MOSAIC PRODUCCIONES, NOVA TELEVISIÓ (Grup Serra), OTNIS BALEAR (grup Canal 4), PALMA PICTURES, PAUXA S.C., QUINDROP PRODUCCIONES, RUMBO VISIÓN S.L., SATISFACTORIA, SINGULAR AUDIOVISUAL, SLAVATA PRODUCCIONES SLU, TAKESOUND STUDIOS S.L., TILT i TRESQUES COMUNICACIÓ.

Durant aquest 10 anys de l'ens RTVIB també han estat moltes les reclamacions de diversos sectors de la societat de les Balears de demanar una direcció general, professional i independent, i un consell de direcció de l'ens que siguin triats per consens i amb el suport d'una majoria qualificada del Parlament, amb la modificació de la llei si és necessari per garantir-ho.

I una de les reclamacions més sentides per part dels professionals del sector audiovisual ha estat, per una banda, la creació d'una plantilla pròpia dels serveis informatius i la creació d'un consell professional o d'informatius com tenen altres mitjans públics com RTVE o TV3. I, per altra banda, la reclamació de la creació d'un Consell Audiovisual, que tot i tenir la llei aprovada per al seu nomenament, mai ha estat possible, encara. I és que si ens regim per la llei actual d'IB3, l'òrgan de control sobre el sector audiovisual és la mateixa conselleria a qui depèn l'ens de ràdio i televisió autonòmic, un fet denunciat per la seva irregularitat i per al reclam del sector d'un consell independent.

Finançament

*Segons l'Article 36 de la Llei de Finançament públic de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears i de les seves societats filials "ha de ser suficient per al compliment de les obligacions del servei públic en els termes que prevegin les lleis anuals de pressuposts. El contracte programa haurà de preveure, com a mínim, les aportacions amb càrrec als pressuposts de la comunitat autònoma destinades a la prestació del servei públic de ràdio i televisió"*¹⁵³.

A continuació s'adjunta una taula que detalla els pressupostos de EPRTVIB des del seu naixement 2005 fins a 2015:

¹⁵³ BOIB. núm. 60 de 3 de maig de 2014. Mandat Marc del Parlament de les Illes Balears a l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears D'acord amb l'article 5 de la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, i l'apartat 6 de la Resolució de Presidència del Parlament de les Illes Balears reguladora del procediment per a l'aprovació del Mandat marc previst a la llei esmentada (BOPIB núm. 124, de 15 de novembre de 2013)

PRESSUPOSTS INICIALS INGRESSOS

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EPRTVIB (2)	37.222.400,00	44.684.900,00	39.606.273,00	39.407.389,00	39.622.389,00	61.600.000,00	46.400.000,00	30.450.000,00	30.500.000,00	32.600.000,00	34.100.000,00
TVIBSA (1)	43.311.660,00	31.907.461,00	38.080.000,00	38.200.000,00	28.720.000,00	55.300.000,00	29.912.000,00	26.500.000,00	24.000.000,00	25.550.000,00	
RIBSA	3.800.000,00	4.500.000,00	5.610.000,00	5.008.000,00	5.304.000,00	5.300.000,00	4.300.000,00	3.000.000,00	3.100.000,00	3.200.000,00	
- transf. internes	-32.800.000,00	-36.000.000,00	-30.000.000,00	-30.000.000,00	-30.000.000,00	-55.600.000,00	-29.392.000,00	-26.000.000,00	-25.600.000,00	-27.250.000,00	
- ingressos propis (1) (3)	-14.311.660,00	-410.961,00	-14.090.000,00	-13.478.000,00	-4.509.000,00	-5.400.000,00	-5.220.000,00	-3.950.000,00	-2.000.000,00	-2.000.000,00	-1.500.000,00
Aportació CAIB	37.222.400,00	44.681.400,00	39.206.273,00	39.137.389,00	39.137.389,00	61.200.000,00	46.000.000,00	30.000.000,00	30.000.000,00	32.100.000,00	32.600.000,00
	(inc. 28 deute)	(inc. 36 deute)	(inc. 30 deute)	(inc. 30 deute)	(inc. 30 deute)						

(1) Fins el 2014 inclou la facturació de l'Ens a les SA per gestió (aprox. 500.000 euros anuals els darrers exercicis)

(2) 2007 i 2008 incloua 300.000 i 3.500.000 euros, respectivament, de transferències a Multimèdia IB SA, que aleshores era del grup IB3. Crec que el 2n import no es va arribar a transferir

(3) 2005 TVIBSA inclou 5.291.660 euros d'endeutament (no assumit a posteriori per la CAIB, a diferència del deute de l'Ens)

LIQUIDACIONS PRESSUPOSTS DESPESES

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EPRTVIB	38.443.132,00	72.228.344,00	88.660.630,00	67.807.424,00	79.099.001,00	94.050.503,00	52.957.635,00	43.719.403,00	29.988.292,00	33.742.107,00
- transf. Internes (1)	-32.851.786,00	-64.000.000,00	-79.216.432,00	-58.499.957,00	-64.362.611,00	-82.447.400,00	-44.500.000,00	-36.231.048,00	-25.600.000,00	
TVIBSA	32.560.329,00	72.260.473,00	81.655.281,00	85.388.242,00	65.678.867,00	50.751.963,00	50.347.011,00	33.153.556,00	24.324.160,00	0,00
RIBSA	2.381.375,00	4.945.971,00	5.479.790,00	5.930.682,00	5.489.362,00	3.783.588,00	4.907.121,00	3.975.727,00	2.990.661,00	0,00
	40.533.050,00	85.434.788,00	96.579.269,00	100.626.391,00	85.904.619,00	66.138.654,00	63.711.767,00	44.617.638,00	31.703.113,00	33.742.107,00

(1) El 2010 inclouen 30.000.000 de transf. K per finançar actuacions d'exercicis anteriors de la TV

Font: Direcció General de Pressupostos i Finançament del Govern de les Illes Balears

Una altre de les qüestions sobre el finançament de RTVIB, és que sempre ha tingut publicitat des dels seus inicis, i també n'ha reclamat.

Model lingüístic

L'article *Article 9 sobre El model de llengua de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears (EPRTVIB), tant a la televisió (IB3 Televisió) com a la ràdio (IB3 Ràdio)*, "ha de reflectir les modalitats lingüístiques pròpies del català de les Illes Balears. S'ha de seguir un model amb el qual se sentin identificats tots els parlants de les Illes i que alhora serveixi d'element cohesionador de tot el territori balear¹⁵⁴".

En quant a la televisió, les seves emissions són tant en català per als informatius, sèries i programes de producció pròpia, com en castellà per a les pel·lícules i sèries de producció no pròpia. A l'octubre de 2007 i novembre de 2011, però i sota la direcció d'Antoni Martorell es va dur a terme un canvi en la seva programació, i es va passar a emetre només en català. Per tant, s'adquirien pel·lícules i sèries ja doblades i es va realitzar doblatge fet des de les illes. Això va augmentar la indústria

¹⁵⁴ BOIB. núm. 60 de 3 de maig de 2014. Mandat Marc del Parlament de les Illes Balears a l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears D'acord amb l'article 5 de la Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, i l'apartat 6 de la Resolució de Presidència del Parlament de les Illes Balears reguladora del procediment per a l'aprovació del Mandat marc previst a la llei esmentada (BOPIB núm. 124, de 15 de novembre de 2013)

audiovisual, però d'una forma desorbitada que l'ens no va poder assumir i les empreses de doblatge anys més tard hagueren de tancar.

Per tant, IB3 Ràdio i Televisió, ha passat per diverses èpoques lingüístiques, de combinar català i castellà o bé de ser íntegrament en català, però gairebé sempre, i quan parlem de les emissions en català, s'han regit pel *Llibre d'estil d'IB3*, que elaboraren l'any 2006 Catalina Company i Maria Antònia Puigròs amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears¹⁵⁵. Gairebé sempre, perquè en l'etapa de José Ramón Bauzá a la Presidència del Govern, es va contractar a la coordinadora lingüística d'IB3, Maria Antònia Lladó, per fer complir l'objectiu electoral de Bauzá "fer servir les modalitats lingüístiques pròpies de cada illa"¹⁵⁶, és en aquesta època quant s'aplica la decisió d'introduir l'article salat en determinats espais dels informatius de la casa i en els programes d'entreteniment i magazines. Lladó va arribar al mitjà públic a la primavera de 2014, per implantar un model lingüístic qüestionat per la Universitat de les Illes Balears i "els mateixos treballadors dels serveis informatius"¹⁵⁷. La filòloga, defensora de les "modalitats lingüístiques", va apostar, durant el temps que va ocupar el càrrec públic, per un "model ple de barbarismes"¹⁵⁸, com ara d'haver de dir 'fatxada' enlloc façana, paraules que no diu ningú, com 'final de setmana' per cap de setmana, o el canvi de significat d'algunes construccions com 'fora vila' com a sinònim de Part Forana. Més enllà del lèxic, també ha estat contestada l'obligació de l'ús de l'article salat de manera arbitrària – els presentadors d'"El Temps"¹⁵⁹ i dels esports¹⁶⁰ – en un context de formalitat com són els programes informatius.

Aquesta nova normativa lingüística, s'havia gestat des del Parlament de les Illes Balears quant, el mes d'abril de 2014, es va aprovar amb els vots exclusius del PP la proposta del Mandat Marc de l'Ens Públic de la Radiotelevisió de les Illes

¹⁵⁵ COMPANY, CATALINA; PUIGRÒS, M.A. *Llibre d'Estil d'IB3*. 2006

¹⁵⁶ EFE BALEARS. Bauzá diu que defensa el català de les illes après dels avis, "no el de Catalunya". *Ara Balears*. 17/09/2013.

¹⁵⁷ PINYA, MERCÈ. Els treballadors d'IB3 Televisió no volen salar. *Ara Balears*. 06/09/2014

¹⁵⁸ PINYA, MERCÈ. IB3, llibre d'estil en salat i calcs del castellà. *Ara Balears*. 17/07/2014

¹⁵⁹ PINYA, MERCÈ. Els presentadors del temps començaran a salar dilluns. *Ara Balears*. 04/09/2014

¹⁶⁰ PINYA, MERCÈ. IB3 també comença a salar els esports. *Ara Balears*. 17/09/2014

Balears¹⁶¹ que, entre altres coses, permet l'ús de l'article salat en els informatius d'IB3 i que fou molt criticat per l'oposició. Aquesta modificació, doncs, va permetre l'ús de l'article salat en els informatius d'IB3 Ràdio i Televisió, en contradicció amb el llibre d'estil aprovat el 2006, que especificava que en els informatius i documentals s'havia d'utilitzar l'article literari. Aquesta nova etapa lingüística, però, no fou molt llarga, i el 15 de setembre de 2015, el Director General d'IB3, Josep Maria Codony, es comprometia a fer complir el *Llibre d'Estil d'IB3* de 2006.

A la ràdio, però, i tret d'aquestes peculiaritats que hem explicat i que afectaren tant a la ràdio com a la televisió, la major part de la programació sempre ha estat majoritàriament en català. Els informatius, s'han fet en català en totes les etapes, en canvi, alguns programes, encara que pocs, sí que s'han fet en castellà. Alguns dels locutors que han fet servir la llengua castellana en les seves conduccions, són, per exemple, Javier Alarcón en el programa "Sa Boscana" (temporada 2005) o Juan Riera Roca del programa sobre educació "Paideia", (temporada 2012) o les intervencions de José Jaume "Jota" al programa matinal "El Faristol" (2012-2015) presentat per Àngela Seguí.

Programació, producció, professionals

La programació i professionals de *IB3 Ràdio* al llarg d'aquests deu anys d'existència ha estat molt diversa i generalment marcada per les tendències del govern de torn. Així que no podem definir una graella determinada, perquè ha anat variant contínuament, ni tan sols s'han respectat les temporades.

D'aquesta manera i ja en la seva primera etapa dirigida per Kika Ramis, de la graella presentada, només un programa diari, *Sa Bocana* (de les 21.00 hores a les 21.30 hores) un espai d'anàlisi de l'actualitat, va ser conduït per un presentador castellanoparlant, Javier Alarcón. La resta eren en la llengua pròpia o bilingües, en funció dels col·laboradors. D'aquesta primera etapa, cal destacar el fitxatge estrella dels inicis de *IB3 Ràdio*, el mediàtic Doctor Beltran, al capdavant d'un programa

¹⁶¹ BORRÀS, ENRIC. El PP aprova avui el text que justifica salar a IB3. El Parlament debat el mandat marc de la radiotelevisió pública amb dues esmenes en pro de 'les modalitats'. *Ara balears*. 22/04/2014

magazine de salut de cinc hores els diumenges (de 9h a 14h). També en la primera etapa es va apostar per corresponsals a cada illa i a Madrid.

Inauguració de IB3 Ràdio, Estudi 1. La Directora de IB3 Ràdio: Kika Ramis, El Dr. Beltran presentador del programa "Diumenge", la Directora de l'ens Maria Umbert i Joan Monse presentador del programa de ràdio Ara per Ara (magazine matinal)

L'emissora autonòmica, en la seva primera etapa estructura la seva programació entre setmana en tres grans blocs informatius i en dos grans magazines, que en cap de setmana guanyaven protagonisme juntament amb la informació esportiva. Les emissions diàries començaven a les 7.00 hores amb un informatiu matinal i acabaven a mitjanit, després d'una franja cultural. Durant les 24 hores s'emetien butlletins horaris.

En el cas de *IB3 Ràdio* a Eivissa, amb seu a Sant Rafel, fins a l'any 2013, han estat delegats Sonia Escribano, Antònia Castelló i Mónica Marí; formant la plantilla, a l'any 2007, de nou persones aproximadament. En quant als principals periodistes, hi han fet ràdio Pere Prieto o David Ventura. Hi va haver una etapa en què precisament aquest dos periodistes, Prieto i Ventura, protagonitzaren el magazine principal de les tardes de *IB3 Ràdio*, *Hem de Parlar*, en directe des dels estudis d'Eivissa i per primera vegada un espai tant important, es feia fora de l'illa de Mallorca. Pel que respecta a les hores diàries aproximades d'emissió local, sempre en català, de les quatre de l'any 2007 s'ha anat disminuït significativament, sent els principals programes locals, juntament amb les desconexions informatives pròpies d'Eivissa i Formentera, *Enmig des Freus* o *Hem de Parlar* (des d'Eivissa per totes les Balears).

En el cas de Menorca, i de forma més residual s'ha fet programació des de l'illa per exemple de la mà de Eduard Cendán "La nit és nostra" de dilluns a divendres de 1h a 3h de la matinada; el programa "Fet a Menorca"; i les desconexions habituals dels programes informatius. Ara bé, ha estat poc el pes de l'illa de Menorca en la programació de la ràdio autonòmica. Per la seva banda, Menorca ha tingut de delegats a Dani Bagur, Cristina Bugallo o Pere Bagur.

En l'etapa de la direcció de Caterina Sitjar, Víctor Álvarez, Dani Bagur passaren un bon grapat de professionals de les ones, entre ells: Toni Traveria, Noemí Garcies,

Elisenda Farré, Marga Noguera, Maties Salom, Pep Suasi, Mònica Borràs, Llorenç Santamaria, Rafel Gallego, Adrià Martí, Margalida Mateu, Javier Matesanz, Pere Estelrich, Ferran Pereyra, Tito Fuster, Tomàs Ibarz, Pau Pons, Marta Vives, David Oliver, Enric Culat, Tito Fuster, Felip Palou, Sergi Marcos, etc. Que presentaven programes com: *Tassa i Mitja*, *Tot és possible, o no!*, *Sabàtic*, *Cinemat·loqui*, *El Crepuscle Encén estels*, *Al Dia*, *Gabinet de Crisi*, *Contrapunt*, *Tagomago*, *Oh Katy*, *Katy!*, *Ones de Mar*, *Balears fa ciència*, etc.

L'etapa de Víctor Àlvarez al capdavant de *IB3 Ràdio* en la segona legislatura de Francesc Antich també no va estar exempta de polèmica, de fet Àlvarez va haver de dimitir per la polèmica decisió de no obrir els butlletins informatius horaris amb la participació de la selecció espanyola de futbol al Mundial de Sud-àfrica.

I és que els canvis en les graelles de *IB3 Ràdio* han estat molt dispers, depenent del dirigent de torn. Així la darrera reforma la feu el director Xavier Muntaner (2011), qui va introduir una línia editorial molt marcada amb programes com *El Faristol* conduït per Àngela Seguí o *Entre tu i jo* de Miquel Àngel Ariza i com a cap d'esports Alejandro Jurado. En la gestió de Muntaner també se li atribueix que fou l'encarregat d'acomiar sis programes de la graella de IB3 Ràdio i els seus respectius professionals, eliminà programes de l'àmbit de la divulgació, la ciència i sobretot la cultura que foren: "El Crepuscle Encén Estels" amb Pere Estelrich, "Tassa i Mitja" amb Noemí Garcies i Margalida Mateu, "Latitud 39" de Ferran Pereyra, "Ones de Mar" de David Oliver, "Balears fa Ciència" amb Enric Culat i la "Vida en Paraules" amb Marga Noguera.

Un dels fets més destacats, fou l'entrevista que va fer Miquel Àngel Ariza al seu programa a Alejandro Jurado el 20/08/2015¹⁶² durant l'hora de programa fan una sèrie de confessions en antena i parlen obertament de la seva vinculació al Partit Popular. El cap d'Esports de *IB3 Ràdio* arriba a dir que volia participar en la darrera campanya electoral del PP però per mor del seu càrrec a *IB3 Ràdio* no li va ser possible.

¹⁶² *Entre tu i jo*. *IB3 Ràdio* Capítol: 20150820220001 - 20 08 2015 <http://ib3tv.com/carta?type=RADIO>

Una altre de les polèmiques generades en aquesta etapa de *IB3 Ràdio*, la va protagonitzar també Miquel Àngel Ariza, en el seu programa *Entre tu i jo* "va aprofitar el seu espai radiofònic a l'emissora pública mallorquina per demanar el vot pel Partit Popular. "Votau al PP. Si voleu tenir una continuïtat", va dir Ariza, que mai ha amagat la seva simpatia pel partit i que no és la primera vegada que fa un comentari d'aquest estil en antena. "No faig apologia, jo pens que el PP és es millor. I pens que l'heu d'anar a votar"¹⁶³. Ariza va fer aquestes declaracions partidistes al programa que condueix en horari nocturn, a partir de les dotze de la nit. Comptava amb els economistes Pau Monserrat i Luís García Berlanga com a convidats. Precisament, Monserrat es va mostrar sorprès davant les paraules del presentador i el va acusar de fer "publicitat". Dos dies després, "Miquel Àngel Ariza estava "profundament penedit" de demanar el vot per al PP en el programa 'Entre tu i jo', que condueix a la ràdio pública illenca, IB3. Segons va explicar a les xarxes socials, l'ens ha decidit donar-li un mes de vacances per tal que "tot es calmi, que ens vendrà bé a tots", una mesura que compta amb "el seu total consentiment"¹⁶⁴.

En aquesta etapa dirigida per Xavier Muntaner, José Maria Castro i Eduardo de la Fuente hi hagué de presentadors: Marga Pocoví, Àngela Seguí, Juan Riera Roca, José Jaume, Joan Frontera, Miquel Àngel Ariza, Kika Ramis, Bernat Company, Benet Oliver, Joan Bauçà, Joan Calafat, Alejandro Jurado, David Oliver, Aina Solano, Tito Fuster, Felip Palou, Sergi Marcos, etc.

I els programes: *El Faristol*, *Entre tu i jo*, *Això és IB3*, *La Bàmbola*, *Salut i Força*, *Els comptes clars*, *Fonts de Misteris*, *Zona Mixta*, *Flors en el desert* (renovat), *Tardes d'Eivissa*, *Paideia*, *Balears fa Ciència* (renovat), *Del camp a la mar*, *Gabinet de crisi* (renovat), etc.

Precisament, un dels programes més veterans de l'emissora que ha subsistit a diverses legislatures és el conduit per Sergi Marcos i Felip Palou, *Gabinet de Crisi*, un programa d'humor en clau política. Gabinet de Crisi, va començar dins del *magazine* matinal *Al Dia* amb Tomàs Ibarz, com un descongestionador de l'actualitat

¹⁶³ Redacció ARA BALEARS. Un presentador d'IB3 Ràdio demana el vot per al Partit Popular en antena. *Ara Balears*. 20/05/2015

¹⁶⁴ Redacció. ARA BALEARS. Ariza, "profundament penedit" de demanar el vot per al PP a la ràdio pública. *Ara Balears*. 22/05/2015.

política i en clau d'humor, des del seus inicis han fet imitacions de polítics i sàtira. Tot i que al principi fou una aposta arriscada, ja que no s'havia fet mai a la cadena autonòmica un programa de "burla" política, però a mesura que han anat passant als anys s'ha anat consolidant. El fet de tenir referents de sàtira política a programes d'altres cadenes autonòmiques com "Minoria Absoluta" o "Problemes Domèstics" de Catalunya Ràdio o "Polònia" de TV3, els ha ajudat. Els responsables de *Gabinet de crisi* "senten que tenen el suport de la direcció d'IB3 i, tot i que sovint són incòmodes, neguen que hagin rebut cap mena de pressió de les altes esferes. Com a molt, fa temps els havia arribat algun comentari, però mai cap toc d'atenció. El seu secret, diu Marcos, és saber "mantenir l'equilibri". Si fos massa escorat cap a una ideologia o partit, apunta Marcos, farien "propaganda" i perdrien el respecte".¹⁶⁵

Per tant, en aquest darrers deu anys de *IB3 Ràdio*, han estat molt els professionals que han passat per la cadena i que han promogut diferents tipologies de programes i espais informatius a la ràdio autonòmica de les Illes Balears així com espais de divulgació, *magazines*, tertúlies, col·loquis, humor, entreteniment, programes de música i temàtics, etc.

¹⁶⁵ BORRÀS ENRIC. "Gabinet de crisi" torna a IB3. *Ara Balears*. 16/09/2013

8. ANÀLISI DEL MODEL DE SERVEI PÚBLIC AL SECTOR AUDIOVISUAL DE LES BALEARS

La radiodifusió de servei públic va néixer de la convicció que un recurs escàs com és l'espectre de freqüències electromagnètiques, havia de ser de titularitat estatal i emprat en bé de l'interès del públic. Aquesta escassetat inicial de freqüències va justificar l'establiment dels monopolis públics de radiodifusió a Europa: organismes autoritzats per l'Estat que, en alguns casos, formaven part de l'estructura del Govern de torn i que, en altres, eren corporacions de dret públic amb autonomia econòmica i independència política.

El model més representatiu d'aquestes corporacions és, sens dubte, la BBC (British Broadcasting Corporation). El perfil donat pel seu primer director general, Lord John Charles Walsham Reith, és permanentment evocat quan es revisa en detall els propòsits i les metes de la radiodifusió de servei públic. Reith distingia quatre característiques que, al seu parer, definien a un servei públic de ràdio:

- 1) Autonomia econòmica i, per tant, independència respecte de qualsevol mòbil de benefici.
- 2) Cobertura estatal i esforç per ampliar el servei a tota la població.
- 3) Control central unificat en l'organització i gestió, evitant la pressió sectorial.
- 4) Alt nivell de qualitat en la programació que s'ofereix a l'audiència.

Aquestes característiques enfortien, segons Reith, tres fonaments de la radiodifusió, el compromís amb el servei al públic, una consciència clara de les seves obligacions morals i unes finances assegurades contra tot risc.

D'aquesta manera, i extrapolat al nostre territori, el marc regulador de la ràdio i la televisió s'ha constituït tradicionalment sobre el concepte de servei públic. Així ho recull l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears de 1983 en el seu Article 90 dels mitjans públics de comunicació:

“Les institucions de les Illes Balears garantiran la imparcialitat, la pluralitat i la veracitat informativa dels mitjans públics de comunicació”.

Per la seva banda, l'article 92 esmenta:

“Correspon al Consell Audiovisual de les Illes Balears vetllar pel respecte dels drets, les llibertats, i els valors constitucionals i estatutaris dels mitjans de comunicació audiovisual”¹⁶⁶

La necessitat doncs, d'un Consell Audiovisual per a les Illes Balears es remunta ja des de l'any 1983, però el Parlament de les Illes Balears, no en va redactar la llei fins al mes de maig de 2010. S'acabà aprovant per la Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears¹⁶⁷, s'acceptava, doncs, un any abans de les eleccions a final de legislatura i en aquest breu període de temps no es va poder posar en marxa aquesta llei, ni tampoc ho va fer el govern de després (2011-2015). D'aquesta manera, les Balears passaren a ser la quarta comunitat autònoma de l'Estat que comptava amb una Llei de Consell Audiovisual, després d'Andalusia, Navarra i Catalunya, encara que sense aplicar.

La cambra balear va aprovar el text d'aquest òrgan, que ha de ser independent de les institucions, i que vetllarà pels principis de veracitat informativa, objectivitat, fomentarà el pluralisme polític i afavorirà l'accés de les persones amb discapacitat auditiva o visual als mitjans de comunicació. El Consell Audiovisual tindrà capacitat sancionadora i realitzarà informes que seran preceptius però no vinculants. En el ple de Parlament de la seva aprovació, el PP va presentar 25 esmenes, 15 de les quals foren aprovades, i les altres es van debatre al ple. Finalment, el text es va aprovar per unanimitat.

Però quina ha estat la discrepància ideològica per a què no s'hagi aplicat la llei del Consell de l'Audiovisual? La llei va ser acceptada pel Parlament i per tant, aprovada en un marc legal, se suposava que s'hauria d'haver complert i ja hauria d'haver entrat en funcionament el Consell de l'Audiovisual, aprovat per unanimitat al Parlament de les Illes Balears. Els informes resultants d'aquest hipotètic Consell Audiovisual haguessin estat molt importants per l'exercici del dret de la llibertat i la democràcia.

¹⁶⁶ Capítol VI del títol IV de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears regula els òrgans de consulta i assessorament de la Comunitat Autònoma, entre els quals inclou, el Consell Audiovisual de les Illes Balears (1983).

¹⁶⁷ BOIB núm. 092 de 2010. Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears.

Entre les funcions atribuïdes al Consell Audiovisual de les Balears figura vetllar pels principis rectors del model audiovisual de l'Estatut d'Autonomia i garantir el compliment de les normes sobre programació i publicitat en tots els mitjans de comunicació audiovisual, així com el pluralisme religiós, social, lingüístic i cultural. A més vigilarà per la veracitat i honestedat informatives en tots els mitjans i per la informació veraç, objectiva i professional i el pluralisme social i polític en els mitjans de titularitat pública. En aquests últims, també es garantirà el compliment de les obligacions de servei públic¹⁶⁸.

Entre d'altres funcions, la nova entitat crearà i gestionarà un servei de defensa de l'audiència per tramitar les queixes dels usuaris i incoarà i resoldrà procediments sancionadors per infraccions de la normativa de comunicació audiovisual i publicitat. També adoptarà mesures davant l'emissió de continguts que atemptin contra la dignitat humana i el principi d'igualtat, especialment si s'han emès en horari infantil. Segons aquesta llei formaran part del Consell Audiovisual nou membres triats per sis anys entre professionals de prestigi reconegut i amb experiència en l'àmbit audiovisual per part del Parlament, per majoria de tres cinquenes parts de la càmera. Cada tres anys es renovarà la meitat del Consell.

Aquest mateix any, 2010, el Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 21 de desembre de 2010, també aprovà la Llei de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears¹⁶⁹, que té com a objecte principal definir el model organitzatiu i de gestió del servei públic de comunicació audiovisual de les Illes Balears.

Al 2015, estan fetes les lleis però realment encara no s'ha arribat a crear l'òrgan de gestió. Des de la nova conjuntura política política, algunes veus del nou govern han afirmat que l'any 2015, la Presidenta del Govern de les Illes Balears, Francina Armengol, anunciarà que finalment posarà en pràctica la llei i es crearà el Consell de l'Audiovisual de les Illes Balears.

¹⁶⁸ BOIB núm. 092 de 2010. Llei 2/2010, de 7 de juny, del Consell Audiovisual de les Illes Balears.

¹⁶⁹ Llei 15/2010, de 22 de desembre, de l'ens públic de Radiotelevisió de les Illes Balears. BOIB núm. 002 (04/01/2011), p. 5-13

Segons aquesta la llei, el Govern haurà d'aprovar un decret per donar-li capacitat sancionadora sobre tots els continguts emesos des de la comunitat, és a dir, principalment *IB3 Ràdio* i *IB3 Televisió*, però també, *Canal 4*, les desconexions de *TVE* i tota la ràdio feta aquí.

Un consell audiovisual que hi ha qui també demana la seva creació a nivell estatal, un òrgan que vigili els continguts i tingui capacitat sancionadora, una entitat que, a diferència dels altres països europeus, Espanya és l'únic país de la UE que no hi existeix, està feta la llei però no creat l'òrgan. Així que com hem esmentat algunes comunitats varen crear el seu però que realment que estiguin en funcionament només trobem el d'Andalusia i el de Catalunya. A les Balears, com hem vist, tenim la llei creada des de l'any 2010 però tampoc hi ha òrgan.

A nivell europeu s'ha generalitzat la idea que els dos models, el públic i el privat, poden conviure en harmonia si es reordena el sector i es defineix el paper que han de tenir cadascun d'aquests mitjans. D'aquesta manera el debat, sobre el servei públic és viu a la Unió Europea, el Protocol del Tractat de Amsterdam preveu el manteniment del servei públic de ràdio i televisió com una fórmula per a garantir el compliment de les necessitats democràtiques, socials i culturals dels ciutadans i ciutadanes. Igualment, dona les atribucions a cada Estat membre per tal que defineixi què és servei públic i com ha de ser finançat¹⁷⁰.

D'acord amb el que estableix l'article 149.27 de la Constitució Espanyola¹⁷¹, l'Estat disposa de la competència per establir les "normes bàsiques" del règim de premsa, ràdio i televisió, sense perjudici de les facultats de desenvolupament normatiu i execució que correspongui a les comunitats autònomes.

A nivell estatal, però, i per apaivagar el buit legal que provoca no tenir un Consell de l'Audiovisual espanyol; l'any 2013, el Govern de Mariano Rajoy va donar capacitat

¹⁷⁰ CAC, Consell de l'Audiovisual de Catalunya. *La definició del model de servei públic al sector de l'audiovisual*. (2001)

¹⁷¹ La Constitución Española de 1978. Título VIII. De la Organización Territorial del Estado Capítulo tercero. De las Comunidades Autónoma. Artículo 149.1. 27.ª Normas básicas del régimen de prensa, radio y televisión y, en general, de todos los medios de comunicación social, sin perjuicio de las facultades que en su desarrollo y ejecución correspondan a las Comunidades Autónomas.

sancionadora a un òrgan que ja existia del Ministerio de Economía: La Comisión Nacional de Mercados y Competencia (CNMC). En els darrers anys, aquest organisme, ha multat amb cents de milers d'euros a programes com *Sálvame*, *El Programa de Ana Rosa*, *Crónicas Carnívoras*, *1.000 maneras de morir*, etc. Moltes d'aquestes sancions del CNMC vénen de denúncies dels consells audiovisuals de Andalusia i de Catalunya, potser si es crea el Consell de les Balears, hi hauria un òrgan més regulador i més possibilitats de control.

En l'anàlisi dels diferents mitjans analitzats anteriorment en aquest estudi, ja s'han explicats els diferents òrgans de control que s'han establert a les Balears per vetllar pel servei públic. Alguns d'aquests mecanismes de participació i control (ètica professional, deontologia) que trobam a les Balears són:

- **SPIB**. Sindicat de Periodistes de les Illes Balears. Sindicat dels professionals de la informació de les Balears que vetlla per una professió forta i digna i per defensar els drets dels treballadors¹⁷². De tots els treballadors, tant els que fan informatius com els que treballen en productores com en qualsevol tipus de mitjà de comunicació, ja hem anat detallant al llarg de la redacció com el Sindicat ha hagut d'intervenir més del que segurament voldria per vetllar pels interessos de la professió. Si ha d'estar inscrit i pagar una quota trimestral.

- **Asociación de Periodistas de las Islas Baleares - APIB**. "La APIB es una asociación integrada en la Federación de Asociaciones de Periodistas de España que lucha por un periodismo de calidad en las Islas Baleares"¹⁷³. Vetlla, també per tots els professionals del periodisme acord amb la federació de periodistes amb seu a Madrid, és una associació creada més recentment que l'SPIB, per tant, encara no té tanta trajectòria i també demana quotes d'associats. Disposen del seu codi deontològic. Es defineixen "somos una asociación sin ánimo de lucro que pretende representar al colectivo de la comunicación en las Islas Baleares para así lograr una mayor defensa hacia la profesión"¹⁷⁴.

¹⁷² SPIB. Sindicat de Periodistes de les Illes Balears, pàgina web (<http://www.speriodistes.org/>)

¹⁷³ Fan Page de Facebook de Asociación de Periodistas de las Islas Baleares - APIB.

¹⁷⁴ Pàgina web APIB. <http://periodistasbaleares.com/quienes-somos/>

- Els diferents Comitès d'empresa dels mitjans de comunicació audiovisuals, entre els que cal destacar el **Comitè d'Empresa de CBM**, per als serveis informatius d'IB3 Ràdio i Televisió. Aquests serveis informatius d'IB3, tot i les reivindicacions constants per a la seva internalització, han estat sempre subcontractats per empreses externes de comunicació. El comitè ha vetllat per defensar els drets dels treballadors davant les les reiterades injustícies que han anat patint. Un exemple d'això és l'ERO que es procedí a finals de desembre de 2012 en el què l'empresa CBM va anunciar que tirava endavant una reducció de personal que va afectar a 34 professionals.
- **Associació de Productores Audiovisuales de les Illes Balears (APAIB).** Creada el febrer de 2003, té com associats a més de 35 empreses del sector audiovisual de les Illes Balears. La seva finalitat és la de vetllar per la dignitat del sector audiovisual, la promoció del sector i dur endavant totes les accions que esdevinguin oportunes a aquestes finalitats¹⁷⁵. Al novembre de 2004 va signar un conveni juntament amb la Conselleria de Treball i IB3 per dur endavant accions formatives. També a l'octubre de 2005 va signar un conveni amb IB3 per fomentar l'ajud a la indústria audiovisual de les Illes i adjudicar quatre sèries de documentals als associats.

Algunes de les principals reclamacions d'aquests organismes, són les de regular *IB3 Ràdio i Televisió*, "En IB3 también hay mucho por hacer. Desde que nació ha sido un instrumento político y los trabajadores están hartos. No puede ser que los informativos estén subcontractados y que los directivos sean elegidos por motivos políticos antes que profesionales."¹⁷⁶.

En el termini d'aquesta tesi doctoral (21 de setembre 2015), s'ha pogut tenir accés al darrer registre al Parlament de les Illes Balears en matèria de l'ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears. En la PROPOSICIÓ DE LLEI DE MODIFICACIÓ DE LA LLEI 15/2010, DE 22 DE DESEMBRE, DE L'ENS PÚBLIC DE RADIOTELEVISIÓ DE LES ILLES BALEARS que estableix modificacions de servei

¹⁷⁵ Pàgina web de l'APAIB. Associació de Productores Audiovisuales de les Illes Balears. (<http://apaib.com/>)

¹⁷⁶ *Razones para un Consell Audiovisual*. Article d'opinió del Diari *El Mundo* de Manuel Aguilera (04-07-2015). Manuel Aguilera és professor de periodisme del CESAG i vocal de la APIB.

públic per a RTVIB. Un registre però que encara està en tràmit i no ha arribat Parlament per a la seva aprovació, i que han portat a terme el Govern de coalició de MES per Mallorca, MES per Menorca, PODEMOS i el PSOE. En aquesta, s'afegeix un nou apartat, el 5, a l'article 2 amb la següent redacció:

L'apartat 2 de l'article 2 es modifica i queda amb la següent redacció:

«2. La funció de servei públic es duu a terme mitjançant la producció i l'edició de continguts audiovisuals per a la seva difusió multimèdia: televisió, ràdio i plataformes d'Internet, amb una programació en obert de serveis connexos o interactius coherents amb les finalitats esmentades en el punt anterior.»

S'afegeix un nou apartat, el 5, a l'article 2 amb la següent redacció:

«5. En tot cas, la funció de servei públic comporta que els serveis informatius siguin elaborats per professionals de la informació, de naturalesa laboral, que formin part del personal propi de l'ens i que quedin sota la seva responsabilitat. Aquest personal ha d'actuar d'acord amb els principis de independència professional i d'objectivitat que distingeixen de manera perceptible allò que és informació d'allò que és opinió.»

L'apartat 1 de l'article 11 es modifica i queda amb la següent redacció:

«1. La contractació de l'Ens Públic de Radiotelevisió de les Illes Balears, de les societats filials i de les societats en les quals participi majoritàriament, directament o indirectament, s'ha d'ajustar als principis de publicitat i concurrència de la contractació pública, a excepció d'aquells casos, en que la naturalesa de l'operació que s'hagi de dur a terme pel compliment de la missió de l'ens, sigui incompatible amb aquests principis.»

Així doncs, i tot i que el servei públic hagi estat qüestionat des d'alguns sectors, moltes veus consideren que cal actualitzar-lo, precisament per legitimar-lo com a fórmula més democratitzadora, garant d'una programació de qualitat i capaç d'entendre les necessitats pròpies de l'espai cultural de cada illa i en llengua pròpia.

Per altra banda, el català i el tractament de la temàtica cultural de les illes és un element poc significatiu en el conjunt dels mitjans de comunicació, i si el que és

reflexiona és el concepte de servei públic encara és més important que la ràdio pública potencii l'ús de la llengua i la cultura. Amb la peculiaritat de la insularitat de les illes, en el què el tractament de cada illa és diferent, però també s'ha d'entendre en seu conjunt (espai comunicacional de cada illa i a la vegada la necessitat d'un vehicle de comunicació comú).

9. EL MODEL DE LLENGUA CATALANA ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ ORALS

La presència del català en els mitjans de comunicació és important en una comunitat com les Illes Balears, tant pel que suposa l'increment del català en l'entorn social com en el sentit de ser un element primordial en la difusió de la llengua catalana i dels models lingüístics adequats a les Illes Balears. Per la seva gran incidència social i per la influència d'usos i comportaments que exerceix la presència del català en els mitjans de comunicació sempre ha estat en el punt de mira.

Una menció especial s'ha de fer, en aquest sentit, a les ràdios d'abast local que, des de diversos municipis i amb una titularitat prou diferent de les ràdios analitzades, contribueixen també amb la seva programació a la normalització de la llengua catalana.

També, gràcies a la iniciativa de l'associació *Voltor* va ser possible i encara avui ho és, la recepció d'algunes ràdios de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió: *Catalunya Ràdio*, *Catalunya Música*, *Catalunya Cultura* i *Catalunya Informació*, a hores d'ara, al 2015, en queden, *Catalunya Ràdio* i *Catalunya Música*. *Catalunya Informació* fou canviada per la inciativa radiofònica impulsada per l'Obra Cultural Balear i també íntegrament en català, *Ona Mediterrània*.

Aquestes ràdios esmentades, han contribuït, de manera prou clara a la normalització lingüística de les Illes Balears.

També, cal fer incidència que l'any 2000, concretament el mes de desembre, el mateix grup de comunicació que aleshores va explotar *Som Ràdio*, el Grup Serra, també va fer possible que es pogués sintonitzar des de Mallorca la ràdio *Flaix FM*, una ràdio formula de música *dance*. Durant l'any 2001, aquesta emissora va tenir una desconexió diària des de la què es va emetre programació feta des de Mallorca.

Flaix FM, doncs, va tenir força acceptació entre els ciutadans de les Illes Balears, sent una de les emissores líders en audiència i amb programació feta des de l'illa com *Flaix Matí Mallorca*, de dilluns a divendres 7h a 10h amb Rosanna Nuñez que també presentava el programa *Fórmula Flaix entre les 10h i les 11h*, agafava el seu relleu, Toni Oliver de 11h a 15h de dilluns a divendres. Rosanna Núñez quan fou fitxada per *Flaix FM* quan tenia tan sols 19 anys, iniciava així la seva carrera professional a les ones que la durà a ser una discjòquei reconeguda.

Els capvespres de dilluns a divendres entre les 18h i les 21h s'emetia el programa *Flaix Mallorca* amb Joan Alcalde. Val a dir que *Flaix FM* va ser una emissora fundada l'any 1992 per Miquel Calçada i Carles Cuní, una ràdio pionera en el seu gènere i en aquest sentit, amb més anys d'antiguitat. *Flaix FM* fou una aposta arriscada a Mallorca, una ràdio musical en català on hi sonaven els darrers títols de música *dance* i música electrònica en les seves diferents varietats, però que a l'any 2012 era la cinquena emissora musical més escoltada¹⁷⁷. A l'illa de Eivissa (195.0 FM) també hi va tenir una bona presència *Flaix FM* gestionada pel Grup Serra. Al gener de 2015 *Flaix FM* a Mallorca va deixar d'emetre's pel dial.

Pel que fa a les emissores de programació parcial en llengua catalana hi trobem diverses iniciatives. Des de la Conselleria d'Educació i Cultura del primer Pacte de Progrés (1999-2003) es va col·laborar perquè s'obrissin franges en llengua catalana en la programació de les emissores de ràdio que emetien, normalment, o majoritàriament, en castellà.

D'aquesta manera, a banda dels informatius locals, l'any 2000, Ràdio Nacional d'Espanya (RNE) emetia en català la programació esportiva dedicada a la tercera divisió i les retransmissions del Mallorca, tot i això fou també gràcies a la col·laboració de la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears.

En aquest sentit, durant aquest any 2000 es va presentar una proposició no de llei per a què RNE ampliés la seva programació en català a les Illes Balears i que

¹⁷⁷ ARTIGAS, LURDES, "De mal en pitjor. La presència del català als mitjans de les Illes, ja en minoria, està retrocedint des que el PP ha tornat al govern balear. A l'Alguer, l'italià domina el panorama". *El Punt Avui*, 26/09/2012.

permetés rebre tota la programació en català que es feia des de TVE a Catalunya, encara que aquesta proposició no es va tramitar fins el mes de febrer de 2001, i finalment no es va portar a terme¹⁷⁸.

Una altre de les incitatives per a fomentar la ràdio en català fou també durant l'inici de l'anomenat "Pacte de Progrés" que, juntament amb el Consell de Mallorca, es donava suport a les retransmissions en català dels partits del Mallorca a través de la cadena privada *Cadena 100*. En aquesta mateixa cadena i des de Menorca, es va donar suport a una desconexió diària de 3 hores (de 12h a 15h) a la *Cadena 100* que es feia íntegrament en català.

Mentrestant, en aquesta mateixa línia d'actuacions, en aquell moment també seguia vigent una altre de les ràdios que conformen aquesta investigació, *Ràdio Jove*, que des de la Direcció General de Joventut de la Conselleria de Benestar Social mantenia la programació de quatre hores diàries de *Ràdio Jove*, que es podia sintonitzar des de totes les Illes Balears.

Diàriament també a la cadena privada *40 Principales* es feia un programa d'una hora de durada en què la locució era en català.

Una altre de les iniciatives de la Direcció General de Política Lingüística (1999-2003) amb Joan Melià al capdavant de la institució, fou a *Onda Cero*, que diàriament, entre les 19.30h i les 20h es va fer possible l'emissió del programa *Punt de trobada*, amb Carles Marín, sobre temes culturals d'actualitat i sobre aspectes de llengua, normativa, història, etc.

A banda, a la Cadena *COPE* de Menorca es va patrocinar el programa setmanal de mitja hora *Parlem de llengua* amb Pere Melis, en el qual es donava informació i es feien comentaris sobre aspectes normatius i descriptius del català.

Setmanalment, també, s'elaborava un microespai, *Temps d'oci*, es tractava d'una guia d'activitats de lleure en llengua catalana previstes per al cap de setmana (cinema, teatre, exposicions, etc.) i de novetats discogràfiques i bibliogràfiques.

¹⁷⁸ Proposició no de llei RGE núm. 4492/00, del Grup Parlamentari PSM-Entesa Nacionalista, relativa a ampliació de la programació en llengua catalana en les emissions del segon canal de RTVE i restabliment de les emissions en català de Ràdio 4 RNE

Posteriorment s'enviava a diverses emissores locals de ràdio (*Ràdio Rebull de Santa Maria, Porreres Ràdio, Ràdio Artà, Ràdio Inca, Títoieta Ràdio*, etc.) a *Ràdio Jove* i a emissores amb les quals es mantenia algun tipus de col·laboració, perquè l'emetessin durant els programes en el què col·laborava la DGPL (*Som Ràdio, Punt de trobada, COPE Mallorca, Inselradio*, la desconnexió de *Cadena 100* de Menorca...)

Per una d'aquestes emissores, *Inselradio* (en alemany), la DGPL patrocinava microespais d'iniciació a la llengua catalana, que varen servir de base per a la realització de diverses activitats orientades a promoure el coneixement del català entre la població alemanya.

Al llarg, també del 2001 i a través de les ones de l'emissora *Mallorca Das Inselradio* es van emetre uns microespais (cinc vegades al dia) anomenats *Katalanischulen - català fàcil-* que representaven situacions de la vida quotidiana que convidaven als oients de l'emissora a interessar-se per la llengua pròpia de les Illes Balears.

A la *Cadena SER*, no s'hi va emetre cap programa en català, però sí aleshores es va impulsar una campanya publicitària i s'hi llançaren falques de manera regular, amb una sèrie de missatges sota el títol "Si tu vols, cap problema", per fomentar l'ús de la llengua catalana entre la població castellanoparlant de les Illes Balears. A més a més, a través de les cinc emissores de la *Cadena SER: Radio Mallorca OM, Radio Mallorca FM, Dial Mallorca, 40 Principales Mallorca i M-80 Mallorca A3*, es varen emetre, al llarg de l'any 2001, uns microespais, que es repetien dues o tres vegades cada dia i en els quals es convidava els oïdors de l'emissora a utilitzar la llengua catalana en les seves comunicacions habituals.

Pel que fa a l'espai comunicacional de **Menorca**, la situació del català en els mitjans de comunicació és clarament subordinada. Menorca no és dins l'espai comunicacional català 21.

Les emissores de ràdio que emeten des de Menorca són la *SER*, la *COPE* i *Onda Cero*. Aquesta última emet tota la programació en castellà i les altres dues només fan uns pocs minuts diaris de desconnexió en llengua catalana: el magazine del matí a la *COPE* i uns minuts d'informació local. Pel que fa a IB3, té infraestructura insular,

però l'audiència és molt lluny de les altres tres. Òbviament, al dial trobam tot d'emissores, les de RNE i les ràdio fórmula, que emeten en castellà. En català també es pot sintonitzar *Catalunya Ràdio* al 93.3 a ponent i al 95.2 a llevant de l'illa, i *Ona Mediterrània*, el senyal de la qual només es rep a la zona de ponent de l'illa en el 98.0 del dial. Tanmateix, una i altra tenen poca audiència.

Pel que als canals de televisió, “una vegada han desaparegut, des del 31 de gener passat, els *Canal 33* o *Super3* i el 24 hores, amb una televisió autonòmica de qualitat xereca, amb un model lingüístic tirant a vulgar (llevat dels informatius) i que emet les pel·lícules en castellà, la situació és galdosa ¹⁷⁹

En relació al model i tractament de la llengua catalana a l'ens públic i autonòmic, **IB3**, cal indicar que *IB3 Ràdio* va iniciar, l'any 2005, la seva programació pràcticament tota en català; posteriorment, però, incorporà programes en castellà, a diferència de la televisió que era molt més bilingüe en els seus inicis. Aquest fet va afavorit que els anunciantes tinguessin tendència a publicitar-se només en castellà.

No fou fins a l'any 2007 que IB3 va passar a ser íntegrament ràdio i televisió en català, per a llavors tornar tenir espais en castellà i al 2015 tornar a canviar de tendència i prioritzar l'ens autonòmic íntegrament en la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.

En resum, el filòleg, Joan Melià defineix el paper de l'ens autonòmic a les Balears: *“A pesar que en la primera etapa de la història d'IB3 han destacat, des del punt de vista lingüístic, els aspectes negatius, n'hi ha hagut de positius. D'una banda, la voluntat de donar cabuda a tots els accents insulars, amb la presència de locutors, presentadors i, en el cas de les sèries de ficció pròpies, actors de totes les Illes. I també ha estat positiu que en la programació pròpia d'IB3 hi hagi professionals procedents d'altres territoris dels Països Catalans que no disfressen el seu accent, la qual cosa és una manera eficaç de consolidar la imatge de la unitat de la llengua.*

180

¹⁷⁹ LÓPEZ CASASNOVAS, JOAN F. *La llengua catalana del present al futur*. MENORCA. Universitat Pompeu Fabra. 2015

¹⁸⁰ MELIÀ, JOAN. La llengua catalana en els mitjans de comunicació audiovisual de les Illes Balears. Quaderns del CAC: Número 28 (maig-agost 2007)

Per a aprofundir una mica més en la història del model de llengua als mitjans de comunicació, l'any 2008 i en el marc del "Màster de Comunicació. Els reptes de la comunicació al segle XXI", una servidora va realitzar un anàlisi del "Model de llengua als mitjans de comunicació oral. Entrevista a Joan Miralles i Xavier Pericay" dins de l'assignatura de llengua i mitjans de comunicació oral impartida per Maria Antònia Puigròs. L'estudi de la investigació era la d'entrevistar a dues personalitats del món de la filologia catalana que han tingut un pes important en la llengua i els mitjans de comunicació i la de considerar i reflexionar sobre el model de llengua per als *media*. A les conclusions a les què es va arribar són interessants per incloure en aquest apartat de model de llengua per a entendre la història i evolució del model de català en els mitjans de comunicació.

Entre aquestes conclusions, per a Xavier Pericay¹⁸¹ la normativa no és una barrera infranquejable, "s'ha de conèixer la normativa i ser capaç d'infringir-la sempre amb coneixement de causa". En aquest mateix sentit, Joan Miralles¹⁸² discrepa de Pericay i és partidari que la normativa sempre es compleixi.

Pericay està convençut que el model que s'acabarà imposant als mitjans de comunicació és el que ells fa anys que proposen, un model caracteritzat sobretot per l'aproximació a la parla.

Miralles discrepa amb la dicotomia proposada per Barril de *heavies* i *lights*, esmenta que és falsa i reduccionista, és partidari de donar més pes a la llengua escrita i la llengua viva sense aquest tipus de classificació maniquea, sense posicions intermèdies ni matisos.

¹⁸¹ Xavier Pericay i Hosta va néixer a Barcelona el 1956 és filòleg i periodista català. Llicenciat en filologia catalana per la Universitat de Barcelona, fou professor de periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona i després a la Universitat Ramon Llull. Des del 2000 escriu regularment al diari ABC de Madrid. Pericay fou un dels pioners en introduir un model de llengua per a mitjans de comunicació, en el llibre d'estil del *Diari de Barcelona*. S'ha caracteritzat per defensar un model de llengua el més acostat a la parla possible. Al 2015 va entrar de diputat al Parlament de les Illes Balears per al partit *Ciudadans - Ciudadanos*. Fou membre de la Fundació Jaume III.

¹⁸² Joan Miralles Monserrat va néixer a Montuïri al 1945. Doctor en filologia catalana per la Universitat de Barcelona. És catedràtic de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears. Ha estat director del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General (1980-1998). És autor de diversos llibres. Ha promogut diversos col·loquis sobre *Les fonts orals* (1982) i sobre *onomàstica* (1984) i ha col·laborat activament en l'organització de congressos així com en la creació del llibre d'estil de IB3. Des de 1985 pertany a la secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, especialitat en història de la llengua, onomàstica i literatura popular.

En un punt en el que discrepen més els dos personatges és en el de la unitat de la llengua. Miralles és partidari de la seva unitat i d'una única llengua literària aplicable als mitjans de comunicació. Ben al contrari Pericay assenyala que aposta per un model més pragmàtic i funcional, no transdialectal, és a dir, un model on no hi tinguin cabuda tots els dialectes i tampoc un projecte estàndard. Sinó que aposta per un model estàndard, ja sigui balear, català o valencià, diferenciats entre ells. Miralles arremet contra això amb l'argument que els estàndards regionals són un fracàs i fruit d'una visió sectorial i esquarterada. Denuncia la visió provinciana del sector dels joves lingüistes renovadors, remetent que Barcelona no és el centre del món ni tampoc on es parla millor el català i que aquest posicionament forma part d'una consciència de sobirania lingüística.

Pericay amb la publicació de "El barco fantasma" juntament amb altres autors, proposen a l'IEC un nou diccionari on s'haurien d'acceptar determinades paraules com per exemple *barco*. En aquest mateix sentit Miralles i un grup de filòlegs balears demanen a l'IEC que s'acceptin 600 mots de les Illes Balears, els quals no eren vigents al diccionari i que segons Miralles complien els paràmetres de mots genuïns, vius i populars. Curiosament, gairebé les 600 paraules proposades pels illencs varen entrar al diccionari de l'IEC, en canvi les paraules proposades per Pericay i els seus no hi tingueren cabuda, potser perquè no complien les bases necessàries que cita Miralles de genuïtat, paraules vives i populars.

Tal vegada una altra de les divergències entre ells cauria en que Pericay anuncia que la normalització lingüística acaba exigint que es cedeixi en molts aspectes, Miralles és força més normatiu i partidari de regir-se pel patró literari estricte proposat per l'IEC.

Miralles, a diferència de Pericay, contínuament fa referència als grans lingüistes que ha tingut la història de la filologia catalana, tot i que, Pericay reconeix la gramàtica de Fabra com a obra de referència i en la que s'hi podien extreure moltes possibilitats, sobretot a principis dels anys vuitanta quant es feia tan necessària una normativa per a la llengua oral i Fabra servia de model. En el mateix sentit Miralles argumenta la vigència encara actual de Fabra i que aquest no solsament es basava

en la llengua escrita, com algunes crítics han apuntat, sinó que tenia molt present la llengua viva.

En un dels punts en el què hi trobem una certa semblança és quant parlen del parlar “xava”, característic de la zona de Barcelona. Miralles es manifesta com un adversari absolut del parlar “xava”, Pericay no es tan contundent en la seva declaració, però sí que afirma que es tracta d’un parlar que no és fruit de la normalització lingüística, a diferència de la resta del parlar de Barcelona. En un sentit semblant, el cas de la “l” sense ressonància velar (bleda) Pericay afirma que aquesta interferència és molt difícil d’evitar i que a la llarga s’acabarà xerrant un català molt influenciat pel castellà; Miralles entén que un tret tan característic com la “l” velar hauria de conservar-se a tots els àmbits, tot i que també n’és conscient de la forta influència del castellà i de que és un fenomen que s’estén molt, sobretot entre els joves de ciutat.

En referència a la frase de Bibiloni *“Qualsevol persona que no tingui una pronúncia catalana perfecta no pot ser locutor, ni presentador, ni doblador ni veu de cap programa ni de cap anunci ni de res”*. Miralles s’hi manifesta totalment d’acord *“amb la situació que viu el català, només faltaria que no fos correcte als mitjans de comunicació”*; Pericay en canvi, anomena que les posicions d’aquest tipus són completament utòpiques.

Miralles critica especialment de Pericay la seva forma de glorificació o optimització a ultrança de tot allò que surt de la boca dels parlants i que se’n diu català col·loquial.

Pericay també com a conclusió, esmenta que a la llarga s’acabarà modificant el model, però no el model de l’IEC que “continuarà com una mòmia dient la seva”, sinó un model més real i acostat a la parla.

En definitiva, són diverses les discrepàncies entre els dos entrevistats alhora de definir el model, al seu paper, més apropiat, tot i que també trobem alguna coincidència i sobretot el respecte mutu i l’experiència demostrable tant de Miralles com de Pericay.

Llibres d'estil

De llibres d'estil n'hi ha de diversos tipus, ja sigui de mitjans de comunicació, institucionals, universitaris, etc. i amb diferents finalitats, segons les necessitats i interessos dels usuaris o promotors. Solen ser un recull de directrius i recomanacions que guien i orienten la feina d'un conjunt de professionals i també un instrument que els ajuda a usar la llengua catalana correctament i adequadament. A més, els permet corregir de forma senzilla les errades més habituals que es cometien en l'àmbit laboral en qüestió.

Es poden usar com a eina de consulta per trobar solució als dubtes lingüístics més freqüents. Com a referència trobem els següents llibres d'estil:

- *Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits* (editat pel Consell de Mallorca i la Universitat de les Illes Balears)
- *Llibre d'estil* del Govern de les Illes Balears
- *Tot dret*. Llibre d'estil per a la ràdio i la televisió de les Illes Balears
- Llibre d'estil d'IB3 (anterior)
- Llibre d'estil del Consell de Menorca
- Llibre d'estil de l'Enciclopèdia Catalana
- *ésAdir*: portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (inclou el llibre d'estil de la CCMA)
- Guia lingüística de la UOC
- Llibre d'estil d'Andorra Televisió
- Llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals
- Llibre d'estil de la Universitat de Barcelona
- *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*
- Llibre d'estil de VilaWeb

En aquesta investigació ens pertoca centrar-nos en els llibres d'estil que fan referència als mitjans de comunicació orals, en aquest sentit a les Illes Balears començam a tenir llibre d'estil referent a mitjans de comunicació l'any 2005 quant el Consell de Mallorca va publicar (redactat per la UIB) el *Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits* elaborat per la Universitat de les Illes Balears i editat

pel Consell Insular de Mallorca, que no era per un mitjà concret sinó que era un model d'ús públic, que podia servir per a qualsevol mitjà de comunicació.

Posteriorment i, en una segona edició ampliada, el Consell Insular de Menorca també demana un llibre d'estil a la UIB (2006) que es molt semblant al del Consell de Mallorca però amb algunes particularitats menorquines. Un llibre que el Consell de Menorca va encarregar de fer a la UIB per tenir un model i poder repartir als diferents mitjans de comunicació de l'illa de Menorca.

Finalment el Llibre d'Estil per a IB3 Ràdio i Televisió de les Illes Balears, el *Llibre d'Estil d'IB3* (2006), que el confeccionen dues lingüistes, Catalina Company i Maria Antònia Puiggròs; la Universitat de les Illes Balears hi participa indirectament, amb l'assessorament de Joan Miralles i Montserrat. El *Llibre d'estil d'IB3* del 2006 és doncs, avalat per la Universitat de les Illes Balears.

L'any 2009 la Universitat de les Illes Balears amb el suport del Consell Insular de Mallorca, confecciona un nou *Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits* (UIB, 2009). Aquest llibre és redactat per Neus Picó i M. Magdalena Ramon, i revisat i aprovat pel Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears.

Són quatre llibres d'estil molt semblants, gairebé no hi ha diferències, respiren el mateix esperit, algun introdueix algun aspecte que l'altre no té, però en general les visions que donen són les mateixes i no entren en contradicció.

Per altra banda, a finals de l'any 2013, la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats presentava el llibre *Les modalitats insulars. Recull de formes lingüístiques normatives de les Illes Balears*. La consellera d'Educació, Cultura i Universitats, Joana Maria Camps, juntament amb el director de l'Institut d'Estudis Baleàrics, Antoni Vera, presentava aquest llibre com a una recopilació de les principals formes lingüístiques normatives que s'usen en el conjunt de les Illes Balears o en una part de l'arxipèlag.

L'edició d'aquest llibre que va ser elaborat pels serveis tècnics de l'IEB, té com objectiu oferir als ciutadans i als diferents organismes de les Illes Balears una eina

que els permeti consultar fàcilment les peculiaritats del parlar de cada una de les illes que tenen el vistiplau de la normativa.

Aquest recull, del qual es van editar un miler d'exemplars, es distribuï als diferents consells insulars, als ajuntaments, a tots els departaments del Govern de les Illes Balears, als centres educatius, a les editorials, a les biblioteques, als mitjans de comunicació i, en general, a les diferents institucions de les illes.

Un llibre que es demarcava de la tendència dels llibres d'estils vigents fins a aquell moment i que anava en consonància amb el model imperant de José Ramon Bauzá de fer servir les modalitats lingüístiques de les Illes Balears, mallorquí, menorquí, eivissenc i formenterer. Un model criticat per la UIB, la Universitat defensava el seu terreny com a autoritat lingüística de referència i independent del Govern.

El document diferencia el llenguatge formal i l'informal. En el cas del formal, estableix l'ús de l'article literari en el registre escrit i en el llenguatge formal i, en canvi, reserva l'ús del salat per a la conversa i l'àmbit col·loquials.

En aquest sentit, l'any 2015, s'aplica una nova normativa a IB3, en contra del llibre d'estil vigent i avalat per la Universitat de les Illes Balears, i és que s'introdueixen canvis pel que fa a l'aplicació de l'article salat que no contempla el llibre d'estil. A partir de maig de 2015, IB3 va fer servir l'article salat en els informatius de la televisió i la ràdio autonòmiques, concretament en els espais dels esports, els directes i la informació de el temps. Així ho va dictar la coordinadora lingüística d'IB3, Maria Antònia Lladó. Seguint l'exemple del President de les Illes, José Ramón Bauzá, que tenia el costum d'emprar el salat en els discursos oficials (quan no emprava el castellà). l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB) va defensar l'ús del salat en registres orals formals al llibre *Les modalitats insulars. Recull de formes lingüístiques normatives de les Illes Balears*.

Una iniciativa, la de salar als informatius de la cadena autonòmica, que va durar poc mesos, ja que al setembre de 2015, l'article salat deixà d'utilitzar-se en alguns dels espais informatius d'IB3 on s'usava, així ho anuncià la directora general de Política Lingüística, Marta Fuxà, que explicà que el Govern ha obtingut "el compromís" del

director de l'ens, Josep Maria Codony, que els treballadors utilitzaran el llibre d'estil de la UIB¹⁸³.

¹⁸³ EFE. "El Govern anuncia que IB3 deixarà d'utilitzar l'article salat en els informatius". *Ara Balears*. 14/09/2015.

10. ESTUDI DE LES AUDIÈNCIES A LES BALEARS

Les audiències de la ràdio es mesuren de forma ben diferent a les de la televisió, és molt complicat saber amb precisió i exactitud les persones que consumeixen una determinada ràdio i a més, requereix un alt pressupost per fer-ho.

La importància de les audiències a la ràdio, però, és molt rellevant, no només per saber el nivell de repercussió i la incidència social que té una emissora sinó també perquè els veritables impulsors de que es mesurin les audiències varen ser els anunciants publicitaris, volien saber quanta gent escoltava els seus anuncis i on posar-los per a una millor difusió. A més, poden posicionar els seus espots en funció del *target* o públic objectiu a qui volen dirigir les seves campanyes, les empreses encarregades de mesurar les d'audiències fan un perfil dels oïdors segons l'edat, sexe, aficions, franges horàries, llocs d'escolta, etc.

Les característiques de les audiències a la ràdio és que és compartida, àmplia però no es considera massiva, és anònima i heterogènia. A més, hi ha forces variables que determinen l'audiència de la ràdio com són l'estil de vida dels oïdors, les oscil·lacions estacionals, la mobilitat social, els factors cronològics, la multiplicació de les ofertes, els factors educacionals, els factors lingüístics, l'activitat compartida o els factors geogràfics i tècnics.

Les audiències de la ràdio però, són sempre aproximades, no totes tenen la mateixa fiabilitat, medeixen la quantitat i no la qualitat (quantitatiu, però no l'opinió i composició de l'audiència).

L'organisme més destacat de recompte de les audiències és l'**EGM** (Estudi General de Mitjans), neix l'any 1968 amb la finalitat de saber com es comporten els espanyols en relació amb els mitjans. Primer hi inverteixen vuit empreses, però aviat passen a ser cinquanta. Aquest estudi té una estructura tècnica pròpia i solament el treball de camp es posa en mans d'una empresa externa. Actualment forma part de l'Associació per a la Investigació de Mitjans de comunicació (AIMC), associació d'unes 150 empreses i entitats d'agències de publicitat o mitjans.

Les audiències de la ràdio, doncs, tot i que tenen una presumpte fiabilitat a les Balears, ja que es fan mitjançant enquestes telefòniques i la mostra és molt petita, l'empresa que les autoritza és la EGM i les dades que compra el Govern són amb les que es basen els mitjans per definir la seva audiències en les onades realitzades cada tres mesos. D'aquesta manera, en aquests moments només *IB3 Ràdio* és l'única emissora pública balear que disposa dels serveis de l'EGM i que és comptabilitzada en el repartiment d'audiències radiofòniques de les illes. Unes dades molt importants ja que són les que marquen la distribució de la publicitat, com més audiències, més medalles per part del Govern de torn i més possibilitats de captar anunciant i obtenir finançament publicitari, al que IB3 mai hi ha renunciat. A més, sembla que la població de les Balears és una gran consumidora de ràdio, "Els índex de consum de ràdio i televisió a les Balears són dels més alts de l'estat"¹⁸⁴.

Per tant, de les diferents iniciatives analitzades, ni *Ràdio Jove*, ni *Som Ràdio* no disposaven del servei de l'EGM, ni tampoc la insular *Ràdio Illa* de Formentera, ni la insular mallorquina, *Ona Mallorca*, per tant, *IB3 Ràdio* és l'única emissora que s'ha guarit de les dades de l'EGM per saber les audiències del seu mitjà. Però a banda, el Govern de les Illes Balears l'any 2011 contractà una nova iniciativa per a mesurar les audiències, la FUNDACC (Fundació Audiències de la Comunicació i la Cultura) que realitzava el Baròmetre de la Comunicació, el primer estudi sobre audiències i consums culturals específic sobre Catalunya i els territoris de parla catalana.

Entre les fonts d'aquesta tesi, s'ha tingut accés a un dels informes de la **FUNDACC** per a les Balears del 31 de gener de 2011:

¹⁸⁴ FERNÁNDEZ QUETGLAS, N. "La ràdio, la televisió i les noves tecnologies", a DDAA. (2009): Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008), Institut d'Estudis Autònomic. pàg 455.

FITXA TÈCNICA

Tipus d'estudi	Estudi multimèdia d'audiències i consums culturals	Estudia el consum de diaris, revistes, ràdio, televisió, medi exterior, internet, telefonia, llibres, cinema, videojocs, música, concerts, espectacles i exposicions
Metodologia	TAPI (Tablet PC Assisted Personal Interviewing). Entrevistes personals realitzades a la llar habitual amb Tablet PC	
Disseny mostral	Univers	Població de 14 anys i més entrevistada a la llar habitual: 940.482 individus
	Àmbit geogràfic	Illes Balears
	Mostra	2.335 individus
Tipus de mostreig	Aleatori polietàpic estratificat Aplicat a cada submostra territorial Precisió estadística comarcal	
Treball de camp	Equip de camp	Equip de camp propi, entrevistadors professionals, residents a la zona de camp assignada, bilingües i amb dedicació exclusiva al Baròmetre
	Durada	Treball de camp continu i ininterromput, els set dies de la setmana i al llarg de tot l'any
	Període	Any natural gener 2010 a desembre 2010

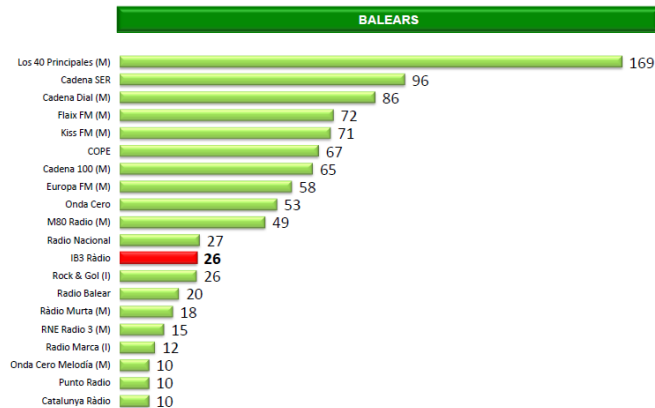
Fundació Audiències
de la Comunicació
i la Cultura

Cas.p. 92, 2n 3a A
08010 Barcelona
Tel.: 93 246 25 63
Fax 93 246 18 80

www.fundacc.org
info@fundacc.org

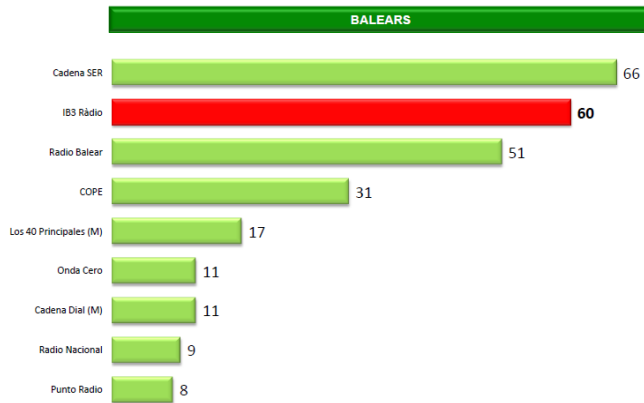
Ràdio

Rànquing d'audiència (milers d'oients/dia) (dilluns-divendres)

Ràdio amb millor informació de proximitat
Rànquing (població en milers)

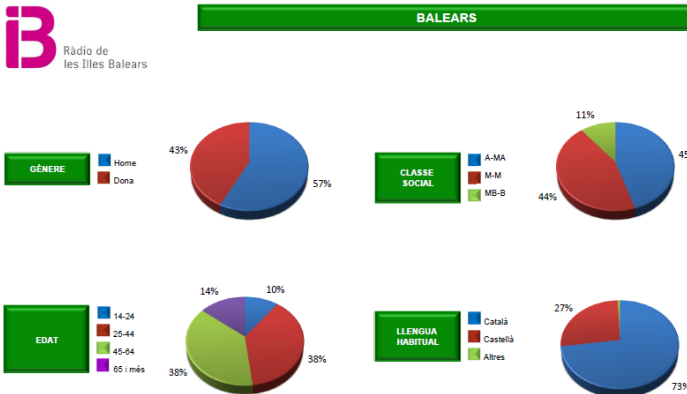
El Baròmetre de la comunicació i la cultura

© Fundacc. Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. 6a onada 2010 (any natural gener 2010 a desembre de 2010)

Perfil de l'audiència
Per variables sociodemogràfiques

El Baròmetre de la comunicació i la cultura

© Fundacc. Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. 6a onada 2010 (any natural gener 2010 a desembre de 2010)

Segons aquestes dades, *IB3 Ràdio* obtenia l'any 2011, 26.000 oients, just per darrera *Ràdio Nacional* de Espanya, amb una mostra de poc més de 2.300 persones per totes les illes comptant aproximadament amb una milió d'habitants. Pel que fa al rànquing d'informació de proximitat, la *Cadena SER* està per sobre d'*IB3 Ràdio*. El perfil de l'audiència d'*IB3 Ràdio*, majoritàriament en aquell moment, eren homes, de més de quaranta anys, de classe social mitjana o alta i que la seva llengua habitual és el català.

Però, arran de l'aparició, al 2007, del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura elaborat per la FUNDACC hi ha va haver-hi duplictat de dades. La coexistència de

dues enquestes va provocar incertesa. Per evitar aquesta disparitat de dades i la incertesa que suposava el Baròmetre i l'EGM unificaren les audiències l'any 2013.

Ja des dels seus inicis, *IB3 Ràdio* no tingué la repercussió tan forta com es pensava o com tingueren altres ràdio autonòmiques quant es crearen als anys vuitanta o anys després, així que durant l'any 2006 la transcendència real de *IB3 Ràdio* en quant a audiència va ser a la baixa. Segons l'Informe econòmic i social de les Illes Balears durant el 2006 va ser del 8,5%¹⁸⁵. Amb els anys *IB3 Ràdio* ha anat pujant la seva incidència i audiència fins a arribar a aconseguir, dades com les que ens indica en aquestes gràfiques la FUNDACC de 26.000 oïdors (2012), audiències màximes però, no hi ha cap altre estudi, ni onada que les consideri tan elevades.

D'aquesta manera, *IB3 Ràdio* en termes d'audiència i incidència no ha arribat a arrelar mai ens els oïdors de les Balears. A mode d'exemple, l'any 2013, *Catalunya Ràdio* duplicava els oients d'*IB3*, mentre la *Cadena SER* continuava liderant les audiències a les Illes Balears amb 96.000 seguidors diaris: *La segona onada de l'Estudi General de Mitjans (EGM) de la temporada que dona pas a l'estiu deixa clar que Cadena Ser continua liderant audiències a les Illes Balears i duplica el seu seguidor més immediat*¹⁸⁶. En aquestes dades de la segona onada de EGM de 2013, el Grup Prisa obtingué, doncs, 96.000 oients a les Illes, *Onda Cero* de mitjana 54.000, *Cadena Cope* amb 38.000 o *Catalunya Ràdio* amb 29.000. Pel que fa a les ràdios públiques, ocuparen el pitjor lloc de la classificació elaborada per l'Estudi General de Mitjans, així *Ràdio Nacional España* disposava de 19.000 seguidors, mentre que *IB3 Ràdio* no superava els 12.000, una baixada important respecte les dades del FUNDACC. Les dades de l'EGM indicaren que un 75% dels seguidors de l'emissora eren homes que oscil·len entre els 25 i els 44 anys.

En tot cas, no deixa de ser significatiu que *IB3 Ràdio* ocupàs el cinquè lloc entre les preferències dels illencs, tot i ser la cadena autonòmica. *Catalunya Ràdio* duplicava els nombres de la ràdio de les Illes, amb gairebé 30.000 oients de mitjana diària.

¹⁸⁵ RIERA FONT, A. Informe econòmic i social de les Illes Balears. 2006. Palma: "Sa Nostra" Caixa de Balears, 2007. p.411.

¹⁸⁶ CASTILLO, SARA. "Catalunya Ràdio duplica els oients d'*IB3*". *Diari ARA Balears* 05/07/2013

Però qui va sofrir la pitjor pèrdua d'audiència radiofònica fou RNE, però aquesta fou una tònica general a tot l'Estat.

A les Balears, així com a la resta d'Espanya, la referència majoritària per conèixer les audiències mitjançant enquesta és, doncs, l'Estudi General de Mitjans (EGM), i encara que mesura amb prou fiabilitat els mitjans d'àmplia audiència, en les seves respectives versions per a les Balears, no segmenta cada illa per separat, no permet conèixer l'audiència de cada mitjà a cada illa. En aquest sentit, ni Menorca ni Eivissa disposen d'anàlisi específics en els seus respectius territoris, i els de Mallorca han de ser interpretats a partir de les dades generals a les Balears, a banda, deixen fora del mesurament a mitjans locals, de forta implementació, com era el cas de *Ona Mallorca*. També s'observen unes oscil·lacions entre onades molt exagerades (fins i tot amb audiències que es redueixen a la meitat en només tres o quatre mesos), un fet motivat per les mostres excessivament petites.

L'any 2011, neix una nova empresa per mesurar les audiències a les Illes Balears, és l'**IBES** (Institut Balear d'Estudis Socials), una organització privada i independent, formada per un grup multidisciplinari d'investigadors experts en ciències socials, econòmiques i del comportament. Aquest organisme sota la batuta de Gonzalo Adan¹⁸⁷, s'encarrega de mesurar les audiències i fer d'Observatori Balear de Mitjans i Audiències, un nou estudi d'audiències propi fet des de les Balears, per tant, un nou organisme per a estudiar les xifres d'audiències de les illes.

¹⁸⁷ Gonzalo Adán Micó. Director de l'Institut Balear d'Estudis Socials i coordinador del Gabinet de Psicologia Aplicada Psicomètrica. Doctor en Psicologia Social i especialista en Psicologia Clínica. Diplomàtic Superior en psicologia militar. Professor associat de Psicologia a la Universitat de les Illes Balears.

11. LA RÀDIO A L'ERA DIGITAL. ADAPTABILITAT DE LA RÀDIO A LA NOVA TECNOLOGIA TDT

La multiplicació dels canals de ràdio als anys vuitanta, va ser un dels fenòmens més importants de la història de la ràdio a les illes. Mentre durant més de quaranta anys s'havia viscut pràcticament un total immobilitisme en el panorama radiofònic, en poc més de deu anys, el nombre d'emissores es va quadruplicar. En el cas de les emissores privades, l'augment va ser del 650%¹⁸⁸. Tot i així, la tendència de la concentració empresarial, fa que aquest nombre de canals estigui en poques mans. Aquesta densitat de les emissores s'ha vist possibilitada per les operacions de compra-venda de freqüències que es realitzaren després de les concessions. Aquest mercadeig, però, es va realitzar totalment d'esquenes a una legislació; a les illes s'han produït molts de canvis en les titularitats de les explotacions, sense que mediàs cap autorització i amb una total impunitat. Malgrat els afanys de l'administració per controlar la radiodifusió, aquest control s'ha pogut exercir només en el moment de la concessió.

Aquesta concentració empresarial ha vingut acompanyada de la concentració programàtica, és a dir, la progressiva centralització de la producció a les cadenes de ràdio espanyoles que ha restat pes a la producció pròpia de les emissores locals.

Aquesta centralització, ha suposat la poca existència d'"estrelles" radiofòniques locals que s'han vist substituïdes per les estatals. Aquest fet també l'ha propiciat que la ràdio autonòmica de les Illes Balears, IB3, no hagi fidelitzat els seus conductors i hagi canviat la graella de dalt a baix cada vegada que s'ha produït un canvi polític, això ha fet també reconèixer poques celebritats de la ràdio comunicació de les Balears.

En els darrers vint anys, la ràdio ha sofert un període en el què hi ha hagut una desregulació important de l'activitat radiodifusora i en la què també s'han desenvolupat polítiques legislatives i normes específiques per part de les

¹⁸⁸ DELGADO MATILDE. Història de la ràdio a Mallorca (1933-1994). El Tall. (1996)

administracions implicades, l'estatal i l'autonòmica, que han conformat un sector radiofònic molt desigual.

Pel que fa a la adaptabilitat a la nova tecnologia, les ràdios s'han hagut d'adaptar a la nova era i encara s'hi hauran d'adaptar més.

IB3 Ràdio disposa de servei a la carta i d'escolta en *streaming*, però no de molts serveis més, l'aposta tecnològica no ha estat mai una prioritat de la ràdio autonòmica, com sí que ho va ser per Ona Mallorca que va apostar fort tecnològicament, fou pionera en molts aspectes i encara avui ho seria. En canvi, *Ràdio Illa* de Formentera ni tan sols disposa de ràdio a la carta, només té servei en *streaming*.

El nou paradigma tecnològic i ja de fa anys, ha suposat el naixement de moltes ràdios per internet, una opció barata, còmode i que gairebé es pot fer des de casa amb una mínima infraestructura. A les illes encara no s'ha desenvolupat molt aquest terreny i són poques les ràdios per internet que disposen d'una certa incidència social. El cas de *Ràdio Tortuga* - Mallorca¹⁸⁹, com a ràdio alternativa ha aconseguit crear una programació més o menys regular.

Pel que fa a l'entrada de la TDT, el mitjà ràdio, està experimentant un procés de modificació, com així ho ha fet la televisió. L'impacte de les noves tecnologies digitals, de les xarxes de transformació dels nous mitjans i serveis de comunicació sonora sobre els territoris d'acció i d'expressió de la ràdio tradicional es preveuen tant o més determinats que en la premsa i la televisió.

Els models d'organització i de programació de la ràdio, així com els continguts, llenguatges i usos, són a les portes d'iniciar canvis que, per una banda, poden obrir camins de creativitat i expansió però, que per altra, suposen molts de dubtes i interrogants.

Dubtes, per exemple, sobre l'adequació dels organismes reguladors, o per l'entrada a la TDT de la ràdio i la disponibilitat i el preu en el mercat dels receptors digitals o sobre les noves oportunitats de negoci.

¹⁸⁹ Radio Tortuga - Mallorca <http://radiotortuga.org/>

La ràdio digital, però encara es troba, a Europa en un procés molt desigual. Alguns països ja s'han començat a adaptar a la nova tecnologia, altres en van molt enrere. Els països més pioners ja l'han aplicat i tot i que no gaudeix d'una gran popularitat a l'Estat espanyol, la ràdio digital és ja una realitat en el mercat europeu de la ràdio. "El concepte de ràdio digital, però no es limita a introduir el sistema DAB desenvolupat per Europa, sinó que inclou altres sistemes de producció, distribució i recepció"¹⁹⁰. Lluny de ser una qüestió estrictament tècnica i limitada a la qualitat del senyal, la ràdio digital diversifica i augmenta els canals de distribució dels programes de ràdio, inclou nous continguts diferents del so, permet més interacció amb l'oient i crea altres formes de diàleg amb l'audiència. Per tant, modificarà el model tradicional de ràdio i plantejarà grans reptes pel que fa als continguts i la gestió de les empreses de ràdio públiques i privades.

Per tal de crear la ràdio digital es necessita una gran inversió per desenvolupar el parc de receptors digitals. La ràdio digital, també haurà de competir i coexistir amb la ràdio analògica, fortament establerta en el mercat espanyol.

¹⁹⁰ MARTÍNEZ-COSTA MARÍA DEL PILAR. La ràdio digital a Europa: perspectives i evolució. *Quaderns del CAC*. Número 18 (2004).

12. CONCLUSIONS

Després de l'anàlisi, la recerca, i la investigació sobre l'objecte d'estudi, les iniciatives radiofòniques de Govern de les Illes Balears i Consells Insulars de 1985 a 2015 i el marc conjuntural, polític, cultural i social que les envolta, podem arribar a les següents conclusions:

Configuració

- El procés de creació de la ràdio autonòmica ha estat lent i dificultós a les Balears, després de la creació de la llei, hagueren de passar vint anys per a la posada en marxa de la definitiva ràdio autonòmica i generalista de les Illes Balears.

- Les iniciatives ràdiofòniques de Govern i Consells Insulars han contribuït a la difusió del procés autonòmic i a acostar la realitat local i autonòmica des d'una perspectiva pròpia i propera al públic.

- No va haver-hi idea, ni per part del Govern de Gabriel Cañellas, ni tampoc del presidit per Francesc Antich, de muntar una ràdio autonòmica o un ens autonòmic. El Govern com a tal no en tenia intenció, tot i que es feren diversos estudis de viabilitat del projecte d'ens autonòmic. Va ser durant el Govern presidit per Jaume Matas que l'any 2005 es va muntar la Ràdio Televisió de les Illes Balears.

- En aquest sentit, hi ha una frase cèlebre de Gabriel Canyelles que immers dins del debat del model lingüístic que havia de tenir l'ens autonòmic esmentà "a Balears no hi haurà televisió ni en català ni en hebreu", aquest fet fins i tot va ser recordat a una comissió del Parlament, i està recollit en el diari de sessions de la comissió d'assumptes institucionals i generals del Parlament de les Illes Balears de la sessió celebrada el 16 d'abril de 1997 a la pàgina 407 publicat al BOIB.

- Quant a l'any 2003 Jaume Matas es nomenat per segona vegada President del Govern de les Illes Balears, ja havia assolit una certa maduresa política, acabava de ser Ministre de Medi Ambient amb el govern estatal presidit per José María Aznar, acompanyat per un moment de bonança econòmica, són alguns dels contextos que situen la creació, l'any 2005, de l'ens de ràdio i televisió autonòmics.

- Des de les institucions públiques autonòmiques no s'ha prioritzat la necessitat que les Illes Balears disposin d'un sistema de mitjans de comunicació propi que serveixi per compensar, en termes lingüístico-culturals, l'allau d'informacions externes i en llengua castellana, un sistema de mitjans de comunicació que contribueixi a la normalització lingüística i que doni protagonisme a la societat de les Illes Balears.
- Les ràdios públiques han jugat un paper fonamental en la configuració de l'estructura autonòmica.
- El panorama radiofònic de les Illes Balears d'aquests darrers trenta anys ha estat marcat pels diferents colors polítics que han governat les institucions i per tant, es fruit del procés polític i de la regulació provinent del corpus legal estatal i autonòmic i de l'aplicació de les directrius sobre l'espai radioelèctric.
- S'ha fet evident la cada vegada més necessària creació del Consell Audiovisual de les Illes Balears.
- Aquest Consell Audiovisual hauria d'exercir, a més d'un control sobre el sector audiovisual, un òrgan independent i de prestigi amb la capacitat de control damunt les informacions publicades als diferents mitjans de comunicació, sigui quin sigui el seu suport, per tal de garantir una informació veraç i plural, tal i com estableix l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears i la Constitució Espanyola.

Iniciatives radiofòniques

- Entre els anys 2003 i 2015 esdevenen molts de factors clau de l'entremat radiofònic institucional balear; tanca *Som Ràdio* (31 desembre 2003), tanca *Ràdio Jove* (31 de desembre de 2004), El Consell Insular de Formentera es fa càrrec de *Ràdio Illa Formentera* (2010), el 2005 es crea RTVM (Ràdio Televisió de Mallorca) (les emissions comencen el 2006) i durant aquest període també es tanca (2011) i es crea *IB3 Ràdio* (2005).
- Aquestes cinc iniciatives, en el seu moment, varen resultar ser una extraordinària novetat perquè eren mitjans fets des de les illes, amb gent de les illes i que parlen sobre coses de les illes (proximitat).

- Ni el Consell Insular de Menorca ni el Consell Insular d'Eivissa han apostat per un model de ràdio pública insular pròpia.
- Les ràdio públiques juguen un paper clau alhora de fomentar la cohesió social i el sentiment de pertinença territorial.
- A les Balears hi ha hagut un escàs afany de competir amb la ràdio privada existent a les illes (a diferència de la ràdio nacional de Catalunya, *Catalunya Ràdio* capdavantera i amb una forta competència amb les ràdios privades, sobretot amb *RAC 1* (Grup Godó)).
- La ràdio pública ha aconseguit connectar des de la llengua pròpia a la realitat actual de la societat entre la comunicació local i la comunicació global.
- La seva proximitat ha fet que estiguin prou arrelades en els seus àmbits, sobretot com més local, més popera. És el cas de l'èxit de *Ràdio Illa Formentera*. Però també de *Som Ràdio* i *Ona Mallorca*, així ho demostren les afectacions i mobilitzacions dels ciutadans i entitats de les illes arran dels seus tancaments.
- La majoria d'iniciatives radiofòniques, han complert la premissa de ser ràdios amb informació i formació cultural.
- Les ràdios públiques s'enfronten a reptes tecnològics, econòmics i de compliment de servei públic. El finançament condiciona l'objectiu de servei públic.
- Les ràdios de titularitat pública han donat llocs a espais culturals, divulgatius i rellevants en el món de l'educació també per als infants.
- *Ràdio Jove*, *Som Ràdio* i *Ona Mallorca* han creat xarxes de connectivitat amb el públic fidel que les seguia.
- Ni *Som Ràdio*, ni *Ràdio Jove* han obeït a un projecte global del Govern de les Illes Balears, han estat iniciatives d'una direcció general determinada.

- L'espai comunicacional de les Balears s'ha volgut posar de manifest i s'ha intentat cohesionar però, els diferents intents han estat decebedors. Tot plegat en benefici de potenciar la centralitat de comunicació des de la capital, Palma i la consegüent pèrdua de pes de la resta de les illes. Per tant, no s'ha aconseguit crear un espai comunicacional balear.

- Hi ha hagut, però, debats polítics al Parlament i a les comissions parlamentàries, als mitjans de comunicació, a les productores, a l'SPIB (Sindicat de Periodistes de les Illes Balears), al carrer, s'ha generat debat polític i ciutadà i per tant, els mitjans han estat vius.

- Aquests mitjans ens han ajudat a entendre millor quina és la realitat de les illes, quines problemàtiques socials s'han generat, quines preocupacions tenen els ciutadans, quines són les entitats culturals, quins grups han tret un disc o quin personatge ha escrit un llibre o quin autor ha fet una exposició, etc

Llengua

- El model lingüístic també és un dels elements cabdals en una comunitat lingüística catalana inundada de mitjans en castellà, per tal de crear un espai de comunicació amb un model audiovisual possible i adaptat a la realitat insular.

- Quan es produeix, mitjançant la Llei Orgànica 9/92 de 23 de desembre de 1992, la transferència de competències a les Comunitats Autònomes, inclòs el traspàs en matèria de ràdio difusió a la CAIB, s'obre una nova possibilitat al Govern de les Illes, ja que la renovació de les llicències FM existents a partir d'aquell moment passen a formar part del govern autonòmic. D'aquest fet la CAIB n'hagués pogut marcar certes condicions, com la de demanar una determinada programació en català, i no ho va fer.

- El model lingüístic i l'elecció de la llengua de les ràdios ha estat un factor diferenciador i decisiu.

- Les ràdios públiques han contribuït al procés de normalització lingüística i cultural.

- S'ha fet palesa l'evident baixada de ràdios que fan la seva programació completa en català presents a les illes, passant de tenir Ràdio Jove, Som Ràdio, Ona Mallorca, Catalunya Informació, RAC 105, Flaix FM o Ràdio 4; a ara només disposar d'IB3 Ràdio (quant és íntegrament en català), Ràdio Illa Formentera i Ona Mediterrània (a banda de les municipals, cada vegada més residuals). El que s'ha traduït en un espai de comunicació de llengua catalana gairebé testimonial a les Illes Balears.

Arxius

- Les ràdios públiques són una font històrica important per conèixer la realitat social i política de les Illes Balears. I, si hi hagués disponibles els seus arxius, encara ho serien més.

- Actualment només existeix el servei de documentació de IB3 Ràdio, que tot i que no és íntegrament públic sí que es pot accedir als seus serveis sota demanda al departament de documentació que, per primera vegada, existeix a un mitjà públic. Per tant, les ràdios públiques també suposen un patrimoni que cal protegir.

- La necessitat de la creació de la figura de documentació dels serveis audiovisuals es fa vigent des de l'aprovació de l'ens autonòmic.

- És un problema que no s'hagin conservat els arxius de les ràdios que han desaparegut i aquest fet, hauria de servir d'exemple per a les ràdios vigents.

IB3 Ràdio

- La creació d'una ràdio difusió autonòmica amb *IB3 Ràdio* va suposar la concentració geogràfica i centralització amb les programacions gairebé íntegrament des de la ciutat de Palma, molt poques a les altres illes i gairebé inexistent a la part forana mallorquina.

- Un dels aspectes beneficiosos ha estat l'ampliació de la xarxa de recepció de la ràdio autonòmica, ja que fins a la seva creació, moltes localitats amb una orografia complicada no podien rebre la majoria d'emissores. Amb *IB3 Ràdio* es va intentar arribar a totes les localitats de les Illes Balears, canviant de dial depenent de la zona i assegurant la recepció i eficiència de la senyal. *IB3 Ràdio* es pot sintonitzar als

dials: 106.8 (Mallorca), 89.2 (Andratx), 92.7 (Calvià), 89.2 (Alcúdia), 88.6 (Menorca) i 93.7 (Eivissa i Formentera) per a tenir cobertura a totes les Illes.

- Des de la seva inauguració *IB3 Ràdio* ha volgut crear una identitat pròpia molt marcada, amb una programació nodrida d'aspectes regionalistes, en determinades èpoques amb algun programa conduït en castellà, amb polítiques per a fomentar les particularitats lingüístiques de cada illa, i amb la voluntat de desmarcar-se d'altres ràdios autonòmiques públiques, molt especialment de *Catalunya Ràdio*.

- Degut a aquesta voluntat de desmarcar-se de *Catalunya Ràdio*, per tant, que es garanteixi la reciprocitat entre ambdues seria important donat que tanmateix fan productes diferents.

- En el marc de *IB3 Ràdio* han sorgit reclamacions envers el major control i mesures per evitar possibles casos de censura o bé de manipulació informativa.

- *IB3 Ràdio*, en determinats espais, ha permès conèixer la realitat de les altres illes i ha intentat crear una connexió per trencar la discontinuïtat del territori i destacar les particularitats de cada illa,

- l'Ens d'IB3 Ràdio i Televisió es defineix, des de la seva pàgina web, mitjançant conceptes de visió i missió, molt propis d'àmbits empresarials, però no pas d'un ens al servei dels ciutadans de les Illes Balears. Es denota la concepció de manca de servei públic.

- Des de les institucions públiques quant es parla d'IB3 normalment es refereixen a la televisió, sense englobar el projecte de ràdio i televisió, la qual cosa demostra que hi ha molta més tendència a pensar en la televisió que no pas en la ràdio.

- Ha estat, però, *IB3 Ràdio* un model de ràdio de proximitat? Segurament ho han estat més *Ona Mallorca, Ràdio Illa Formentera, Som Ràdio i Ràdio Jove*.

- Els reiteratius canvis de graella de *IB3 Ràdio* han fet que no s'hagi pogut fidelitzar un públic de la ràdio autonòmica, per aquest motiu, no és una ràdio líder en

audiències a les Illes Balears, ni tampoc està entre les primeres. No hi ha estat en cap de les seves etapes, sempre ha anat fluctuant.

- Els nomenaments del director general de l'ens IB3 són susceptibles d'interpretació de debat polític i conjuntural tant la llei de 2010 com aquesta nova interpretació de 2015. S'obren, doncs, interrogants respecte aquestes reformes de ràdio i televisió.

- Un Conseller del Govern de les Illes Balears va arribar a ser alhora Conseller de Presidència i Director General de la Ràdio i Televisió autonòmiques de les Illes Balears, provisionalment.

- Totes aquestes circumstàncies només contribueixen a posar en dubte la independència i credibilitat d'un mitjà públic, que és de tots els ciutadans, i perjudiquen la professionalitat dels treballadors d'IB3 que són totalment aliens a les picabaralles polítiques.

- Per tant, seguint la tònica general des del seu naixement, les discrepàncies i confrontacions polítiques han marcat el dia a dia de l'ens de Ràdio Televisió Autònoma de les Illes Balears sense aconseguir un professional de consens al capdavant. La qual cosa suposa que no s'ha arribat a fer una programació de veritable servei públic amb caràcter propi i independència del govern de torn.

Ona Mallorca

- *Ona Mallorca* fou un projecte de ràdio sòlid, tenia una programació de cada vegada més cohesionada amb una graella d'informació, divulgació i entreteniment. A banda, també la connexió amb tots els pobles de Mallorca, les diferents corresponsalies, connexions en directe, retransmissions, unitats mòbils, professionals de la ràdio, etc. En definitiva, tenia totes les eines necessàries per ser una ràdio consolidada. De fet, fou tancada quant ja havia assumit un nivell de maduresa i havia establert sinergies importants.

- *Ona Mallorca* es creà l'any 2000 amb una conjuntura política específica com una concessió del Consell de Mallorca, aquell mateix any s'aprova la llei de Consells

Insulars que donava més poder a aquests organismes insulars i per tant, Ona Mallorca en sortia més reforçada.

- Quant des del Partit Popular es decideix tancar RTVM (Ràdio i Televisió de Mallorca), al·legant temes econòmics, es reafirmen en que només hi haurà una sola entitat de ràdio i televisió pública, i el poder comunicacional estarà més concentrat.

Ràdio Jove

- És remarcable la quantitat de música que s'ha pogut extreure del buidatge i la classificació de l'arxiu de *Ràdio Jove*, un dipòsit de música dels anys majoritàriament vuitanta en format CD, vinil o cassette. És significatiu també el llegat d'aquesta ràdio i la troballa de música feta per autors de les Illes Balears, en consonància amb els valors i objectius que tenia *Ràdio Jove*, els de ser un altaveu dels grups illencs, una ràdio propera al jovent. Alhora aquest fet demostra que les persones que formaven part de *Ràdio Jove* s'hi dedicaven amb esment.

Som Ràdio

- *Som Ràdio* no tenia cap afany de competir amb les ràdio formules privades coexistents i es convertí un referent de ràdio fórmula combinada amb espais informatius i culturals.

- Els seus impulsors no van tenir la voluntat de crear una ràdio autonòmica, sinó una activitat de la direcció general de política lingüística per a totes les illes.

Ràdio Illa Formentera

- *Ràdio Illa Formentera* és el cas més clar de ràdio de proximitat

Professionals

- Els instruments formatius de periodisme de les Balears són rellevants en aquest procés radiofònic, ja siguin els diferents Màster sobre Comunicació i Periodisme que s'han anat fent a la UIB o el Grau de Comunicació Audiovisual i Periodisme del Centre d'Ensenyament Superior Alberta Giménez (CESAG). Una disciplina acadèmica, tardana, però que ha contribuït a l'existència de formació sobre mitjans de comunicació de grau, postgrau i de Màster a les Illes Balears. Així com també, a

la formació de professionals que han estat essencials en les iniciatives radiofòniques de Govern i Consells Insulars, sobretot a les darreres ràdios que s'han creat, o en l'impuls de la investigació audiovisual i periodística.

- El Govern presidit per Jaume Matas va donar suport als estudis de comunicació audiovisual i periodisme del CESAG.

- S'ha desenvolupat la creació d'una indústria audiovisual al voltant de les ràdios i de professionals independents autònoms.

- També ha esdevingut el naixement de l'associacionisme i el sindicalisme arran dels nous perfils professionals i empresarials.

- Les ràdios de titularitat pública de Govern i Consells han creat un teixit de professionals de la comunicació i el periodisme importants, alguns d'ells han passat per gairebé totes les iniciatives impulsades.

- S'ha pogut definir un col·lectiu de professionals que han estat els autèntics artífexs d'aquestes iniciatives radiofòniques tant els novells, com els més veterans, com també, els especialitzats en determinats espais (música, esports, política, cultura) i també alguns històrics de les ones.

- La reivindicació per part dels professionals de la informació sobretot de *IB3 Ràdio* d'una plantilla internalitzada i plural. En el cas de la darrera etapa de *Som Ràdio*, (contractats pel COFUC) i de *Ona Mallorca*, eren personal contractat directament des de la institució corresponent sense haver-hi productores intermediàries entre mitjà i professional.

- *IB3 Ràdio* per la seva banda, no ha potenciat la indústria audiovisual, de fet, la majoria de programes són gestionats per personal autònom o bé per productores molt petites però que no han contribuït a la creació d'un mercat radiofònic audiovisual. A més amb una plantilla poc estable i fluctuant.

- Alguns professionals que han format part de *IB3 Ràdio*, han expressat obertament la seves conviccions polítiques cap a determinats partits,.

- En el conjunt de les Balears, al 2015 només dues ràdios públiques perviuen. Per una banda, *IB3 Ràdio*, la ràdio autonòmica de les Illes Balears. I, per altra, *Ràdio Illa* de Formentera del Consell Insular de Formentera. Aquest context és símptoma de l'estat de salut dels mitjans de comunicació públic i la manca d'aposta dels les institucions de les Illes per regular la pluralitat dels mitjans.

- En general, uns dels temes que cal posar en qüestió és el del personal polític ocupant càrrecs directius tant a l'ens com a les emissores insulars.

- Els reptes de futur de les ràdios d'iniciativa pública no sembla que passin per un canvi de model, ni tampoc per una adaptació als futurs canvis tecnològics ni a l'entrada de la ràdio a la TDT.

13. RELACIÓ BIBLIOGRÀFICA

ALOMAR, A. I.; BIBILONI, G.; CORBERA, J.; MELIÀ, J. La llengua catalana a Mallorca. Propostes per a l'ús públic. Palma: Consell de Mallorca, 1999.
ALZAMORA, S. "El primer diari en català a les Balears" Serra d'Or, núm. 445. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1997.
APEC (Associació Catalana de Premsa Comarca); ACPC (Associació Catalana de Premsa Comarcal); ACPG (Associació Catalana de Premsa Gratuïta). "Guia dels mitjans de comunicació en català 2008". Barcelona, DL 2008
ARGENTER, JOAN A. "Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I. Fonètica". 3a ed., revisada. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 1999. [1a ed., 1990].
ARGENTER, JOAN A. "Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II. Morfologia". 4a ed., revisada. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 1999. [1a ed., 1992].
ARROYO, M; ROEL, M. "Los medios de comunicación en la democracia (1982-2005)" Editorial Fragua. Madrid, 2006.
ARTIGUES A.; CALAFAT R. "Nació, comunitat lingüística i mitjans de comunicació". A: La comunicació audiovisual en la història. Vol. 1. Arnau COMPANYY [et al.] (ed. i coord.). Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.
BALSEBRE, A. "La Historia de la radio en España (1874-1985). Ediciones Cátedra. Madrid, 2001.
BIBILONI, G. "Anys setanta, anys de lluita" [En línia]. [Consulta: juny de 2015]
BIBILONI, G. (2006) "L'ús de la llengua catalana a IB3 Televisió" [En línia]. [Consulta: juny de 2015]
BLASCO GIL, JOSÉ JOAQUÍN. "Políticas de implantación de la TDT en Europa y efectos sobre la reconfiguración de los mercados de televisión. Los casos de Reino Unido, Francia, Italia y Alemania". Sphera Pública, núm. 9. Murcia, 2009.
CANALS, C. "IB3, el gran bunyol". A: El Mirall. Associació El Mirall, núm. 158 (març-abril). Palma, 2005.

CARDELL, M. "Llengua i mitjans de comunicació (de control) de masses a Mallorca. Una perspectiva". A: SERRA, S.; COMPANY, A. (ed.) La premsa, la ràdio i la televisió, des d'una perspectiva històrica. XII Jornades d'Estudis Històrics Locals, Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 1994.

CARDÚS, S. "La premsa diària". Finestra Oberta, núm. 4. Barcelona, 1998.

CERDÀ, J.; RODRÍGUEZ BRANCHAT R. "El setmanari UC en la societat eivissenca del postfranquisme". A: La comunicació audiovisual en la història. Vol, 1. Arnau COMPANYY [et al.] (ed. i coord.). Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.

COLL FLORIT, MARTA. "Estudi sobre la presència del català als mitjans de comunicació de Menorca" Beques de pràctiques professionals i formatives del CIM. Maó, 2004.

COMPANY, A [et al.] (coord.). "La comunicació audiovisual en la història: aportacions de la comunicació a la comprensió i construcció de la història del segle XX: 18, 19 i 20 d'octubre de 2001". V Encontre d'Historiadors de la Comunicació. Vol I. Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.

COMPANY, A [et al.] (coord.). "La comunicació audiovisual en la història: aportacions de la comunicació a la comprensió i construcció de la història del segle XX: 18, 19 i 20 d'octubre de 2001". V Encontre d'Historiadors de la Comunicació. Vol II. Palma: Universitat de les Illes Balears, 2003.

COMPANY, A; SERRA, S. "Els mitjans de comunicació a debat". Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 1994.

COMPANY, A; SERRA, S. (coord.) "La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica". Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 1994.

COMPANY, C.; PUIGRÒS, M. A. "Llibre d'estil d'IB3". COFUC. Palma, 2006.

COROMINAS, M; GUIMERÀ, J A; FERNÁNDEZ, I.; BONET, M. "Polítiques públiques de ràdio i televisió local en l'entorn digital a Espanya (1997-2004)". Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2005.

CÓPPULO MARTÍNEZ, SÍLVIA. "Com neix COMRadio". Angle Editorial. Barcelona, 2006.

DIVERSOS AUTORS. "TVE- Balears: 25 anys" TVE- Centre Territorial de Balears. Palma, 2004.
DIVERSOS AUTORS. Catàleg de 100 anys de premsa diària de les Balears. Hora Nova. Palma, 1998.
DIVERSOS AUTORS. "El pluralisme informatiu als mitjans audiovisuals". Quaderns del CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya), núm. 11. Barcelona, 2001.
DIVERSOS AUTORS. "Globalització, indústria audiovisual i diversitat cultural". Quaderns del CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya), núm. 14 (setembre-desembre). Barcelona, 2002.
DIVERSOS AUTORS. "La definició del model de servei públic al sector de l'audiovisual". Quaderns del CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya). Barcelona, 2001.
DIVERSOS AUTORS, Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació. "Anàlisi Quaderns de Comunicació i Cultura núm 36". Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions. Barcelona, 1980.
DIVERSOS AUTORS, Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació. "Anàlisi Quaderns de Comunicació i Cultura núm 37". Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions. Barcelona, 1980.
DIVERSOS AUTORS. "Vers una nova ecologia de l'audiovisual". Quaderns del CAC (Consell Audiovisual de Catalunya) 34. Vol. XIII (1). Barcelona, juny 2010.
DIVERSOS AUTORS. "Catálogo de la Exposición radio Mallorca 80 años". Prisa Radio. Palma de Mallorca, 2013.
DIVERSOS AUTORS. "La ràdio, un mitjà en transformació". Quaderns del CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya). núm. 18 (gener-abril). Barcelona, 2004.
DELGADO REINA, M. "Història de la Ràdio a Mallorca 1933-1994", El Tall, Palma de Mallorca, 1994.
DELGADO, M. "Radio i Televisió a Mallorca des d'una perspectiva històrica". A: COMPANYY, A. i SERRA, S. (eds): La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica. Institut d'Estudis Baleàrics. Palma, 1994.
DÍAZ, LORENZO. "La radio en España 1923-1995". Alianza Editorial. Madrid, 1995.

DIEZHANDINO, M P. "El periodista en la encrucijada". Fundación Telefónica/Ariel. Barcelona, 2012.
EFE. "El IBES crea el primer observatorio balear de medios de comunicación". <i>Última Hora</i> . Palma, dijous 12 de març de 2009.
E.M. "Desè aniversari de la recepció de TV-3". El Mirall, núm. 76. Palma, 1995.
FEBRER MOREY, MIGUEL. "La Radio en Mallorca 25 años de historia". Editorial: Imp Hispania. Felanitx (Mallorca), 1979.
FERNÁNDEZ QUETGLAS, N. "La ràdio, la televisió i les noves tecnologies", A: DDAA. Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008), Institut d'Estudis Autonòmics. Palma, 2009.
FERNÁNDEZ QUETGLAS, N. "Televisió a les Balears". A: COMPANYY, A.; PONS, J.; SERRA, S. (ed. i coord). La comunicació audiovisual en la història. vol. 2 Universitat de les Illes Balears. Palma, 2003.
FERNÁNDEZ QUETGLAS, N. "Aproximació a la transició a través de la història de TVE-Balears". Índex 2012. Monogràfic. Revista. Palma, 2012.
FRANQUET I CALVET, R. "Història de la ràdio a Catalunya al segle XX (de la ràdio de galena a la ràdio digital)". Generalitat de Catalunya. Col·lecció Textos i documents. Barcelona. 2001.
GIFREU, J (dir.); COROMINAS, MARIA (coord.). "Construir l'espai català de comunicació". Centre d'Investigació de la Comunicació. Barcelona, 1991.
GIFREU, J. [dir.], COROMINAS, M. [dir.], MONTILLA, S. [coo.]. "Convergència tecnològica i audiovisual". Quaderns del CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya), núm. 31-32 (juliol 2008 - juny 2009). Barcelona, 2009.
GIFREU, J; COROMINAS, M. "La construcció d'un espai català de comunicació". El Mirall, núm. 47. Palma, 1991.
GIFREU, J. "Els mass-media i la identitat nacional (Catalunya, 1939-1985)". A: DDAA. Catalanisme, història, política i cultura. L'Avenç. Barcelona, 1986.
GIFREU, J. "La pell de la diferència. Comunicació, llengua i cultura des de l'espai català". Pòrtic. Barcelona, 2005
GIFREU, J; COROMINAS, M. "La construcció d'un espai català de comunicació". El

Mirall, núm. 47. Palma, 1991.
GÓMEZ MOMPART, JOSEP LLUÍS. "L'ecosistema comunicatiu balear: tradició i modernitat al segle XXI". Informe Econòmic i Social de les Illes Balears 2001. Caixa de Balears Sa Nostra. Palma, 2002.
GOÑI, M. "La nostra precarietat és la teva desinformació". El Mirall (març-abril). Associació El Mirall. Palma, 2005.
GUILLAMET, J; SALGADO, F. "El periodismo en las transiciones políticas". Biblioteca Nueva. Madrid, 2014.
HUDSON, R. A. "Sociolinguistics, University Press". Cambridge, 1980.
JUAN, B. "Provincianisme a IB3". El Mirall núm 15 (març-abril). Associació El Mirall. Palma, 2005.
LÓPEZ CASASNOVAS, J F. "La llengua catalana del present al futur. MENORCA". Revista de la càtedra sobre diversitat social de la Universitat Pompeu Fabra, núm, 7. Barcelona, 2015.
LÓPEZ, J. "Crònica sentimental de Ràdio Activitat". Col·lecció Plaguetes del Raval, núm.5. Palma, 2005.
MANRESA, A. "L'oferta radiofònica a les Illes Balears". Palau Reial, núm. 1. Palma, 1986.
MARCH, M. "Comunicació, premsa local i societat mallorquina". Lluc, núm. 673. Palma, 1977.
MARTÍNEZ-COSTA M.P. "La ràdio digital a Europa: perspectives i evolució". Quaderns del CAC (Consell Audiovisual de Catalunya). Número 18. Barcelona, 2004.
MATAS PASTOR, J.J. "Història de la Ràdio a Mallorca". Revista Temps de Comunicar, CESAG. Palma, 2011.
MATAS PASTOR, J.J. (Ed.). "Ràdio Popular de Mallorca (1959-2009). D'emissora diocesana a COPE", Lleonard Muntaner Editor. Palma de Mallorca, 2009.
MELIÀ GARÍ, J. "La legitimitat de Somràdio". A: Comunicació 21. Barcelona, estiu 2004.
MELIÀ GARÍ, J. "La política lingüística a les Illes Balears". A: MARÍ, I., coord. La

llengua als països catalans. Fundació Jaume I (Col·lecció Polítiques; 2). Barcelona, 1992.
MELIÀ I GARÍ, J. [et al.] "Reflexions sobre el paper de la premsa local a Menorca". Associació de Premsa Local de Menorca, 2005.
MELIÀ, J. "La llengua a l'UCI (I)". El Mirall, núm. 102. Palma, 1999.
MELIÀ, J. "La llengua catalana en els mitjans de comunicació audiovisual de les Illes Balears". Quaderns del CAC: Número 28 (maig-agost). Barcelona, 2007.
MELIÀ, JOAN. "Llibre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits". Consell Insular de Menorca - Universitat de les Illes Balears. Menorca, 2006.
MOLL, F. DE B. "Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears". Editorial Moll. Palma, 1968
MONSERRAT, M.A. "IB3: Una ràdio sense patró, fada i desnaturalitzada". A: El Mirall. Associació El Mirall, maig de 2005, núm. 159. Palma, 2005.
NUÑEZ DE PRADO, S. "Minorías i medios de comunicación ¿presencia o ausencia?" [et al.] Universitat de les Illes Balears. Palma, 2003.
NÚÑEZ LADEVÉZE, LUIS. "Pasado, presente y futuro de la libertad de expresión". Servicio de publicaciones de la Fundación Universitaria San Pablo. Madrid, 2004.
OLIVER, M. "Llengua i model de televisió a les Illes". El Mirall, núm. 17. Palma, 1988.
OLIVER, M. "Televisió autonòmica a les Illes Balears: una urgència". El Mirall, núm. 29. Palma, 1989.
OLIVER, A. "Isidor Marí. "Els mitjans en català tenen demanda i una bona acollida". El Mirall, núm. 100. Palma, 1999.
PASTOR COLOM, B. "Els principis de la llei de normalització lingüística a les illes". Ed. Leonard Muntaner. Palma, 2011.
PASTOR COLOM, B. "Les claus polítiques del procés autonòmic balear". Ed. Leonard Muntaner. Palma, 1999.
PASTOR COLOM, B. "Les institucions públiques balears (1977-1999)". Ed. Documenta Balear. Palma, 1999 .
PASTOR COLOM, B. "Llengua, dret i autonomia". Editorial Leonard Muntaner.

Palma, 2011.
PERICAY, X. "Filología catalana memorias de un disidente". Barataria-ediciones. Barcelona, 2009.
PICÓ, N; RAMON, M. M. "Libre d'estil per als mitjans de comunicació orals i escrits". Consell de Mallorca - Universitat de les Illes Balears. Palma, 2005.
PICORNELL, C. "Comunicació i fi de segle de les Balears estant". El Mirall, num 29. Palma, 1989.
PONS, D. "Mitjans de comunicació, identitat cultural i normalització lingüística". El Mirall, núm. 29. Palma, 1989.
POSTMAN, N. "Divertim-nos fins a morir". Llibres de l'índex. Barcelona, 1990.
PUIGROS I CALDENTY, M.A. (Inèdita). "El model de llengua de TVE a les Illes Balears". Tesi Doctoral Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2000.
PUIGSERVER POU, R. "Cronologia". A: DDAA. <i>Les Illes Balears, un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)</i> . Institut d'Estudis Autonòmics. Grup d'Estudi de la Cultura, Societat i Política al Món Contemporani (UIB). Coordinació de l'obra: Miquel Duran Pastor i Sebastià Serra Busquets. Palma, 2009.
REIG, R. "Medios de comunicación y poder en España". Paidós Ibérica. Barcelona, 1998.
RIERA FONT, A. "Informe econòmic i social de les Illes Balears. 2006". Sa Nostra" Caixa de Balears. Palma, 2007.
RIERA FONT, A. [et al.] "Informe econòmic i social de les Illes Balears". Centre de Recerca Econòmica UIB - "Sa Nostra Caixa de Balears". Palma, 2006.
RIERA FONT, A. [et al.] "Informe econòmic i social de les Illes Balears". Centre de Recerca Econòmica UIB - "Sa Nostra Caixa de Balears". Palma, 2008.
SEGUÍ, JOAN. "La llengua pròpia del CANAL 4" El Mirall, núm. 91. Palma, 1998.
SERRA BUSQUETS, SEBASTIÀ; COMPANYY MATAS, ARNA. "Evolució i perspectives dels estudis d'història de la premsa a les Illes Balears". Anàlisi Quaderns de Comunicació i Cultura, 16, [revista publicada per la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona]. Barcelona, 1994.

TERMCAT. "Societat de la informació Noves tecnologies i Internet. Diccionari terminològic". Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions. Barcelona, 2000.

TURMEDA, R. "Televisió valenciana, una incògnita". El Mirall, núm. 29. Palma, 1989.

VERD, S. "La normalització no ha arribat als mitjans de comunicació". El Mirall, núm. 5. Palma, 1987.

VILLAVERDE I VIDAL, J. A. "L'enquesta sociolingüística 2003. Principals resultats". A: Treballs de Sociolingüística Catalana. Onada edicions. Benicarló, 2004.

WebGrafia

Diccionari de periodisme de les Illes Balears.
<http://diccionariperiodisme.wikispaces.com/>

Fan Page de Facebook de Asociación de Periodistas de las Islas Baleares - APIB.

Guia de la Comunicació de la comunitat autònoma de les Illes Balears
<http://guiacomunicacio.caib.es/gcofront/pdfFile/guiacom.pdf>

Pàgina web APIB. <http://periodistasbalears.com/quienes-somos/>

Pàgina web de l'APAIB. Associació de Productores Audiovisuales de les Illes Balears. (<http://apaib.com/>)

Pàgina web oficial de Radiotelevisió de les Illes Balears. Corporatiu. Qui Som.
http://ib3tv.com/20090501_1326-qui-som.html

Pàgina web oficial del Consell de Mallorca "La institució. Una mica d'història, el cinquè mandat (1999-2003)" (conselldemallorca.net)

Pàgina web oficial del Consell Insular de Mallorca. "El Consell d'Administració de RTVM acorda la formalització i negociació de l'expedient de regulació d'ocupació" (23.09.2011)

PLA D'ACTIVITATS DE L'ENS PÚBLIC. PRINCIPIS GENERALS DE PROGRAMACIÓ. http://ib3tv.com/20090501_1323-corporatiu.html

POLÍTICA DE QUALITAT EPRTVIB. Calvià 17 de gener de 2014. Signat per: José Manuel Ruiz Rivero Director General de l'EPRTVIB.

http://ib3tv.com/20090501_1323-corporatiu.html
Ràdio Associació de Catalunya, Referència i Compromís. 10a EDICIÓ PREMIS RÀDIO ASSOCIACIÓ (25-3-2010). http://radioassociacio.cat/edicions-anteriors/
Radio Tortuga - Mallorca http://radiotortuga.org/
SPIB. Sindicat de Periodistes de les Illes Balears, pàgina web (http://www.speriodistes.org/)
Vegeu vídeo:(2005) "INAUGURACIÓN DE LA TV AUTONÓMICA IB3". Teleweb. http://mallorca.teleweb.es/es/paginas/227_ib3_inauguracion.htm
Web Archive és el procés de recollida de parts de la World Wide Web per assegurar-se que la informació es conserva en un arxiu per a futurs investigadors, historiadors i el públic.
WIKISPACES. Diccionari de Periodisme

Articles de Premsa Diària i Periòdica

AGUILERA, MANUEL. "Razones para un Consell Audiovisual". Article d'opinió. El Mundo. 04/07/2015.
ARMÉNDARIZ, FELIPE. "UM pagó 3,2 millones a Alfredo Conde para crear Ona Mallorca". Diario de Mallorca. 05/15/2013
ARTIGAS, LOURDES, "De mal en pitjor. La presència del català als mitjans de les Illes, ja en minoria, està retrocedint des que el PP ha tornat al govern balear. A l'Alguer, l'italià domina el panorama". El Punt Avui. 26/09/2012.
BORRÀS ENRIC. "Gabinet de crisi" torna a IB3". Ara Balears. 16/09/2013
BORRÀS, ENRIC. "El PP aprova avui el text que justifica salar a IB3. El Parlament debat el mandat marc de la radiotelevisió pública amb dues esmenes en pro de 'les modalitats'". Ara Balears. 22/04/2014
CASTILLO, SARA. "Catalunya Ràdio duplica els oients d'IB3". Diari ARA Balears 05/07/2013
EFE BALEARS. "Bauzá diu que defensa el català de les illes après dels avis, "no el de Catalunya". Ara Balears. 17/09/2013.

EFE. "Moragues nombró a Oliver tras hablarlo con Nadal y con conocimiento de Munar". Ultima Hora 18/05/2012
EFE. "El Govern anuncia que IB3 deixarà d'utilitzar l'article salat en els informatius". Ara Balears. 14/09/2015.
EUROPA PRESS. "El director de IB3 Radio dimite tras prohibir que se abrieran los boletines con noticias del Mundial". Ultima Hora. 12.07.2010
EUROPA PRESS. "El SPIB pide el cese "inmediato" de Antonio Gómez como director general de IB3". 01/10/2011
EZA, VIRGINIA. "Jacobo Palazón dimite como director en funciones de IB3 alegando su marcha a EE UU". Ultima Hora. 23/02/2012
GÓMEZ, ERIC. "La TV Balear es podrà veure al Principat a partir de dilluns. Racó Català". 02.09.2005.
J.F.M. "Alfredo Conde pide su ingreso voluntario en la cárcel. El exdirector de ONA Mallorca ha sido condenado a dos años y siete meses de prisión". Diario de Mallorca. 17/10/2013
LARGO, A. "Cultura del Consell adquire el archivo audiovisual de Ràdio i Televisió de Mallorca". Ultima Hora. 09/05/2015.
MANRESA, ANDREU. "El PP cierra la televisión pública de Mallorca". El País. 09/12/2011
MANRESA, ANDREU. "Els canals 3/24 i el Super3/C33, tapats i esborrats a les illes Balears. L'arribada de la 4G obliga a reformular els canals de la TDT i els múltiplex" El País 27/03/2015.
MANRESA, ANDREU. "Matas cierra la única emisora de radio en catalán de Baleares", El País. 01/12/2003.
MARÍ, FRANCESCA. "Ona Mediterrània es presenta en societat". Diari de Balears. 15/01/2013.
MARTÍ, TOMEU. "Censura". Diari de Balears.18/07/2010
PINYA, MERCÈ. "Els presentadors del temps començaran a salar dilluns". Ara Balears. 04/09/2014
PINYA, MERCÈ. "Els treballadors d'IB3 Televisió no volen salar". Ara Balears.

06/09/2014
PINYA, MERCÈ. "IB3 també comença a salar els esports". Ara Balears. 17/09/2014
PINYA, MERCÈ. "IB3, llibre d'estil en salat i calcs del castellà". Ara Balears. 17/07/2014
R.D. "Josep Maria Codony, nuevo director general de IB3". Ultima Hora. 10/10/2014
REDACCIÓ ARA BALEARS. Un presentador d'IB3 Ràdio demana el vot per al Partit Popular en antena. Ara Balears. 20/05/2015
REDACCIÓ. "El PP es prepara per liquidar Ràdio Televisió de Mallorca". L'accent.cat. 19/07/2011.
REDACCIÓ. "Matas tanca Som Ràdio". Diari digital Tribuna.cat. 18/11/2003.
REDACCIÓ. "Una empresa que era subvencionada pel Consell féu pagaments directes a Vicens. Segons un informe d'Hisenda, Studio Media Comunicació va retribuir el diputat autonòmic entre els anys 2001 i 2003". Diari de Balears. 29/10/2009
REDACCIÓ ARA BALEARS. "Ariza, "profundament penedit" de demanar el vot per al PP a la ràdio pública". Ara Balears. 22/05/2015.
TORRES, JOAQUIM. "La TV de Mallorca no tindrà tants directius com IB3 i cobraran menys". Diari de Balears. 01/12/2005
ZURIMENDI, ANDER. "Les ràdios locals perfilen la coalició a la Part Forana. 12 emissores municipals, juntament amb la potent Ona Mallorca, creen la xarxa Xerram per compartir programació". Diari de Balears. 28.02.2011.

14. RELACIÓ DE FONTS

- Arxiu IB3 Ràdio (Annex 15.1)
- Arxiu Ràdio Jove (Annex 15.2)
- Parlament de les Illes Balears (BOPIB, Diari de Comissions Parlamentàries, Diari de Sessions dels Plenaris)
- Consell Insular de Mallorca: Actes dels Plenaris
- Consell Insular de Menorca: Actes dels Plenaris
- Consell Insular d'Eivissa: Actes dels Plenaris
- Consell Insular de Formentera: Actes dels Plenaris
- BOIB (Butlletí Oficial Illes Balears) Govern de les Illes Balears.
- BOE (Boletín Oficial del Estado)
- **ENTREVISTES**
 - Joan Melià
 - Damià Pons
 - Rosa Campomar
 - Sebastià Roig
 - Benjamí Villoslada
 - Pere Sampol
 - Rafel Gallego
 - David Abril
 - Joan Carrió
- Memòria de la Direcció General de Política Lingüística de la Conselleria d'Educació i Cultura, Govern de les Illes Balears 2000 i 2001.
- CADENA SER. "Días de Nuestra Radio". 2008. CD
- CD 80 Aniversari Radio Mallorca. Cadena Ser (1933-2013)
- SERRA, S; CANYELLES, B; OLIVER, M. "Història de la ràdio a Mallorca anys setanta i vuitanta". 2009. Format: CD
- CAIB. Guia de la Comunicació de 2000 a 2014 (web i paper)
- "Encuesta General de Medios (EGM)". Libro de Medios de las Islas Baleares. Madrid, 2012
- **FOTOGRAFIES**
 - pàg. 50: Estudis de Ràdio Popular Mallorca

- pàg. 53: Repetidor d'Alfàbia
- pàg. 54: Cartell "volem TV en la nosta llengua" (OCB)
- pàg. 57: Signatura acord reciprocitat ERTVIB i CCMA
- pàg. 64: Logo Ràdio Jove 1
- pàg. 64: Logo Ràdio Jove 2
- pàg. 65: Logo Ràdio Jove 3
- pàg. 65: Logo Ràdio Jove 4
- pàg. 70: Fulletó Ràdio Jove 1
- pàg. 71: Fulletó Ràdio Jove 2
- pàg. 78: Fulletó Ràdio Jove 3
- pàg. 79: Fulletó Ràdio Jove 4
- pàg. 81: Logotip Ràdio Illa
- pàg. 85: Estudi de Ràdio Illa
- pàg. 91: Signatura Conveni Consell Insular de Formentera i ACAF (Ràdio Illa)
- pàg. 93: Programa Ràdio Illa
- pàg. 93: Graella Ràdio Illa
- pàg. 96: Logotip Som Ràdio
- pàg. 99: Logotip COFUC
- pàg. 106: Logotip Som i Serem (Plataforma per la continuïtat de Som Ràdio)
- pàg. 108: Logotip Ona Mallorca
- pàg. 110: Estudis Ona Mallorca entrevista a Chenoa
- pàg. 111: Estudis Ona Mallorca entrevista a Maria Antònia Munar
- pàg. 127: Retall diari subhasta Arxiu Ona Mallorca
- pàg. 134: Pressupost Ona Mallorca 2010
- pàg. 134: Detall de la despesa pressupost Ona Mallorca 2010
- pàg. 136: Entrega premi Ràdio Associació al programa "La volta al dia en 80 mons" Ona Mallorca
- pàg. 137: Logotip primer d'Ona Mallorca
- pàg. 138: Estudis Ona Mallorca, esports
- pàg. 139-140: Graella Ona Mallorca. Temporada 2005-2006
- pàg. 141. Logotip 2n Ona Mallorca
- pàg. 143: Logotip 3r Ona Mallorca

- pàg. 143: Ona Mallorca a la fira de Felanitx
- pàg. 144: Logotip IB3 Ràdio
- pàg. 155: Membres del Consell de Direcció de RTVIB (2011-2015)
- pàg. 165: Pressupostos RTVIB (2005-2015)
- pàg. 168: Inauguració IB3 Ràdio, Estudi 1
- pàg. 169: Logotip antic IB3 Ràdio
- pàg. 195: Dades Baròmetre FUNDACC 1
- pàg. 195: Dades Baròmetre FUNDACC 2
- pàg. 196: Dades Baròmetre FUNDACC 2
- pàg. 196: Dades Baròmetre FUNDACC 4

- Estadístiques

- EGM
- FUNDACC
- IBES

- Pressupost Ens de Ràdio i Televisió de les Illes Balears de 2005 a 2015.

- Cen-Emi: freqüències de ràdio

- Relació de publicacions periòdiques:

- Diari de Balears
- El País
- Racó Català
- EFE
- Ultima Hora
- Europa Press
- Accent.cat
- Diario de Menorca
- El Mundo
- Tribuna.cat
- El Punt Avui
- Ara Balears
- Diario de Mallorca
- Diario de Ibiza
- Nou diari.es (Eivissa i Formentera)
- La Vanguardia
- El Peródic

- Diari ARA
- Menorca.info
- Mallorca Diario
- Es Diari (Menorca)
- El Temps

15. ANNEX

15.1. ARXIU SONOR DE IB3 RÀDIO

Mitjançant el servei de documentació de IB3 Ràdio s'ha pogut accedir a una sèrie de material important del patrimoni periodístic de les Illes Balears en format d'àudios d'alguns dels moments més rellevants de la ràdio autonòmica de les Illes Balears, així com les capçaleres d'alguns dels programes que han marcat la ràdio autonòmica en les seves diferents etapes.

Agrair especialment aquesta tasca a la documentalista Apol·lònia Uguet que ens ha facilitat l'accés a l'arxiu sonor de IB3 Ràdio.

S'ha habilitat un enllaç de Google Drive per tal de poder tenir accés on line a aquest arxiu:

https://drive.google.com/open?id=0B_MsXfyymrMmMFBtaS1SbFRfXzg (CLICA L'ENLLAÇ I L'USUARI US DONARÀ ACCÉS AL LLISTAT D'ARXIVS SONORS) margalidamateu@gmail.com

Aquest recull d'àudios es desglossa de la següent manera:

La primera emissió d'IB3 Ràdio amb la locució de la periodista Araceli Bosch.

Nom del tall: 050301 INF IB3 RADIO EMISSIO

Programa: Informatiu

Emès dia 01/03/2005

Hora: 09h.

Fragment de l'Informatiu

El discurs inaugural del President Jaume Matas el dia 1 de març de 2005.

Nom del tall: 050301 EL PRIMER D'IB3

Programa: "El primer d'IB3"

Emès dia 01/03/2005

Hora: 10:00 -12

Inclou discurs d'inauguració de Jaume Matas a les 11h.

A continuació un resum de la informació política de les diferents legislatures de 2005 a 2015:

Eleccions del 27 de maig de 2007: informatiu i discurs del que serà president, Francesc Antich (PSOE)

Nom del tall: 070527 ESPECIAL ELECCIONS

Programa: "Especial eleccions autonòmiques i municipals"

Emès dia: 27/05/2007-28/05/2007

Hora: 19:30– 01:35h.

Inclou discurs de Francesc Antich a les 01:17h.

Eleccions de 22 de maig de 2011: informatiu i discurs del que serà president, José Ramon Bauzá (PP)

Nom del tall: 110522 ESPECIAL ELECCIONS

Programa: "Especial eleccions autonòmiques i municipals"

Dia d'emissió: 22/05/2011-23/05/2011

Hora: 19:30h – 00:20

Inclou discurs de José Ramón Bauzá, a les 23:36h.

Eleccions d 24 de maig de 2015: informatiu i discurs de la que serà presidenta, Francina Armengol (PSOE).

Nom del tall: 150524 ESPECIAL ELECCIONS

Programa: "Especial eleccions autonòmiques i municipals"

Dia d'emissió: 24/05/2015-25/05/2015

Hora: 19:50 – 00:45h.

Inclou discurs de Francina Armengol, a les 00:01h.

Fragment del primer dia d'emissió del programa El Faristol amb Àngela Seguí i la seva capçalera

Nom del tall: 111121 FARISTOL 1er PGM

Dia emissió: 21/11/2011

Hora: 10-13h.

Fragment inicial del programa

Fragment del primer dia d'emissió del programa Al Dia amb Tomàs Ibarz i Ana Batuecas i Ilacors presentat per Maties Salom i la capçalera

Nom del tall: 070917 AL DIA 1er PGM

Dia emissió: 17/09/2007

Hora: 07-10h.

Fragment inicial del programa

Fragment del primer dia d'emissió del programa matinal De Bon Dematí de la primera etapa d'IB3 Ràdio presentat per Xisco Umbert i la capçalera

Nom del tall: 050302 DE BON DEMATI 1er PGM

Programa: "De bon dematí"

Dia emissió: 02/03/2005

Hora: 07-09h.

Fragment inicial del programa.

Capçalera de "Gabinet de crisi" amb Sergi Marcos i Felip Palou

Nom del tall: CAPÇALERA GABINET ESTIU 2015

Capçalera de la temporada estiuenca de 2015.

Capçalera de "Tassa i Mitja" amb Noemí Garcies (Toni Traveria, Adrià Martí i Margalida Mateu)

Nom del tall: CAPÇALERA TASSA I MITJA 2010

Capçalera de la temporada 2010.

Capçalera del programa "Sa Bocana" amb Javier Alarcón,

Nom del tall: CAPÇALERA SA BOCANA

Capçalera de la temporada 2005

Capçalera Tot és possible o no, amb Pep Suasi

Nom del tall: CAPÇALERA TOT ES POSSIBLE

Capçalera de la temporada 2010

Capçalera del programa Diumenge, diumenge amb del Dr. Beltran.

Nom del tall: CAPÇALERA DIUMENGE

Capçalera de la temporada 2006

Capçalera de El Crepuscle Encén Estels amb Pere Estelrich

Nom del tall: 120628 CAPAÇALERA CRESPUCLE

Capçalera de dia 28/06/2012

Capçalera del programa Entre tu i jo amb Miquel Àngel Ariza

Nom del tall: CAPÇALERA ENTRE TU I JO

Capçalera de la temporada 2015.

Capçalera del programa magazine de tarda des de Eivissa amb Pere Prieto "Hem de parlar"

Nom del tall: CAPÇALERA HEM DE PARLAR

Capçalera de la temporada 2010

Capçalera del programa Fet a Menorca des dels estudis de Maó amb Fanny Mateu.

Nom del tall: CAPÇALERA FET A MENORCA

Emissió: Setembre 2008 - fins desembre 2009.

Nom programa: Fet a Menorca

Hora: 12-13h.

Desconnexió local, només s'emetia a Menorca.

15.2. CATALOGACIÓ ARXIU DE RÀDIO JOVE

En aquest annex es detalla el buidatge i classificació de l'arxiu de la Ràdio Jove. La catalogació ha estat a cura de la becària Catalina Escales mitjançant una beca de tipus B del CEDOC (Centre d'Estudis i Documentació Contemporània) de la Universitat de les Illes Balears i dirigida per Margalida Mateu i Sampol. L'accés a aquest arxiu ha estat gràcies al CEDOC i al seu Director, Sebastià Serra Busquets.

Cal remarcar la importància de la troballa d'una gran quantitat de música en diferents formats (CD, vinil, cassette) de diversa procedència, estils i èpoques que s'ha trobat en aquest arxiu i que conforma una important font documental i de cabdal importància per a la recuperació de la història dels mitjans de comunicació públics de les Illes Balears com és el cas de Ràdio Jove.

A continuació, es mostra un resum del buidatge de l'arxiu de les diferents caixes trobades, oblidades i d'alt contingut del patrimoni periodístic de les Illes Balears que s'ha classificat de la següent manera.

(DIRIGEIXI'S A L'ANNEX DE CATALOGACIÓ DE L'ARXIU DE RÀDIO JOVE)

VEGEU ANNEX 15.2 PDF ADJUNT